〈Εὐσεβέστατε δέσποτα〉, αἰτοῦμεν τὴν ὑμετέραν θεόσοφον γαλήνην τὰς σταλείσας ἀναφορὰς πρὸς τὸ θεόστεπτον ὑμῶν κράτος παρά τε Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν συνόδου εἰς ἐπήκοον ἡμῶν ἀναγνωσθῆναι πρὸς τὸ τὴν εἴδησιν λαβεῖν ἡμᾶς πάσης τῆς ἐν αὐταῖς ἐμφερομένης δυνάμεως.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε·

Τὸ παρ' ὑμῶν αἰτηθὲν καθ' ἑτέραν γενήσεται.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ
ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσπότων καὶ μεγίστων εὐεργέτων Φλαβίων Κωνσταντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοψηφίστου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος ἔτους εἰκοστοεβδόμου καὶ μετὰ ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου πραότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου τῇ πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος ἑνάτης.

Προκαθημένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτω ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ 〈θεοσόφου γαλήνης〉 παρόντων καὶ ἀκροωμένων

Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὀφφικίων

Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὀψικίου καὶ ὑποστρατήγου Θράκης

Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου

Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου

Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ στρατιωτικοῦ λογοθέτου

Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ τῶν Ὁρμίσδου οἴκου

Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου

Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαίστωρος

Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων

Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων

Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν

MT

---

1 piissime domine = 〈εὐσεβίστατε δέσποτα〉 *om.* MT 11 τετάρτη] δ' T 14 καὶ μεγίστων εὐεργέτων *add.* Agathon *a. 713?* 18 εἰκοστοδευτέρου] εἰκοστοεβδόμου T¹ 23 a deo instructae serenitatis = 〈θεοσόφου γαλήνης〉] εὐσεβείας M βασιλείας T 37 παύλου … ὑπάτων T *transp. post* 48,1 ὑπάτων

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

Piissime domine, petimus uestram ⟨a deo instructam⟩ tranquillitatem suggestiones directas ad deo ⟨coronatam⟩ uestram fortitudinem tam ab Agathone sanctissimo papa apostolicae sedis antiquae Romae quamque ab eius synodo relegantur, ut auditum capiamus, quatenus cognitionem et nos accipiamus totius uirtutis, quae in eis continetur.
Constantinus piissimus imperator dixit:

Quod a uobis postulatum est in subsequenti proueniet.

ACTIO QUARTA

In nomine domini Iesu Christi dei et saluatoris nostri imperantibus a deo coronatis serenissimis nostris dominis Flauiis Constantino quidem piissimo et a deo decreto magno principe perpetuo augusto et imperatore anno uicensimo septimo et post consolatum eius a deo instructae mansuetudinis anno tertio decimo Heraclio uero atque Tiberio a deo conseruandis eius fratribus anno uicesimo secundo quinta decima die mensis Nouembrii indictione nona.

Praesedente eodem piissimo et Christo dilecto magno imperatore Constantino in secretario sacri palatii, qui cognominatur Trullus, et ex iussione eius a deo instructae serenitatis praesentibus et audientibus
Niceta glorioso exconsule patritio et magistro imperialium officiorum
Theodoro glorioso exconsule patricio et comite imperialis obsequii et substratego Thraciae
Sergio glorioso exconsule patricio
Paulo glorioso exconsule patricio
Iuliano glorioso exconsule patricio et militari logothetae
Constantino glorioso exconsule patricio et curatore diuinae domus Hormisdae
Anastasio glorioso exconsule patricio et locum agente comitis imperialis excubiti
Iohanne glorioso exconsule patricio et quaestore
Polieucto glorioso exconsule
Thoma glorioso exconsule
Paulo glorioso exconsule et dispositore orientalium prouinciarum

---

VP BR MNL(16) K

---

1 – 2 θεοσόφων ... θεοστέπτων = uestram ⟨a deo instructam⟩ tranquillitatem ... ad deo ⟨coronatam⟩] uestram tranquillitatem ... ad deo instructam VP BR MNL K 2 ad deo] a deo VP M¹ ad a deo B 3 quamque ab eius] quamquam ab eis N 4 quatenus ... accipiamus *om.* R continetur] continentur K 6 a *om.* VP¹ proueniet] proueniat V 9 quarta] .IIII. N 11 iesu christi *om.* BR iesu christi dei *om.* N nostri iesu christi imperantibus BR N a deo coronatis *om.* K 13 augusto] agusto VP uicensimo] uicessimo P uicesimo K uicensimo septimo] .XXVIII. B .XXVII. R 14 consolatum] coñs̄. K tertio decimo] XIIImo VP .XIII. BR heraclio] heracleo BR 15 tiberio] tyberio R conseruandis] conseruandus V uicesimo secundo] XXII VP B 15 – 16 quinta decima] XV VP B 16 nouembrii] nouembri V nouembris P 18 praesedente] praesidente P² R K secretario] secratario V 20 praesentibus] praesedentibus VP¹ praesidentibus P² R 21 patritio] patricio BR magistro] magistru V¹P¹ 22 theodoro] theodorum V comite] comiti BR thraciae] thratiae V BR 24 – 25 paulo ... patricio *om.* R 25 logothetae] logotheta B logotethae R 26 βασιλικοῦ = diuinae hormisdae] ormisdae P 27 exconsule] et consule B 29 polieucto] polyeucto P B exconsule patritio V 31 dispositore] dispensatore P BR

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ δομεστίκου τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει, τουτέστι
Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου διακόνου ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος καὶ
Γεωργίου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ
Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως καὶ
Μακαρίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας καὶ
Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων
Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου, Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατέρνου, Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην ὁσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου τῶν καὶ δι' οἰκείων ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ καὶ
Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου
Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου
Σισινίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θρᾴκης
Γεωργίου ἐπισκόπου Κυζίκου
Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας
Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας
Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος
Θεοδώρου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς
Σισινίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας
Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρίας
Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θρᾴκης
Γρηγορίου ἐπισκόπου Μιτυλήνης
Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας
Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης

MT

7 καὶ ἁγιωτάτου *om.* M 9 καὶ ἁγιωτάτου *om.* M 18 ἑκατὸν εἴκοσι πέντε] ρκε T 23 πόλεως *om.* M 33 βυζίης] βιζύης T

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

Petro glorioso exconsule
Leontio glorioso exconsule et domestico imperialis mensae.

Conueniente autem sancta ac uniuersali synodo, quae per imperialem sanctionem congregata est in hac a deo conseruanda regia urbe, id est
Theodoro et Georgio uenerabilibus presbiteris et Iohanne uenerabile diacono locum praesentantibus sanctissimi ac beatissimi archiepiscopi antiquae Romae Agathonis et
Georgio uenerabile atque sanctissimo archiepiscopo magnae Constantinopoleos nouae Romae et
Petro deo amabili presbitero monacho et uicario sedis Alexandriae magnae ciuitatis et
Machario sanctissimo archiepiscopo Theopoleos Antiochiae et
Georgio relegioso presbitero monacho et apochrisiario Theodori uenerabilis uicarii sedis Hierusolimorum
Iohanne episcopo ciuitatis Portuensis, Abundantio episcopo ciuitatis Paternae, Iohanne episcopo ciuitatis Regitane, locum praesentantibus uenerabilis synodi CXXV deo amabilium episcoporum antiquae Romae, qui et per proprias subscriptiones declarantur in suggestione, quae ab eis facta est ad piissimum principem Constantinum, et
Theodoro relegioso presbitero et loci posito Theodori deo amabilis archiepiscopi Rauennae
Basilio episcopo ciuitatis Gortinae insule Cretae
Theodoro episcopo Ephesi
Sisinnio episcopo Heracliae Thraciae
Georgio episcopo Cizici
Petro episcopo Nicomediae
Photio episcopo Niciae
Iohanne episcopo Chalcedone
Theodoro episcopo Meletinae
Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrigiae
Macrobio episcopo Seleuciae Hisauriae
Georgio episcopo Byzois Thraciae
Gregorio episcopo Mitilenae
Sergio episcopo Silymbriae
Andrea episcopo Methymnae

VP BR K

---

4 autem et sancta P 5 hac] hanc VP conseruanda regia urbe] conseruandam regiam urbem P² urbe] urbae V 6 theodoro] thedoro B uenerabile] uenerabili B² diacono] dyacono K locum] lucum B¹ lecum R 7 agathonis] aghathonis K 8 uenerabile] uenerabili B constantinopoleos] constantinopoleus BR 10 amabili] amabile BR presbitero et monacho BR K et¹ *om.* BR K 11 machario] macario P BR theopoleos] theopoleus BR 12 relegioso] religioso BR K apochrisiario] apocrisario BR apocrisario K theodori] theodoro VP 13 hierusolimorum] hierusolymorum V 15 regitane] regine VP K synodi] sinodi K 16 subscriptiones *om.* R 18 relegioso] religioso R K presbitero] presbytero B 20 basilio] basileo VP insule] insolu V 22 heracliae *om.* R 23 cizici] cizyci V 25 photio] fotio BR niciae] nici VP nitiae B nicie R 26 chalcedone] calchedone V calcedonae BR 27 meletinae] metalane VP militanae B militano R 28 hierapoleos] hierapoleus BR phrigiae] sprugiae VP frigiae K 29 seleuciae] soleuciae R 30 – 33 silymbriae – methymnae – byzois – mitilenae VP *transp.* 30 byzois] byzoi VP byzohis B bizoi R bizois K 31 gregorio] georgio BR mitilenae] mitylinae B mitiline R 33 andrea] andreae VP

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου
Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν
Ἀντωνίου ἐπισκόπου Ὑπαίπων
Ἰωάννου ἐπισκόπου Δασκυλίου
Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως
Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου
Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης
Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου
Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου
Δομετίου ἐπισκόπου Πλουσιάδος
Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλανέου
Γεωργίου ἐπισκόπου Κώου
Ἰωάννου ἐπισκόπου Μύνδου
Γρηγορίου ἐπισκόπου Καντάνου
Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάππης
Εὐλαλίου ἐπισκόπου Ζηνωνουπόλεως
Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Δαλισανδοῦ
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ὄλβης
Θεοφάνους πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ εὐαγοῦς μοναστηρίου ἐπιλεγομένου Βαίων
Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενάτης διακειμένης κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην
Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης Δόμου Ἀρσικίας διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην
Ἀναστασίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τῶν εὐκτηρίων τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου καὶ
Στεφάνου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τοῦ μαθητοῦ Μακαρίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας.

Καὶ καθεσθέντων τῶν τε ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων καὶ πάντων τῶν ὁσιωτάτων καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτῳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων Παῦλος ὁ μεγαλοπρεπέστατος ἀσηκρῆτις καὶ βασιλικὸς σεκρετάριος εἶπε·

MT

---

4 ἐπισκόπου τοῦ δασκυλίου T 14 μύνδου] μίνδου T 17 ζηνωνουπόλεως] ζηνουπόλεως M ζηνονοπόλεως T 22 ῥενάτης] ῥεννᾶ τῆς T 24 ἀρσικίας] ἀρσικείας T 28 τοῦ ὁσιωτάτου *om. lat.* 31 καὶ πάντων *om.* M 32 τρούλλου] τρούλλῳ MT 33 ἀχράντων τοῦ χριστοῦ M 34 ἀσηκρῆτις] ἀσεκρέτης T

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

Theognio episcopo Cii
Georgio episcopo Camuliane
Antonio episcopo Ypepon
Iohanne episcopo Dascilii
Genesio episcopo Anastasiopoleos
Platone episcopo Cinnae
Theodoro episcopo Iustinianopoleos Gordi
Theodoro episcopo Uerissae
Stephano episcopo Heracliae Ponti
Longino episcopo Tii
Dometio episcopo Plusiados
Salomone episcopo Claneu
Georgio episcopo Coensi
Iohanne episcopo Myndi
Gregorio episcopo Cantane
Iohanne episcopo Lappis
Eulalio episcopo Zinonopoleos
Constantino episcopo Dalisandu
Theodoro episcopo Olbis
Theophanio presbitero et abbate uenerabilis monasterii Siciliae, qui cognominatur Baias
Georgio presbitero et monacho monasterii Renati positi in antiqua Roma
Conone et Stephano presbiteris et monachis monasterii, qui dicitur Domus Arsicia, similiter in antiqua Roma constituti
Anastasio presbitero et monacho oratoriorum huius uenerabilis patriarchii et
Stephano presbitero et monacho discipulo Macharii ⟨uenerabilis⟩ archiepiscopi Theopoleos Antiochiae.

Et sedentibus tam gloriosissimis patriciis et consulibus quam⟨que⟩ omnibus uenerabilibus et deo amabilibus episcopis in eodem secretario Trulli, praepositis in medio sanctis et intemeratis euangeliis Paulus magnificus a secretis et imperialis secretarius dixit:

VP BR MNL(28) K

2 georgio] gregorio VP camuliane] camolianae BR 3 ypepon] yppepon V 4 dascilii] dasciliicinne V dasciliicynne P 5 anastasiopoleos] anastasiopoleus BR 6 cinnae] cynnae VP 7 iustinianopoleos] iustinianopoleus B *om.* R gordi *om.* VP gurdi K 8 uerissae] berisse VP 9 stephano] stefano B heracliae] eracliae VP 10 longino] longini V 11 plusiados] plusiadus VP plusyados K 13 coensi] choensi VP 14 myndi] mindi VP 15 gregorio] georgio BR cantane] catane VP¹ 17 eulalio] eolalio R episcopo *om.* VP¹ zinonopoleos] zenopoleos VP zinonopoleus B zinopoleus R 18 dalisandu] de alisandu K 20 theophanio] theofanio BR theophane K 22 stephano] stefano B 24 oratoriorum] horatariorum VP 25 stephano] stefano B macharii] macarii P R macari B τοῦ ὁσιωτάτου = ⟨uenerabilis⟩ *om.* VP BR K 25 – 26 theopoleos] theopoleus BR 28 gloriosissimis] gloriosissimi VP¹ καὶ = quam⟨que⟩] quam VP BR MNL K

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

Μέμνηται ἡ θεόσοφος ὑμῶν εὐσέβεια, ὡς κατὰ τὴν προλαβοῦσαν συνέλευσιν ἀναγνωσθέντων τῶν πεπραγμένων τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου Γεώργιος ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως ἅμα τῇ ὑπ' αὐτὸν συνόδῳ ἠτήσατο τὸ ὑμέτερον εὐσεβὲς κράτος τὰς γενομένας ἀναφορὰς ἀπό τε Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν συνόδου παρουσίᾳ τῆς ὑμῶν εὐσεβείας καὶ τῆς ἁγίας ταύτης καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου ἀναγνωσθῆναι, καὶ ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ παριστάμενον.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·

Ἀναγινωσκέσθωσαν.

Καὶ προεκομίσθη δι' Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἡ τῶν εἰρημένων ἀναφορῶν ἑρμηνεία διὰ Διογένους τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου ἀσηκρῆτις, σεκρεταρίου βασιλικοῦ, καὶ ἀνεγνώσθη ἔχουσα ἐπὶ λέξεως οὕτως·

ΤΟΙΣ ΕΥΣΕΒΕΣΤΑΤΟΙΣ ΔΕΣΠΟΤΑΙΣ ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΟΤΑΤΟΙΣ ΝΙΚΗΤΑΙΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΑΙΟΥΧΟΙΣ ΠΡΟΣΦΙΛΕΣΤΑΤΟΙΣ ΤΕΚΝΟΙΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩ ΜΕΓΑΛΩ ΒΑΣΙΛΕΙ, ΗΡΑΚΛΕΙΩ ΚΑΙ ΤΙΒΕΡΙΩ ΑΥΓΟΥΣΤΟΙΣ ΑΓΑΘΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ, ΔΟΥΛΟΣ ΤΩΝ ΔΟΥΛΩΝ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Κατανοοῦντι μοι τοῦ ἀνθρωπίνου βίου τὰς διαφόρους ὀδύνας καὶ πρὸς τὸν θεὸν τὸν μόνον ἀληθινὸν μετὰ σφοδρότητος ὀδυρμῶν στενάζοντι, ὅπως παράκλησιν τῇ χειμαζομένῃ ψυχῇ τῷ πόθῳ τῆς θείας εὐσπλαγχνίας μεταδῷ καὶ ἀπὸ τοῦ βυθοῦ τῶν θλίψεων τῇ δυναστείᾳ τῆς αὐτοῦ δεξιᾶς ἀνακουφίσῃ, μεγάλην καὶ θαυμαστήν – μετὰ ἀκαταπαύστου εὐχαριστίας ὁμολογῶ, γαληνότατοι δεσπόται καὶ τέκνα, – παραμυθίας ἐπιτηδειότητα παραστῆσαι κατηξίωσε τὴν εὐσεβῆ πρόθεσιν τῆς γαληναίας ὑμῶν ἡμερότητος, ἥντινα πρὸς σύστασιν τῇ θεόθεν καταπιστευθείσῃ τῇ χριστιανικωτάτῃ πολιτείᾳ ἡ αὐτοῦ ἐπίνευσις ἐχαρίσατο, ὅπως ἡ βασιλικὴ ἰσχὺς καὶ εὐμένεια περὶ θεοῦ, δι' οὗ *βασιλεῖς βασιλεύουσι*, τοῦ *βασιλέως* ὄντος *τῶν βασιλευόντων καὶ κυρίου τῶν κυριευόντων*, καὶ φροντίσει καὶ ζητήσει καὶ τῆς ἀμωμήτου αὐτοῦ πίστεως τὴν ἀλήθειαν, ὡς παρὰ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν ἀποστολικῶν πατέρων παρεδόθη, ἀγρύπνως ἐπιζητήσει καί, ὡς ἡ ἀληθὴς παράδοσις περιέχει, ἐνστατικῶς ἐπιθυμήσει ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις ἐπικρατῆσαι· καὶ μήπως τινὰ τῶν ἀκουόντων ὁ οὕτως εὐσεβὴς διαλάθῃ σκοπὸς ἢ ἀνθρωπίνη ὑποψία καταπτοήσῃ λογιζομένους ἐξουσίᾳ ἡμᾶς εἶναι συνωθηθέντας καὶ οὐχὶ πληρεστάτῃ γαληνότητι πρὸς

---

20 cf. 2. Cor. 1,3 – 4 27 Prov. 8,15 28 1. Tim. 6,15

MT K(15) ν(15)

---

10 διὰ *om.* T 11 διογένους ῥωμαίου τοῦ M τοῦ *om.* T ἀσηκρῆτις] ἀσεκρέτης T 12 οὕτως· ἀναφοραὶ ἁγάθωνι τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ πάπᾳ τῆς πρεσβυτέρας ῥώμης πρὸς τὴν ἕκτην σύνοδον. K *inc.* K (86,14). – οὕτως· ἐκ τῶν πεπραγμένων τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ ἕκτῃ συνόδῳ ἐπιστολὴ ἁγάθωνος πάπα ῥώμης πρὸς κωνσταντῖνον βασιλέα. ν *inc.* ν (138,29) 15 καὶ² *om.* MT 21 μόνον ⟨καὶ⟩ ἀληθινὸν *coni. Lu* 22 τῷ πόθῳ] τὸν πόθον M 23 ἀνακουφίσῃ] ἀνακουφίσει K 26 τῇ ... πολιτείᾳ] τῆς θεόθεν καταπιστευθείσης αὐτῇ χριστιανικωτάτης πολιτείας M 27 εὐμένεια] εὐμανία K 28 ὄντος] ὄντως M ν ὄντες K 28 – 29 φροντίσει καὶ ζητήσει] φροντίσῃ καὶ ζητήσῃ MT 30 ἐπιζητήσει] ἐπιζητήσῃ M ἐπιζητήσαι K ν 31 μήπως] μήπω MT 32 οὕτως] οὕτος K ἢ] καὶ M ἡ T K καταπτοήσῃ] καταπτοήσει MT 33 λογιζομένους] λογιζομένων T

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

Meminit deo instructa pietas uestra, quod in praeterito conuentu, dum legerentur acta sanctae quintae synodi, Georgius sanctissimus archiepiscopus huius a deo conseruandae regiae urbis una cum subiacenti synodo petiit uestram piissimam fortitudinem, ut suggestiones, quae factae sunt tam ab Agathone sanctissimo papa antiquae Romae quamque a subiacenti ei synodo, in praesentia uestrae pietatis et sanctae huius uniuersalis synodi relegi, et suggerimus ad quod placet.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Relegantur.

Et prolata est in Grecis litteris memoratarum suggestionum interpretatio per Diogenem magnificum asecretam et imperialem secretarium, et relecta est habens in uerbis sic:

DOMINIS PIISSIMIS ET SERENISSIMIS UICTORIBUS AC TRIUMPHATORIBUS AMATORIBUS DEI ET DOMINI NOSTRI IESU CHRISTI CONSTANTINO MAIORI IMPERATORI HERACLIO ET TIBERIO AUGUSTIS AGATHO EPISCOPUS SERUUS SERUORUM DEI

Consideranti mihi humanae uitae diuersos angores et apud deum, qui unus et uerus est, cum uehementia fletuum ingementi, ut consolationem animae fluctuanti diuinae miserationis inpertiret instinctu et de profundo merorum potentia suae dexterae subleuaret magnam atque mirabilem – cum indesinenti gratiarum actione, serenissimi domini filii, confiteor – consolationis oportunitatem exhibere dignatus est piissimum tranquillae mansuetudinis uestrae propositum, quem ad stabilitatem diuinitus commissae rei publicae christianae eius concessit dignatio, ut imperialis uirtus atque clementia de deo, per quem *reges regnant*, qui *rex regum et dominus dominantium est*, et curet et quaerat eiusque inmaculatae fidei ueritatem, ut ab apostolis atque apostolicis est patribus tradita, inquirere⟨t⟩ uigilanter atque, ut uera traditio continet, instantissime desideret in omnibus ecclesiis obtinere. et ne quemquam tam pia lateret intentio audientium humanaue suspicio perterreret aestimantium potestate nos esse conpulsos et non plena serenitate ad satisfa-

---

VP BR MNL K

---

1 meminit deo instructa] memini deo instructe N 3 subiacenti] iacenti VP subiacentis B uestram] uestra V 3–4 suggestiones] subgestiones N 4 tam *om.* K agathone] aghathone K papa] papae V B¹ a] ac V² *om.* R ad N ab L 5 ei] eius M synodo] synodi VP¹ sinodo N uestrae] uestra VP¹ 6 quod] quid M² 7 piissimus *om.* N 9 litteris] licteris K suggestionum] suggestionem VP subgestionem N interpretatio] interpetratio K diogenem] dyogenem R 10 magnificum] magnificium VP¹ magnificus N asecretam] a secretis P² asecreta BR N asecreto M asecraetae K imperialem] imperiali P² 14 maiori] magno M imperatori] imperatore VP¹ heraclio] eracleo VP¹ eraclio P² N 15 tiberio] tyberio R M augustis] agustis VP K agatho] agotho N agato K 17 mihi] michi N et¹ *om.* N apud] ante BR unus] unius VP¹ 18 uehementia] uehementiam NL fletuum] fletum VP 19 instinctu] infanctum N instinctum L K de *om.* R merorum] merorem V memoris B¹ meroris B² merorum angustia potentia BR potentia] potentiae V K 20 magnam] magnum V¹ BR atque] adque N actione] actiones VP¹ filii] fili B¹ 21 exhibere] exibere L K tranquillae] tranquillinae K 22 quem] quod B² commissae] conmissae BR 23 atque] adque N 24 eiusque] eius BR 25 ut] et R ab *om.* V atque] adque N 25–26 inquirere⟨t⟩ *coni.* Frohne] inquirere VP BR MNL K 26 atque] adque P¹ N 27 ecclesiis] ecclesiae P obtinere] optinere P R M K obtinet L ne quemquam] ut nequaquam M nequaquam NL lateret] lataetereret V audientium] audientum VP K 28 perterreret] pertereret V perterreretur B pertineret K aestimantium] extimantium K potestate] potestatem VP nos] non N conpulsos] conpulsus V¹P serenitate] serenitatem V

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

τὸ ἀπολογήσασθαι περὶ τοῦ κηρύγματος τῆς εὐαγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὑπομνησθέντας, αἱ θειώδεις γὰρ κεραῖαι πρὸς τὸν τῆς ἀποστολικῆς μνήμης Δόνον τὸν ἀρχιερέα καὶ προηγησάμενον τὴν ἡμετέραν μετριότητα πᾶσι τοῖς λαοῖς καὶ ἔθνεσι διὰ τῆς ἡμῶν διακονίας ἐφανεροποίησαν καὶ πληροφοροῦσιν, ἄστινας κεραίας ἡ χάρις τοῦ ἁγίου πνεύματος τῷ καλάμῳ τῆς βασιλικῆς γλώττης *ἐκ τοῦ καθαροῦ τῆς καρδίας θησαυροῦ* ὑπηγόρευσεν, ἀναμιμνησκούσας καὶ μὴ καταθλιβούσας, ἀπολογουμένας καὶ μὴ καταφοβούσας, μὴ καταπονούσας, ἀλλὰ προτρεπούσας πρὸς ταῦτα ἅπερ εἰσὶ τοῦ θεοῦ, κατὰ θεὸν προτρεπούσας, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ὁ πάντων κτίστης καὶ λυτρωτής, ὁπόταν ἠδύνατο ἐν τῇ μεγαλειότητι τῆς ἰδίας θεότητος εἰς τὸν κόσμον ἐλθὼν τοὺς θνητοὺς ἐκφοβῆσαι, ἡμερότητι μᾶλλον ἀνεικάστου φιλανθρωπίας ταπεινῶς εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς κατελθών, οὓς ἐδημιούργησε, καὶ λυτρώσασθαι κατηξίωσεν· ὅστις καὶ αὐτοπροαίρετον παρ' ἡμῶν τῆς ἀληθοῦς πίστεως περὶ αὐτὸν ὁμολογίαν ἐκδέχεται, ὅπερ καὶ ὁ μακάριος Πέτρος ὁ κορυφαῖος τῶν ἀποστόλων ὑπομιμνήσκει· *ποιμαίνετε τὸ ἐν ὑμῖν ὃν ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ, μὴ ἀναγκασθέντας ἀλλ' ἑκουσίως κατὰ θεόν* προτρεπόμενος.

Ταύταις τοίνυν ταῖς θείαις συλλαβαῖς, ἡμερώτατοι τῶν πραγμάτων δεσπόται, ἐμψυχωθεὶς καὶ πρὸς ἐλπίδα παραμυθίας ἀπὸ βαθυτάτων ὀδυνῶν κουφισθεὶς ἠρξάμην τῇ κρείττονι κατ' ὀλίγον ἀνεθεὶς παρρησίᾳ τὰ ἤδη διὰ τῆς σάκρας τῆς ἡμερωτάτης ὑμῶν ἀνδρείας προσταχθέντα ἐνεργῶς πρόθυμον ὑπουργίαν παριστᾶν, ἵνα πρόσωπα, οἷα κατὰ τὴν τοῦ καιροῦ τούτου ἀτονίαν καὶ τῆς δουλικῆς ὑμῶν χώρας ποιότητα ἠδύναντο εὑρεθῆναι, ἕνεκεν πληροφορίας ὑπακοῆς ἐπεζήτουν καὶ μετὰ βουλῆς τῶν συνδούλων μου τῶν ἐπισκόπων ἀπό τε τῆς πλησιαζούσης τούτῳ τῷ ἀποστολικῷ θρόνῳ συνόδου, εἶτα δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ δουλικοῦ κλήρου τοῦ φιλοῦντος τὸ ὑμέτερον χριστιανικώτατον κράτος, καὶ ἀκολούθως ἀπὸ τῶν θεοσεβεστάτων δούλων τοῦ θεοῦ, ἐπὶ τὸ σπεῦσαι πρὸς τὰ ἴχνη τῆς εὐσεβοῦς ὑμῶν γαληνότητος προτρέπεσθαι· καὶ εἰ μὴ ὅτι ἡ μακρὰ περίοδος τῶν χωρῶν, ἐν αἷς ἡ σύνοδος καθέστηκε τῆς ἡμετέρας ταπεινώσεως, τοῦ τοσούτου χρόνου ἐπεσώρευσε τὴν ἐπέκτασιν, πάλαι τοῦτο, ὅπερ μόλις ποτὲ νῦν γενέσθαι ἠδυνήθη ἡ περισπούδαστος ὑπακοή, ἣν ἡ ἡμετέρα δουλεία ἐπλήρωσεν. ἀλλ' ἐν ὅσῳ ἀπὸ διαφόρων ἐπαρχιῶν ἡ δουλικὴ σὺν ἡμῖν σύνοδος συνηθροίζετο, ἐν ὅσῳ πρόσωπά τινα μὲν ἀπὸ ταύτης τῆς δουλικῆς τοῦ ἡμερωτάτου ὑμῶν κράτους πόλεως Ῥώμης ἢ ἐκ τοῦ πλησίον στεῖλαι φροντίζομεν, τινὰ δὲ ἐκ τῶν πόρρωθεν τυγχανουσῶν ἐπαρχιῶν, ἐν αἷς τὸν λόγον τῆς χριστιανικωτάτης πίστεως παρὰ τῶν ἀποστολικῶν τῶν προηγησαμένων τὴν ἐμὴν ἐλαχιστίαν οἱ σταλέντες ἐκήρυσ-

---

5 Lc. 6,45 13 – 14 1. Petr. 5,2

MT (24) K v

---

1 ἡμῶν καὶ ἀποστολικῆς v 2 θειώδεις] θεοειδεῖς v δόνον] δόμνον M 6 ἀναμιμνησκούσας] ὑπομιμνησκούσας MT 7 καταφοβούσας καὶ μὴ M 9 εἰς … ἐλθὼν *om.* MT 10 ταπεινῶς] ταπεινὸς v 12 περὶ αὐτὸν πίστεως v αὐτὸν] αὐτῶν K 13 ὃν *om.* v 14 ἀναγκασθέντας] ἀναγκαστῶς MT (1. Petr. 5,2) ἀναγκαστικῶς v 15 συλλαβαῖς] συλλαβοῖς K 17 ἀν⟨ατ⟩εθείς *coni.* Lu] ἀνεθεὶς MT v ἀναθεὶς K 18 ὑπουργίαν] πανουργίαν T ἵνα] τίνα MT οἷα κατὰ] εἴς τε MT 19 ἠδύναντο] ἠδυνάμην K 23 τὸ] τῷ MT v πρὸς] παρὰ MT K 24 – 58,4 προτρέπεσθαι … προηγησαμένων *om.* T εἰ *om.* M χωρῶν] χώρων K 25 τοῦ *om.* K ἐπεσώρευσε] ἐπεπόρευσε K 27 ἣν *om.* M K διαφόρων ἐπαρχιῶν] διαφορῶν ἐπαρχειῶν K 28 ταύτης *om.* M 29 ἢ ἐκ] κἀκ M τοῦ] τῶν v 30 πίστεως *om.* M

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

ciendum super euangelicae atque apostolicae nostrae fidei praedicatione commonitos, diuales apices ad apostolicae memoriae Donum pontificem nostrae pusillitatis decessorem cunctis populis ac gentibus per nostrum ministerium patefecerunt ac satisfaciunt, quos gratia sancti spiritus imperialis linguae calamo *de puro cordis thesauro* dictauit, commonentis, non opprimentis satisfacientis, non perterrentis non affligentis, sed exortantis ad ea quae dei sunt, secundum deum inuitantis, quia et ipse conditor omnium ac redemptor, cum posset in suae diuinitatis maiestate in seculum ueniendo mortales perterrere, humanitatem magis inaestimabilis clementiae humiliter ad nostram descendens, quos creauerat dignatus est et redimere; qui et spontaneam de nobis uere de se fidei confessionem expectat, quod et beatus Petrus apostolorum princeps commonet: *pascite qui in uobis est gregem Christi, non coactos sed spontaneae secundum deum* exhortans.

His itaque, mansuetissimi rerum domini, diualibus apicibus animatus et ad spem consolationis de profundis angoribus alleuatus orsus sum meliori refectus confidentia paulatim quae per mansuetissimae fortitudinis uestrae sacram dudum praecepta sunt efficaciter promptam obsequentiam exhibere, ut personas, quales secundum temporis huius defectum ac seruilis prouinciae qualitatem poterant inueniri, pro oboedientiae satisfactione inquirerem et cum consilio cumfamulorum meorum episcoporum tam de propinqua huius apostolicae sedis synodo quamque de familiare clero amatores eorum christiani imperri et sequenter de relegiosis seruis dei, ut ad piissimae tranquillitatis eorum uestigia properarent, hortari; et nisi longus prouinciarum ambitus, in quibus humilitatis nostrae concilium constitutum est, tanti temporis protelationem ingereret, olim hoc, quod uix tandem nunc fieri potuit studiosa oboedientia, noster famulatus impleret. sed dum de diuersis prouinciis familiare nobiscum concilium congregatur, dum personas quasdam quidem de hac seruili uestri serenissimi principatus Romana urbe uel proximo dirigere procuramus, quasdam de longe positis prouinciis, in quibus uerbum christianae fidei ab

VP BR MNL K

1 atque] adque N commonitos] conmonitos B 2 diuales] diuinalis V^1 diuinales V^2 donum] domnum P^2 nostrae] nostram VP pusillitatis] pusullitatis B^1 decessorem] decessorum VP 3 ac gentibus] agentibus VP^1 4 linguae] lingua V 5 perterrentis] perterrentes VP^1 affligentis] affligentes V^2 6 exortantis] exorantes V exhortantis M K exortantis et ad P^2 M inuitantis] inuitantes V^2 7 posset] possit B suae] sua V 8 perterrere] perterreret K humanitatem] humanitate P^2 BR M 9 descendens] discendens VP^1 redimere] redemere B spontaneam] spontanea NL spontaneae K 11 coactos] coactus V choactos K secundum] sequendum K 12 exhortans] exortans V B^1R NL exhortantes B^2 M 13 apicibus] acpicibus N^1 14 angoribus] anguoribus V M alleuatus] eleuatus B orsus sum] sursum R 15 paulatim his quae B^2 16 efficaciter] effacaciter B promptam] propter tam M 17 oboedientiae] oboedientia MNL 18 consilio] cosilio B cumfamulorum] confamulorum P^2 B^2 ML K episcoporum ut tam B^2 19 familiare] familiari B^2 MNL K amatores] amatoris B^2 NL K eorum *om.* B (τὸ ὑμέτερον) 20 sequenter] consequenter B^2 sequentur N relegiosis] religiosis MN ut *om.* BR eorum] uestrae BR (ὑμῶν) 21 hortari et] hortarer B hortaret R 22 concilium] consilium R N constitutum] constitum P^1 temporis] temporibus N protelationem] protelatione B^1 ML protelatiore N ingereret] ingruerit B^1R 23 sed dum] secundum K 24 nobiscum] nobis V concilium] consilium N congregatur et dum BR dum *om.* B 25 hac] ac B^1 uestri] uestrae VP uel de proximo B^2 proximo] proxima VP dirigere] diregere V 26 uerbum] uerum VP

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

σον, ἐξεδεχόμεθα ὑποστρέψαι – οὐ μικρὰ παραδρομὴ χρόνων ἐξηνύσθη, ἵνα τὰς σωματικὰς ἀσθενείας ἐμοῦ τοῦ ⟨δουλείου⟩ ὑμῶν σιωπῇ παρέλθω, ἐν αἷς οὔτε ζῆν ἔξεστιν οὔτε ἀρέσκει συχναῖς ἀσθενείαις ἀποκάμνοντα.

Καὶ διὰ τοῦτο, χριστιανικώτατοι δεσπόται καὶ τέκνα, κατὰ τὴν εὐσεβεστάτην κέλευσιν τῆς θεοσκεπάστου ὑμῶν ἡμερότητος ἕνεκεν ὑπακοῆς ἦν ὀφείλομεν, οὐχ ἕνεκεν παρρησίας τῆς εἰς αὐτοὺς περισσευούσης εἰδήσεως οὓς στέλλομεν, τοὺς παρόντας συνδούλους ἡμῶν Ἀβουνδάντιον, Ἰωάννην καὶ Ἰωάννην, τοὺς εὐλαβεστάτους ἀδελφοὺς ἡμῶν καὶ ἐπισκόπους, Θεόδωρον καὶ Γεώργιον, τὰ ἀγαπητὰ ἡμῶν τέκνα τοὺς πρεσβυτέρους, μετὰ τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμῶν τέκνου Ἰωάννου τοῦ διακόνου καὶ Κωνσταντίνου τοῦ ὑποδιακόνου ⟨τῆς ἁγίας ταύτης πνευματικῆς μητρὸς τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου⟩, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Θεόδωρον τὸν πρεσβύτερον, λεγάτον τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥαβέννης, καὶ τοὺς θεοσεβεστάτους δούλους τοῦ θεοῦ τοὺς μοναχοὺς μετὰ καθοσιώσεως ἱκετευτικῆς καρδίας ἐφροντίσαμεν ἀποστεῖλαι.

παρὰ γὰρ ἀνθρώποις ἐν μέσῳ ἐθνῶν τυγχάνουσι καὶ ἀπὸ σωματικοῦ μόχθου τὴν καθημερινὴν τροφὴν μετὰ μεγάλου δισταγμοῦ ποριζομένοις, πῶς εἰς τὸ πλῆρες δυνήσεται εὑρεθῆναι ἡ τῶν γραφῶν εἴδησις, εἰ μὴ ὅτι κανονικῶς ἀπὸ τῶν ἁγίων ἀποστολικῶν τῶν προηγησαμένων καὶ τῶν σεβασμίων πέντε συνόδων ἅπερ ὁρισμένα εἰσὶν *ἐν ἁπλότητι καρδίας* καὶ ἀναμφιβόλως ἀπὸ τῆς παραδοθείσης παρὰ τῶν πατέρων πίστεως φυλάττομεν, ἓν καὶ ἐξαίρετον ἀγαθὸν ἔχειν διὰ παντὸς εὐχόμενοι καὶ σπεύδοντες, ἵνα μηδὲν παρὰ τὰ κανονικῶς ὁρισθέντα μειωθῇ, μηδὲν ἀλλαγῇ ἢ προστεθῇ, ἀλλὰ ταῦτα καὶ ῥήμασι καὶ νοήμασιν ἀπαράτρωτα φυλαχθῶσιν. οἵστισι διακομισταῖς καὶ χρήσεις τινῶν ἁγίων πατέρων, οὓς ἐδέξατο ταύτη ἡ ἀποστολικὴ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία, μετὰ τῶν βιβλίων αὐτῶν παραδεδώκαμεν, ὅπως εὐπορίας τυχόντες τοῦ ἀναφέρειν ἀπὸ τοῦ εὐμενοῦς ὑμῶν καὶ χριστιανικωτάτου κράτους ἐκ τούτων μόνων ἀπολογήσασθαι σπεύσωσιν, ἐπὰν ἡ βασιλικὴ ἡμερότης προστάξῃ τί ταύτη ἡ πνευματικὴ μήτηρ τοῦ θεοκατορθώτου ὑμῶν κράτους ἡ τοῦ Χριστοῦ ἀποστολικὴ ἐκκλησία πιστεύει καὶ κηρύσσει, οὐ διὰ κοσμικῆς εὐγλωττίας, ἥτις οὐδὲ ἰδιώταις ἀνθρώποις βοηθεῖ, ἀλλὰ δι' ἀκεραιότητος τῆς ἀποστολικῆς πίστεως, ἐν ᾗ καὶ ἐκ σπαργάνων ἀνατραφέντες καὶ μέχρι τέλους τῷ κατορθωτῇ τοῦ χριστιανικωτάτου ὑμῶν κράτους τῷ κυρίῳ τοῦ οὐρανοῦ πάντας σὺν ἡμῖν ἱκετεύομεν δουλεύειν καὶ φυλάττεσθαι. διόπερ ἄδειαν ἤγουν αὐθεντίαν δεδώκαμεν αὐτοῖς πρὸς τὸ ὑμέτερον

16 – 17 Col. 3,22

M K v

1 ὑποστρέψαι] ὑπογράψαι M 2 famulatus = ⟨δουλείου⟩] οἰκείου M K v ὑμῶν τῇ σιωπῇ M 3 ἀσθενείαις] ἀσθενείας K 5 ἦν] ἧς M 6 περισσευούσης *om. lat.* οὓς *om.* M στέλλομεν] ἐστείλαμεν v 9 – 10 sanctae huius spiritalis matris apostolicae sedis = ⟨τῆς ἁγίας … θρόνου⟩ *om.* M K v 10 – 11 θεόδωρον … λεγάτον] θεοδώρου τοῦ πρεσβυτέρου λεγάτου M K v 14 καθημερινὴν *om.* M 15 ἀποστολικῶν *om.* M καὶ ἀποστολικῶν K 16 σεβασμίων] ἁγίων M 18 ἀγατὸν ἔχειν *om.* M παντὸς ἔχειν εὐχόμενοί τε καὶ M 19 μηδὲν ἀλλαγῇ] μήδ' ἐναλλαγῇ M ταῦτα] τὰ αὐτὰ v 20 τινῶν] τῶν v 21 ταύτη] τηνικαῦτα M αὐτῇ v βιβλίων] βίβλων M 22 παραδεδώκαμεν] παρεδώκαμεν M εὐπορίας] εὐπορείας K 23 μόνων] μόνον v 24 προστάξῃ] προστάξει K 25 εὐγλωττίας] εὐγλωττείας K 29 ὑπέτερον] ἡμέτερον K

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

apostolicis exiguitatis meae predecessoribus missi praedicabant, remeare prestolamur – non paruus temporum cursus elapsus est, ut corporales egritudines mei famulatus silentio transeam, quibus nec uiuere licet nec libet assiduis egrimoniis laborantem.

Ideoque, christianissimi domini filii, secundum piissimam iussionem a deo protegendae mansuetudinis uestrae pro oboedientia quam debemus, non pro confidentia eorum scientiae quos dirigimus, presentes confamulos nostros Abundantium, Iohannem et Iohannem, reuerentissimos fratres nostros episcopos, Theodorum et Georgium, dilectissimos filios nostros presbiteros, cum dilectissimo filio nostro Iohanne diacono et Constantino, subdiacono sanctae huius spiritalis matris apostolicae sedis, nec non et Theodorum presbiterum, legatum sanctae Rauennatis ecclesiae, et relegiosos seruos dei monachos cum supplici cordis deuotione curauimus demandare. nam apud homines in medio gentium positos et de labore corporis cotidianum uictum cum summa hesitatione conquirentes, quomodo ad plenum poterit inueniri scripturarum scientia, nisi quod regulariter a sanctis atque apostolicis predecessoribus et uenerabilibus quinque conciliis definita sunt *cum simplicitate cordis* et sine ambiguitate a patribus traditae fidei conseruamus, unum ac precipuum bonum habere semper obtantes atque studentes, ut nihil de his, quae regulariter definita sunt, minuatur, nihil mutetur aut augeatur, sed eadem et uerbis et sensibus illibata custodiantur. quibus portitoribus et testimonia aliquorum sanctorum patrum, quos haec apostolica Christi ecclesia suscipit, cum eorum libris tradidimus, ut facultatem suggerendi a benignissimo uestrae christianitatis imperio consecuti ex his dumtaxat satisfacere studeant, dum imperialis mansuetudo praeceperit, quid haec spiritalis mater eorum a deo propagati imperii apostolica Christi ecclesia credat et praedicet, non per eloquentiam saecularem, que nec suppetit idiotis hominibus, sed per sinceritatem apostolicae fidei, in qua et ab incunabulis educati usque in finem propagatori christiani uestri imperii caeli domino omnes nobiscum deprecamur seruire atque seruari.

VP BR MNL K

---

1 exiguitatis] exiguetatis B^1 predecessoribus] praediscessoribus B^1 prestolamur] prestulamur B 2 paruus] paruos B^1 corporales] corporare B^1 3 transeam cum quibus R licet nec libet] libet nec mori licet B^3 assiduis] asiduis VP adsiduis NL K 4 protegendae] protegente V^1P^1 NL 5 oboedientia] oboedientiam B^1 quam] qui VP^1 quia P^2 qua K confidentia] considerantia L 6 dirigimus] diregimus B^1 presentes] presentas VP^1 abundantium] habundantiam VP^1 et iohannem *om.* M 7 et *om.* M 8 dilectissimo] dilectissimi V diacono] dyacono R K 9 spiritalis] spiritualis ML matris *om.* BR 10 rauennatis] rauennaitis VP^1 ecclesiae sedis et M relegiosos] relegiosus VP^1 religiosos B^2 MNL K seruos] seruus V^1P^1 monachos] monacho N 11 supplici] supplicii VP^1 scripturarum B^1R scientia B^2 12 cotidianum] quotidianum B^1 cottidianum MN hesitatione] exsitatione V esitatione P 12 – 13 conquirentes] conquerentes VP^1 13 scientia] scientiam R quod – quae? 14 atque] adque N predecessoribus] perdiscessoribus V definita] diffinita M 15 cum = ἐν 16 obtantes] optantes P R MNL K nihil] nichil R N his] is B^1 eis B^2 MNL K quae] qui P^1 17 definita] diffinita M minuatur] minuamur V B NL muniamur R K mutetur] mutemur B aut] uel R MNL K augeatur] augeamus B augetur R 18 illibata] inlibata BR N K inlibata a nobis custodiantur BR quibus et portitoribus K portitoribus] portioribus V 19 ecclesia] ecclesiae V suscipit] suscepit V B libris *om.* N 20 uestrae] uestra V consecuti] consequuti K 21 studeant] studiant V^1 praeceperit] praeciperit V B precepit K haec *om.* N spiritalis] spiritales V^1 spiritualis M 22 eorum = ὑμῶν a deo] ad B^1R acd B^2 credat] credet N 23 que nec *om.* N suppetit] subpetit B idiotis] hidiotis N indcis L 24 apostolicae] apostholice B^1 ab *om.* R N^1 incunabulis] intimabilis R educati] edocati P^2 B^1R 25 uestri *om.* M seruari] seruare V BR

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

γαληναῖον κράτος, ἐπὰν κελεύσῃ ἡ ὑμῶν φιλανθρωπία, τοῦ ἁπλῶς ἀπολογήσασθαι εἰς ὅσον αὐτοῖς μόνον ἐπετέθη, ἵνα μηδὲν δηλονότι προπετεύσωνται προσθεῖναι ἢ ὑφεῖλαι ἢ ἀλλάξαι, ἀλλὰ τὴν παράδοσιν τούτου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου, ὡς καθὼς ὡρίσθη ἀπὸ τῶν προηγησαμένων ἀποστολικῶν προέδρων, εἰλικρινῶς ἐξηγήσασθαι. ὑπὲρ ὧν γονυπετοῦντες τῇ διανοίᾳ ἱκετευτικῶς τὴν ὑμετέραν φιλανθρωπίαν, ἥτις πρὸς ἡμερότητα διὰ παντὸς ἀποβλέπει, δυσωποῦμεν, ἵνα κατὰ τὴν ἀγαθοθελῆ καὶ σεβασμίαν τῆς βασιλικῆς σάκρας ὑπόσχεσιν ἀποδοχῆς ἀξιώσῃ ἡ χριστομίμητος ὑμῶν γαληνότης καὶ εὐμενεῖς τὰς ἀκοὰς ὑμῶν ταῖς μετρίαις ἀναφοραῖς χαρίσασθαι καταξιώσῃ. οὕτως ἠνεῳγμένα τὰ ὦτα τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ πρὸς τὸ εἰσακοῦσαι τῶν ἱκεσιῶν ὑμῶν εὑρήσει ἡ ὑμετέρα ἡμεροτάτη εὐσέβεια καὶ ἀβλαβεῖς περί τε τὴν ὀρθότητα τῆς ἀποστολικῆς ⟨ἡμῶν⟩ πίστεως περί τε τὴν τῶν σωμάτων ὁλοκληρίαν τοῖς οἰκείοις ἀποκαταστῆσαι κελεύσει. οὕτως ἀποκαταστήσει ἡ ὑπερτάτη μεγαλειότης διὰ τῶν ἀνδρειοτάτων καὶ ἀηττήτων καμάτων τῆς ὑμῶν θεοστηρίκτου φιλανθρωπίας ὑπὸ τὸ ἀγαθοθελὲς διάδημα τῆς ὑμῶν βασιλείας πᾶσαν τὴν τῶν Χριστιανῶν πολιτείαν καὶ τοῖς ἀνδρειοτάτοις ὑμῶν σκήπτροις τὰ ἀντιτασσόμενα ὑποτάξει ἔθνη, ἵνα ἐκ τούτου πάσῃ ψυχῇ καὶ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι πληροφορία γένηται, ὅτι, ὅπερ διὰ τῶν σεβασμίων κεραιῶν περὶ ἀβλαβησίας καὶ τοῦ μὴ ἔν τινι βαρυνθῆναι τοὺς ἐρχομένους τοῦ θεοῦ αὐτῇ ἐνηχήσαντος ὑποσχέσθαι κατηξίωσεν, ἐν πᾶσιν ἐπλήρωσεν. οὔτε γὰρ ἡ εἴδησις αὐτῶν παρρησίαν δέδωκεν, ἵνα τολμήσωμεν πρὸς τὰ εὐσεβῆ ὑμῶν ἴχνη τούτους στεῖλαι – ἀλλὰ τοῦτο ἡ βασιλικὴ ὑμῶν εὐμένεια φιλανθρώπως κελεύουσα προετρέψατο, καὶ ἡ ἡμῶν σμικρότης τὸ κελευσθὲν μεθ' ὑπακοῆς ἐπλήρωσεν – ἵνα δὲ τῇ θεοσυστάτῳ ὑμῶν εὐσεβείᾳ, τί περιέχει ἡ δύναμις τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, διὰ βραχέων δηλοποιήσωμεν, ἣν καὶ παρελάβομεν διὰ τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως τῶν τε ἀποστολικῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἁγίων πέντε οἰκουμενικῶν συνόδων, δι' ὧν οἱ θεμέλιοι τῆς καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας ἐστερεώθησαν καὶ ἐσταθηρώθησαν.

Αὕτη τοιγαροῦν ἐστιν ἡ κατάστασις τῆς εὐαγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως καὶ ἡ κανονικὴ παράδοσις, ἵνα ὁμολογοῦντες τὴν ἁγίαν καὶ ἀχώριστον τριάδα, τουτέστι τὸν πατέρα καὶ υἱὸν καὶ πνεῦμα ἅγιον, μιᾶς εἶναι θεότητος, μιᾶς φύσεως καὶ οὐσίας, ἑνὸς αὐτὴν κηρύττωμεν καὶ φυσικοῦ θελήματος, δυνάμεως, ἐνεργείας, δεσποτείας, μεγαλειότητος, ἐξουσίας καὶ δόξης, καὶ εἴ τι δήποτε περὶ τῆς αὐτῆς ἁγίας τριάδος οὐσιωδῶς λέγεται

2 – 3 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 130,6 – 8; ACO II 3,2 p. 138,7 – 9 26 – 29 cf. ACO ser. II, vol. I. p. 369,6 – 16 (can.I)

MT(4) K v

1 κελεύσῃ] κελεύσει K ἁπλῶς *om.* M 3 ut = ὡς καθὼς (*cf.* 64,10) ὡρίσθη *om.* M 4 προηγησαμένων *inc.* T (54,24) 7 ἀποδοχῆς] ὑποδοχῆς v εὐμενεῖς] εὐμερεῖς K 9 παντοδυνάμου] παντοδυναμένου MT 10 εὐσέβεια] εὐσέβειαν K ἀβλαβεῖς] ἀβλαβὴς T ⟨ἡμῶν⟩ *om.* MT K v 11 κελεύσει] κελεύσαι K 12 καμάτων] καμμάτων K 13 θεοστηρίκτου] θεοστηρίκτῳ K 16 ὅπερ] ἅπερ v 18 πᾶσιν] ἅπασιν v 19 στεῖλαι] ἀποστεῖλαι v 20 ἐπλήρωσεν] πεπλήρωσεν MT 24 οἱ ... καὶ *om.* v ἐσταθηρώθησαν] ἐσταθήρωσαν MT 25 αὕτη] αὐτὴν M ἡ αὐτὴ v 26 καὶ[1] ... παράδοσις *om.* MT 27 καὶ[1] *om.* MT ἅγιον πνεῦμα K ἑνὸς] μιᾶς K *om.* v 28 κηρύττωμεν] κηρύττομεν M[1]T K θελήματος καὶ δυνάμεως v

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

licentiam proinde eis siue auctoritatem dedimus apud tranquillissimum uestrum imperium, dum iusserit eorum clementia, simpliciter satisfaciendi, in quantum eis dumtaxat iniunctum est, ut nihil profecto presumant augere, minuere uel mutare, sed traditionem huius apostolicae sedis, ut a praedecessoribus apostolicis pontificibus instituta est, sinceriter enarrare. pro quibus flexu mentis poplite suppliciter uestram ad mansuetudinem semper intentam clementiam deprecamur, ut iuxta benignissimam atque augustissimam imperialis sacrae promissionem acceptione dignos efficiat Christo imitabilis uestra tranquillitas atque placabiles auditus eorum humillimis suggestionibus accomodare dignetur. sic aures dei omnipotentis suis precibus ad exaudiendum inueniat uestra mansuetissima pietas reseratas illesosque tam in rectitudine nostrae apostolicae fidei quamque corporum sospitate in propriis restituere iubeat. sic restituat superna maiestas per fortissimos atque inuictissimos labores uestrae a deo corroboratae clementiae sub benigni uestri principatus regimine totam christianam rem publicam et fortissimis uestris sceptris aduersas subigat nationes, ut ex hoc omni animae atque omnibus gentibus satisfiat, quia, quod per augustissimos apices de immunitate atque illesione euntium deo sibi aspirante polliceri dignata est, adimpleuit in omnibus. non enim nobis eorum scientia confidentiam dedit, ut ad pia uestra uestigia eos auderemus dirigere – sed hoc imperialis uestra benignitas clementer iubens hortata est, et nostra pusillitas quod iussum est obsequenter impleuit – ut autem uestrae diuinitus institutae pietati, quid apostolicae nostrae fidei uigor contineat, breuiter intimemus, quam percepimus per apostolicam apostolicorumque pontificum traditionem et sanctarum quinque generalium synodorum, per quos fundamenta catholicae Christi ecclesiae firmata atque stabilita sunt.

Hic igitur status est euangelicae atque apostolicae nostrae fidei regularisque traditio, ut confitentes sanctam et inseparabilem trinitatem, id est patrem et filium et spiritum sanctum, unius esse deitatis, unius naturae et substantiae siue essentiae, unius eam praedicemus et naturalis uoluntatis, uirtutis, operationis, dominationis, maiestatis, pote-

VP BR MNL K

1 auctoritatem] auctoritate N 2 eorum (ὑμῶν)] eius BR simpliciter] suppliciter V satisfaciendi] satisfaciendum BR 2 – 3 iniunctum] iniustum R 3 nihil] nichil R N profecto] prefecto N mutare] motare M traditionem] rationem M 4 ut] et R a] ad VP 5 flexu] flexo P R MNL flexio K poplite] poplice V K 6 augustissimam] agustissimam VP angustissimam B¹ N 7 acceptione] acceptio VP dignos] dignus VP efficiat] efficia VP¹ efficacia P² 8 placabiles] placabilis V² eorum = ὑμῶν accomodare] acommodare MNL K 9 exaudiendum] exaudientum VP reseratas] reserata P rereseratas B resaeratas N reseratos L 10 illesosque] illaesosque P² inlesosque R N K quamque] quinque R sospitate] sospitatem R MNL K 11 iubeat] debeat R sic] si M 12 corroboratae] conroborate V regimine] regimini V¹ 13 subigat] subicat N 14 satisfiat] satisfaciat V¹ quod] qui VP augustissimos] agustissimos V¹ 15 illesione] inlesione R N K aspirante] aspiranti VP dignata] dignatus V 16 adimpleuit] adimplebit M eorum] est R 17 dirigere] diregere V BR 18 pusillitas] possibilitas BR 19 institutae] instituit N pietati] pietate VP quid] qui VP contineat] conteneat V 20 apostolicam] apostholicam B apostolicorumque] apostholorumque B¹ apostholicorumque B² pontificum] pontificium VP¹ B 21 quinque] .V. VP quos] quas B² catholicae] captolicae L K 22 atque] adque N 23 status] factus V regularisque] regolarisque B¹ regularesque N regularis K 24 – 25 et spiritum sanctum *om.* K sanctum spiritum B unius¹] huius N 25 praedicemus] praedicamus VP uirtutis] unitatis VP maiestatis *om.* R

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

ἑνικῷ ἀριθμῷ, ὡς ἀπὸ μιᾶς φύσεως τριῶν ὁμοουσίων προσώπων καταλαμβανώμεθα κανονικῷ λόγῳ τοῦτο διδαχθέντες. ὅτε δὲ περὶ τοῦ ἑνὸς τῶν αὐτῶν τριῶν προσώπων αὐτῆς τῆς ἁγίας τριάδος, τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, τοῦ θεοῦ λόγου, καὶ περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς προσκυνητῆς αὐτοῦ κατὰ σάρκα οἰκονομίας ὁμολογοῦμεν, πάντα διπλᾶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κυρίου τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν παράδοσιν διαβεβαιούμεθα, τουτέστι δύο αὐτοῦ τὰς φύσεις κηρύττομεν, τὴν θείαν δηλαδὴ καὶ τὴν ἀνθρωπίνην, ἐξ ὧν καὶ ἐν αἷς καὶ μετὰ τὴν θαυμαστὴν καὶ ἀχώριστον ἕνωσιν ὑφέστηκε, καὶ μίαν ἑκάστην αὐτοῦ φύσιν ἰδιότητα φυσικὴν ἔχειν ὁμολογοῦμεν καὶ ἔχειν τὴν θείαν πάντα ἅπερ εἰσὶ θεῖα καὶ τὴν ἀνθρωπίνην πάντα τὰ ἀνθρώπινα *χωρὶς τινος ἁμαρτίας* καὶ ἑκατέραν ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ θεοῦ λόγου τοῦ σαρκωθέντος, τουτέστι ἐνανθρωπήσαντος, ἀσυγχύτως ἀχωρίστως ἀτρέπτως εἶναι ἐπιγινώσκομεν, μόνῃ νοήσει τὰ ἡνωμένα διακρίνοντες διὰ τὴν τῆς συγχύσεως δηλαδὴ πλάνην· ἴσως γὰρ καὶ τὴν τῆς διαιρέσεως καὶ τὴν τῆς κράσεως ἀποβαλλόμεθα βλασφημίαν. ὁπόταν δὲ δύο φύσεις καὶ δύο φυσικὰ θελήματα καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ὁμολογοῦμεν ἐν τῷ ἑνὶ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, οὐκ ἐναντία ταῦτα οὔτε ἀλλήλοις ἀντικείμενα λέγομεν, καθὼς οἱ *ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας πλανώμενοι* τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως κατηγοροῦσιν, ἀπέστω αὕτη ἡ ἀσέβεια ἀπὸ τῶν καρδιῶν τῶν πιστῶν, οὔτε ὡς κεχωρισμένας ἐν δυσὶ προσώποις ἤγουν ὑποστάσεσιν, ἀλλὰ δύο λέγομεν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, καθὼς τὰς φύσεις οὕτως καὶ τὰ φυσικὰ θελήματα καὶ ἐνεργείας ἐν ἑαυτῷ ἔχειν, θείαν δηλαδὴ καὶ ἀνθρωπίνην, θεῖον μὲν οὖν θέλημα καὶ ἐνέργειαν ἔχειν ἐξ ἀϊδίου μετὰ τοῦ ὁμοουσίου πατρὸς κοινόν, ἀνθρώπινον δὲ χρονικῶς ἐξ ἡμῶν μετὰ τῆς ἡμετέρας φύσεως προσληφθέν.

Αὕτη ἐστὶν ἡ ἀποστολικὴ καὶ εὐαγγελικὴ παράδοσις, ἣν κρατεῖ ἡ πνευματικὴ μήτηρ τοῦ εὐτυχεστάτου ὑμῶν κράτους ἡ ἀποστολικὴ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία· αὕτη ἐστὶν ἡ καθαρὰ τῆς εὐσεβείας ὁμολογία· αὕτη ἐστὶν ἡ τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως ἀληθὴς καὶ ἀμώμητος ὁμολογία, ἥνπερ οὐκ ἀνθρωπίνη ἐφεῦρε πανουργία, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ τῶν κορυφαίων τῶν ἀποστόλων ἐδίδαξεν· αὕτη ἐστὶν ἡ βεβαία καὶ

---

9 Hebr. 4,15 15 Jac. 5,19

---

3 – 5 cf. ACO ser. II, vol. I. p. 379,7 – 10 (can.XVI)

MT(12) K v

---

1 ὁμοουσίων τριάδα προσώπων T προσώπων] ἁσώτων v 3 τῆς αὐτῆς v περὶ *om.* K 7 ἕνωσιν *om.* M 8 ἑκάστην] ἑκάστου M αὐτοῦ] αὐτοῖς T 11 τὰ *om.* K 12 διαι[ρέσεως ... ἥτις *om.* T (12 – 62,27) 12 – 13 καὶ τὴν τῆς κράσεως *om.* K = Mansi 15 οὔτε] καὶ M 17 οὔτε] οὐδὲ M 18 τὰ *om.* M K 19 μὲν *om.* K = Mansi 21 δὲ *om.* M K 22 εὐαγγελικὴ καὶ ἀποστολικὴ v

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

statis et gloriae, et quicquid de eadem sancta trinitate essentialiter dicitur singulari numero, tamquam de una natura trium consubstantialium personarum conprehendamus regulari ratione hoc instituti. cum uero de uno earundem trium personarum ipsius sanctae trinitatis, filio dei, deo uerbo, et de mysterio adorandae eius secundum carnem dispensationis confitemur, omnia duplicia unius eiusdemque domini saluatoris nostri Iesu Christi secundum euangelicam traditionem asserimus, id est duas eius naturas praedicamus, diuinam scilicet et humanam, ex quibus et in quibus etiam post ammirabilem atque inseparabilem unitionem subsistit, et unamquamque eius naturam proprietatem naturalem habere confitemur et habere diuinam omnia quae diuina sunt, humanam omnia quae humana sunt *absque ullo peccato* et utrasque unius eiusdem dei uerbi incarnati, id est humanati, inconfuse inseparabiliter inmutabiliter esse cognoscimus, sola intellegentia quae unita sunt discernentes propter confusionis dumtaxat errorem; aequaliter enim et diuisionis et commixtionis detestamur blasphemiam. cum duas autem naturas duasque naturales uoluntates et duas naturales operationes confitemur in uno domino nostro Iesu Christo, non contrarias eas nec aduersas ad alterutrum dicimus, sicut *a uia ueritatis errantes* apostolicam traditionem accusant. absit haec impietas a fidelium cordibus, nec tamquam separatas in duabus personis uel subsistentiis, sed duas dicimus unum eundemque dominum nostrum Iesum Christum, sicut naturas ita et naturales in se uoluntates et operationes habere, diuinam scilicet et humanam; diuinam quidem uoluntatem et operationem habere ex aeterno cum coessentiali patre communem, humanam temporaliter ex nobis cum nostra natura susceptam.

Haec est apostolica atque euangelica traditio, quam tenet spiritalis uestri felicissimi imperii mater apostolica Christi ecclesia; haec est mera confessio pietatis; haec est christianae relegionis uera atque inmaculata professio, quam non humana adinuenit uersutia, sed spiritus sanctus per apostolorum principes docuit; haec est

---

VP BR MNL K

---

1 sancta] sanctae V *om.* K 2 regulari] regolari B^1 3 ratione ad hoc B^2 trium *om.* K 4 mysterio] misterio R NL K adorandae] adorande VP^1 K admirandae BR 5 duplicia] dupplicia K quae unius eiusdem K eiusdemque] eiusdem R 6 praedicamus] praedicamur B 7 scilicet] si licet K ammirabilem] admirabilem MNL 9 diuinam] diuina B^1 K humanam ... sunt *om.* Mansi (*una linea in* P, f. 13ra 22) humanam] humana L K 10 humanati] humanitati B N K 11 inmutabiliter *om.* V immotabiliter M cognoscimus] cognuscimus V intellegentia] intelligentia ML K 12 – 13 commixtionis] conmixtionis BR 13 blasphemiam] blaspemiam V blasfemia K duas] deus B^2 naturas autem K 14 operationes] operationis V 15 dicimus] dicamus R sicut qui a M ueritatis] ueritates V apostolicam] apostholicam B 16 traditionem] traditionis V traditiones P absit] absint B^2 impietas] pietas V tamquam per separatas VP^1 (q-p) 17 duas] duabus V 18 uoluntates in se K operationes] operationis V 19 scilicet] si licet K 19 – 20 et habere operationem ex aeterno K 19 ex] aex N et L 20 coessentiali] coessentialiter M quoessentialiter NL quoessentiali K patre] patri B patrem K communem] communum V^1 cummunem P B M humanam] humanem V uel humanae B^2 22 est *om.* V apostolica] apostolicam V apostholica B quam] qui VP^1 spiritalis] spiritales V spiritualis M 23 apostolica] apostholica B mera (καθαρὰ)] mira VP MNL K *om.* R 23 – 24 pietatis ... relegionis *om.* MNL 23 pietatis] piaetatis K 24 relegionis] religionis K inmaculata] immaculata ML 24 – 25 adinuenit] aduenit P^1 M 25 apostolorum] apostulorum V apostholorum B principes] pricipes V^1

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

ἀνεπίληπτος τῶν ἁγίων ἀποστόλων διδασκαλία, ἥστινος εἰλικρινοῦς εὐσεβείας τὸ ἀκέραιον, μέχρις ὅτου παρρησιαστικῶς κηρύττεται ἐν τῇ τῶν Χριστιανῶν πολιτείᾳ, τῆς ὑμετέρας γαληνότητος τὸ κράτος φυλάττει καὶ σταθηροποιεῖ καὶ ὑψοῖ καί, ὡς τελείως θαρροῦμεν, εὐτυχὲς ἀποδείξει.

Πιστεύσατε ἐμοὶ τῷ ταπεινῷ, χριστιανικώτατοι δεσπόται καὶ τέκνα, ὅτι ὑπὲρ τῆς σταθηρότητος καὶ τοῦ ὑψώματος αὐτοῦ ταύτας μετὰ ὀδυρμῶν ἐκχέω τὰς ἱκεσίας. καὶ ταῦτα συμβουλεύειν, εἰ καὶ ἀνάξιος καὶ ἐλάχιστος, γνησίως ἀγαπῶν προπετεύομαι, ὅτι ἡ ἐκ τοῦ θεοῦ δωρηθεῖσα ὑμῖν νίκη ἡμετέρα σωτηρία ἐστί, καὶ τῆς ὑμετέρας γαληνότητος ἡ εὐτυχία ἡμετέρα εὐφροσύνη ἐστί, καὶ τῆς ὑμετέρας πραότητος ἡ ῥῶσις τῇ ἡμετέρᾳ σμικρότητι εὐθυμία ἐστί. καὶ κατὰ τοῦτο μετὰ *συντετριμμένης καρδίας* καὶ τοῖς τῆς διανοίας προχεομένοις δάκρυσι προσπίπτων δυσωπῶ· ἐκτεῖναι καταξιώσατε τὴν φιλάνθρωπον δεξιὰν τῇ ἀποστολικῇ διδασκαλίᾳ, ἣντινα ὁ συνεργὸς τῶν εὐσεβῶν ὑμῶν μόχθων ὁ μακάριος Πέτρος ὁ ἀπόστολος παραδέδωκεν, οὐχ ἵνα συγκλεισθῇ *ὑπὸ τὸν μόδιον*, ἀλλὰ σάλπιγγος λαμπρότερον *ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ κηρυχθήσεται*, ὅτι ἡ αὐτοῦ ἀληθὴς ὁμολογία *ἀπὸ τοῦ πατρὸς* ἐκ τῶν οὐρανῶν ἀπεκαλύφθη, ἧς ἕνεκεν ἀπὸ τοῦ κυρίου τῶν ὅλων *μακάριος* εἶναι ἀπεφάνθη ὁ Πέτρος, ὃς καὶ τὸ *ποιμαίνειν τὰ* πνευματικὰ *πρόβατα* τῆς ἐκκλησίας ἀπ' αὐτοῦ τοῦ *λυτρωτοῦ* τῶν πάντων τῇ τρίτῃ παραθέσει ἐδέξατο, οὗτινος *ἐπινεύσαντος τῇ βοηθείᾳ* αὕτη ἡ ἀποστολικὴ αὐτοῦ ἐκκλησία οὐδέποτε *ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας* ἐν οἱῳδήποτε μέρει πλάνης ἐκάμφθη, οὗτινος τὴν αὐθεντίαν ἅτε δὴ κορυφαίου πάντων τῶν ἀποστόλων διὰ παντὸς πᾶσα ἡ καθολικὴ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία καὶ αἱ καθολικαὶ σύνοδοι πιστῶς περιπτυσσόμεναι ἐν πᾶσιν ἠκολούθησαν πάντες οἱ σεβάσμιοι πατέρες τὴν ἀποστολικὴν αὐτοῦ ἐπεσπάσαντο διδασκαλίαν, δι' ἧς καὶ οἱ δεδοκιμασμένοι τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ *φωστῆρες ἔλαμψαν*, καὶ οἱ μὲν ἅγιοι διδάσκαλοι οἱ ὀρθόδοξοι ἐσεβάσθησαν καὶ ἠκολούθησαν, οἱ δὲ αἱρετικοὶ τοῖς πλαστοῖς ἐγκλήμασι καὶ μισήσεσιν ἀφαιρέσεων ἐπηκολούθησαν. αὕτη ἐστὶν ἡ τῶν ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ ζῶσα παράδοσις, ἣντινα μέχρι τοῦ παρόντος ἡ αὐτοῦ κρατεῖ ἐκκλησία, ἥτις ἐξαιρέτως ἀγαπωμένη καὶ θαλπομένη καὶ παρρησιαστικῶς κηρυχθεῖσα, ἥτις διὰ τῆς ἀληθευούσης ὁμολογίας τῷ θεῷ καταλλάσσει, ἥτις τῷ δεσπότῃ Χριστῷ παρατίθεται, ἥτις τῆς εὐσεβείας ὑμῶν τὸ χριστιανικώτατον διαφυλάττει κράτος, ἥτις ἀπὸ τοῦ δεσπότου τοῦ οὐρανοῦ δαψιλεῖς νίκας τῇ ἀνδρείᾳ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας συνεισάγει, ἥτις συνοδεύει ἐν τοῖς πολέμοις καὶ

---

10 Ps. 33,18 13 Mt. 5,15 14 Mt. 26,13 15 Jac. 1,17 16 Mt. 16,17 Joh. 21,16 17 cf. Act. 7,35 18 Lc. 22,32 18 – 19 Jac. 5,19 23 Phil. 2,15

MT(27) K v

---

2 ἐν τῇ] ἡ M 3 φυλάττει] φυλάττοι M φηλάττει K v 5 ἐμοὶ] μοι M 6 σταθηρότητος] θηρότητος K 7 ἐλάχιστος καὶ ἀνάξιος v προπετεύομαι] προτρέπομαι M 8 τοῦ *om.* v 8 – 9 ἡ εὐτυχία] εὐτυχεία K 11 ἐκτεῖναι] ἐπεκτεῖναι v 14 κηρυχθήσεται] κηρυχθῇ v 16 ὃς] ὡς K τὸ] τοῦ M K 18 αὕτη] αὐτὴ M αὐτοῦ *om.* M 18 – 20 οὐδέποτε ... ἐκκλησία *om.* K v = Hardouin 3 (1714) 1080 E 12 = Mansi XI 241 A 7 21 ἠκολούθησαν καὶ πάντες M K 23 τῆς ἐκκλησίας *om.* M οἱ[2] *om.* M K 24 ἐγκλήμασι] ἐγκλήσεσιν v 25 ἀφαιρέσεων *om.* v 27 διὰ *inc.* T (60,12) ἀληθευούσης] ἀληθοῦς M

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

firma et inreprehensibilis sanctorum apostolorum doctrina, cuius sincerae pietatis integritas, quoadusque liberiter predicatur in re publica christiana, uestrae tranquillitatis imperium tuetur, stabiliet et exaltat et felicem, ut perfecte confidimus, demonstrabit.

Credite humillimo mihi, christianissimi domini filii, quia pro stabilitate et exaltatione eius has cum fletibus praeces effundo. et haec, licet indignus et exiguus, sinceriter diligendo presumo consulere, quia uestra a deo concedenda uictoria nostra salus est; uestrae tranquillitatis felicitas nostra laetitia est; uestrae mansuetudinis sospitas nostrae paruitatis securitas est. et ideo cum *corde contrito* et profluentibus lacrimis mente prostratus exoro: porrigere dignamini clementissimam dexteram apostolicae doctrinae, quam cooperator piorum laborum uestrorum beatus Petrus apostolus tradidit, non ut *sub modio* concludatur, sed tuba clarius *in toto orbe praedicetur*, quia eius uera confessio *a patre* de caelis reuelata est, pro qua a domino omnium *beatus* esse pronuntiatus est Petrus, qui et spiritales *oues* ecclesiae ab ipso redemptore omnium terna commendatione *pascendas* suscepit, cuius *adnitente praesidio* haec apostolica eius ecclesia numquam *a uia ueritatis* in qualibet erroris parte deflexa est, cuius auctoritatem utpote apostolorum omnium principis semper omnis catholica Christi ecclesia et uniuersales synodi fideliter amplectentes in cunctis secutae sunt omnesque uenerabiles patres apostolicam eius doctrinam amplexi, per quam et probatissima aecclesiae Christi *luminaria claruerunt* et sancti quidem doctores orthodoxi uenerati atque secuti sunt, heretici autem falsis criminationibus ac derogationum odiis insecuti. haec est apostolorum Christi uiua traditio, quam ⟨nunc usque⟩ eius tenet ecclesia, quae praecipuae diligenda atque fouenda et fiducialiter praedicanda est, quae per ueridicam confessionem deo conciliat, quae Christo domino commendabilem facit, quae clementiae uestrae christianum conseruat imperium, quae a caeli domino largas uictorias uestrae piissimae fortitudini conferet, quae comitatur in

---

VP BRm(20) MNL L

---

1 firma *om.* M sanctorum apostolorum et inreprehensibilis K apostolorum] apostulorum V apostholorum B doctrina] doctrinae V sincerae] sinceriae VP¹ sincere BR NL K 2 quoadusque] quodadusque N liberiter] libeniter B² libenter R liberaliter ML 3 tuebitur stabilietur et exaltabit B² stabiliet] stabilitur R stabili.et NL exaltat (ὑψοῖ)] exultat VP BR NL K exaltet M perfecte] prefecte V confidimus] confidemus BR demonstrabit] demonstrauit NL K 4 mihi] michi N exaltatione (τοῦ ὑψώματος)] exultatione VP B¹R NL K 5 et *om.* P diligendo] dilegendo B¹ dilegendo B² 6 presumo] presummo V K concedenda] concidenda N 7 paruitatis] paruitas R 8 contrito] contito VP¹ prostratus] prostatus N 9 dignamini] dignemini P² apostolicae] apostholicae B 9 – 10 cooperator] cooperatur V¹ 10 beatus petrus] beatos petros V¹ apostolus] apostulus V apostholus B 11 tuba] tuua VP¹ quia] qui VP¹ 13 spiritales] spirituales M terna] terrena P¹ aeterna B 14 adnitente] admittente VP R adnitenti K apostolica] apostholica B eius *om.* K ueritatis] ueritate VP¹ 15 auctoritatem] auctoritate K utpote] utpute B apostolorum] apostholorum B omnium apostolorum VP 16 principis] principes V¹ catholica] captolica L K uniuersales] uniuersalis B²R K fideliter] fidiliter V¹ 16 – 17 amplectentes] amplectantes VP 17 secutae] secuta V sequute K omnesque] omnis qui VP omnes K apostolicam] apostholicam B 18 per] pro VP¹ propter P² probatissima] probaptissima VP probatissimam K christi *om.* M 19 orthodoxi] ortodoxi V¹ horthodoxi K atque] adque N ac] ad R a N 20 derogationum] derogationem VP 20 – 67,20 o]diis ... uo[luntatis m odiis] odi V odis P apostolorum] apostulorum V apostholorum Bm uiua] uiba VP¹ uia K quam] qui R 21 ⟨nunc usque⟩ *coni.* Lu] unicuique VP B¹Rm M¹NL K una B² unaquaque M *marg.* tenet] tenit Bm praecipuae] praecipua K diligenda] dilegenda B¹m atque] adque V 22 quae ex christo VP¹ quae e christo P² 23 quae clementiae] qua&clementiae m conseruat] seruat K 24 largas] largitas VP fortitudini conferet] fortitudinis confirmat BRm

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

ἐκπολεμεῖ τοὺς ἐναντίους, ἤτις τὸ ὑμέτερον θεοκατόρθωτον κράτος πανταχοῦ ὡς ἀκαταμάχητον τεῖχος περισκέπει, ἤτις φόβον τοῖς ἐναντίοις ἔθνεσιν ἐμβάλλει καὶ τῇ θείᾳ ὀργῇ τιμωρεῖται, ἤτις καὶ ἐν πολέμοις τὰ τῆς νίκης βραβεῖα περὶ τῆς τῶν πολεμίων καταστροφῆς καὶ ὑποταγῆς οὐρανόθεν παράσχοι καὶ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἱλαρότητι ἀμέριμνον τὴν ὑμετέραν διὰ παντὸς πιστοτάτην βασιλείαν διαφυλάξοι. αὕτη ἐστὶ τῆς ἀληθοῦς πίστεως ὁ κανών, ἥντινα καὶ ἐν τοῖς εὐτυχήμασι καὶ ἐν τοῖς ἐναντίοις θερμῶς ἐκράτησε καὶ ἐξεδίκησεν, αὕτη ἡ πνευματικὴ μήτηρ τοῦ ὑμετέρου γαληναίου κράτους ἡ ἀποστολικὴ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία, ἥτις διὰ τῆς χάριτος τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως οὐδέποτε πλανηθῆναι δείκνυται οὔτε τοῖς τῶν αἱρετικῶν καινισμοῖς στρεβλωθεῖσα ὑπέπεσεν, ἀλλὰ καθὼς ἐκ προοιμίων τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως παρέλαβεν ἀπὸ τῶν ἰδίων αὐθεντῶν τῶν κορυφαίων τοῦ Χριστοῦ ⟨ἀποστόλων⟩ ἀπαράτρωτος μέχρι τέλους μενεῖ κατὰ τὴν τοῦ κυρίου αὐτοῦ τοῦ σωτῆρος θείαν παραγγελίαν, ἥνπερ τῷ ἐξάρχῳ τῶν ἑαυτοῦ μαθητῶν ἐν τοῖς ⟨ἱεροῖς⟩ εὐαγγελίοις ὡμολόγησε φήσας· *Πέτρε, Πέτρε, ἰδοὺ ὁ σατανᾶς ἐζήτησε τοῦ σινιάσαι ὑμᾶς ὡς ὁ σινιάζων τὸν σῖτον· ἐγὼ δὲ περὶ σοῦ ἠρώτησα ἵνα μὴ ἐκλείψῃ ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτε ἐπιστραφεὶς στήριζε τοὺς ἀδελφούς σου.*

Κατανοήσει τοίνυν ἡ ὑμετέρα γαληναῖα φιλανθρωπία, ἐπειδὴ ὁ κύριος καὶ σωτὴρ πάντων, οὗτινος ἡ πίστις ἐστίν, ὃς τὴν *πίστιν Πέτρου μὴ ἐκλεῖψαι* ὑπέσχετο, τοῦτον ὑπέμνησε τοὺς ἑαυτοῦ *στηρίζειν ἀδελφούς*, ὅπερ τοὺς ἀποστολικοὺς ἀρχιερεῖς τὴν ἐμὴν ἐλαχιστίαν προηγησαμένους παρρησιαστικῶς ἀεὶ πεποιηκέναι πᾶσιν ἐγνώσθη· ὧντινων καὶ ἡ ἐμὴ σμικρότης, εἰ καὶ ἄνισος καὶ ἐλάχιστος, ὅμως ἕνεκεν τῆς προσληφθείσης ἐκ τῆς θείας ῥοπῆς διακονίας ἀκόλουθος ἐπιθυμεῖ ὑπάρχειν. *οὐαὶ γάρ μοι ἔσται*, ἐὰν τὴν ἀλήθειαν τοῦ κυρίου μου, ἣν αὐτοὶ εἰλικρινῶς ἐκήρυξαν, ἀμελήσω κηρύξαι· *οὐαί μοι ἔσται*, ἐὰν σιωπῇ καλύψω τὴν ἀλήθειαν, ἣν καταβαλέσθαι τοῖς *τραπεζίταις ἐπιτέτραμμαι*, τουτέστι τοὺς χριστιανικωτάτους λαοὺς μυεῖν καὶ διδάσκειν. τί λέξω ἐν τῇ μελλούσῃ κρίσει αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, ἐὰν ἐνταῦθα, ὅπερ ἀπέστω, κηρύξαι τῶν αὐτοῦ λόγων τὴν ἀλήθειαν ἐπαισχυνθῶ; τί περὶ ἐμαυτοῦ, τί περὶ τῶν ἐμπιστευθεισῶν μοι ψυχῶν ἀπολογήσομαι, ἐπὰν περὶ τῆς ληφθείσης ὑπ' ἐμοῦ λειτουργίας λόγον σφιγκτὸν ἀπαιτήσῃ; τίς τοίνυν, φιλανθρωπότατοι καὶ εὐσεβέστατοι δεσπόται καὶ τέκνα, ὅπερ τρέμων καὶ συμπίπτων τῷ πνεύματι λέγω, μὴ προκαλέσηται ἐκεῖνα, ἅπερ θαυμαστῇ ὑποσχέσει τοῖς πιστοῖς ἐπηγγείλατο φήσας· *ὅστις με ὁμολογήσει ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω αὐτὸν κἀγὼ*

13 – 16 Lc. 22,31 – 32 19 Lc. 22,32 22 – 23 1. Cor. 9,16 24 Mt. 25,27 31 – 66,1 Mt. 10,32

MT K v

1 τὸ *om.* K 2 φόβον … ἔθνεσιν] συνοδευ . . . . . πολεί . . T ἐμβάλλει] βάλλει K¹ 3 καὶ *om.* v 4 παράσχοι] παράσχει K¹ 5 διὰ παντὸς] ἀληθῶς T βασιλείαν *om.* T 8 ἐκκλησία καὶ ἥτις K 10 ἀλλὰ] ἀλλ' ὡς K προοιμίων] προοιμίου K 11 apostolorum = ⟨ἀποστόλων⟩ *om.* MT K v ἀπαράτρωτος] παράτρωτος K 12 μενεῖ] μένει MT παραγγελίαν] ἐπαγγελίαν K ἥνπερ] ἣν MT 13 ἑαυτοῦ] αὐτοῦ M sacris = ⟨ἱεροῖς⟩ *om.* MT K v ὡμολόγησε φήσας = fatus est … inquiens 15 στήριζε] στήριξον M 18 ἐστὶν ὁ θεὸς ὃς M 21 προσληφθείσης] προλειφθείσης K 22 ἀκόλουθος] ἀκολούθως K v ἐπιθυμεῖ ὑπάρχειν] ἐπιθυμεῖν ὑπάρχει v ἔσται] ἔστιν T 24 καταβαλέσθαι] καταβάλεσθαι K καταβάλλεσθαι v 28 σφιγκτὸν] σφικτὸν T 30 προκαλίσηται] προσκαλίσηται M 31 – 66,1 τῶν … ἔμπροσθεν *om.* K

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

proeliis et expugnat aduersos, quae uestrum a deo propagatum imperium ubique ut murus inexpugnabilis protegit, quae terrorem in contrarias nationes immittat et ira diuina percellat, quae et in bellis triumphales palmas de hostium deiectione atque subiectione caelitus tribuat et in pace securum et hilarem uestrum fidelissimum principatum semper custodiat. haec est enim uerae fidei regula, quam et in prosperis et aduersis uiuaciter tenuit ac defendit, haec spiritalis mater uestri tranquillissimi imperii apostolica Christi ecclesia, quae per dei omnipotentis gratiam a tramite apostolicae traditionis numquam errasse probabitur nec hereticis nouitatibus deprauanda succubuit, sed ut ab exordio fidei christianae percepit ab auctoribus suis apostolorum Christi principibus, illibata fine tenus manet secundum ipsius domini saluatoris diuinam pollicitationem, quam suorum discipulorum principi in sacris euangeliis fatus est: *Petre, Petre*, inquiens, *ecce satan expetiuit ut cribraret uos sicut qui cribrat triticum. ego autem pro te rogaui ut non deficiat fides tua, et tu aliquando conuersus confirma fratres tuos.*

Consideret itaque uestra tranquilla clementia, quoniam dominus et saluator omnium, cuius fides est, qui *fidem Petri non defecturam* promisit, *confirmare* eum *fratres* suos ammonuit, quod apostolicos pontifices meae exiguitatis praedecessores confidenter fecisse semper cunctis est cognitum; quorum et pusillitas mea, licet inpar et minima, pro suscepto tamen diuina dignatione ministerio pedisequa cupit existere. *uae enim mihi erit*, si ueritatem domini mei, quam illi sinceriter praedicarunt, praedicare neglexero; *uae mihi erit*, si silentio texero ueritatem, quam erogare *nummulariis iussus sum*, id est christianos populos imbuere et docere. quid in ipsius Christi futuro dicam examine, si hic, quod absit, praedicare eius sermonum ueritatem confundor? quid de meipso, quid de commissis animabus satisfaciam, dum de officio suscepto rationem districtam exigerit? quis igitur, clementissimi atque piissimi domini filii, quod tremens et consternatus spiritu dico, non prouocetur illa ammirabili pollicitatione, qua fidelibus repromittit: *qui me confessus fuerit*

VP BRm MNL K

---

1 proeliis] praeliis MNL K aduersos] aduersus V propagatum] propagatam V¹ 2 protegit] protegat BRm terrorem] errorem P² *om.* R immittat] inmittat P² BRm N K 3 hostium] ostium VP N deiectione] dei&tione m atque] adque V N subiectione] subi&tione m 4 securum] uestrum K hilarem] hylarem R N uestrum *om.* K 5 custodiat] custodiet M¹NL K enim *om.* VP uerae] uera V *om.* N regula] regola Bm prosperis] properis P¹ et in aduersis BRm M 6 spiritalis] spiritales V spiritualis M tranquillissimi] tranquillissima V tranquilissimu B¹ apostolica] apostholica Bm 7 gratiam] gratia NL K apostolicae] apostholicae m 8 errasse] errasset VP nec] ut R nec ab hereticis K deprauanda] deprabanda VP¹ succubuit] substituit R subcubuit NL K 9 auctoribus] actoribus V autoribus L apostolorum] apostholorum Bm principibus] pricipibus V illibata] inlibata BRm NL K fine] fide N tenus] tentas V 10 quam] qui VP 11 principi] principis B¹Rm fatus] factus VP B¹R N¹L K satan] sathan K 12 cribraret] cubaret R cribaret NL¹ K uos] eos R cribrat] cribat N K cribrat triticum] tribuit creditum R 13 conuersus] conuersos N fratres] fratris VP¹ 14 quoniam] quod V quō P saluator] saluatur V¹ 16 ammonuit] admonuit M apostolicos] apostolicus V²P apostholicos Bm exiguitatis] exhiguetatis Bm 17 et¹ *om.* K impar licet K 18 tamen] tam VP¹ dignatione] dignationem V pedisequa] pedisaequa N existere] exsistere Bm uae] ue V ut R mihi] michi R N 19 neglexero] neglessero L mihi] michi N 20 nummulariis] nummolariis Bm christianos] christianus V R 21 ipsius] ipsi K si hic quod] si id qui VP sic quod N 22 sermonum] sermonem V quid¹] qui V¹ commissis] cumissis V¹ conmissis BRm M 23 districtam] districte MN destricte L exigerit] exegerit VP² B² exigeret N 24 atque] adque V K 25 ammirabili] admirabili ML pollicitatione] pollititationem V

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς· καὶ τίνα τῶν ἀπίστων μὴ ἐκφοβήσῃ ἐκείνη ἡ ἀπότομος ἀπειλή, ἥτις ἀγανακτήσοντα αὐτὸν προμαρτύρεται καὶ διαβεβαιοῦται φάσκουσα· *ὅστις με ἀρνήσηται ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγὼ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς·* ὅθεν καὶ ὁ μακάριος Παῦλος *ὁ ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν* ὑπομινήσκει καὶ λέγει· *ἀλλ' εἰ καὶ ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω.* ὅπου τοίνυν τοιαύτη ἐπίκειται ποινὴ κολάσεως τοῖς στρεβλοῦσιν ἢ παρασιωπῶσι τὴν ἀλήθειαν, πῶς οὐκ ἔστι φευκτέα ἡ ὑπεξαίρεσις ἡ ἀπὸ τῆς ἀληθείας τῆς δεσποτικῆς πίστεως; ὅθεν καὶ οἱ τῆς ἀποστολικῆς μνήμης οἱ προηγησάμενοι τὴν ἐμὴν μετριότητα ταῖς δεσποτικαῖς διδασκαλίαις κατηρτισμένοι, ἐξ ὅτου καινοτομίαν αἱρετικὴν εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ ἄμωμον ἐκκλησίαν οἱ πρόεδροι τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας εἰσαγαγεῖν ἐπεχείρουν, οὐδέποτε ἠμέλησαν τούτους προτρέψασθαι καὶ παρακαλοῦντες ὑπομνῆσαι, ἵνα ἀπὸ τοῦ φαύλου δόγματος τῆς αἱρετικῆς πλάνης κἂν σιωπῶντες ἀποστήσωνται, μήπως ἐκ τούτου προοίμιον διαχωρισμοῦ ἐν τῇ ἑνώσει τῆς ἐκκλησίας ποιήσωσιν, ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν τῶν δύο φύσεων διαβεβαιούμενοι ἐν τῷ ἑνὶ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, ὅπερ καὶ οἱ Ἀρειανοὶ καὶ οἱ Ἀπολιναρισταὶ καὶ οἱ Εὐτυχιανισταὶ καὶ οἱ Τιμοθιανοὶ καὶ οἱ Ἀκέφαλοι οἱ Θεοδοσιανοὶ καὶ οἱ Γαιανῖται καὶ πᾶσα παντελῶς αἱρετικὴ μανία ἥ τε τῶν συγχεόντων ἥ τε τῶν διαιρούντων τὸ μυστήριον τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ ἐδίδαξε. συγχέοντες μὲν τῆς ἁγίας ἐνανθρωπήσεως τὸ μυστήριον, καθὸ τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ μίαν φύσιν λέγουσιν, ἓν αὐτὸν ὥσπερ ἑνὸς θέλημα καὶ ἐνέργειαν προσωπικὴν ἔχειν φιλονεικοῦσι, διαιροῦντες δὲ τὴν ἀχώριστον ἕνωσιν τὰς δύο φύσεις, ἄστινας τὸν σωτῆρα ἔχειν ἐπιγινώσκουσιν, οὐχὶ καθ' ἕνωσιν, ἥτις καθ' ὑπόστασιν γενομένη γνωρίζεται, ἑνοῦσιν, ἀλλὰ βλασφημοῦντες κατὰ σχέσιν θελήματος ὡς δύο ὑποστάσεις, τουτέστι δύο τινάς, καθ' ὁμόνοιαν συνάπτουσι.

Τοιγαροῦν ἡ ἀποστολικὴ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία, ἡ πνευματικὴ μήτηρ τοῦ θεοθεμελιώτου ὑμῶν κράτους, καὶ ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὁμολογεῖ ἐκ δύο καὶ ἐν δύο ὑπάρχοντα φύσεσι καὶ δύο αὐτοῦ τὰς φύσεις, τὴν θείαν δηλονότι καὶ ἀνθρωπίνην, καὶ μετὰ τὴν ἀχώριστον ἕνωσιν ἀσυγχύτους ἐν αὐτῷ εἶναι διδάσκει καὶ ἐκ τῶν φυσικῶν ἰδιοτήτων μίαν ἑκάστην αὐτῶν τῶν τοῦ Χριστοῦ φύσεων τελείαν εἶναι ἐπιγινώσκει. καὶ εἴ τι δήποτε

---

3 – 4 Mt. 10,33 4 Rom. 11,13 5 – 6 Gal. 1,8

---

26 – 68,3 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,24 – 33

MT K v

---

1 ἐν τοῖς οὐρανοῖς T ἀπίστων] πιστῶν M ἐκφοβήσῃ] ἐκφοβήσει T ἐκφοβήσοι K v 2 ἀγανακτήσοντα] ἀγανακτοῦντα MT ἀγανακτήσαντα v προμαρτύρεται] προσμαρτύρεται MT 3 ἀρνήσηται] ἀρνήσεται MT v ἐνώπιον] ἔμπροσθεν T 4 ὁ² *om.* T 5 καὶ¹ *om.* K εὐαγγελίσηται] εὐαγγελέσηται K 6 εὐηγγελισάμεθα] εὐηγγελισάμην K ὑμῖν *om.* M τοίνυν *om.* T 7 ὑπεξαίρεσις] ὑφεξαίρεσις T ἡ²] ἢ K 9 – 10 ἐξ ὅτου] ἐξότου T K 10 ἄμωμον] ἀμώμητον v 12 καὶ *om.* M ὑπομνῆσαι] ὑπομιμνήσκοντες M 15 ἀπολιναρισταὶ] ἀπολλιναρισταὶ K 16 γαιανῖται] γαιανιταὶ K 19 καθὸ] καθὰ K 19 – 20 μίαν φύσιν λέγουσιν *om.* MT 20 αὐτὸν] αὐτῶν T K v 22 γενομένη] γινομένη T ἑνοῦσιν] ἑροῦσιν K 26 ἐν δύο καὶ ἐκ δύο K 28 ἀσυγχύτους] ἀσυγχύτως MT defendit = διδάσκει (ἐκδικεῖ) (*cf.* 82,11) 29 τῶν *om.* v

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

coram hominibus inquiens *confitebor et ego eum coram patre meo qui in caelis est*; et quem infidelium saltem non perterreat illa seuerissima comminatio, qua indignaturum se protestatur et asserit inquiens: *qui me negauerit coram hominibus, negabo et ego eum coram patre meo qui in caelis est?* unde et beatus Paulus *apostolus gentium* commonet et dicit: *sed licet nos aut angelus de caelo euangelizet uobis praeter quod euangelizauimus uobis, anathema sit.* ubi itaque talis imminet deprauantibus uel tacentibus ueritatem poena supplicii, quomodo non est fugienda de fidei dominicae ueritate subtractio? unde et apostolicae memoriae meae paruitatis praedecessores dominicis doctrinis instructi, ex quo nouitas heretica in Christi inmaculatam ecclesiam Constantinopolitanae ecclesiae praesules introducere conabantur, numquam neglexerunt eos hortari atque obsecrando commonere, ut a praui dogmatis heretico errore saltim tacendo desisterent, ne ex hoc exordium discidii in unitate ecclesiae facerent, unam uoluntatem unamque operationem duarum naturarum asserentes in uno domino nostro Iesu Christo, quod et Arriani et Apollinaristae, Eutichianistae et Timothiani, Acephali Theodosiani et Gaianitae et omnis omnino hereticus furor siue confundentium seu diuidentium incarnationis Christi mysterium docuit. confundentes quidem sanctae incarnationis mysterium, eo quod deitatis et humanitatis Christi unam naturam dicant, unam eum sicut unius uoluntatem et operationem personalem habere contendunt, diuidentes autem inseparabilem unitionem duas naturas, quas saluatorem habere cognoscunt, non per unitionem, quae secundum subsistentiam facta cognoscitur, uniunt, sed blasphemantes per affectum uoluntatis tamquam duas subsistentias, id est duos quosdam, per concordiam iungunt.

Porro apostolica Christi aecclesia, spiritalis mater a deo fundati uestri imperii, et unum dominum nostrum Iesum Christum confitetur ex duabus et in duabus existentem naturis et duas eius naturas, diuinam scilicet et humanam, etiam post inseparabilem unitionem inconfusas in eo esse defendit et ex proprietatibus naturalibus unamquamque harum Christi naturarum perfectam esse cognoscit. et quicquid ad proprietates naturarum per-

---

VP BRm(20) MNL K

---

1 inquiens *om.* N 2 saltem] saltim Bm seuerissima] reuerissima V qua] que V quae P quia L indignaturum] indignaturam B¹ dignaturum R 3 negabo] nega P¹ 4 apostolus] apostulus V apostholus Bm apostolus et doctor gentium R 5 dicit] dicens M¹ aut *om.* K angelus] angelos P¹ de] e K quod] que VP 6 anathema] anathima Bm itaque] ita R deprauantibus talis imminet K imminet] inminet V¹P¹ 7 poena] penam NL K ueritate] ueritati K subtractio] substratio V 8 apostolicae] apostholicae Bm praedecessores] praediscessores V praedicessores N 9 nouitas] nobitas VP¹ nouitatem P² heretica] hereticam P heredica R 10 obsecrando] obsecrandi V 11 commonere] communere VP¹ ut] et R 12 unamque] namque R 13 et¹ *om.* BR 14 apollinaristae] apollonaristae VP eutichianistae] eutichinaniste P eotichianistae B¹Rm et¹ *om.* BRm timothiani] timoniani VP *om.* R acephali] acehali V¹ achephali P theodosiani] theodosiasili V theodosi P¹ theodosii P² gaianitae] galanitae P ganitae Bm omnis] omnes Bm 15 omnino *del.* P hereticus] hereticos V¹ confundentium] confidentium B¹ diuidentium in incarnationis M 16 docuit ... mysterium *om.* K mysterium] misterium R L eo] et P² quod] qui VP 17 dicant] dicam VP unius] unus P¹ 18 unitionem] munitionem N 19 cognoscunt] cognuscunt VP¹ 19 – 20 subsistentiam] conscientiam K 20 cognoscitur] cognuscitur P¹ blasphemantes] plasphemantes V uo[luntatis *desin.* m (63,20) 21 duos] duas V 22 apostolica] apostholica B aecclesia] aecclesiaa V¹ ecclesia P B ML spiritalis] spiritales V spiritualis M 23 nostrum *om.* M et *om.* K et in duabus B² *add.* duabus²] dubus P¹ 26 perfectam] perfecta K quicquid] quidquid V proprietates] proprietatis V¹ R naturarum proprietates K

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

ἀνήκει πρὸς τὰς ἰδιότητας τῶν φύσεων, πάντα διπλᾶ ὁμολογεῖ, ὅτι ὁ αὐτὸς κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ θεὸς τέλειός ἐστι καὶ ἄνθρωπος τέλειός ἐστι καὶ ἐκ δύο καὶ ἐν δύο φύσεσι καὶ μετὰ τὴν θαυμαστὴν ἐνανθρώπησιν ὑπάρχων οὔτε ἡ θεότης αὐτοῦ χωρὶς τῆς ἀνθρωπότητος οὔτε ἡ ἀνθρωπότης αὐτοῦ χωρὶς τῆς θεότητος δύναται νοεῖσθαι. ἀκολούθως τοίνυν πρὸς τὸν κανόνα τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ δύο φυσικὰ θελήματα ἐν αὐτῷ καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας εἶναι ὁμολογεῖ καὶ κηρύττει. ἐὰν γάρ τις προσωπικὸν νοήσῃ τὸ θέλημα, ἐν ὅσῳ τρία πρόσωπα ἐν τῇ ἁγίᾳ τριάδι λέγονται, ἀναγκαῖον ἐστίν, ἵνα καὶ τρία προσωπικὰ θελήματα καὶ τρεῖς προσωπικὰς ἐνεργείας, ὅπερ ἀλλόκοτόν ἐστι καὶ λίαν βέβηλον, λεχθήσονται· ἐπεί, ὅπερ ἡ ἀλήθεια τῆς χριστιανικωτάτης πίστεως περιέχει, φυσικὸν θέλημά ἐστιν, ὅπου μία φύσις λέγεται τῆς ἁγίας καὶ ἀχωρίστου τριάδος, ἀκολούθως καὶ ἓν φυσικὸν θέλημα καὶ μία φυσικὴ ἐνέργεια νοεῖται. ἡνίκα δὲ ἐν τῷ ἑνὶ προσώπῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ *τοῦ μεσίτου θεοῦ καὶ ἀνθρώπων* δύο φύσεις, τουτέστιν τὴν θείαν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην, ὁμολογοῦμεν, ἐν αἷς καὶ μετὰ τὴν θαυμαστὴν ἕνωσιν ὑπάρχει, καθὼς δύο τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ τὰς φύσεις, οὕτως καὶ δύο φυσικὰ θελήματα καὶ δύο φυσικὰς αὐτοῦ τὰς ἐνεργείας κανονικῶς ὁμολογοῦμεν. ἵνα δὲ ταύτης τῆς ἀληθευούσης ὁμολογίας ἡ νόησις ἐκ τῆς παλαιᾶς καὶ καινῆς διαθήκης ἡ *θεόπνευστος διδασκαλία* ταῖς ἐννοίαις τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας φανῇ (πλέον γὰρ καὶ ἀσυγκρίτως ἡ ὑμετέρα φιλανθρωπία δυνήσεται τὴν ἔννοιαν τῶν ἁγίων γραφῶν ἐπεξεργάσασθαι ἤπερ ἡ ἡμετέρα σμικρότης ῥευστοῖς ῥήμασι σαφηνίσαι), αὐτὸς ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς καὶ τέλειος θεός, ἀληθινὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπός ἐστιν, ἐν τοῖς ἱεροῖς αὐτοῦ εὐαγγελίοις προμαρτύρεται – ἓν τισι τὰ ἀνθρώπινα, ἓν τισι τὰ θεῖα καὶ ἅμα ἑκάτερα ἐν ἄλλοις περὶ αὐτοῦ φανερὰ ποιούμενος – ὅπως αὐτὸν ἀληθῆ θεὸν καὶ ἀληθῆ ἄνθρωπον πιστεύειν καὶ κηρύττειν τοὺς πιστοὺς αὐτοῦ καταρτίσῃ. προσεύχεται οὖν πρὸς τὸν πατέρα ὡς ἄνθρωπος, ἵνα τὸ *ποτήριον* τοῦ πάθους παραγάγῃ, ὅτι ἐν αὐτῷ τῆς ἡμετέρας ἀνθρωπότητος ἡ φύσις *χωρὶς μόνης ἁμαρτίας* τελεία ἐστί· *πάτερ, φάσκων, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο, πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω ἀλλ' ὡς σὺ θέλεις.* καὶ ἐν ἄλλῳ· *μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω.* ἤστινος μαρτυρίας τὴν ἔννοιαν ἐὰν ἀπὸ τῶν ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων σαφηνισθεῖσαν ἐπιγνῶναι ἐπιθυμῶμεν, καὶ τί *τὸ ἐμὸν θέλημα*, τί *τὸ σὸν* σημαίνει τὸ ἀληθὲς νοῆσαι, ὁ μακάριος Ἀμβρόσιος ἐν τῷ δευτέρῳ λόγῳ πρὸς τὸν τῆς εὐσεβοῦς μνήμης Γρατιανὸν τὸν βασιλέα τούτοις τοῖς ῥήμασι περὶ τοῦ τόπου τούτου ἡμᾶς νοεῖν ὑπομιμνήσκει φάσκων· „δέχεται τοίνυν τὴν βούλησιν τὴν ἐμήν, δέχεται τὸ στυγνὸν ⟨τὸ ἐμόν⟩, θαρρῶν γὰρ ὀνομάζω στυγνότητα, ἐπειδὴ κηρύσσω σταυρόν. ἐμὸν ἦν τοῦτο τὸ βούλημα, ὅπερ ἴδιον ἔλεγεν, ἐπειδήπερ ὡς ἄνθρωπος τὰ τῆς ἐμῆς στυγνότητος ἔλαβεν, ὡς ἄνθρωπος καὶ ἐλάλησεν, καὶ διὰ τοῦτό φησιν· *οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ θέλεις.* ἐμὴ γάρ ἐστιν ἡ στυγνότης, ἣν κατ' ἐμὴν διάθεσιν ἀνεδέξατο."

---

12 – 13 1. Tim. 2,5 17 2. Tim. 3,16 24 Mt. 26,39 25 cf. Hebr. 4,15 25 – 27 Mt. 26,39 27 Lc. 22,42 29 Lc. 22,42 35 Mt. 26,39

---

31 – 36 Ambrosius, de fide II 7,7 – 12 (53), PL 16,593 – 594; CSEL 78 (1962) 74

MT K v

---

1 αὐτὸς ὁ κύριος MT 8 τρία ... καὶ *om.* v 9 ἀλλόκοτόν] ἀλλοκώτατον T λεχθήσονται] λεχθήσεται M εἶπη v 14 τὰς *om.* K v 15 φυσικὰ δύο v τὰς *om.* v 16 ἀληθευούσης] ἀληθοῦς MT νόησις] ὄνησις v 17 ὑμετέρας] ἡμετέρας v 18 γραφῶν *om.* M 19 ἤπερ] εἴπερ T K 21 προμαρτύρεται] προσμαρτύρεται MT 22 ἄλλοις] ἀλλήλοις v 24 οὖν *om.* K 26 – 27 ὡς σὺ ὡς θέλεις K 27 γενέσθω] γινέσθω T v 28 ἁγίων καὶ *om.* M ἐκκρίτων] ἐγκρίτων v 29 ἀμβρόσιος] ἀμβρώσιος T 31 νοεῖν] ὑπονοεῖν v 32 meam = ⟨τὸ ἐμόν⟩ *om.* MT K v 36 ἀνεδέξατο] ἐδέξατο K

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

tinet, duplicia omnia confitetur, quia idem ipse dominus noster Iesus Christus et deus perfectus est et homo perfectus est ex duabus et in duabus naturis et post ammirabilem incarnationem existens nec deitas eius sine humanitate nec humanitas eius sine deitate possit intellegi. consequenter itaque iuxta regulam sanctae catholicae atque apostolicae Christi ecclesiae duas etiam naturales uoluntates in eo et duas naturales operationes esse confitetur et praedicat. nam si personalem quisquam intellegat uoluntatem, dum tres personae in sancta trinitate dicuntur, necesse est, ut et tres personales uoluntates et tres personales operationes, quod absurdum est et nimis profanum, dicerentur; sin autem, quod fidei christianae ueritas continet, naturalis uoluntas est, ubi una natura dicitur sanctae et inseparabilis trinitatis, consequenter et una naturalis uoluntas et una naturalis operatio intellegenda est. ubi uero in una persona domini nostri Iesu Christi *mediatoris dei et hominum* duas naturas, id est diuinam et humanam, confitemur, in quibus et post ammirabilem adunationem consistit, sicut duas unius eiusdemque naturas, ita et duas naturales uoluntates duasque naturales operationes eius regulariter confitemur. ut autem huius ueridicae confessionis intellegentia ex ueteris nouique testamenti *a deo inspirata doctrina* pietatis uestrae mentibus clareat (plusquam enim et inconparabiliter uestra possit clementia sensum sanctarum scripturarum penetrare quam nostra pusillitas uerbis defluentibus explanare) ipse dominus noster Iesus Christus, qui uerus et perfectus deus, uerus et perfectus homo est, in sacris suis euangeliis protestatur – in aliquibus humana, in aliquibus diuina et simul utraque in aliis de se patefaciens – ut se uerum deum uerumque hominem credere ac predicare fideles suos perstrueret. orat quidem ad patrem ut homo, ut *calicem* passionis transageret, quia in eo nostrae humanitatis natura *absque solo peccato* perfecta est; *pater*, inquiens, *si possibile est, transeat a me calix iste, uerumtamen non sicut ego uolo sed sicut tu uis.* et in alio: *non mea uoluntas sed tua fiat.* cuius testimonii sensum si a sanctis et probabilibus patribus explanatum cognoscere cupimus, et quid *mea uoluntas* quid *tua* significet ueraciter intellegere, beatus Ambrosius in secundo libro ad piae memoriae Gratianum augustum his uerbis de hoc loco nos intellegere commonet inquiens: „suscepit ergo uoluntatem meam, suscepit tristitiam meam. confidenter tristitiam nomino, quia crucem predico. mea est uoluntas, quam suam dixit, quia ut homo suscepit tristitiam meam, ut homo locutus est et ideo ait: *non sicut ego uolo, sed sicut tu uis.* mea est tristitia, quam meo suscepit affectu."

VP BR MNL K

---

1 duplicia] dupplicia K 2 est et ex MNL¹ et²] ac B² ammirabilem] admirabilem ML 4 intellegi] intelligi R ML K consequenter] consequentes N apostolicae] apostholicae B 5 operationes] operationis V 6 intellegat] intelligat ML K dum per tres N 7 sancta] sancte V 8 operationes] operationis V absurdum] absordum M profanum] prophanum K 9 fidei] fide NL naturalis] naturales V una *om.* MNL una haec natura VP 10 sanctae] sancta VP trinitatis] natiuitatis VP una¹] unam naturam VP uoluntas ... naturalis *om.* K et] est R 11 intellegenda] intelligenda R ML iesu christi] yesu cripsti K 12 hominum] hominis M naturas] naturales V 13 ammirabilem] admirabilem M ambirabilem N adunationem] adunitionem M¹N adunctionem L eiusdemque] eiusdem K 15 ueridicae] ueridicet VP uiridicae B¹ intellegentia] intelligentia ML K intellegentia et ex B¹ ueteris] ueteri NL 16 uestrae] uestris BR plusquam] plusque B¹R plus B² possit] est B² 17 sanctarum sensum K pusillitas] posillitas P 19 euangeliis] euungeliis V¹P 20 simul] semul R aliis] alius VP¹ uerumque] uerum N 21 orat] ora V¹ 22 transageret] transierat B¹ transegerit R 24 alio loco non BR M (*cf.* 69,27) 25 explanatum] explanantum V¹ cognoscere] cognuscere V² 26 quid²] ad R intellegere] intelligere ML K 27 gratianum augustum] gratiarum agustum VP intellegere] intelligere R ML K 28 meam¹] eam V 29 tristitiam nomino] dico tristitiam meam R 30 et *om.* R 31 meo] mea VP¹

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

Ἰδοὺ φαίνεται, εὐσεβέστατοι βασιλέων, ὅτι ἐνταῦθα ὁ ἅγιος πατὴρ τὸ ῥῆμα τοῦτο, ὅπερ ὁ κύριος προσευχόμενος προσήγαγε, τό· *οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω*, πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα αὐτοῦ ἀνήκειν ἐπισφραγίζει, καθ' ἣν καὶ ὑπήκοος κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ μακαρίου Παύλου *τοῦ ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν* λέγεται· *μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ*. ὅθεν καὶ *ὑποτασσόμενος* τοῖς γονεῦσι γνωρίζεται, ὅτε οὖν τὴν ὑπακοὴν αὐτοῦ τὴν ἑκούσιον οὐ κατὰ τὴν θεότητα, ἥτις πάντων δεσπόζει, εὐσεβές ἐστι νοεῖν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, δι' ἧς ἑκουσίως τοῖς γονεῦσιν *ὑπετάγη*, ὅπερ καὶ ὁ ἅγιος Λουκᾶς ὁ εὐαγγελιστὴς ὁμοίως μνημονεύει τὸν αὐτὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα προσευχόμενον πρὸς τὸν πατέρα εἰσάγων καὶ διαβεβαιούμενος· *πάτερ, εἰ δυνατόν ἐστι παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο, πλὴν μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω*.

ὄντινα τόπον ὁ τοῦ Χριστοῦ ὁμολογητὴς Ἀθανάσιος ὁ ἀρχιερεὺς τῆς Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας ἐν τῷ λόγῳ τῷ κατὰ Ἀπολλιναρίου τοῦ αἱρετικοῦ περὶ τῆς τριάδος καὶ ἐνανθρωπήσεως καὶ τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ δραττόμενος οὕτως σαφηνίζει· „καὶ ὅταν λέγῃ· *πάτερ, εἰ δυνατόν, τὸ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω* ⟨*ἀπ' ἐμοῦ*⟩, *πλὴν μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα γένηται, ἀλλὰ τὸ σόν*. ⟨καὶ πάλιν·⟩ *τὸ πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής*, δύο θελήματα ἐνταῦθα δείκνυσι, τὸ μὲν ἀνθρώπινον, ὅπερ ἐστὶ τῆς σαρκός, τὸ δὲ θεϊκόν· τὸ γὰρ ἀνθρώπινον διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς παραιτεῖται τὸ πάθος, τὸ δὲ θεϊκὸν αὐτοῦ *πρόθυμον*." ἤστινος σαφηνείας τί ἀληθέστερον δυνήσεται γνωρισθῆναι; πῶς γὰρ οὐκ ἐν αὐτῷ δύο θελήματα, τουτέστι θεῖον καὶ ἀνθρώπινον, πιστῶς ἐπιγνωσθήσονται, ἐν ᾧ δύο φύσεις καὶ μετὰ τὴν ἀχώριστον ἕνωσιν συνοδικῷ κηρύγματι κηρύττονται; καὶ Ἰωάννης γάρ, ὃς *ἐπὶ τὸ στῆθος* τοῦ κυρίου *ἀνέπεσεν*, ὁ ἀγαπητὸς μαθητής, τὴν αὐτὴν περιοχὴν τούτοις σαφηνίζει τοῖς ῥήμασιν· *ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός*· καὶ πάλιν· *τοῦτό ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέ μοι μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ τι, ἀλλ' ἵνα ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ*. ὡσαύτως τὸν αὐτὸν κύριον εἰσάγει μετὰ τῶν Ἰουδαίων διαλεγόμενον καὶ λέγοντα μετὰ τῶν λοιπῶν *ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με*. οὗτινος θείου λόγου τὸν σκοπὸν ὁ μακάριος Αὐγουστῖνος ὁ ἐξοχώτατος διδάσκαλος οὕτως κατὰ Μαξιμ⟨ίν⟩ου τοῦ Ἀρειανοῦ φράζει καὶ λέγει· „ὅπου δὲ εἶπεν ὁ υἱὸς τῷ πατρί· *πλὴν οὐχ ὅπερ ἐγὼ θέλω ἀλλ' ὅπερ σὺ θέλεις*· τί σοι βοηθεῖ, ὅτι τὰ σὰ ῥήματα ὑποβάλλεις καὶ λέγεις· „ἔδειξεν ἀληθῶς τὸ ἴδιον θέλημα ὑποτεταγμένον τῷ ἰδίῳ γεννήτορι", ὡσανεὶ ἡμεῖς ἀρνησόμεθα τὸ θέλημα τοῦ

---

2 Mt. 26,39 4 Rom. 11,13 Phil. 2,8 5 cf. Lc. 2,51 9 – 10 Lc. 22,42 14 – 15 Lc. 22,42 15 Mt. 26,41 21 Joh. 13,25 22 – 23 Joh. 6,38 23 – 25 Joh. 6,39 26 – 27 Joh. 5,30 29 – 30 Lc. 22,42

13 – 18 Ps.-Athanasius (Marcellus Anc.), de incarn. et c. Arianos 21, PG 26,1021 B 10 – C 4; ACO ser. II vol. I p. 282,23 – 30; ed. F. Diekamp, Doctrina patrum 18 I p. 117,13 – 15 29 – 72,15 Augustinus, c. Maximinum, II 20,2, PL 42,789,7 – 31

MT K v

1 τοῦτο] αὐτὸν K αὐτοῦ v 2 προσήγαγε] προήγαγε MT 5 ὅτε] οὔτε T 6 οὐ *om.* T 10 τὸ[2] *om.* K γενέσθω] γινέσθω T v 11 τόπον] τρόπον K 12 ἀπολλιναρίου] ἀπολιναρίου MT v 13 λέγῃ] λέγει K 14 τοῦτο *om.* v a me = ⟨*ἀπ' ἐμοῦ*⟩ *om.* MT K v 15 et iterum = ⟨*καὶ πάλιν·*⟩ *om.* MT K v 18 δυνήσεται] δύναται MT 24 ἵνα[2] *om.* MT 27 με + πατρός T[1] 28 maximinum = μαξιμ⟨ίν⟩ου] μαξίμου MT K v ἀρειανοῦ] αἱρετικοῦ K 29 καὶ λέγει *om.* v 31 ὡσανεὶ καὶ ἡμεῖς K ὡς ἂν ἡμεῖς v ἀρνησόμεθα] ἀρνησώμεθα K v

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

Ecce claret, piissimi principum, quod hic sanctus pater uerbum ipsum, quod dominus orans protulit, *non quod ego uolo*, ad humanitatem eius pertinere consignat, per quam et oboediens secundum doctrinam beati Pauli *apostoli gentium* dicitur: *usque ad mortem, mortem autem crucis*. unde et *oboediens* parentibus intimatur, quandoquidem oboedientiam eius uoluntariam non secundum diuinitatem, quae omnium dominatur, pium est intellegere, sed secundum humanitatem, qua sponte se parentibus *subdidit*, quod et sanctus Lucas euangelista similiter memorat eundem dominum nostrum Iesum Christum secundum humanitatem orantem ad patrem introducens et asserens: *pater, si possibile est transeat a me calix iste, uerumtamen non mea uoluntas sed tua fiat.* quem locum confessor Christi Athanasius antistes Alexandrinae ecclesiae in libro aduersus Apollinarium hereticum de trinitate et incarnatione etiam duali numero conprehendens sic explanat: „et quando dicit: *pater, si possibile est, transeat a me calix iste* et *tamen non mea, sed tua uoluntas fiat*, et iterum: *spiritus promptus, caro autem infirma*, duas uoluntates hic ostendit, et unam quidem humanam, quae est carnis, aliam autem diuinam. quod enim humanam propter infirmitatem carnis refugiebat passionem, diuinam autem eius promptam." qua explanatione quid uerius poterit intimare? quomodo enim non in eum duae uoluntates, id est diuina et humana, fideliter agnoscantur, in quo duae naturae etiam post inseparabilem adunationem synodali praeconio praedicantur? nam et Iohannes, qui *super pectus* domini *recubuit*, dilectus discipulus, eandem continentiam his explanat uerbis: *quia descendi de caelo, non ut faciam uoluntatem meam, sed uoluntatem eius, qui misit me patris*; et iterum: *haec est uoluntas eius, qui me misit, ut omne, quod dedit mihi, non perdam ex eo quemquam, sed ut resuscitem illum in nouissimo die.* item eundem dominum introducit cum Iudaeis disputantem atque dicentem inter cetera: *quia non quaero uoluntatem meam, sed uoluntatem eius, qui misit me.* cuius diuinae sermonis intentum beatus Augustinus praestantissimus doctor ita aduersum Maximinum Arrianum disserit et dicit: „ubi autem dixit filius patri: *uerum non quod ego uolo, sed quod tu uis*; quid te adiubat, quod tua uerba subiungis et dicis: „ostendit uere suam uoluntatem subiectam suo genitori", quasi nos negemus hominis uoluntatem uoluntati dei esse debere

VP BR MNL K

1 piissimi] piissime BR 2 consignat pertinere K 3 oboediens] obediens R NL K 3 – 4 secundum ... oboediens B^2 *marg.* 3 apostoli] apostuli V^2 gentium] patri B^2R 4 oboediens] obediens R NL K 4 – 5 oboedientiam] obedientiam NL K 6 intellegere] intelligere R ML K sed *om.* V 8 est] es B^1 9 uerumtamen] ueruntamen N 10 antistes] antestis V B alexandrinae] alexandriae B apollinarium] apollonarium V apolinarium B^1R apolinarem B^2 11 et *om.* VP incarnatione] incarnationem V 12 quando] quan N 12 – 13 uoluntas sed tua K 13 promptus] prumtus VP^1 prumptus B uoluntates] uoluntas VP^1 14 quidem unam K aliam autem] alteram M quod] qui VP^1 quia P^2 15 humanam que propter B^2 propter] proter V^1 15 – 16 promptam] prumtam V^1 prumptam V^2P^1 B^1 16 intimare] intimari B^2 NL K 17 diuina et humana] diuinam et humanam MNL K agnoscantur] agnuscantur V 20 descendi] discendi VP meam *om.* R 21 omne] omnem R K mihi] michi N mihi pater non VP 22 quemquam] quemque VP^1 quicquam M resuscitem] resuscitaem V 23 introducit] introduxit VP K atque] adque VP inter cetera dicentem K 24 me misit VP diuinae] diuini P^2 B^2R MNL K 25 augustinus] agustinus VP aduersum] aduersus K maximinum] maximum VP NL maximianum B^2 arrianum *om.* N 26 disserit] asserit MNL dixerit K quod non NL 27 quid] qui VP^1 adiubat] adiuuat P^2 B^2R MNL K 28 subiectam ... hominis B^2 *marg.* genitori] genitore V^1 quasi] quas VP B^1 uoluntatem *om.* VP uoluntati] uoluntatem N debere esse M debere *om.* K

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

ἀνθρώπου τῷ τοῦ θεοῦ θελήματι ὀφείλειν εἶναι ὑποτεταγμένον. καὶ γὰρ ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου τοῦτο εἰρηκέναι τὸν κύριον ταχέως θεωρεῖ, ὅστις τὸν τόπον αὐτοῦ τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου μικρὸν προσεχέστερον ἐπισκήψει. ἐκεῖ γὰρ εἶπε· *περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου.* μήτι ἐκ τῆς φύσεως τοῦ μονογενοῦς λόγου δυνήσεται τοῦτο λέγεσθαι; ἀλλ' ἄνθρωπε, ὅστις νομίζεις *στενάζειν τὴν φύσιν* τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, διὰ τί μὴ καὶ τὴν φύσιν τοῦ μονογενοῦς θεοῦ λόγου *περίλυπον* εἶναι εἴποις δύνασθαι; πλὴν αὐτὸς μήπως τι τοιοῦτον λεχθείη οὐκ ἔφη· ‚*περίλυπός* εἰμι', εἰ καὶ τὰ μάλιστα εἰ καὶ τοῦτο εἰρήκει, οὐχὶ μὴ ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐχρῆν νοεῖσθαι, ἀλλά φησι· *περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου*, ἣν ὡς ἄνθρωπος πάντως εἶχεν ἀνθρωπίνην, εἰ καὶ τὰ μάλιστα καὶ ἐν τούτῳ φησίν· *οὐχ ὅπερ ἐγὼ θέλω* ἄλλο ἑαυτὸν δείκνυσι θέλειν παρὰ τὸν πατέρα, ὅπερ εἰ μὴ τῇ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ οὐκ ἠδύνατο, ὁπόταν τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν εἰς τὴν ἰδίαν οὐχὶ τὴν θείαν ἀλλὰ τὴν ἀνθρωπίνην μετασχηματίσαι διάθεσιν· ἀνθρώπου δηλαδὴ μὴ προσληφθέντος οὐδαμῶς τῷ πατρὶ εἶπεν ἂν ὁ μονογενὴς λόγος *οὐχ ὅπερ ἐγὼ θέλω*· οὐδέποτε γὰρ ἠδύνατο ἡ ἄτρεπτος ἐκείνη φύσις τί ποτε ἕτερον θέλειν παρὰ τὸν πατέρα. ταῦτα ἐὰν διαστέλλητε, Ἀρειανοὶ αἱρετικοὶ οὐκ ἔσεσθε." δι' ἧς διαλέξεως ὁ σεβάσμιος οὗτος πατὴρ ἀποδείκνυσιν, ὅτι καί, ἡνίκα λέγει ὁ κύριος, ἴδιον τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ σημαίνει τὸ θέλημα, καὶ ὅτε λέγει μὴ ποιεῖν τὸ θέλημα τὸ ἑαυτοῦ, ὑπομιμνήσκει ἡμᾶς οὐχὶ τὸ ἡμέτερον ζητεῖν πρωτοτύπως θέλημα, ἀλλὰ δι' ὑπακοῆς τὸ ἡμέτερον θέλημα τῷ θείῳ θελήματι ὑποτάσσεσθαι. ὅθεν φανεροποιεῖ, ὅτι καὶ τὸ ἀνθρώπινον ἔσχε θέλημα, καθ' ὃ ὑπήκουσε τῷ πατρί, καὶ ἄμωμον ἀπὸ πάσης *ἁμαρτίας* τὸ αὐτὸ ἀνθρώπινον θέλημα, ἅτε δὴ θεὸς ἀληθὴς καὶ ἄνθρωπος τοῦτο ἐν ἑαυτῷ ἔσχε καὶ ἀπέδειξεν. ὅπερ καὶ ὁ ἅγιος Ἀμβρόσιος σαφηνίζων τὸν ἅγιον Λουκᾶν τὸν εὐαγγελιστὴν οὕτως φράζει· „τὸ ἴδιον αὐτοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀνήγαγε, τὸ τοῦ πατρὸς εἰς τὴν θεότητα· τὸ γὰρ ἀνθρώπινον θέλημα πρόσκαιρον, τὸ δὲ θέλημα τῆς θεότητος αἰώνιον." ταῦτα ὁ πνευματικὸς πατὴρ ὑπομιμνήσκων καταρτίζει, ὁποῖον θέλημα ἐξ ἀΐδιου σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ φυσικῶς κοινὸν ὁ υἱὸς ἔχει ἢ ὁποῖον χρονικῶς διὰ τῆς προσληφθείσης ἀνθρωπότητος ὁ αὐτὸς ἐν τῷ ἰδίῳ προσώπῳ ἀνέλαβεν. ὅπερ καὶ ὁ τῆς ἀποστολικῆς μνήμης ὁ ἅγιος Λέων ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα σαφηνίζει καὶ τῇ μιᾷ ἑκάστῃ *μορφῇ*, τουτέστι φύσει, ἅτινά εἰσιν ἐν τῷ Χριστῷ σκοπῷ διακεκριμένῳ ἅπερ ἐν ταῖς γραφαῖς περὶ αὐτοῦ ἀναφέρονται – φανερῶν καὶ τοῦτο, ὅπερ ἴδιον θέλημα ὁ κύριος εἶπε πρὸς τὴν ἀνθρω-

3 – 4 Mt. 26,38 5 cf. Rom. 8,22 6 – 9 Mt. 26,38 10 Lc. 22,42 13 Lc. 22,42 20 cf. Hebr. 4,15

22 – 24 Ambrosius, in Luc. X 593 – 595 (60), PL 15,1911 C 2 – 4; CC 14 (1957) 363

MT K v

2 τόπον] τρόπον K 4 λόγου *om.* MT 5 νομίζεις δὲ στενάζειν K 6 μονογενοῦς *om.* MT 7 τοιοῦτον] τοιοῦτο T μάλιστα καὶ εἰ K 9 εἶχεν] ἔσχεν v 10 ἄλλο] ἀλλ' ὃ T ἑαυτὸν] αὐτὸν v παρὰ *om.* v εἰ μὴ] ἐμῇ M 10 – 11 καρδίᾳ τῇ ἀνθρωπίνῃ M 11 ὁπόταν] ὁπότε M 12 μετασχηματίσαι] μετεσχημάτιζε Mansi προσληφθέντος] ληφθέντος v 13 – 14 ἡ ἄτρεπτος ἐκείνη ἠδύνατο v 14 διαστέλλητε] διαστέλλετε T K 15 αἱρετικοὶ *bis* K 16 καὶ *om.* MT 17 – 18 πρωτοτύπως ζητεῖν MT 21 ἀμβρόσιος] ἀμβρώσιος T 24 πρόσκαιρον] τοιοῦτον v δὲ *om.* T θέλημα *om.* v 25 καὶ τῷ πνεύματι *om.* v 26 ἢ ὁποῖον] καὶ πιο . . . . T 27 ὁ² *om.* T 29 διακεκριμένῳ] διακεκρυμένῳ K

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

subiectam. nam ex natura hominis hoc dixisse dominum cito uidet, qui locum ipsum sancti euangelii paulo attentius intuetur. ibi enim dixit: *tristis est anima mea usque ad mortem*. numquid ex natura unici uerbi possit hoc dici? sed homo, qui putas *gemere naturam* spiritus sancti, cur non etiam naturam uerbi dei unigeniti *tristem* dicas esse potuisse? ille tamen ⟨ne⟩ quid tale diceretur non ait: ‚*tristis* sum', quamuis etiam si hoc dixisset, non nisi ex natura hominis oportuisset intellegi, sed ait: *tristis est anima mea*, quam sicut homo utique habebat humanam, quamquam et in hoc quod ait: *non quod ego uolo* aliud se ostendit uoluisse quam pater, quod nisi humano corde non posset, cum infirmitatem nostram in suum non diuinum sed humanum transfiguraret affectum; homine quippe non assumpto, nullo modo patri diceret unicum uerbum: *non quod ego uolo*; numquam enim posset inmutabilis illa natura quicquam aliud uelle quam pater. haec si distingueretis, Arriani heretici non essetis." per quam disputationem hic uenerabilis pater demonstrat, quia et, cum dicit dominus, suam humanitatis suae significat uoluntatem, et cum dicit non facere uoluntatem suam, ammonet nos non nostram quaerere principaliter uoluntatem, sed per oboedientiam nostram uoluntatem diuinae subiicere uoluntati. unde patefacit, quia et humanam habuit uoluntatem, per quam oboediit patri, et inmaculatam ab omni *peccato* eandem humanam uoluntatem, utpote uerus deus et homo hanc in semetipso habuit et probauit. quod et sanctus Ambrosius in explanatione sancti Lucae euangelistae sic disserit: „suam ad hominem retulit, patris ad diuinitatem; uoluntas enim hominis temporalis, uoluntas diuinitatis aeterna." haec spiritalis pater commemorans astruit, qualem uoluntatem ex aeterno cum patre et spiritu sancto filius communem naturaliter habet qualemue temporaliter per assumptam humanitatem idem ipse in sua persona suscepit. quod et apostolicae memoriae sanctus Leo in epistula ad Leonem augustum explanat, et unicuique *formae* id est naturae, quae in Christo sunt discreta consideratione quae in scripturis de eo referuntur – assignans et hoc, quod suam dominus dixit uoluntatem ad humanitatem eius pertinere, demonstrans

VP BR MNL K

2 sancti] sanctae B¹ attentius] adtentius V N attestantius K 3 qui] quid N putas] putes VP gemere] genera V 3 – 4 gemere … naturam² *om.* N 4 cur] quur B¹ non] nonne K 5 ille] illa VP μήπως = ⟨ne⟩ *om.* VP BR MNL K tale quid MNL ait] aut VP¹ quamuis] quis VP 6 oportuisset] opportuisset B K oportuisse NL intellegi] intelligi R ML K ait] aut VP 7 quam] qui VP humanam] humanum NL quamquam] quemqui VP quod] qui VP 8 uolo non aliud M quam] quae VP quod] qui VP posset] possit B 9 infirmitatem] infirmitate R MNL K nostram] nostra K in suum *om.* VP diuinum] diuinam VP K transfiguraret] tranfugaret K 10 quippe quidem non K patri] de patre M non quod] neque VP 11 numquam] numqui VP posset] potest N inmutabilis] inmutabiles VP immotabilis M 12 distingueretis] distingueremus B essetis] essemus B 13 cum] cur K humanitatis] humilitatis V 14 facere] esse BR ammonet] admonet BR M 15 oboedientiam] oboedientia V 15 – 16 diuinae … uoluntatem B *marg.* 15 subiicere] subiacere VP² 16 uoluntati] uoluntatem V uoluntate P patefacit] patefecit B¹ *marg.* humanam] humanum V² habuit] habiit N¹ oboediit] obediit NL K 17 utpote] utpute B 18 homo est hanc P¹ probauit] probabit VP¹ 19 sancti] sancte V sic disserit *om.* BR disserit] diserit V dixerit N K retulit] rettulit P¹ 20 – 21 spiritalis] spiritualis M 21 ex] aex N 22 qualemue] qualem uero M assumptam] assumptum VP¹ assumtam B 24 epistula] epistola R L augustum] agustum V 25 assignans] adsignans BR MNL

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

πότητα αὐτοῦ ἀνήκειν, δεικνύων οὕτως φησί· „κατὰ μὲν τὴν *μορφὴν τοῦ δούλου οὐκ ἦλθε ποιῆσαι τὸ θέλημα τὸ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὸ τοῦ πέμψαντος αὐτόν.*" ἰδοὺ γὰρ ἐνταῦθα ὁ ἀποστολικὸς πατὴρ πρὸς τὴν *μορφὴν τοῦ δούλου* τὸν αὐτὸν τοῦ κυρίου ἡμῶν λόγον ἁρμοδίως ἡμᾶς ἐδίδαξε νοεῖν.

Προσεπιτούτοις ὅπως εὐσεβῶς δυνηθῶσι νοεῖσθαι αἱ διάφοροι ἐπὶ τούτῳ τῶν ἁγίων γραφῶν μαρτυρίαι, ἅτινά ποτε μὲν ἐκ τῆς φύσεως τῆς ἀνθρωπότητος, ποτὲ δὲ ἐκ τῆς θείας τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ καὶ ἀνθρώπου κατασκευάζονται καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ γραφὴ μνημονεύει· *πάντα ὅσα ἠθέλησεν ὁ κύριος ἐποίησεν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ· ὡσαύτως· ὥσπερ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ·* καὶ τῷ λεπρῷ λέγει· *θέλω καθαρίσθητι·* καί· *οὐδεὶς δύναται γνῶναι τὸν πατέρα εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ᾧτινι θελήσει ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.* ὡσαύτως τινὰ περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου αὐτοῦ θελήματος τοῦ εὐαγγελίου τὰ μυστήρια μνημονεύουσιν, ἡνίκα λέγουσιν αὐτὸν *ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα* θέλειν ὡς ἀληθῶς ἄνθρωπον τοὺς ἰδίους περάσαι μαθητάς. καὶ ἐν τῷ διέρχεσθαι αὐτὸν διὰ τῆς *Γαλιλαίας* μετὰ τῶν μαθητῶν οὐκ ἤθελεν, ἵνα τις γνῷ, καὶ ὡς ἄνθρωπος λέγει· *ἐμὸν βρῶμά ἐστιν ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με,* καί· *οὐκ ἤθελε διὰ τῆς Ἰουδαίας περιπατῆσαι, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι,* καὶ πάλιν· *ἐγερθεὶς ἦλθεν εἰς τὰ μεθόρια Τύρου καὶ εἰσελθὼν εἰς οἶκον οὐκ ἤθελέ τινα γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν.* μὴ οὖν αὐτὸς ὁ δημιουργὸς τῶν πάντων καὶ *λυτρωτής,* περὶ οὗ εἴρηται· *πάντα ὅσα ἠθέλησεν ὁ κύριος ἐποίησεν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ,* οὗτινος τὸ θέλειν τοῦτό ἐστιν ὅπερ δύναται, οὗτινος τῷ νεύματι αἱ οὐρανίαι δυνάμεις σὺν φόβῳ λατρεύουσιν, *λαθεῖν* ἐπὶ γῆς θέλων οὐκ *ἠδυνήθη,* ὁ κατὰ τὴν θείαν μεγαλωσύνην ἐξ ἀϊδίου σὺν τῷ πατρὶ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀπορρήτως δεσπόζων *καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς,* εἰ μὴ τοῦτο πρὸς τὸ ἀνθρώπινον αὐτοῦ θέλημα, ὅπερ χρονικῶς κατηξίωσε προσλαβεῖν, ἐπαναδοθῇ; πόσῃ οὖν πλάνῃ ἐγκεκύλισται ὁ τὰ τοιαῦτα μὴ διακρίνων, ἵνα εἴπῃ ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ θελήματι καὶ *πάντα ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ ἅπερ ἠθέλησε τὸν κύριον* δύνασθαι καὶ τῷ αὐτῷ πάλιν θελήματι ἐν οἴκῳ εὐτελεῖ *θέλοντα λαθεῖν μὴ δύνασθαι* κατὰ τὰς εὐαγγελικὰς μαρτυρίας;

ἀλλ' ἐὰν πρὸς τὴν οἰκονομίαν τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ, καθ' ἣν τὸ ταπεινὸν ἡμῶν προσέλαβεν, ἀποδοθῇ, πάντα τὰ τῆς θείας αὐτοῦ μεγαλωσύνης ἠλαττωμένα πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα αὐτοῦ ἀνήκειν γνωρίζει, ἣν τελείως προσέλαβε *χωρὶς* τινος *ἁμαρτίας,* ἵνα ταύτην καὶ τελείως σώσῃ· „τὸ γὰρ παρ' αὐτοῦ μὴ προσληφθὲν οὐδὲ σώζεται", καθὼς

---

1 Phil. 2,7 1–2 Joh. 6,38 8–9 Ps. 113,11 9–10 Joh. 5,21 10 Mt. 8,3 11 Mt. 11,27 13 Mt. 14,25 14 Joh. 4,3 15–16 Joh. 4,34 16–17 Joh. 7,1 17–18 Mc. 7,24 19 cf. Act. 7,35 19–20 Ps. 113,11 21 Mc. 7,24 23 Ps. 94,4 25–26 Ps. 113,11 27 Mt. 7,24 30 cf. Hebr. 4,15

1–2 Leo papa, ep. 165, ACO II 4 p. 117,25–26; Abh. BAdW 32,6 p. 61,1–2 31 Gregorius Naz., ep. 101,32 ad Cledonium, PG 37,181 C; SC 208 (1974) 50

MT K v

1 μὲν *om.* MT 2 τὸ[3] *om.* K v 3 τοῦ δούλου μορφὴν MT ἡμῶν *om.* MT 5 αἱ διάφοροι] ἀδιάφοροι v 7 θεοῦ *om.* M 11 θελήσει] θέλει MT v ἀποκαλύψαι] ἀποκαλύψει M 13 ἐπὶ τῆς θαλάσσης αὐτὸν M 14 περάσαι] πειρᾶσαι M παρεᾶσαι K ἐκπερᾶσαι v 15 ἤθελεν] ἠθέλησεν M 21 θέλων ἐπὶ γῆς M 22 in ... archanis = ἀπορρήτως 24 αὐτοῦ *om.* M προσλαβεῖν] προσλαβέσθαι K v ἐπαναδοθῇ] ἐπαναδοθείη MT οὖν *om.* v 26 αὐτῳ] αὐτοῦ MT 30 ἀνήκειν γνωρίζει] ἀνήκει γνωρίζεσθαι MT

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

sic dicit: „secundum quidem *formam serui non uenit facere uoluntatem suam, sed eius qui misit eum.*“ ecce enim hic apostolicus pater ad *formam serui* eundem domini nostri sermonem congruere nos docuit intellegere.

Praeterea quomodo pie poterint intellegi diuersa super hoc sanctarum testimonia scripturarum, quae nunc quidem ex natura humanitatis, nunc autem ex diuinitate unius eiusdemque domini nostri Iesu Christi ueri dei et hominis astruuntur et modo scriptura commemorat: *omnia quaecumque uoluit dominus fecit in caelo et in terra*, itemque: *sicut pater suscitat mortuos et uiuificat, ita et filius quos uult uiuficat*, et leproso dicit: *uolo, mundare!* et: *nemo possit cognoscere patrem nisi filius et cui uoluerit filius reuelare.* itemque quaedam de humana eius uoluntate euangelii sacramenta commemorant, cum dicunt eum *super mare ambulantem* uelle ut uere hominem suos transire discipulos. et dum cum discipulis per *Galileam* transire noluit, ut aliquis cognosceret, et ut homo dicit: *meus cibus est ut faciam uoluntatem eius qui me misit*, et: *nolebat per Iudeam ambulare, quia querebant eum Iudei interficere*, et iterum: *surgens uenit in partes Tyri, et ingressus in domum noluit aliquem scire, et non potuit latere.* ergone illae omnium conditor ac *redemptor*, de quo dicitur: *omnia quaecumque uoluit dominus fecit in caelo et in terra*, cuius uelle hoc est quod posse, cuius nutui caelestes cum terrore deseruiunt potestates, in terris *latere* uoluens *non potuit*, qui per diuinam maiestatem ex aeterno cum patre in caelestibus dominatur archanis *et in manu eius fines terrae sunt*, nisi hoc ad humanam eius uoluntatem, quam temporaliter est dignatus assumere, redigatur, quanto ergo errore talia non discernens inuoluitur, ut dicat una eademque uoluntate et *omnia in caelo et in terra quae uoluit dominum* posse et eadem iterum uoluntate in domo uili *uolentem latere non posse* secundum euangelica testimonia, sed si ad dispensationem humanitatis eius, per quam humilitatem nostram assumpsit, redigitur, omnia quaeque diuinae eius maiestati minora sunt, ad humanitatem ipsius pertinere cognoscit, quam perfecte suscepit *absque* ullo *peccato*, ut hanc etiam perfecte saluaret; „quod enim ab eo non susceptum

---

VP BR MNL K

---

1 sic] sicut M formam quidem K 2 qui me misit V ecce ... eundem *om.* VP apostolicus] apostholicus B 3 congruere] congrue K intellegere] intelligere R ML K 4 poterint] poterit VP poterunt K intellegi] intelligi P^2 R ML 5 unius] unus P^1 6 eiusdemque] eundemque VP^1 et^2] ut M 7 itemque] item quia VP 9 possit] potest B^2 cognoscere] cognuscere V et^2 ... filius *om.* N 10 quaedam] quidam VP 11 suos] suus B^1 discipulos] discipulus V 12 discipulis] discipulos VP^1 N K galileam] gallileam P B transire] transiret BR M K aliquis] aliqui VP^1 cognosceret] cognoscerit V^1 B^1 13 cibus] cybus N misit me M iudeam] iudaeam B MN 14 quia] qui R N iudei] iudaei P^2 B MN partes] partis V^1 tyri] tyrii VP tiri K ingressus] ingresus P 15 illae] ille P^2 B MNL K 16 quaecumque] que B^1R quae B^2 17 caelestes] caelestis V potestates] potestatis V 18 qui] quid N^1 diuinam] diuina V ex *om.* N 19 archanis] arcanis V L fines terrae] fenestre V 20 est] et R assumere] adsumere BR assummere K ergo *om.* N 21 una] unam N K eademque] eadem M uoluntate] uoluntatem V R NL K 22 uoluntate] uoluntatem V BR K uili] uolui K uili uolentem] uinolentem B^1 uolentem] uolente P MNL 23 si *om.* B^1 24 assumpsit] assumsit P adsumpsit B redigitur] reditur M quaeque] quae R MNL diuinae] diuinaeque NL 25 perfecte] perfectae P^1 B 26 ut] et R perfecte] perfectae P^1 N saluaret] saluare N

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

ἡμᾶς ὁ συστατικὸς τῆς ἀληθείας κῆρυξ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζοῦ πρόεδρος ἐφωδίασε. τοιγαροῦν εἰ τὸ παρὰ τοῦ ἀνθρώπινον θέλημα καθὼς καὶ ἡ φύσις προσελήφθη καὶ ἐσώθη, καὶ ὅπερ παρὰ τοῦ προσλαβομένου ἐσώθη, οὐκ ἠδύνατο εἶναι αὐτοῦ ἐναντίον· οὐδὲν γὰρ ἐναντίον ἑαυτῷ ὁ δημιουργὸς τῶν ὅλων ἔκτισεν ἢ διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνανθρωπήσεως προσέλαβε· καὶ ὁ ψαλμῳδὸς Δαυὶδ τὸ πρόσωπον τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν ψαλμοῖς εἰσάγων προμηνύει· *τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου, ὁ θεός μου, ἠβουλήθην, ὡσαύτως· ἑκουσίως θύσω σοι·* μήτι κατὰ τὴν θεότητα ἄλλο ἐστὶ θέλημα τοῦ πατρὸς παρὰ τὸν υἱόν, ἢ ἄλλο θέλει ὁ υἱὸς παρὰ τὸν πατέρα; εἰ τοίνυν ἓν θέλουσι καὶ οὐδεμία ἐστὶ διαφορὰ θελήματος ἐν τῇ ἁγίᾳ τριάδι, πῶς ἐστι νοητέον, ὅπερ ὁ προφήτης περὶ τοῦ προσώπου αὐτοῦ μαρτυρεῖ· *τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου, ὁ θεός μου, ἠβουλήθην*, εἰ μὴ πιστῶς νοηθῇ εἰρημένον περὶ τοῦ ἀμώμου θελήματος τῆς αὐτοῦ ἀνθρωπότητος; ὅθεν καὶ ἕπεται· *καὶ τὸν νόμον σου ἐν μέσῳ τῆς κοιλίας μου.* οὐδεὶς γὰρ ἀμφιβάλλων ὅ τι ὁ αὐτὸς ψαλμὸς εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τοῦ προφήτου ἐκηρύχθη, ὅπερ καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ πρὸς Φιλιππησίους ἀναγγέλλει, εἰ πεπληρωμένῃ πίστει θελέσει τις προσέχειν, περὶ τοῦ αὐτοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οὕτως λέγων· *ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου λαβὼν ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ.* Ἰδοὺ ἐνταῦθα ὁ ἀληθέστατος κῆρυξ καὶ τῶν *μορφῶν*, τουτέστι τῶν φύσεων, τοῦ Χριστοῦ τὴν διαφορὰν διδάσκει καὶ τὴν ὑπακοὴν *μέχρι θανάτου* τῆς ἀνθρωπίνης *μορφῆς* σοφῶς ἐπισφραγίζει. τίς γὰρ εἰς τοσοῦτον ἀπὸ τοῦ φωτὸς τῆς ἀληθείας ἀπεχώρησεν, ἵνα κατὰ τὸ θέλημα τῆς αὐτοῦ θεότητος προπετεύσηται λέγειν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τῷ πατρὶ ὑπακοῦσαι, ᾧτινί ἐστιν ἴσος ἐν πᾶσι, καὶ τοῦτο θέλει ἐν πᾶσι καὶ αὐτὸς ὅπερ ὁ πατήρ; ἢ τίς μὴ νοήσοι τὴν ὑπακοὴν τῷ ἀνθρωπίνῳ θελήματι μᾶλλον ἁρμόζειν, ἐν ᾧ παντελῶς οὐδεμίαν ἔσχεν ἁμαρτίαν οὔτε ῥηθήσεται *ὑπήκοος μέχρι θανάτου*, εἰ μὴ ἀνθρώπινον θέλημα ἐν ἑαυτῷ ἀνέλαβε καθὼς ψυχὴν λογικὴν καὶ σάρκα μετὰ πάντων αὐτῶν τῶν ἰδιοτήτων σαρκωθεὶς προσέλαβε; προσεπιτούτοις ἵνα φανῇ τῇ ὑμετέρᾳ εὐσεβεῖ εὐμενείᾳ, ὅτι φυσικόν ἐστι τὸ ἀνθρώπινον θέλημα, καὶ ὁ ἀρνούμενος τὸ ἀνθρώπινον θέλημα *χωρὶς* μόνης *ἁμαρτίας* ἐν τῷ Χριστῷ οὔτε ἔχειν αὐτὸν ἀνθρωπίνην ψυχὴν ὁμολογεῖ, ὁ

---

6 Ps. 39,9 7 Ps. 53,8 10 – 12 Ps. 39,9 15 – 18 Phil. 2,6 – 8 20 Phil. 2,8 21 cf. Jac. 5,19 25 cf. Hebr. 4,15 29 cf. Hebr. 4,15

MT K v

---

1 ναζιανζοῦ] νανζιανζοῦ T ἐφωδίασε] ἐφοδίασε K 2 παρὰ τοῦ] παρ' αὐτοῦ M καὶ¹ *om.* MT 3 παρὰ τοῦ] παρ' αὐτοῦ M 4 ἐναντίον ἑαυτῷ] αὐτῷ ἐναντίον v 5 χριστοῦ *om.* M 7 μήτι] μήτοι K 8 τὸν υἱὸν] τοῦ υἱοῦ v 9 ἁγίᾳ *om.* M 10 μαρτυρεῖ] μαρτύρεται K v 12 ἀμφιβάλλων] ἀμφιβάλλει MT ὁ ἀμφιβάλλων v 12 – 13 αὐτὸς ψαλμὸς] ψαλμὸς οὗτος MT 14 παῦλος *om.* v ἀναγγέλλει τῇ πρὸς φιλιππησίους K v θελέσει] θελήσοι M 16 τὸ] τῷ M 18 ὑπήκοος] ὑπήκος K 19 τῶν φύσεων] τῆς φύσεως K¹ 20 σοφῶς] σαφῶς K 21 ἀπεχώρησεν] ἀπεχώρισεν MT K 24 ἢ] εἴ M K 25 ὑπήκοος] ὑπήκος K 26 πάντων] πασῶν M 27 – 28 εὐσεβεῖ εὐμενείᾳ] εὐσεβεία εὐμένεια K 28 καὶ ... θέλημα *om.* v 29 οὔτε] οὕτως v

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

est nec saluatum" secundum quod nos constantissimus praedicator ueritatis Gregorius Nazianzenus praesul instituit. itaque si ab eo humana uoluntas sicut et natura suscepta est et saluata, et quod a susceptore saluatum est, non ei poterat esse contrarium; nihil enim sibi contrarium creator omnium condidit uel per mysterium incarnationis assumpsit; et ymnidicus Dauid personam domini nostri Iesu Christi in psalmis introducens pronuntiat: *ut faciam uoluntatem tuam, deus meus, uolui* itemque: *uoluntariae sacrificabo tibi*, numquid secundum deitatem alia est uoluntas patris quam filii, aut aliud uult filius quam pater? si igitur unum uolunt et nulla est in sancta trinitate differentia uoluntatis, quomodo intellegendum est, quod propheta de eius persona testatur: *ut faciam uoluntatem tuam, deus meus, uolui*, nisi fideliter intellegatur de inmaculata eius humanitatis uoluntate dixisse? unde et sequitur: *et legem tuam in medio cordis mei*. nullus enim qui ambigat, quod idem psalmus in persona Christi a propheta praedicatus est, quod et apostolus Paulus in epistula ad Philippenses, si fide plena quisquam intendere uelit, annuntiat de eodem domino nostro Iesu Christo sic inquiens: *qui cum in forma dei esset, non rapinam arbitratus est esse se aequalem deo, sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus, et habitu inuentus ut homo humiliauit semetipsum factus oboediens usque ad mortem, mortem autem crucis.* ecce hic uerissimus praeco et *formarum*, id est naturarum, Christi differentiam docet et oboedientiam *usque ad mortem* humanae *formae* prudenter adsignat. nam quis in tantum a luce ueritatis abscessit, ut secundum diuinitatis suae uoluntatem presumat dicere dominum nostrum Iesum Christum patri oboedisse, cui est aequalis in omnibus, et hoc uelit in omnibus et ipse quod pater? aut quis non intellegat oboedientiam humanae magis competere uoluntati, in qua nullum habuit omnino peccatum nec diceretur *oboediens usque ad mortem*, nisi humanam in se susciperet uoluntatem sicut animam rationalem carnemque cum omnibus suis proprietatibus humanatus assumpsit? praeterea ut clareat uestrae piissimae benignitati, quod naturalis est humana uoluntas, et qui uoluntatem humanam in Christo abnegat *absque* solo *peccato* eum nec habere humanam animam confitetur, ueritatis

VP BR MNL K

1 nec] neque K saluatum est secundum P^1 B^2 M praedicator] praedicatur VP^1 2 nazianzenus] nazanenus R instituit] instuit N et] id B^2 3 nihil] nichil R N 4 creator omnium contrarium K mysterium] misterium P R L K assumpsit] adsumsit B assupsit M 5 et] ut B^2 ymnidicus] hymnidicus B NL hyramdicus R pronuntiat] pronuntiet N pronumptiat L 6 uoluntariae] uoluntarie P^2 R M 7 quam filii] quam patris B^1 9 intellegendum] intelligenda R intelligendum M K 10 intellegatur] intelligatur R ML K inmaculata] maculata R immaculata ML uoluntate humanitatis N 11 cordis = κοιλίας enim] est B M 12 apostolus] apostulus V apostholus B 13 epistula] epistola BR L K philippenses] phylippenses V philipenses R M fide plena] fidem plenam BR MNL K quisquam] quisque VP uelit] uel B^1 annuntiat] adnuntiat BR 14 esset] essent N^1 15 se *om.* B 16 similitudinem] similitudine VP 17 factus oboediens *om.* K oboediens] obediens R NL 19 adsignat] designat R assignat ML K 20 secundum diuinitatis suae uoluntatem P^2 diuinitatis] diuinitatem VP^1 BR MNL K suae] suam M uoluntatem] uoluntati BR 21 iesum *om.* B oboedisse] obedisse P NL K obdisse R cui] qui R uelit] uellit B 22 aut] at M intellegat] intelligat P^2 R ML K oboedientiam] obedientiam R L K competere] com patre V cumpatere R conpetere BR N 23 oboediens] obediens R NL K 24 susciperet] susceperit V^1 R susceperet V^2 suscipere NL K 25 proprietatibus] proprietabus V^1P^1 assumpsit] adsumpsit BR praeterea] propterea M uestrae] uere VP 26 quod] qui VP^1 quia P^2 naturalis] naturales V 27 absque] abque K eum] cum R K

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

σοφώτατος τῆς ἀληθείας κῆρυξ ὁ μακάριος Αὐγουστῖνος ἐν τῷ πέμπτῳ τόμῳ τῆς διαλέξεως κατὰ Ἰουλιανοῦ τοῦ Πελαγιανιστοῦ τί ἐστι θέλημα τούτοις ὁρίζει τοῖς ῥήμασι· „κίνησις ψυχῆς τί ἐστιν εἰ μὴ κίνησις φύσεως; ἡ γὰρ ψυχὴ ἀνενδοιάστως φύσις ἐστίν· διόπερ τὸ θέλημα κίνησις φύσεως ὑπάρχει, ἐπειδὴ κίνησίς ἐστι ψυχῆς." ἰδοὺ κατὰ τὸν ὅρον τούτου τοῦ σοφωτάτου πατρὸς τί εἶη τὸ ἀνθρώπινον θέλημα δείκνυται, ὅτι „ψυχῆς κίνησίς ἐστιν·" ὁμοίως ἐν τῷ αὐτῷ· „ἡ ἀλήθεια δὲ λέγει ἐφ' ὅσον ἐστὶ θέλημά τι, ἀπὸ τῆς φύσεως χωρισθῆναι οὐ δύναται·" καὶ πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ τόμῳ· „καί ποθεν ἔστι τὸ θέλημα καὶ εἶναι οὐ λογίζεται· καὶ ἐὰν ἡ ἀρχαιογονία αὐτοῦ οὐκ ἔστι ζητητέα, οὐχὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἔστι ζητητέα, ὅτι τὸ θέλημά ποθεν οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ὅτι πεφανέρωται πόθεν εἴη. ἐξ ἐκείνου γάρ ἐστι τὸ θέλημα, οὗτινός ἐστι τὸ θέλημα· ἀπ' ἀγγέλου δηλονότι θέλημα ἀγγέλου, ἀπὸ ἀνθρώπου ἀνθρώπου, ἀπὸ θεοῦ θεοῦ. καὶ ἐὰν ἐνεργῇ ὁ θεὸς θέλημα ἀγαθὸν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, τοῦτο ἐνεργεῖ, ἵνα ἀνατείλῃ ἐξ αὐτοῦ ἀγαθὸν θέλημα, οὗτινός ἐστι τὸ θέλημα·" καὶ πάλιν φησί· „διατί οὖν ἀρνῇ κεκλεισμένοις ὀφθαλμοῖς πράγματα φανερὰ ἀπὸ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀναφύεσθαι θέλημα τῷ ἀνθρώπῳ;" ὡσαύτως· „αὐτὴ ἡ κίνησις τῆς ψυχῆς μηδενὸς ἀναγκάζοντος θέλημά ἐστιν. δι⟨ὰ⟩ τοῦτό ἐστι λέγειν· τὸ θέλημα ἀπὸ τῆς κινήσεως τῆς ψυχῆς ὑπάρχειν, ὅπερ θέλημα ὑπάρχει ἀπὸ θελήματος·" καὶ πάλιν οὕτως· „οὐκ ἀληθῶς ἄρα, Ἰουλιανέ, ἐξ ἀνθρώπου θέλημα ἀνθρώπου οὐκ ἀναφύεται, ὁπόταν ὁ ἄνθρωπος ἀγαθὸν ποίημα θεοῦ εἴη; ἔπειτα ἡδυνήθη μὴ ἀνελθεῖν εἰς τὴν καρδίαν σου φύεσθαι μὲν ἐξ ἀνθρώπου θέλημα, ἀλλ' οὐχὶ ἐκ τοῦ αὐτεξουσίου αὐτοῦ; εἰπὲ οὖν πόθεν, ἐὰν οὐχὶ ἀπὸ τῆς φύσεως, τουτέστι οὐχὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου;" αἵστισι μαρτυρίαις φαίνεται μίαν ἑκάστην αὐτῶν, ἅστινας ἐνταῦθα ὁ πνευματικὸς πατὴρ ἀπηρίθμησε φύσεις, ἴδιον φυσικὸν ἔχειν καὶ ἑνὶ ἑκάστῳ προσκυροῦσθαι ὀφείλειν θέλημα· οὔτε γὰρ δυνήσεται ἡ τῶν ἀγγέλων φύσις θεῖον ἔχειν θέλημα ἢ ἀνθρώπινον, οὔτε ἡ ἀνθρωπίνη φύσις θέλημα θεοῦ ἢ ἀγγέλου, καθὼς οὔτε ἑτέρου, παρ' ὃ ἐστι, τι⟨ς⟩ ἔχειν φύσιν δυνήσεται ἢ κίνησιν, εἰ μὴ ὅπερ ἐστὶ φυσικῶς ἢ ἐδημιουργήθη. ὁπόταν ταῦτα οὕτως ἡ ἀλήθεια ἔχει, ἀκριβέστατα φαίνεται, ὅτι ἐν τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ δύο, τουτέστι θεοῦ καὶ ἀνθρώπου, φύσεις ἤτοι οὐσίας ὁμολογοῦντες εἰς μίαν αὐτοῦ συνεληλυθέναι τὴν ὑπόστασιν ἤτοι πρόσωπον, ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ δύο ἡμᾶς φυσικὰ ἐν αὐτῷ ὁμολογεῖν θελήματα, θεῖον δηλονότι καὶ ἀνθρώπινον, ἐπειδὴ οὔτε τὴν αὐτοῦ θεότητα, ὅσον πρὸς τὸν τῆς φύσεως λόγον ἀνήκει, ἀνθρώπινον ἐσχηκέναι θέλημα λέγειν ἔστιν οὔτε τὴν ἀνθρωπότητα αὐτοῦ θεῖον φυσικῶς ἐσχηκέναι θέλημα πιστεύειν ἔστιν, οὔτε δὲ πάλιν τινὰ ἐκ τῶν αὐτῶν δύο τοῦ Χριστοῦ οὐσιῶν ἐκτὸς τοῦ φυσικοῦ θελήματος ὑπάρχειν ὁμολογεῖν, ὁπόταν καὶ τὰ ἀνθρώπινα διὰ τῆς παντοκρατορίας τῆς θεότητος αὐτοῦ ὑψηλά εἰσι καὶ τὰ θεῖα διὰ τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ φανερὰ τοῖς ἀνθρώποις.

---

2 – 6 Augustinus, c. Iulianum lib. V 40, PL 45,1476,22 – 25 6 – 7 Augustinus, c. Iulianum lib. V 53, PL 45,1487,32 – 33 7 – 13 Augustinus, c. Iulianum lib. V 42, PL 45,1479,12 – 19 13 – 14 Augustinus, c. Iulianum lib. V 56, PL 45,1490,8 – 9 15 – 17 Augustinus, c. Iulianum lib. V 60, PL 45,1495, 3 ab imo – 1496,2 17 – 21 Augustinus, c. Iulianum lib. V 56, PL 45,1489,35 – 41; cf. ACO ser. II vol. I p. 350,2 – 4; p. 351,2 – 4

MT K v

---

5 τοῦ σοφωτάτου τούτου M τούτου *om.* v δείκνυται] δείκνυτο M 6 θέλημά τι] θελήματι T 9 οὐχὶ ... ζητητέα *om.* T 10 τὸ² *om.* K τὸ ἀπὸ θέλημα v 12 τοῦτο ὁ ἐνεργεῖ M 13 ἀρνῇ] ἀρνήσαι MT 15 ἡ αὐτὴ M 15 – 17 δι⟨ὰ⟩ ... θελήματος *om.* MT 15 δι⟨ὰ⟩] διὸ K v 17 ἄρα *om.* K v 18 ἔπειτα δὲ ἠδυνήθη MT v 20 εἰπὲ] εἶπεν MT τουτέστι ἐὰν οὐχὶ MT 22 φύσεις] φύσις M 25 τι⟨ς⟩ *coni.* Frohne] τι MT K *om.* v ἢ ἐδημιουργήθη] ἠδημιουργήθη K 26 ἡ ἀλήθεια *om.* MT 29 οὔτε] οὐδὲ v 31 οὔτε ... ἐστίν *om.* K 33 – 34 αὐτοῦ θεότητος MT 34 αὐτοῦ² *om.* MT K

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

prudentissimus praedicator beatus Augustinus in quinto uolumine disputationis aduersus Iulianum Pelagianistam quid sit uoluntas his definit uerbis: „motus animi quid est nisi motus naturae? animus enim sine dubitatione natura est; proinde uoluntas motus est naturae, quoniam motus est animi." ecce per huius prudentissimi patris definitionem quid sit humana uoluntas monstratum est, quia „animi motus est;" item in eodem: „ueritas autem dicit quamdiu est uoluntas ulla, a natura non potest separari," et rursus in eodem uolumine: „et alicunde est uoluntas et esse non cognitur; et si eius origo quaerenda non est, non ideo quaerenda non est, quod uoluntas alicunde non est, sed quia manifestum est unde sit. ab illo enim est uoluntas cuius est uoluntas; ab angelo scilicet uoluntas angeli, ab homine hominis, a deo dei. et si operatur deus in hominem uoluntatem bonam, id agit, ut oriatur ab illo bona uoluntas, cuius est uoluntas;" et iterum „cur ergo negas" inquid „clausis oculis res apertas de natura hominis exoriri homini uoluntatem?" itemque: „ipse animi motus cogente nullo uoluntas est. quapropter hoc est dicere: uoluntas extitit de animi motu, quod uoluntas extitit de uoluntate;" et iterum: „itane uero, Iuliane, ex homine hominis uoluntas non oritur, cum homo bonum opus dei sit? postremo potuitne ascendere in cor tuum exoriri quidem hominis uoluntatem, sed non de libero eius arbitrio? dic ergo unde, si non de natura, id est non de ipso homine?" quibus testimoniis claret unamquamque earum, quas hic spiritalis pater dinumerauit naturas, propriam naturalem habere et unicuique assignari debere uoluntatem; neque enim poterit angelica natura diuinam habere uoluntatem aut humanam, neque humana natura uoluntatem dei uel angeli, sicut nec alterius quam est quisquam naturam habere poterit ⟨aut⟩ motum, nisi quod est naturaliter aut creatus est. cum haec ita ueritas habeat, certissime claret, quod in domino nostro Iesu Christo duas, id est dei et hominis, naturas siue substantias confitentes in unam eius conuenisse subsistentiam siue personam, necesse est et duas nos naturales in eo fateri uoluntates, diuinam scilicet et humanam, quia neque diuinitatem eius, quantum ad naturae rationem pertinet, humanam habuisse uoluntatem dicendum est, neque humanitatem eius diuinam habuisse naturaliter uoluntatem credendum est, neque rursum aliquam ex eisdem duabus Christi substantiis absque naturali uoluntate extitisse fatendum, cum et humana per omnipotentiam diuinitatis eius sublimata sint et diuina per humanitatem eius hominibus reserata.

VP BR MNL K

1 praedicator] praedicatur V beatus] beatissimus MNL augustinus] agustinus V 2 quid¹] quod NL his] hiis R (*et ita semper*) hic NL definit] diffinit R M motus] motis V¹ animi = ψυχῆς 4 per] pro V definitionem] difinitione V diffinitionem R M 5 quid] quod N 6 quamdiu] quadiu P¹ quamdiu illa est VP² uoluntas ... natura] uoluntas sola natura V uoluntas ulla natura P uoluntas a natura MN 7 alicunde] aliunde P¹ L cognitur] cogitur Aug. BR NL cognoscitur K si] sic VP 8 alicunde] aliunde P¹ L 9 manifestum] manifestatum M K est¹ *om.* B¹ 10 hominis] hominibus N deus] eius N hominem] homine Aug. P² 11 cuius est uoluntas *om.* K 12 cur] quur B homini] hominis BR M¹ 13 quapropter] quia propter VP 14 motu] moto B motus N uoluntate] uoluntatem V 17 libero] libro B¹R 18 earum] eorum VP B MNL K spiritalis] spiritales V spiritualis M 19 assignari] adsignare B designare R adsignari MNL K 20 enim *om.* M poterit] pote. P 21 quisquam] quisque VP 22 poterit habere M ἢ = ⟨aut⟩ *om.* VP BR MNL K ita] itaque R N 24 eius *om.* BR subsistentiam] substantiam L 25 est] esse VP uoluntates] uoluntatis V¹ 26 naturae] natura V 28 eisdem] isdem VP absque] abque K 29 uoluntate] uoluntati VP extitisse] extitit se VP¹ 30 sint] sit B¹R N²

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

Ἀποδοῦναι τοίνυν ἀναγκαῖόν ἐστι τὰ ὄντα θεῖα τῷ αὐτῷ ὡς θεῷ, τὰ ὄντα ἀνθρώπινα τῷ αὐτῷ ὡς ἀνθρώπῳ, καὶ ἑκάτερα διὰ τῆς καθ' ὑπόστασιν ἑνώσεως τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀληθῶς ἐπιγινώσκειν, ὅπερ ὁ ἀληθὴς ὅρος τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ὑπομιμνήσκει ἡμᾶς διαβεβαιούμενος· „ἑπόμενοι τοίνυν τοῖς ἁγίοις πατράσιν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ὁμολογεῖν υἱὸν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν συμφώνως ἅπαντες ἐκδιδάσκομεν, τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν θεότητι καὶ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι, θεὸν ἀληθῶς καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς, τὸν αὐτὸν ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, κατὰ πάντα ὅμοιον ἡμῖν *χωρὶς ἁμαρτίας*, πρὸ αἰώνων μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα κατὰ τὴν θεότητα, *ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν* τὸν αὐτὸν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου τῆς θεοτόκου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστὸν υἱὸν κύριον μονογενῆ, ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως ἀτρέπτως ἀδιαιρέτως ἀχωρίστως γνωριζόμενον, οὐδαμοῦ τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς ἀνῃρημένης διὰ τὴν ἕνωσιν, σωζομένης δὲ μᾶλλον τῆς ἰδιότητος ἑκατέρας φύσεως καὶ εἰς ἓν πρόσωπον καὶ μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης, οὐκ εἰς δύο πρόσωπα μεριζόμενον ἢ διαιρούμενον, ἀλλ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν υἱὸν μονογενῆ θεὸν λόγον κύριον Ἰησοῦν Χριστόν." τοῦτο αὐτὸ καὶ ἡ ἁγία σύνοδος ἡ ὑπὸ τοῦ τῆς σεβασμίας μνήμης Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως ἐν Κωνσταντινουπόλει συναθροισθεῖσα ἐν τῷ ἑβδόμῳ κεφαλαίῳ τῶν ὅρων κηρύττει· „εἴ τις ἐν δυσὶ φύσεσι λέγων μὴ ὡς ἐν θεότητι καὶ ἀνθρωπότητι τὸν ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν γνωρίζεσθαι ὁμολογεῖ, ἵνα διὰ τούτου σημάνῃ τὴν διαφορὰν τῶν φύσεων, ἐξ ὧν ἀσυγχύτως ἡ ἄφραστος ἕνωσις γέγονεν, οὔτε τοῦ λόγου εἰς τὴν τῆς σαρκὸς μεταποιηθέντος φύσιν οὔτε τῆς σαρκὸς πρὸς τὴν τοῦ λόγου φύσιν μεταχωρησάσης (μένει γὰρ ἑκάτερον, ὅπερ ἐστί τῇ φύσει, καὶ γενομένης τῆς ἑνώσεως καθ' ὑπόστασιν), ἀλλ' ἐπὶ διαιρέσει τῇ ἀνὰ μέρος τὴν τοιαύτην λαμβάνει φωνὴν ἐπὶ τοῦ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν τῶν φύσεων ὁμολογῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἑνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ λόγου σαρκωθέντος μὴ τῇ θεωρίᾳ μόνῃ τὴν διαφορὰν τούτων λαμβάνει, ἐξ ὧν καὶ συνετέθη, οὐκ ἀνῃρημένην διὰ τὴν ἕνωσιν (εἷς γὰρ ἐξ ἀμφοῖν καὶ δι' ἑνὸς ἀμφότερα), ἀλλ' ἐπὶ τούτῳ κέχρηται τῷ ἀριθμῷ,

9 Hebr. 1,2 10 cf. Lc. 1,2

4 – 16 Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,23 – 130,2; ACO II 3,2 p. 137,23 – 138,4 18 – 82,1 Symb. V. conc., ACO IV 1 p. 242,1 – 11; ACO IV 1 p. 217,7 – 16

MT K v

3 ἁγίας *om.* M 4 τοίνυν *om.* MT K 10 διὰ *om.* v 12 κύριον υἱὸν μονογενῆ K ἀδιαιρέτως ἀσυγχύτως ἀχωρίστως T 15 οὐκ] οὐχ T 18 δυσὶ] δύο MT 19 καὶ ἐν ἀνθρωπότητι T 20 σημάνῃ] σημαίνῃ K 21 μεταποιηθέντος] ματαποιηθεῖσαν K 22 μεταχωρησάσης] μεταχωρίσαντος T 24 λαμβάνει] λαμβάνη v 27 ἀμφοῖν] ἀμφοῖς K

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

Reddere itaque necesse est quae diuina sunt eidem ut deo, quae humana sunt eidem ut homini, et utraque per subsistentialem adunationem unius eiusdemque domini nostri Iesu Christi ueraciter cognoscenda, quod uerissima definitio sanctae Chalcedonensis concilii nos commonet asserens: „sequentes igitur sanctos patres unum eundem confiteri filium et dominum nostrum Iesum Christum consonanter omnes docemus, eundem perfectum in deitate, eundem perfectum in humanitate, deum uere et hominem uere, eundem ex anima rationale et corpore, consubstantialem patri secundum deitatem, consubstantialem nobis eundem secundum humanitatem, per omnia nobis similem *absque peccato*, ante secula quidem de patre genitum secundum deitatem, *in nouissimis autem diebus* eundem propter nos et propter salutem nostram ex Maria uirgine dei genetrice secundum humanitatem, unum eundemque Christum filium dominum unigenitum, in duabus naturis inconfuse inmutabiliter indiuise inseparabiliter agnoscendum, nusquam sublata naturarum differentia propter unitionem magisque salua proprietate utriusque naturae et in unam personam atque subsistentiam concurrente, non in duas personas partitum atque diuisum, sed unum et eundem filium unigenitum deum uerbum dominum Iesum Christum." hoc idem etiam et sancta synodus, quae sub augustae memoriae Iustiniano principe in Constantinopoli congregata est, in septimo definitionum capitulo predicat: „si quis in duabus naturis dicens non ut deitate et humanitate unum dominum nostrum Iesum Christum cognosci confitetur, ut per hoc significet differentiam naturarum, ex quibus inconfuse et ineffabilis unitas facta est, neque uerbo in naturam carnis transfigurato neque carne ad uerbi naturam translata (manet enim utrumque quod est secundum naturam et post factam unitionem substantialiter), sed in diuisionem per partem huiusmodi suscepit uocem in mysterio Christi aut numerum naturarum confitens in uno eodemque domino nostro Iesu Christo deo uerbo incarnato, non tantummodo contemplatione differentiam earum accipit, ex quibus et conpositus est, non interempta propter unitionem (unus enim ex

VP BR MNL K

2 homini] homine VP adunationem] adunitionem VP MNL unius eiusdemque] eiusdem uniusque R eiusdemque] eiusdem N 3 cognoscenda] cognoscendam P definitio] diffinitio R M sanctae] sancte V sancti BR K sancta NL chalcedonensis] calcedonensis V MN calchedonensis B 4 commonet] communet P filium dei et M 5 consonanter] consonantes MNL omnes *om.* N 6 deitate] deitatem B¹ L K humanitate] humanitatem B¹ K 7 rationale] rationalem VP rationali R M K rationari N rationabili L corpore] corpo P¹ consubstantialem¹] consubstantiabilem K patri] patris M consubstantialem²] consubstantiabilem K 8 eundem *om.* K 9 diebus] deebus V¹ 10 genetrice] genitrice P² R ML K humanitatem] humanitem M 11 dominum] dei B quia dei R 12 inmutabiliter] immotabiliter M indiuise] indeuise V indiuisse R agnoscendum] agnuscendum P¹ sublata] sublatam VP BR MNL 12 – 13 differentia] differentiam B M 13 unitionem] unionem L proprietate] propriaetate P¹ 14 atque¹] adque V² subsistentiam] substantiam L concurrente] concurrentem BR atque²] adque V 15 uerbum] uerum N 16 et *om.* M synodus] sinodus V augustae] agustae V iustiniano] iustiano V N¹ 17 congregata] congrata K definitionum] definitionem V¹ diffinitionum R M capitulo] articulo R 18 unum *om.* L K 19 cognosci] cognusci V² inconfuse] inconfusa BR et *del. susp.* Lu (inconfusae?) 20 uerbo] uerbum M in *om.* K naturam] natura M transfigurato] transfiguratum M ad] in BR 21 naturam] natura NL K 22 unitionem] unitationem VP¹ R unionem L in diuisionem] indiuise BR per *om.* N partem] partum V suscepit] suscipit P¹ MNL K 23 mysterio] mysterium B MNL misterio R misterium K 24 differentiam] diffirentiam P earum] eorum R 25 accipit] accepit P BR interempta] interemptam MNL

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

ὡς κεχωρισμένας καὶ ἰδιοϋποστάτους εἶναι τὰς φύσεις, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω."
διὰ ταῦτα ἅπερ ἡμᾶς αὗται αἱ σεβάσμιαι σύνοδοι πιστῶς ὑπομιμνήσκουσιν ἀναγκαῖόν ἐστι φυλάξαι, ὅπως μηδαμοῦ τὴν διαφορὰν τῶν φύσεων διὰ τὴν ἕνωσιν ἀφαιρῶμεν, ἀλλὰ σωζομένης τῆς ἰδιότητος ἑκατέρας φύσεως ἕνα Χριστὸν θεὸν ἀληθινὸν καὶ τέλειον καὶ τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον ἀληθινὸν καὶ τέλειον ὁμολογήσωμεν. διὸ δὴ ἐὰν ἐν οὐδενὶ ἡ διαφορὰ τῶν φύσεων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀνῃρέθη, ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἵνα ἐν πάσαις ταῖς ἰδιότησι τὴν αὐτὴν διαφορὰν φυλάξωμεν. ὁ γὰρ ἐν οὐδενὶ ἀναιρετέαν τὴν διαφορὰν διδάξας ἐν πᾶσι ταύτην ὀφείλειν φυλάττεσθαι ὑπέμνησεν· ὅπου δὲ ἓν θέλημα καὶ ἐνέργεια ἀπὸ τῶν αἱρετικῶν καὶ τῶν τούτοις ἑπομένων λέγεται – ποία ἐν αὐτῇ διαφορὰ γνωρίζεται ἢ ποῦ κατὰ τὴν ἁγίαν ταύτην σύνοδον ἡ διαφορὰ φυλάττεται, ἐπὰν ἓν θέλημα ἐν αὐτῷ, ὅπερ ἀλλόκοτόν ἐστι, βεβαιοῦται; – ἀναγκαῖόν ἐστι τοὺς ταῦτα διεκδικοῦντας ἢ θεῖον αὐτὸ λέγειν ἢ ἀνθρώπινον ἢ ἐξ ἀμφοῖν σύνθετον κεκραμένον καὶ συγκεχυμένον ἤ, ὡς οἱ αἱρετικοὶ πάντες διαβεβαιοῦνται, ἓν ἔχειν τὸν Χριστὸν θέλημα καὶ ἐνέργειαν, ὡς ἀπὸ τῆς μιᾶς, ὡς αὐτοὶ φάσκουσι, συνθέτου αὐτοῦ φύσεως προελθόντα. καὶ ἀπώλετο ἐν τούτῳ ἀναμφιβόλως ἡ φυσικὴ διαφορά, ἥντινα αἱ ἅγιαι σύνοδοι καὶ μετὰ τὴν θαυμαστὴν ἕνωσιν ἐν πᾶσιν ἡμῖν παραφυλαχθησομένην ἐθέσπισαν, ἐπεί, καὶ ἐὰν ἕνα Χριστὸν καὶ ἓν αὐτοῦ πρόσωπον καὶ ὑπόστασιν διὰ τὴν ἕνωσιν δηλονότι τῶν φύσεων, ἥτις γέγονε καθ' ὑπόστασιν, ἐδίδαξαν, ὅμως τὴν διαφορὰν αὐτῶν τῶν φύσεων, αἵτινες ἐν αὐτῷ ἡνώθησαν, μετὰ τὴν θαυμαστὴν καὶ ἀχώριστον ἕνωσιν μέχρι θεωρίας νοήσεως γνωρίζειν ἡμᾶς καὶ κηρύττειν *παραδεδώκασι.* τοιγαροῦν ἐὰν αἱ ἰδιότητες τῶν φύσεων ἐν τῷ ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ διὰ τὴν διαφορὰν φυλάττωνται, ὁμοίως καὶ τὴν διαφορὰν τῶν φυσικῶν αὐτοῦ θελημάτων καὶ τῶν φυσικῶν αὐτοῦ ἐνεργειῶν ἁρμόζει ἡμᾶς ὁμολογεῖν πληρεστάτῃ πίστει, ὅπως τῇ αὐτῶν διδασκαλίᾳ „ἐν πᾶσιν ἀκολουθοῦντες" ἀποδειχθῶμεν καὶ μηδὲν τῆς αἱρετικῆς καινότητος εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν προσδεξώμεθα.

Κἂν εἰ γὰρ ἀναρίθμητα καὶ τῶν ἄλλων ἁγίων πατέρων ὑπάρχουσι τὰ πονήματα, ὅμως ὀλίγας χρήσεις ἀπὸ τῶν βιβλίων τῶν Γραϊκῶν ἐν ταύτῃ μου τῇ μετρίᾳ ἀναφορᾷ ῥᾳθυμίας χάριν ὑπετάξαμεν.

---

20 *cf.* Luc. 1,2

4–5 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,23–33 23 cf. Ecthesis, ACO ser. II vol. I p. 160,25

MT K v

1 ὡς οὐ κεχωρισμένας M 2 αἱ σεβάσμιαι αὗται MT 3 ἀφαιρῶμεν] ἀφαιροῦμεν v 5 ἐν *om.* T K¹ 9 αὐτῇ ταύτῃ M 10 ἐπὰν] δὲ ἐν T 11 asserunt = διεκδικοῦντας (διδάσκοντας) (*cf.* 66,28) 12 ἢ² *om.* M οἱ *om.* MT K 14 αὐτοῦ *om.* MT 16 ἐὰν *om.* MT 20 αἱ ἐὰν K 21–22 φυλάττωνται ... διαφορὰν *om.* v 22 θελημάτων ... αὐτοῦ *om.* v 23 ὅπως] ὅμως MT 24 καινότητος] κενοτομίας K 27 ὑπάρχουσι] ὑπάρχωσι M K τυγχάνουσι v uolumina = πονήματα (τόμοι)

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

utrisque et per unum utraque), sed propterea numero utitur, tamquam diuisas et propriae subsistentiae consistentes naturaliter, talis anathema sit." propterea quae nos hae uenerabiles synodi commonent fideliter necesse est custodire, ut nusquam differentiam naturarum propter unitionem adimamus, sed salua proprietate utriusque naturae unum Christum deum uerum ⟨atque⟩ perfectum et eundem hominem uerum atque perfectum confiteamur. quocirca si in nullo differentia naturarum domini nostri Iesu Christi sublata est, necesse est, ut in omnibus proprietatibus eandem differentiam conseruemus. qui enim in nullo adimendam differentiam docuit, in omnibus hanc seruari debere commonuit; ubi autem una uoluntas et operatio ab hereticis hereticorumque sequacibus dicitur – qualis in ea differentia cognoscitur uel ubi secundum hanc sanctam synodum differentia conseruatur, dum si una in eo uoluntas, quod absurdum est, asseritur –, necesse est eos qui haec asserunt aut diuinam eam dicere aut humanam aut ex utrisque conpositam, commixtam atque confusam aut, ut heretici omnes asseuerant, unam habere Christum uoluntatem et operationem tamquam de una, ut perhibent ipsi, eius natura conposita procedentem. et periit in hoc proculdubio differentia naturalis, quam sanctae synodi etiam post ammirabilem unitionem nobis in omnibus conseruandam sancxerunt, quia, et si unum Christum unamque eius personam ac subsistentiam propter unitionem uidelicet naturarum, quae facta est secundum subsistentiam, docuerunt, differentiam tamen ipsarum, quae in eo adunatae sunt naturarum, post ammirabilem atque inseparabilem adunationem usque ad intelligentiae contemplationem nos cognoscere ac praedicare *tradiderunt*. si itaque proprietates naturarum in uno eodemque domino nostro Iesu Christo propter differentiam conseruantur, et differentiam quoque naturalium eius uoluntatum et naturalium operationum plena fide nos congruit confiteri, ut eorum doctrinae „pediseque in omnibus" approbemur et nihil hereticae nouitatis in Christi ecclesiam ammittamus.

Licet enim numerosa etiam aliorum sanctorum patrum exsistunt uolumina, parua tamen testimonia de libris, quae in Greco sunt, propter fastidium in hac humillima suggestione subneximus.

VPG(5) BRm(7) MNL K

---

1 utrisque] utriusque P^1 diuisas] diuisa sunt? propriae] propria P 2 subsistentiae] subsistentiame V subsistentia P^2 anathema] anathaema P anathima B^1 3 uenerabiles] uenerabilis V^1P^1 B^1 synodi] sinodi V ut] et N 4 proprietate] proprietatem K 5 και = ⟨atque⟩ *om.* VP BR MNL K uerum² *inc.* G atque] adque V atquae P^1 6 in *om.* N 7 proprietatibus] propriaetatibus P^1 enim *inc.* m (87,12) 8 adimendam differentiam] adimentiam MNL seruari] seruare B^2R M 9 et una operatio K hereticorumque] hereticorum N sequacibus] sequatibus N subsequentibus L qualis] quales V 10 cognoscitur] cognuscitur V 12 diuinam] diuam B^1 utrisque] utriusque N K conpositam] compositam MNL 13 ut *om.* MNL asseuerant] assuerant K 14 ut] at P^1 conposita] composita MNL 15 periit] perit VP B^2 sanctae] sancti VP^1 15–16 ammirabilem] admirabilem R ML 16 unitionem] untionem VP^2 in *om.* K sancxerunt] sanxerunt BGm MN K sanxerat R 17 unamque] unamquae P^1 unam quia R ac] hac P 18 tamen] cum R 19 adunatae] adunate V R adiuncta G ammirabilem] admirabilem G M tam mirabilem K atque] adque Bm atque inseparabilem *om.* M 20 itaque] ita B^1 21 proprietates] propriaetates P 22 quoque] quoquae P^1 uoluntatum] uoluntatem VP^1 23 pediseque] pedisequae PG M pedisequi Bm pedum sequi R 24 approbemur] adprobemur BR NL^2 K aprobemur L^1 et] ut M nihil] nichil G R N ecclesiam] ecclesia MNL K ammittamus] admitamus B^1m admittamus B^2R M amictamus K 26 numerosa] numeros B^1m exsistunt] existunt P B^1RGm MNL K existant B^2 parua] praua N^1 tamen] tanta R 27 libris] liberis N^1 greco] grego P^1

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

1 Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ἐκ τοῦ δευτέρου λόγου τοῦ περὶ υἱοῦ·

Ἕβδομον λεγέσθω τό· *καταβεβηκέναι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ* τὸν υἱόν, *οὐχ ἵνα ποιῇ τὸ θέλημα τὸ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὸ* ⟨*θέλημα*⟩ *τοῦ πέμψαντος* ⟨*αὐτόν*⟩. εἰ μὲν οὖν μὴ παρὰ τοῦ κατελη-λυθότος αὐτοῦ ταῦτα ἐλέγετο, εἴποιμεν ἄν, ὡς παρὰ τοῦ ἀνθρώπου τυποῦσθαι τὸν λόγον, οὐ τοῦ κατὰ τὸν σωτῆρα νοουμένου. τὸ γὰρ ἐκείνου θέλειν οὐδὲ ὑπεναντίον θεῷ, θεωθὲν ὅλον.

2 Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης ἐκ τοῦ δευτέρου βιβλίου τοῦ κατὰ Εὐνομίου·

Πῶς ὁ κύριος *τὸν κόσμον ἑαυτῷ καταλλάσσων* ἐπεμέριζε τῇ ψυχῇ τε καὶ τῷ σώματι τὴν παρ' αὐτοῦ γενομένην τοῖς ἀνθρώποις εὐεργεσίαν, θέλων μὲν διὰ τῆς ψυχῆς, *ἁπτόμενος* δὲ διὰ τοῦ σώματος;

3 Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ κατὰ Ἀπολιναρίου·

Τῆς δὲ τοιαύτης κατὰ τὸν λόγον ἀμηχανίας μία γένοιτο ἂν παραμυθία ἡ ἀληθὴς τοῦ μυστηρίου ὁμολογία, ὅτι τὸ μὲν δειλιᾶν πρὸς τὸ πάθος τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας ἐστί, καθὼς φησι καὶ ὁ κύριος *τὸ πνεῦμα πρόθυμον εἶναι λέγων, ἀσθενῆ δὲ τὴν σάρκα*, τὸ δὲ ἀναδέχεσθαι τὸ ἐξ οἰκονομίας πάθος τῆς θείας ἐστὶ καὶ βουλῆς καὶ δυνάμεως. ἐπειδὴ τοίνυν ἄλλο τὸ ἀνθρώπινον θέλημα καὶ τὸ θεῖον ἄλλο, φθέγγεται μὲν ὡς ἐκ τοῦ ἀνθρώπου τὸ τῇ ἀσθενείᾳ τῆς φύσεως πρόσφορον ὁ τὰ ἡμέτερα πάθη οἰκειωσάμενος, ἐπάγει δὲ τὴν δευτέραν φωνήν, τὸ ὑψηλόν τε καὶ θεοπρεπὲς βούλημα κυρωθῆναι παρὰ τὸ ἀνθρώπινον ὑπὲρ τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας θέλων. ὁ γὰρ εἰπών· *μὴ τὸ ἐμόν*, τὸ ἀνθρώπινον τῷ λόγῳ ἐσήμανε, προσθεὶς δὲ τό· *σόν*, ἔδειξε τὸ συναφὲς τῆς ἑαυτοῦ πρὸς τὸν πατέρα θεότητος, ἧς οὐδεμία θελήματός ἐστι διαφορὰ διὰ τὴν κοινωνίαν τῆς φύσεως.

4 Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τῆς ὁμιλίας τῆς πρὸς τοὺς μὴ ὑπαντήσαντας ἐν τῇ συνάξει καὶ περὶ τοῦ ὁμοουσίου·

Εἰ τοίνυν πατρὸς καὶ υἱοῦ μία βούλησίς ἐστι, πῶς φησιν ἐνταῦθα· *πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ*; ἂν μὲν γὰρ ἐπὶ τῆς θεότητος ⟨τὸ⟩ εἰρημένον ᾖ τοῦτο, ἐναντιολογία τις γίνεται καὶ πολλὰ ἄτοπα ἐκ τούτου τίκτεται, ἂν δὲ ἐπὶ τῆς σαρκὸς ἔχει λόγον τὰ

---

2 – 3 Joh. 6,38 9 2. Cor. 5,19 10 cf. Lc. 6,19 16 Mt. 26,41 21 – 22 Lc. 22,42 27 – 28 Mt. 26,39

---

2 – 6 Gregorius Naz., or. 30,12, PG 36,117 C 1 – 7; SC 250 (1978) 12,1 – 6 9 – 11 Gregorius Nyss., Refutatio confess. Eunomii, PG 45,548 C 11 – D 1; ed. W. Jaeger II 368,9 – 13 (Nr. 179) 14 – 23 Gregorius Nyss., Antirrheticus adv. Apollinarium, PG 45,1193 B 14 – 1196 A 5; ed. F. Müller, Op. III 1 p. 181,12 – 27; cf. ACO ser. II vol. 1 p. 286,33 – 34 27 – 86,6 Iohannes Chrys., de consubstantiali, PG 48,766,2 – 17

MT K v

---

3 uoluntatem = ⟨θέλημα⟩ *om.* MT K v eum = ⟨αὐτόν⟩ *om.* MT K v 5 οὐ] τοῦ M τοῦ *om.* MT K οὐδὲ] οὐδὲν M θεωθὲν] θεώθεν K 8 τοῦ ἁγίου *om.* K γρηγορίου τοῦ νύσσης MT 9 καταλλάσσων] καταλάσσων MT τῷ *om.* T K 10 γενομένην] γινομένην T v 16 τὸ μὲν πνεῦμα v 17 ἀναδέχεσθαι] ἀνέχεσθαι *ed.* Müller 18 θέλημα] βούλημα *ed.* Müller ὡς *om.* v 19 τῆς φύσεως *om.* K v οἰκειωσάμενος πάθη v 21 τὸ² *om.* K 21 – 22 ἐσήμανε τῷ λόγῳ K v 26 ὑπαντήσαντας] ἀπαντήσαντας M 27 πλὴν *om.* MT 28 ⟨τὸ⟩ *om.* MT K v 29 καὶ ... τίκτεται *om. lat.*

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

1 Sancti Gregorii Theologi ex secundo libro de filio:

Septimum dicatur *discendisse e caelo* filium, *non ut faciat uoluntatem suam, sed uoluntatem eius qui misit eum*. si ergo non ab eodem qui descendit haec dicta fuissent, dixissemus utique tamquam ab homine formari uerbum non illo, qui in saluatore intellegitur. illius enim uelle nec contrarium est deo, deificatum totum.

2 Sancti Gregori Nisae de libro secundo contra Eunomium:

Quomodo dominus *mundum sibi reconcilians* distribuebat animae corporique beneficium, quod ab eo fiebat hominibus, uolens quidem per animam, *tangens* autem per corpus?

3 Eiusdem de libro contra Apolinarem:

Huiusmodi autem sermonis hesitationi una erit consolatio uera mysterii confessio, quoniam formidare quidem in passione humanae fragilitatis est, iuxta quod ⟨et⟩ dominus ait *spiritum prumptum esse*, dicens, *carnem autem infirmam*, suscipere autem dispensationis passionem diuinae uoluntatis atque uirtutis est. quoniam igitur altera humana uoluntas et diuina altera est, loquitur quidem ut homo – quod infirmitati carnis congruit – qui nostras passiones suscepit, producit autem secundam uocem, excelsam et deo dignam uoluntatem confirmari quam humanam propter salutem hominum uolens. qui enim dixit: *non mea uoluntas*, humanam praesenti sermone significauit, addens autem: *tuam*, ostendit cognationem propriae diuinitatis ad patrem, cuius diuinitatis nulla est differentia propter unitatem naturae.

4 Sancti Iohannis episcopi Constantinopoleos de sermone ad eos, qui ad missas non occurrerunt, et de consubstantiali:

Si igitur patris et filii una uoluntas est, quomodo hic dicit: *uerumtamen non sicut ego uolo, sed sicut tu uis*? si enim in diuinitate quod dictum est sit hoc, aliqua contradictio erit, ... si autem de carne habet rationem quae dicta sunt, et

---

VPG BRm MNL K

---

1 gregorii] gregrii M^1 theologi] theologii VPG ex] et N 2 septimum] septimo B^2 L discendisse] descendisse RG MN K e] de R N ut non MNL faciat] faciam V 3 eum] illum G descendit] discendit V fuissent] fuisset N 4 tamquam] tamquae P^1 tamque P^2 4–5 intellegitur] intelligitur RG ML K 5 nec] ne N deificatum] dei factum R 7 gregori] gregorii R NL K nisae] nise R eunomium] eonomium B^1m 8 distribuebat] distribuat M 9 quod] quia V qui PG autem] quidem R 12 apolinarem] apolinarim VP^1 apollinarum G apollinarem B^2 M K appollinarem N apulinarem L 13 hesitationi] hesitationis R hesitatione M una] huna P^1 uera] ueri MNL mysterii] misterii RG L K 14 καὶ = ⟨et⟩ *om.* VPG BRm MNL K 15 prumptum] promptum RG MNL K suscipere] suscipe K 16 uoluntatis] uoluntates VP^1 17 quidem] enim BRm MNL K infirmitati] infirmitatis R infirmati m^1 18 secundam] secundum V excelsam] exelsam M 20 praesenti] praesentis NL K sermone] sermoni VP sermonem NL significauit] significabit VG 21 cognationem] coniunctionem (ACO, ser, II. vol. 1, p. 289,3) θελήματός = diuinitatis 24 constantinopoleos] constantinopoleus P^1 BRm missas] misas P^2 25 occurrerunt] occurrunt Bm 26 est uoluntas K uerumtamen] uerumptamen R (*ita saepe*) 27 diuinitate] diuinitatem Rm^1 NL K 28 *lac.*?

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

εἰρημένα, καὶ οὐδὲν γένοιτο ἂν ἔγκλημα. οὐ γὰρ τὸ μὴ θέλειν ἀποθανεῖν τὴν σάρκα κατάγνωσις, φύσεως γάρ ἐστι τοῦτο, αὐτὸς δὲ τὰ τῆς φύσεως ἅπαντα *χωρὶς ἁμαρτίας* ἐπιδείκνυται καὶ μετὰ πολλῆς τῆς περιουσίας, ὥστε τὰ τῶν αἱρετικῶν *ἐμφράζει στόματα*. ὅταν οὖν λέγῃ ὅτι *εἰ δυνατὸν παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο* καί· *οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ*, οὐδὲν ἕτερον δείκνυσιν, ἀλλ' ἢ ὅτι σάρκα ἀληθῶς περιβέβληται φοβουμένην θάνατον. τὸ γὰρ φοβεῖσθαι θάνατον καὶ ἀναδύεσθαι καὶ ἀγωνιᾶν ἐκείνης ἐστίν.

5 Τοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν Θησαυρῶν·

Ὅταν οὖν φαίνηται δειλιῶν τὸν θάνατον καὶ λέγων· *εἰ δυνατὸν παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο*, ἐννόει πάλιν, ὅτι δειλιῶσα τὸν θάνατον ἡ σὰρξ ἐδιδάσκετο φορουμένη παρὰ τοῦ θεοῦ λόγου μηκέτι τοῦτο πάσχειν. ἔλεγε γὰρ πρὸς τὸν πατέρα· *οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω ἀλλ' ὡς σύ*· οὐκ ἐφοβεῖτο μὲν γὰρ καθὸ λόγος ἐστὶ καὶ θεὸς τὸν θάνατον αὐτός, ἀλλ' εἰς τέλος διεξάγειν τὴν οἰκονομίαν ἠπείγετο· *τοῦτο γὰρ ἦν τὸ θέλημα τοῦ πατρός*. ἔχει δὲ καὶ τὸ μὴ θέλειν ἀποθανεῖν διὰ τὸ παραιτεῖσθαι τὴν σάρκα τὸν θάνατον φυσικῶς.

Ἐξ ὧν ἀληθευουσῶν μαρτυριῶν ὁμοίως ἀποδέδεικται δύο ἐν τῷ ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ φυσικὰ θελήματα προκηρύξαι, θεῖον δηλονότι καὶ ἀνθρώπινον, τούτους τοὺς σεβασμίους πατέρας. ὁπόταν γὰρ λέγῃ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Ναζιανζοῦ „τὸ γὰρ ἐκείνου θέλειν" τοῦ ἐν τῷ σωτῆρι νοουμένου, ἀνθρώπου δείκνυσι τὸ ἀνθρώπινον τοῦ σωτῆρος θέλημα δι' αὐτῆς τῆς ἑνώσεως τῆς πρὸς τὸν λόγον „θεωθῆναι" καὶ διὰ τοῦτο „μὴ εἶναι ἐναντίον θεῷ". ὡσαύτως ἀποδείκνυσιν, ὅτι καὶ ἀνθρώπινον, εἰ καὶ „θεωθέν", ἔσχηκε θέλημα, καὶ ὁ αὐτὸς οὗτος, καθὼς εἰς τὰ ἀκόλουθα διδάσκει, ἔσχε καὶ θεῖον ἓν καὶ τὸ αὐτὸ σὺν τῷ πατρί· εἰ οὖν καὶ θεῖον καὶ „θεωθὲν" ἔσχε, δύο πάντως ἔσχε θελήματα· τὸ γὰρ φύσει θεῖον „θεωθῆναι" οὐκ ἐπιδέχεται, τὸ δὲ θεούμενον οὐκ ἔστι δηλονότι φύσει θεῖον. καὶ ἐπὰν λέγῃ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης ὁ μέγας ἐπίσκοπος „ἀληθῆ εἶναι τοῦ μυστηρίου τὴν ὁμολογίαν", ἕτερον ὀφείλειν νοεῖσθαι τὸ ἀνθρώπινον θέλημα, ἕτερον τὸ θεῖον ἐν τῷ Χριστῷ, τί νοεῖσθαι ὑπομιμνήσκει ἕτερον λέγων θέλημα καὶ ἕτερον, εἰ μὴ δύο φανερῶς θελήματα; ὡσαύτως ἡνίκα ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ ἔξοχος καθηγεμὼν

---

2 cf. Hebr. 4,15 3 Ps. 106,42 4 – 5 Mt. 26,39 9 – 10 Mt. 26,39 11 – 12 Mt. 26,39 13 Joh. 6,40

9 – 14 Cyrillus Alex., thesaur. c. 24, PG 75,397 A 3 – 13

MT K(14) v

1 γένοιτο] γένοιτ' MT γένοιτοι K 6 τὸ ... θάνατον *om.* K 8 τοῦ βιβλίου *om.* MT K 10 τοῦτο *om.* T 13 οἰκονομίαν θέλων ἠπείγετο v 14 φυσικῶς *desin.* K (52,15) 16 ὁμοίως *om.* MT ἀποδέδεικται] ἀποδείκνυται v 16 – 17 ἓν ... φυσικὰ T *add.* 18 γὰρ *om.* MT ναζιανζοῦ] νανζιανζοῦ T 21 θεωθὲν] θεόθεν T v 23 τὸ αὐτὸ] τῷ αὐτῷ v θεωθὲν] θεόθεν T v 26 ὀφείλειν] ὀφείλει MT 28 ὡσαύτως καὶ ἡνίκα v

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

nullum ex hoc erit scandalum. nec enim nulle mori carnem reprehensio est, quoniam hoc naturae est, ipse autem quae naturae sunt omnia *absque peccato* ostendit et cum multa habundantia, ut etiam hereticorum *opturet ora*. quando autem dicit: *si potest fieri transeat a me calix iste* et: *non sicut ego uolo, sed sicut tu*, nihil aliud ostendit, nisi quia carnem uere indutus est timentem mortem. mortem enim timere et dubitare et ancxiare illius est.

Sancti Cyrilli episcopi Alexandriae de libro Thesaurorum:

Quando uidetur timens mortem et dicens: *si potest fieri transeat a me calix iste*, considera iterum, quoniam formidans mortem caro docebatur a deo uerbo induta hoc deinceps minime pati. dicebat enim ad patrem: *non sicut ego uolo sed sicut tu*; et non quidem timebat ipse mortem secundum quod uerbum est et deus, sed usque ad finem dispensationem perficere properabat; *haec enim erat patris uoluntas*. habet autem et nolle mori eo quod caro mortem recusabat naturaliter.

Ex quibus ueridicis testimoniis similiter demonstratur duas in uno eodemque domino nostro Iesu Christo naturales uoluntates praedicasse, diuinam uidelicet et humanam, hos uenerabiles patres. cum enim dicit sanctus Gregorius Nazianzenus „illius enim uelle", qui in saluatore intellegitur, hominis ostendit humanam saluatoris uoluntatem per ipsam unitionem ad uerbum „deificatam fuisse" et ideo „non esse contrariam deo". itemque demonstrat, quia et humanam licet „deificatam" habuit uoluntatem, et idem ipse, sicut in sequentibus docet, habuit et diuinam unam eandemque cum patre; si ergo et diuinam et „deificatam" habuit, duas utique habuit uoluntates; quod enim natura diuinum est, „deificari" non indiget, quod uero deificatur, non est profecto natura diuinum.
et dum dicit sanctus Gregorius Nysenus magnus episcopus „ueram esse mysterii confessionem", alteram debere intellegi humanam uoluntatem, alteram diuinam in Christo, quid intellegi commonet alteram dicendo uoluntatem et alteram, nisi duas manifestissime uoluntates? itemque cum sanctus Iohannes presul egregius docet unam quidem

---

VPG BRm(12) MNL K

---

1 nulle] nullae PG nolle BRm MNL uelle K carnem] carni P^2 carne MNL reprehensio] reprehesio B^1 2 naturae^1] natura M K ipse] ipsa P^2 naturae^2] natura VPG absque] abque K 3 habundantia] abundantia Bm ML K etiam ab hereticorum VPG opturet] obturet Bm MNL K ora] orae P^1 hora Bm 4 ego *om.* V tu uis nihil K nihil] nichil G N nihil enim aliud M ostendit] hostendit K quia] qui M 5 uere *om.* K ancxiare] ancxiari P anxiare BRm MNL anxiari G 7 cyrilli] cirilli VP^1G R 8 timens] mens P^1 9 considera] considerans R formidans] formidens N mortem P^2 *del.* caro *om.* R docebatur] dicebatur N uerbo et induta P^1 10 minime] menime B^1m enim *om.* V # P ad *om.* V tu uis et P^1 K 11 ipse quidem non timebat mortem K timebat om. G 12 perficere] proficere MNL proper[abat m *desin.* (83,7) haec] hic P^2 hec R L habet] habeat P^1 17 nazianzenus] nazazenus V nazanzenus PG nanzianzenus B nazanenus R 18 intellegitur] intelligitur RG ML K ostendit] hostendit K 19 deificatam] deificatum VPG R K contrariam] contrarium G contrariam deo] contraria iudicio R 20 habuit] huit B^1 21 sequentibus] consequentibus G et^1 *om.* K eandemque] eademque P^1 L K ergo] enim B circo R et^2 *om.* N 23 deificari] deificare BR 24 nysenus] nisenus B N K nisaenus M mysterii] misterii L K 25 alteram^1] alterum G intellegi] intelligi G ML K humanam] umanam P^1 alteram^2] alterum G quid] qui B^1 quod N 26 intellegi] intelligi G ML K alteram^1] alterum G nisi duas et alteram K 27 sanctus] sanctis V

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

διδάσκει ἓν μὲν κατὰ τὴν θεότητα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ νοεῖσθαι θέλημα, καὶ τὸν αὐτὸν πάλιν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ λέγει θέλειν ὡς ἄνθρωπον καὶ κατὰ σάρκα ἀληθῶς καὶ χωρὶς σκανδάλου λεγόμενον ὀφείλειν γνωρίζεσθαι, ὅτι οὐκ ἤθελε τεθνάναι, διόπερ ὅτι τῆς ἀνθρωπίνης ἐστὶ φύσεως, ἀνεπιλήπτως τοῦτο τῷ θέλοντι φανερόν ἐστι, ὅτι καὶ αὐτὸς δύο φυσικὰ ἐν τῷ Χριστῷ κηρύσσει θελήματα, θεῖον, ὅπερ ἓν ἐστι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ, ἀνθρώπινον, ὅπερ τὴν διάθεσιν τοῦ ζῆν φυσικῶς πράττει.
καὶ ὁπόταν ὁ συστατικὸς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως κῆρυξ ὁ μακάριος Κύριλλος λέγῃ, ὅτι „καθὸ ἦν λόγος οὐκ ἐφοβεῖτο τὸν θάνατον, ἀλλ' ἤθελε μέχρι τέλους τὴν οἰκονομίαν διεξάγειν, ὅτι *τοῦτο ἦν τὸ θέλημα τοῦ πατρός*," ὅπερ ἐστὶ κατὰ τὴν θεότητα καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ ἐσχηκέναι τὸν αὐτὸν τοῦτον κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα „τοῦ μὴ ἀποθανεῖν θέλημα", τουτέστι τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς τὴν φυσικὴν διάθεσιν, δείκνυσι δύο αὐτόν, θεῖον δηλαδὴ καὶ ἀνθρώπινον, ἀναμφιβόλως ἐν ἑαυτῷ ἔχειν θελήματα, ἓν μέν, ἐν ᾧ τὴν οἰκονομίαν ἤθελεν ἐκτελέσαι, ἕτερον δέ, ἐν ᾧ λέγει τὴν σάρκα μὴ θέλειν φυσικῶς τεθνάναι. οὐδὲν δὲ ἧττον καὶ περὶ τῶν δύο φυσικῶν ἐνεργειῶν τοῦ Χριστοῦ δίδοται νοεῖσθαι, ὁπόταν οἱ αὐτοὶ σεβάσμιοι πατέρες μιᾷ ἑκάστῃ τοῦ Χριστοῦ φύσει τὴν ἰδίαν ἐνέργειαν προσεκύρωσαν. ὅθεν ὁ ἅγιος Ἱλάριος ὁ τῆς ἀληθείας ἐξοχώτατος ἐκδικητὴς ἐν τῷ ἑνάτῳ λόγῳ τῷ περὶ πίστεως κατὰ Ἀρειανῶν οὕτως ἡμᾶς κατήρτισεν·

6 Ἐτέχθη τοίνυν ὁ μονογενὴς θεὸς ἐκ παρθένου ἄνθρωπος καὶ κατὰ τὸ *πλήρωμα τῶν χρόνων* ἐν ἑαυτῷ μέλλων προάγεσθαι εἰς θεὸν τὸν ἄνθρωπον, τοῦτον κατὰ πάντα τὸν τρόπον τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου ἐκράτησεν, ὅπως ἑαυτὸν θεοῦ υἱὸν πιστεύεσθαι διδάξῃ, ὡς ἀνθρώπου υἱὸν κηρύττεσθαι ὑπομνήσῃ, ἐλάλησε καὶ πράττων ὁ ἄνθρωπος ἅπαντα τὰ τοῦ θεοῦ, εἶτα φθεγγόμενος καὶ πράττων ὁ θεὸς ἅπαντα ἅπερ εἰσὶν ἀνθρώπου, οὕτως μέντοι, ἵνα ἐν ἑαυτῷ τούτῳ τοῦ ἑκατέρου γένους τῷ λόγῳ μηδέποτε εἰ μὴ μετὰ τῆς σημασίας καὶ ἀνθρώπου ὁ λαλῶν καὶ θεοῦ εἴη.

7 Ὡσαύτως ἐκ τοῦ αὐτοῦ τόμου μετ' ὀλίγα·

Εἶδες ἄρα οὕτως θεὸν καὶ ἄνθρωπον κηρύττεσθαι, ἵνα ὁ θάνατος τῷ ἀνθρώπῳ, τῷ δὲ θεῷ τῆς σαρκὸς ἡ ἔγερσις προσνεμηθῇ; ὅμως οὐχ ἵνα ἄλλος εἴη δι' οὗ ὁ νεκρὸς ἀνίσταται· ἡ σκυλευθεῖσα γὰρ σὰρξ ὁ Χριστός ἐστι νεκρός, καὶ πάλιν ὁ τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν

---

9 Joh. 6,40 19 – 20 cf. Mc. 1,15

---

19 – 25 Hilarius Pict., de trinitate 9,5, PG 10,284,14 – 23; ACO II 1,1 p. 20,25 – 21,2 (gr.); ACO II 4 p. 121,10 – 15 (lat.); cf. ACO ser. II vol. I p. 298,7 – 14 28 – 90,4 Hilarius Pict., de trinitate 9,11, PG 10,290 B 11 – 291 A 2; ACO II 1,1 p. 21,26 – 31 (gr.); ACO II 4 p. 122,9 – 12 (lat.); cf. ACO ser. II vol. I p. 426 (Nr. 12)

MT v

---

2 κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν v 3 ὀφείλειν] ὀφείλει MT 4 ἀνεπιλήπτως] ἀνελήπτως M uolentis = τῷ θέλοντι 5 τῷ *om.* v ἓν *om.* MT 7 ὁπόταν] ὁποῖαν v 14 ἧττον] ἥττω v 15 idem = οἱ αὐτοὶ 19 ἄνθρωπος *om.* MT 20 προάγεσθαι] προάγειν v τὸν[1] *om.* MT 21 υἱὸν θεοῦ M 24 ἵνα *om.* M 25 λαλῶν] λαβὼν M 27 τόμου *om.* MT 28 εἶδες] ἴδες T 29 τῆς *om.* M

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

secundum diuinitatem patris et filii intellegi uoluntatem, et eundem iterum dominum Iesum Christum filium dei uelle dicit ut hominem et secundum carnem, rationabiliter et sine scandalum dictum debere cognosci, quod nollet mori, idcirco quod humane sit naturae, inreprehensibiliter hoc uolentis clarum est, quod et ipse duas naturales in Christo praedicet uoluntates, diuinam, quae una est patris et filii, humanam, quae affectum uiuendi naturaliter gerit. et cum constantissimus orthodoxae fidei praedicator beatus Cyrillus dicit, quia „secundum quod erat uerbum, non timebat mortem, sed uolebat usque ad finem dispensationem perficere, quia *haec erat uoluntas patris*," quae est secundum diuinitatem, et filii, et habuisse eundem ipsum dominum Iesum Christum secundum humanitatem „non moriendi uoluntatem", id est humanae uitae naturalem affectum, ostendit duas eum, diuinam scilicet et humanam, procul dubio in se uoluntates habere, unam scilicet, qua dispensationem uolebat perficere, alteram, qua dicit nolle carnem naturaliter mori. nihilominus autem et de duabus naturalibus operationibus Christi datur intellegi, quando idem uenerabiles patres unicuique Christi naturae propriam operationem assignant. unde sanctus Hylarius defensor ueritatis egregius in libro nono de fide aduersus Arrianos ita nos instruit:

6 Natus igitur unigenitus deus ex uirgine homo et secundum *plenitudinem temporum* in semet ipso prouecturus in deum hominem hunc per omnia euangelici sermonis modum tenuit, ut se dei filium credi doceret, ut hominis filium praedicare ammoneret, locutus est et gerens homo uniuersa quae dei sunt, loquens deinde et gerens deus uniuersa quae hominis sunt, ita tamen, ut in ipso illo utriusque generis sermone numquam nisi cum significatione et hominis locutus et dei sit.

7 Itemque ex eodem uolumine post pauca:

Uidesne ita deum et hominem praedicare, ut mors homini, deo uero carnis excitatio deputetur? non tamen ut alius sit per quem mortuus resurgit; exspoliata enim caro Christus est mortuus, et rursum Christum a mortuis excitans idem Christus est carne se expolians.

VPG BR MNL K

---

1 intellegi] intelligi G ML K 1–2 iterum eundem dominum nostrum iesum K 2 uelle *om.* G 3 scandalum] scandalo BRG M nollet] nolle BR noue B^2 *marg.* 4 uolentis] uolenti *coni.* Lu in christo *om.* G 5 praedicet] dicet V predicit G predicent MNL K 6 praedicator] praedicatur V K 7 cyrillus] cirillus V R quia] quae V qua P timebat] timebit V 9 ipsum *om.* K dominum nostrum iesum R 11 uoluntates] uolentes G 12 qua] quam K dispensationem] dispensationum N nolle] nulle VP^1 13 nihilominus] nihil hominus NL autem] tamen R 14 intellegi] intelligi RG ML K uenerabiles patres] uenerabilis patris VP^1G christi *om.* V 15 assignant] adsignant B MN L adsignat R hylarius] helarius B^1R hilarius B^2 M ylarius K egregius] aegregius N nono] uno V nouo N 16 arrianos] arrianus V 19 prouecturus] prouectus K deum] domini R hominem] hominum V^1 euangelici] euangelicis VPG 20 credi doceret dei filium R praedicare] praedicari MNL K ammoneret] admoneret BR M 21 gerens] agerens VP^1 22 sermone] sermonem MNL 23 et^1] ut N 25 itemque] item M uolumine] lumine VP 26 praedicare] praedicari B^2 carnis] carius R excitatio] excimatio R exitatio M 27 exspoliata] expoliata VPG espoliata B^1 spoliata B^2 MNL K despoliata R enim *om.* V 28 est^1] et R excitans] exitans M idem] id est VPG R K se] sed R

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

ἐξεγείρας ὁ αὐτὸς Χριστός ἐστι τὴν σάρκα ἀποθέμενος. τὴν φύσιν τοῦ θεοῦ ἐν τῇ δυνάμει τῆς ἀναστάσεως νόησον, τὴν οἰκονομίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ θανάτῳ γνώριζε· καὶ ὁπόταν ὦσιν ἑκάτερα ταῖς ἑαυτῶν φύσεσι πραχθέντα, ἕνα ὅμως Χριστὸν Ἰησοῦν τοῦτον εἶναι μέμνησο τὸν τὸ ἑκάτερον ὄντα.

Μή τι ἀμφίβολον δυνηθείη ὑπολαμβάνεσθαι, ὅπερ ἐνταῦθα ὁ πατὴρ τῷ φωτὶ τῆς ἀληθείας φανεροποιεῖ ἐν τῷ λέγειν καὶ λαλοῦντα καὶ πράττοντα τὸν αὐτὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν πάντα τὰ τοῦ θεοῦ ὄντα ἄνθρωπον, καὶ τὸν αὐτὸν τοῦτον πάλιν πάντα τὰ τοῦ ἀνθρώπου πράττοντα ὄντα θεόν, καὶ ἑκάτερον γένος σημαντικὸν τοῦ θεοῦ καὶ ἀνθρώπου ἀποδείκνυντα, ὅπως ἐπιγνῶναι τοῖς ἐθέλουσι *τὴν τῆς ἀληθείας ὁδὸν* ἀνοίξῃ, ἐπειδὴ ὁ αὐτὸς οὗτος εἷς ὢν Χριστὸς ὁ θεὸς καὶ ἄνθρωπος καὶ τῆς θείας ἐνεργείας τὴν δυναστείαν καὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τὴν ἐνέργειαν ἔχειν ἑαυτὸν δείκνυσι καὶ ἑκάτερα μετ' ἀλλήλων ἀκέραια μετὰ τῆς θεωρετικῆς διακρίσεως σημαίνει, καὶ ὅτι ἑκάτερα καὶ τῆς θείας δυνάμεως καὶ τῆς οἰκονομίας τῆς ἀνθρωπίνης ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἑκάτερον ὄντα ταῖς ἰδίαις φύσεσι πεπραχέναι προμηνύει, ὃς καὶ θείαν ἐνέργειαν μίαν ἔχει ἐξ ἀϊδίου σὺν τῷ πατρὶ καὶ χρονικὴν ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν ὑπὲρ ἡμῶν γενόμενος ἄνθρωπος ἐν ἑαυτῷ προσέλαβεν ἀνελλιπῶς, ἵνα ἀληθῶς ἑκάτερον γένηται καὶ ἐκ τῶν φύσεων ταῖς ἰδίαις ἐνεργείαις γνωρισθείη, ὅπερ ἦν; ὁ ἅγιος δὲ Ἀθανάσιος ὁμοίως ὁ ὁμολογητὴς τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ τετάρτῳ λόγῳ τῶν κατὰ Ἀρειανῶν τὰ ἴσα ἡμᾶς ἐκδιδάσκει·

8 Ὡς γὰρ ὁ κύριος ἐνδυσάμενος τὸ σῶμα γέγονεν ἄνθρωπος, οὕτως ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι παρ' αὐτοῦ τοῦ λόγου τεθεοποιήμεθα· προσληφθέντες διὰ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ λοιπὸν ζωὴν αἰώνιον κληρονομοῦμεν. ταῦτα ἀναγκαίως προεξητάσαμεν, ἵνα, ἐὰν ἴδωμεν αὐτὸν δι' ὀργάνου τοῦ ἰδίου σώματος θεϊκῶς πράττοντά ⟨τι⟩ ἢ λαλοῦντα, γινώσκωμεν, ὅτι θεὸς ὢν ταῦτα ἐργάζεται· καὶ πάλιν· ἐὰν ἴδωμεν αὐτὸν ἀνθρωπίνως λαλοῦντα ἢ πάσχοντα, μὴ ἀγνοῶμεν, ὅτι σάρκα φορῶν γέγονεν ἄνθρωπος καὶ οὕτω πάντα ποιεῖ καὶ λαλεῖ. ἑκάστου γὰρ τὸ ἴδιον γινώσκοντες καὶ ἀμφότερα ἐξ ἑνὸς πραττόμενα βλέποντες καὶ νοοῦντες ὀρθῶς πιστεύσομεν καὶ οὔποτε πλανηθησόμεθα.

---

10 2. Petr. 2,2

22 – 29 Athanasius, or. c. Arianos III 35, PG 26,397 B 3 – C 1; ed. E. Schwartz, Sermo maior, Sb. BAdW 6 (1924) 36 (Nr. 101); ACO II 5 p. 147,30 – 35

MT v

1 ἐξεγείρας] ἐγείρας M 4 εἶναι *om.* M τὸν τὸ] τοῦτο M 8 πάντα² *om.* MT 10 ἀποδείκνυντα] ἀποδείκνυται v ἐθέλουσι] θέλουσι v 11 εἷς ὢν] εἰπὼν MT 12 ἑαυτὸν] αὐτὸν MT 15 τὸν] τὸ MT πεπραχέναι] πεπράχθαι MT 16 ἔχει] ἔχων MT 17 – 18 τῶν δύο φύσεων M 18 γνωρισθείη] γνωρισθῇ MT 19 δ² *om.* MT tertio = τετάρτῳ *cf.* ACO II 5, p. 147,30 22 carne = σῶμα 23 παρ' αὐτοῦ] παρὰ τοῦ v 24 ταῦτα ... προεξητάσαμεν *om.* T προεξητάσαμεν] προεξητήσαμεν MT 25 aliquid = ⟨τι⟩ *om.* MT v 27 haec = πάντα (ταῦτα) 29 πιστεύσομεν] πιστεύσωμεν M

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

naturam dei in uirtute resurrectionis intellege, dispensationem hominis in morte cognosce, et cum sint utraque suis gesta naturis, unum tamen Christum Iesum eum memento esse, qui utrumque est.

Numquid ambiguum poterit aestimari, quod hic pater luce ueritatis illustrat, dum dicit et locutum et gerentem eundem dominum nostrum Iesum Christum, cum esset homo, uniuersa quae dei sunt, et eundem ipsum rursus gerentem, cum sit deus, uniuersa quae hominis sunt et utrumque genus significatiue dei et hominis demonstrantem, ut intellegere uolentibus *uiam ueritatis* aperiat, quia idem ipse, cum unus sit Christus deus et homo, et diuinae operationis potentiam et humanae naturae operationem habere se conprobat et utraque cum alterutrum salua contemplatiua discretione significet, et quia utraque et uirtutis diuinae et dispensationis humanae unum eundemque dominum nostrum Iesum Christum, qui utrumque est, suis naturis gessisse pronuntiat, qui et diuinam operationem unam habet ex aeterno cum patre et temporalem humanam operationem homo factus pro nobis in seipso indeminute suscepit, ut ueraciter utrumque esset et ex naturarum propriis operationibus, quod erat, n⟨o⟩sceretur? sanctus uero Athanasius adaeque Christi confessor in libro tertio aduersus Arrianos paria nos instruit:

8 Sicut enim indutus dominus carne factus est homo, ita et nos homines uerbo dei facti sumus; assumpti per carnem eius etiam uitam aeternam sortimur. haec necessario praeexercuimus, ut, si uiderimus eum per instrumentum sui corporis deifice agentem uel dicentem aliquid, cognoscamus, quia deus exsistens haec operetur; et iterum: si uiderimus eum humane loquentem aut patientem, non ignoremus, quia carne indutus factus est homo, et si⟨c⟩ haec facit et loquitur. singulorum enim proprietatem cognoscentes et utraque ex uno agi uidentes et intellegentes recte credamus et non aliquando errauimus.

VPG BR MNL K

1 naturam] natura MNL intellege] intellegere VP¹ intellige P² RG M K dispensationem] dispensationis M 5 ambiguum] amuiguum G aestimari] aestimare PG arbitrari BR existimari L extimari K luce] lucae P¹ N ueritatis] ueritates V² illustrat] inlustrat B N K 6 locutum] loquutum B eundem] eumdem R eundemque N 7 eundem] eondem V rursus] rursum BR MNL K sit] est BR 8 hominis] homines V intellegere] intelligere P²G ML K 9 uiam] uim G aperiat] apperiat N christus *om.* K 10 diuinae] diuina V potentiam] potentia N 11 salua] sola B contemplatiua] cumtemplatiua P conteplatiua N utraque] traque V¹ 12 uirtutis] uirtutus V¹ dispensationis] dispensationes V¹ eundemque] eundumquae V¹ 13 pronuntiat] pronontiat V 14 unam] humanam R aeterno] aeternitate MNL temporalem] temporales VP¹G temporalis P² 15 indeminute] indiminute G ut *om.* VPG et N 16 γνωρισθῇ = n⟨o⟩sceretur] nasceretur VPG BR MNL K athanasius] athasius V¹P¹ atanasius M 17 arrianos] arianus V¹ arrianus V² 19 indutus est dominus K 20 assumpti] asumpti V adsumpti BR sortimur] sortimor V sortiemur BR M 20 – 21 praeexercuimus] praeexercuimur VP 21 uiderimus] uidirimus V uideremur B¹ deifice] deificem K 22 cognoscamus] cognuscamus P B exsistens] existens BRG MNL K uiderimus] uideremus B¹ 23 est *om.* G 24 οὕτω = si⟨c⟩] si VPG R MNL K se B et²] ex M¹NL 25 intellegentes] intelligentes RG ML K credamus] credimus G¹ errauimus] errabimus B M arrabimus R

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

Πῶς σοφῶς ἐνταῦθα ὁ μνημονευθεὶς πατὴρ ἐκ ⟨τῶν ἐνεργειῶν⟩ τῶν ποιοτήτων τῶν φύσεων τῶν ἐν τῷ Χριστῷ τὴν διαφορὰν διδάσκει νοεῖσθαι, καὶ ὡς τὰ πράγματα αὐτὰ πρὸ ὀφθαλμῶν χειρίζων τῇ χειρὶ τῆς πνευματικῆς διδασκαλίας τοῖς ἀναγινώσκουσι δείκνυσιν, ἡνίκα λέγει „ἐξ ἑνὸς τὰ ἑκάτερα πράττεσθαι", τουτέστιν ἑκατέρας τὰς ἐνεργείας, τὰ θεῖα δηλονότι καὶ τὰ ἀνθρώπινα, ἐξ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ προέρχεσθαι, καὶ ὑπομιμνήσκει μὴ δύνασθαι πλανᾶσθαι τὸν κατὰ ταύτην τὴν ὀρθὴν νόησιν πιστεύοντα· ὡσαύτως ἡνίκα λέγει τό· „ἔλεγε καὶ ἅμα ἐποίει" τὰ ἀνθρώπινα, διδάσκει, καθὸ τῆς ἀνθρωπίνης ἐν ἑαυτῷ ἐνεργείας ὡς καὶ τῆς λαλιᾶς τὴν ἰδιότητα εἶχεν· ἐὰν γὰρ ἀνθρωπίνως οὐκ ἐνήργησεν οὔτε ἐλάλησεν, κἂν εἰ τὰ μάλιστα καὶ ὅτε ἀνθρωπίνως ἐλάλησε καὶ ἐνήργησεν, ἅμα ἐνήργει καὶ ὡς θεός. ὁ ἅγιος Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης ὁ ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν ὁμοίως ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν θείων ὀνομάτων κεφαλαίῳ δευτέρῳ ὁμοίως διδάσκει·

9 Διακέκριται δὲ τῆς ἀγαθοπρεποῦς εἰς ἡμᾶς θεουργίας τὸ καθ' ἡμᾶς ἐξ ἡμῶν ὁλικῶς καὶ ἀληθῶς οὐσιωθῆναι τὸν ὑπερούσιον λόγον καὶ δρᾶσαι καὶ παθεῖν, ὅσα τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοῦ θεουργίας ἐστὶν ἔκκριτα καὶ ἐξαίρετα. τούτοις γὰρ ὁ πατὴρ καὶ τὸ πνεῦμα κατ' οὐδένα κεκοινώνηκε λόγον, εἰ μήπου τις φαίη κατὰ τὴν ἀγαθοπρεπῆ καὶ φιλάνθρωπον βούλησιν καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν ὑπερκειμένην καὶ ἄρρητον θεουργίαν, ἣν ἕδρα καθ' ἡμᾶς γεγονὼς ὁ ἀναλλοίωτος ᾗ θεὸς καὶ θεοῦ λόγος.

10 Ὁ ἅγιος Ἀμβρόσιος ἀπὸ τοῦ δευτέρου λόγου πρὸς Γρατιανὸν τὸν βασιλέα·

Ὁ οὖν ἴσος *ἐν μορφῇ θεοῦ*, ἐλάττων ἐν τῇ προσλήψει τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ ἀνθρώπου τῷ πάθει· πῶς γὰρ ἡ αὐτὴ φύσις ἠδύνατο ἐλάττων εἶναι καὶ ἴση; πῶς δέ, ἐὰν ἐλάττων ἐστί, *τὰ αὐτὰ ποιεῖ ὁμοίως ἅπερ ὁ πατὴρ ποιεῖ*; καὶ γὰρ τίνα τρόπον ἡ αὐτὴ ἐνέργεια διαφόρου ἐστὶ δυνάμεως; μήτοι οὕτως δύναται ἐνεργεῖν ὁ ἥττων καθ' ὃν τρόπον ὁ μείζων, ἢ μία ἐνέργεια δύναται εἶναι ὅπου διάφορος οὐσία ἐστί; τοίνυν λαβὲ τὸν Χριστὸν κατὰ τὴν θεότητα μὴ δύνασθαι ἐλάττονα λέγεσθαι.

---

7 cf. Gen. 1,3 etc. 21 Phil. 2,6 23 Joh. 5,19

13 – 18 Ps.-Dionysius, de div. nom. 2,6, PG 3,644 C 6 – 15 21 – 26 Ambrosius, de fide II 8,91 – 99 (70 – 71), PL 16,598 A 11 – B 6; CSEL 78 (1962) 81

MT v

1 operationum = ⟨τῶν ἐνεργειῶν⟩ *om.* MT v 2 τῷ *om.* M 4 πράττεσθαι] πραγματεύεσθαι M 5 τὰ *om.* MT 6 κατὰ ταύτην] κατ' αὐτὴν M 7 καὶ *om.* v 10 διονύσιος ὁμοίως ὁ MT ὁμοίως *om.* MT 11 τῶν] τῷ περὶ MT δευτέρῳ κεφαλαίῳ v 15 ἔκκριτά τε καὶ T 17 ἕδρα καὶ καθ' MT (*cf.* ACO ser. II. tom. I, p. 302,27: ἕδρασε καθ') 18 ᾗ] ἦν v 21 προσλήψει] συλλήψει v 22 αὐτὴ] αὐτοῦ M 24 μήτοι] μὴ M μήτι v

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

Quam prudenter hic memorabilis pater ex operationum qualitatibus naturarum, quae in Christo sunt, differentiam docet intellegi, et tamquam res ipsas prae oculis gerens manu spiritalis doctrinae legentibus monstrat, cum dicit „ex uno utraque agi", id est utrasque operationes, diuina scilicet et humana, ex uno eodemque procedere, et commonet non posse errare, qui secundum hanc rectam intellegentiam credit; itemque, cum dicit „dicebat et simul faciebat" humana, docet, quod humanae in se operationis sicut et locutionis proprietatem habebat; nam si humane non operatus est nec locutus, quamquam et dum humane locutus et operatus est, simul operabatur ut deus. sanctus quoque Dionisius Ariopagita episcopus Atheniensis in libro diuinorum nominum capitulo secundo similiter docet:

9 Discreta est autem benignissima circa nos dei operatio per hoc, quod secundum nos ex nobis integre uereque humanatus est uerbum, quod est supra substantiam, et operari et pati, quanta humanae eius diuinae operationi congruunt praecipua ac probabilia. his namque pater et spiritus nulla ratione communicauit, nisi quis dixerit secundum benignissimam et misericordem uoluntatem et per omnem sublimissimam et ineffabilem dei operationem, quam operatus est secundum nos factus incommutabilis, eo quod deus et dei uerbum.

10 Sanctus Ambrosius secundo libro ad Gratianum imperatorem:

Aequalis ergo *in dei forma*, minor in susceptione carnis et hominis passione; nam quomodo eadem posset minor esse aequalisque natura? quomodo autem, si minor est, *eadem facit similiter quae pater facit*? nam quemadmodum eadem operatio diuersae est potestatis? numquid sic potest minor quemadmodum maior operari, aut una operatio potest esse ubi diuersa substantia est? itaque accipe Christum secundum diuinitatem minorem non posse dici.

VPG BR MNL K

---

1 hic *om.* V operationum] operatiuum V 2 intellegi] intelligi RG ML K manu] manus P^2 N 3 spiritalis] spiritualis M 4 diuina ... humana] diuinam scilicet et humanam B L 5 posse] possit V posset PG intellegentiam] intelligentiam P^2G R ML K 6 quod] qui VPG locutionis et K locutionis] loquutionis B leonis R 7 locutus] loquutus B K 8 locutus] loquutus B operabatur] operatur K dionisius] diunisius B dyonisius R NL 10 ariopagita] areopagita BR NL K atheniensis] athenensis VG ateniensis K nominum] hominum VP 12 discreta ... hoc] discretum est autem ab hac benignissima circa nos dei operatione hoc *coni.* Lu (*cf.* ACO, ser. II. vol. 1, p. 303,22) 13 est[2] *om.* G substantiam] sustantiam V substanciam P 14 eius et diuinae BG operationi] operatione VP operationis NL probabilia] probalia G his] is B^1 hiis R 15 dixerit quod secundum B^2 17 factus] factum VPG incommutabilis] incommotabilis M 20 ambrosius in secundo K gratianum] gratium G 21 minor in] minora V minor P^1 passione] passionem VG 22 quomodo *om.* G eadem *om.* K posset] possit BR 23 quemadmodum] quemammodum P eadem *om.* N diuersae] diuersa V diuerse R L diuisae K 24 potestatis] potestates VP^1 sic] si P^1 quemadmodum] quemammodum P

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

11 Ἐκ τοῦ Τόμου τῆς πίστεως τοῦ ἁγίου Λέοντος τοῦ τῶν Ῥωμαίων ἀρχιερέως τοῦ πρὸς τὸν ἅγιον Φλαβιανὸν τὸν ἐπίσκοπον καὶ ὁμολογητήν·

Ἐνεργεῖ γὰρ ἑκατέρα μορφὴ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε, τοῦ μὲν λόγου κατεργαζομένου τοῦτο ὅπερ ἐστὶ τοῦ λόγου, τοῦ δὲ σώματος ἐκτελοῦντος ἅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος· καὶ τὸ μὲν αὐτῶν διαλάμπει τοῖς θαύμασι, τὸ δὲ ταῖς ὕβρεσιν ὑποπέπτωκε, καὶ καθάπερ ὁ λόγος ἀπὸ τῆς ἰσότητος τῆς τοῦ πατρὸς δόξης ἐστὶν ἀχώριστος, οὕτω τὸ σῶμα τὴν φύσιν τοῦ ἡμετέρου γένους οὐκ ἀπολέλοιπεν.

12 Τοῦ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς τῆς σταλείσης πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα·

Εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἐν τῷ ἑνὶ δεσπότῃ Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ ἀληθεῖ τοῦ θεοῦ καὶ ἀνθρώπου υἱῷ τοῦ τε λόγου καὶ τῆς σαρκὸς ἓν ὑπάρχει τὸ πρόσωπον, ὅπερ ἀχωρίστως καὶ ἀδιαιρέτως κοινὰς ἔχει τὰς πράξεις, δεῖ νοεῖν ὅμως αὐτῶν τῶν ἔργων τὰς ποιότητας, καὶ τῇ κατανοήσει τῆς εἰλικρινοῦς πίστεως δεῖ καθορᾶν, ἐπὶ ποῖα μὲν ἡ τῆς σαρκὸς προάγεται ταπεινότης, ἐπὶ ποῖα δὲ τὸ ὕψος τῆς θεότητος ἐπικλίνεται, καὶ τί μέν ἐστιν, ὅπερ ἡ σὰρξ οὐ πράττει δίχα τοῦ λόγου, καὶ τί ἐστιν, ὅπερ ὁ λόγος χωρὶς τῆς σαρκὸς οὐκ ἀποτελεῖ.

13 Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ ἐπίσκοπος Νύσσης ἐν τῷ τετάρτῳ λόγῳ τῆς ἑρμηνείας τῶν μακαρισμῶν·

Ἀπόσιτος γὰρ *τεσσαράκοντα ἡμερῶν* διαμείνας *ὕστερον ἐπείνασε*· δέδωκε γὰρ ὅτε ἠβούλετο τῇ φύσει καιρὸν τὰ ἑαυτῆς ἐνεργεῖν.

14 Τοῦ ἁγίου Κυρίλλου τοῦ Ἀλεξανδρείας ἀπὸ τοῦ βιβλίου τῶν Θησαυρῶν κεφαλαίου κδ·

Οὐκοῦν τὰ θεοπρεπῶς εἰρημένα τε καὶ πεπραγμένα δείκνυσι τὸν σωτῆρα ⟨Χριστὸν⟩ θεόν. καὶ πάλιν τὰ ἀνθρωπίνως εἰρημένα τε καὶ γεγονότα δείκνυσι κατὰ ἀλήθειαν ἄνθρωπον. αὕτη γάρ ἐστι τοῦ μυστηρίου ἡ δύναμις· ἄνθρωπος γέγονεν ὁ τοῦ θεοῦ λόγος, οὐχ ἵνα πάλιν ὡς θεὸς πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως πάντα πράττῃ καὶ λαλῇ, ἀλλ' ἵνα πολλάκις καὶ διὰ τὴν χρείαν τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας καὶ ὡς ἄνθρωπος λέγῃ τινα· ταύτην ⟨οὖν⟩ ἔχοντος τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν, πῶς οὐκ ἄτοπον *σκανδαλίζεσθαι* τοὺς ἀκροωμένους, ἀνθρωπινώτερον ἔσθ' ὅτε λαλοῦντος αὐτοῦ; λαλεῖ γὰρ ὡς ἄνθρωπος, λαλεῖ δὲ καὶ ὡς θεός, ἔχων ἐν ἀμφοτέροις τὴν ἐξουσίαν.

---

19 Mt. 4,2 28 cf. Joh. 6,61

---

3 – 7 Leo papa, epist. 28,4 ad Flav., PL 54,767 A 15 – B 5; ACO II 1,1 p. 14,27 – 15,3; ACO II 2,1 p. 28,12 – 16 10 – 15 Leo papa, epist. 165,6 ad Leonem imp., PL 54,1163 B 7 – 12; ed. E. Schwartz, Abh. BAdW 32,6 (1927) 59,14 – 19; ACO II 4 p. 115,30 – 116,1 19 – 20 Gregorius Nyss., or. IV de beatitudinibus, PG 44,1237 A 5 – 7; ed. F. Diekamp, Doctrina patrum 15 XXVII p. 99,8 – 10 23 – 30 Cyrillus Alex., thes. c. 24, PG 75 393 D 2 – 6; PG 75,400 A 12 – B 6

MT v

---

2 τὸν[2] *om.* M 4 carnis = σώματος ἅπερ] ὅπερ M 5 carnis = σώματος 7 caro = σῶμα 10 licet ergo = ⟨τοιγαροῦν⟩ εἰ καὶ? 12 ἔχει] ἔχειν MT 13 καθορᾶν καὶ ἐπὶ M 14 τῆς θεότητος ὕψος M μέν ἐστιν] εἴη v 15 ἐστιν] εἴη v 19 – 20 ἐπείνασε ... ἐνεργεῖν *om.* T 20 ἐνεργεῖν] ἐνεργῆσαι M 23 christum = ⟨χριστὸν⟩ *om.* MT v 27 mysterium = χρείαν (officium) τῆς οἰκονομίας τῆς μετὰ σαρκὸς v ergo = ⟨οὖν⟩ *om.* MT v

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

11 Ex Thomo fidei sancti Leonis Romani pontificis ad sanctum Flabianum episcopum et confessorem:

Agit enim utraque forma cum alterius communione quod proprium est, uerbo scilicet operante quod uerbi est, et carne exsequente quod carnis est; unum horum coruscat miraculis, aliud succumbit iniuriis, et sicut uerbum ab aequalitate paternae gloriae non recedit, ita caro naturam nostri generis non relinquit.

12 Eiusdem de epistula ad Leonem imperatorem directa:

Licet ergo in uno domino Iesu Christo uero dei atque hominis filio uerbi et carnis una persona sit, quae inseparabiliter atque indiuise communes habebat actiones, intellegendae tamen sunt ipsorum operum qualitates, et sincerae fidei contemplatione cernendum est, ad quae prouehatur humilitas carnis et ad quae inclinetur altitudo deitatis, quid sit, quod caro sine uerbo non agit, et quid sit, quod uerbum sine carne non efficit.

13 Sanctus Gregorius episcopus Nyse [in libro quarto contra Eunomium hereticum]:

Ieiunans autem *quadraginta dies postea esuriit*; dedit enim quando uoluit naturae tempus propria operari.

14 Sancti Cyrilli Alexandriae de libro Thesaurorum capitulo uicesimo [secundo] ⟨quarto⟩:

Ergo quae deo decenter dicta uel acta sunt ostendunt saluatorem Christum deum. et iterum quae secundum hominem dicta uel acta sunt ostendunt ueraciter hominem. haec est enim mysterii uirtus; homo factus est deus uerbum, non ut iterum sicut deus ante humanationem omnia agat et loquatur, sed ut sepius propter [mysterium] ⟨officium⟩ dispensationis, quae cum carne est, et sicut homo dicat aliqua; hanc ergo habentem mysterii uirtutem, quomodo non est ineptum *scandalizari* auditores, cum aliquid ut homo loquatur? loquitur enim ut homo, loquitur autem et sicut deus, habens in utrisque potestatem.

VPG BR MNL K

---

1 ex thomo] est homo L thomo] tomo VPG romani] romanae B pontificis ex thomo fidei ad B^2 flabianum] flauianum B^2 MNL 3 agit] ait V 4 exsequente] exequente RG MNL K est ex thomo fidei unum B^1 unum] hunum V^1 coruscat] corruscat B K 5 succumbit] subcumbit B ab] ad B^1 paternae] aeternae G 6 caro = σῶμα relinquit] relinquid V N reliquit P^1 M reliquid L 8 de] ex M *om.* NL epistula] epistola BR imperatorem leonem M directa] directam K 9 atque] adque V carnis in una B^1 10 atque] adque V atquae P^1 habebat *om.* K actiones] actionis V^1 intellegendae] intelligendae P^2 RG ML K 11 qualitates] qualitatis V 12 ad quae^1] atque VP^1 B^1 prouehatur] proueatur V BG^1 promoueatur R humilitas] humilitatis K ad quae^2] atque N quid] quod N quod *om.* N 13 quid] quod M efficit] effecit V 15 nyse] nisi V nusse P^1 nise B MNL K quarto] quinto BR eunomium] eoomnium B^1 eonomium R hereticum] ereticum B 16 esuriit] exuriit K 17 propria] propia B^1R 19 capitulo] kapitulo VP uicesimo] uicessimo V uicesimo secundo] XXII P BR N K uigintiduum B^2 *add.* 20 quae de deo B^2 decenter] dicenter VP N acta] facta N 20–21 saluatorem ... ostendunt *om.* N 21 acta] facta P^2 BR M K 22 mysterii] misterii VG R 23 [mysterium]] misterium VG R τὴν χρείαν = ⟨officium⟩ 24 dispensationis] dispinsationis V carne] carnae P^1 habentem] habentes B habente R 25 mysterii] misterii RG L K auditores] auctores B 26 autem *om.* G K et] ut P^1

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

Φαίνεται καὶ τούτων τῶν ἁγίων πατέρων ὁ σκοπὸς τῇ πνευματικῇ διακρίσει τοῖς ὁρῶσιν, ὅτι κατὰ τὸν τῆς πίστεως κανόνα τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας δύο ἐνεργείας ἐν τῷ Χριστῷ, τουτέστι θείαν καὶ ἀνθρωπίνην, γνωρίζουσιν, ἐπὰν ὁ ἅγιος μὲν Διονύσιος λέγῃ „διακεκριμένην" εἶναι τὴν ἐνέργειαν τοῦ Χριστοῦ, ἥτις „καθ' ἡμᾶς" ἐστιν „ἐξ ἡμῶν", καὶ ἐκ τούτου „ὁλικῶς καὶ ἀληθῶς" τὸν ἐνανθρωπήσαντα θεὸν λόγον ἐπιγινώσκεσθαι, ὡσαύτως ἡνίκα λέγῃ „δρᾶν καὶ παθεῖν" τὰ πρόσφορα „τῇ ἀνθρωπίνῃ αὐτοῦ θεουργίᾳ" εἰ καὶ θείως συμβαίνουσι, καθ' ἣν ὁ θεὸς „ὁ πατὴρ καὶ πνεῦμα" τὸ ἅγιον „κατ' οὐδένα λόγον αὐτῇ κοινωνοῦσιν". ἐκεῖ γὰρ διάκρισις εἶναι γνωρίζεται, ὅπου ἡ διαφορὰ ἀναμφιβόλως ἀποδείκνυται. εἰ οὖν κατ' ἄλλην ἐνέργειαν μία ἐστὶ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἡ ἐνέργεια, κατ' ἄλλην „κατ' οὐδένα λόγον ὁ πατὴρ καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον" τῷ αὐτῷ φυσικῷ λόγῳ „κοινωνοῦσι", δύο ἀναμφιβόλως ἐνέργειαι ἐν τῷ ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ θεῷ ἀληθινῷ καὶ τελείῳ καὶ ἀνθρώπῳ ἀληθινῷ καὶ τελείῳ λεχθήσονται. καὶ ἐν ὅσῳ δείκνυσιν ὁ μέγας διδάσκαλος Ἀμβρόσιος „μὴ δύνασθαι διαφόρου δυνάμεως μίαν ἐνέργειαν ὑπάρχειν μηδὲ τὴν ἐλάττονα δύνασθαι ἐνεργεῖν τὰ τῆς μείζονος" οὔτε „ὅπου διάφορος οὐσία ἐστι, μίαν δύνασθαι νοεῖσθαι τὴν ἐνέργειαν", ἀποδείκνυσι φανεροῖς μηνύμασι τὸ μὴ δύνασθαι μίαν φυσικὴν ἐνέργειαν ἔχειν τὴν θεότητα καὶ τὴν ἀνθρωπότητα τοῦ Χριστοῦ, εἰ καὶ ἑνὸς προσώπου εἶναι γινώσκονται καὶ μετὰ τῆς ἀλλήλων κοινωνίας ἐνεργεῖν θεωροῦνται. ὅπου τοίνυν „μείζων καὶ ἐλάττων ἐνέργεια" λέγεται, οὐ περὶ μιᾶς, ἀλλὰ περὶ δύο φυσικῶν τοῦ ἑνὸς Χριστοῦ ἐνεργειῶν φανεροῦται. καὶ ἐπὰν ὁ ἐκδικητὴς τῆς ἀληθείας ὁ ἅγιος Λέων πρὸς τὸν ὁμολογητὴν τοῦ Χριστοῦ Φλαβιανὸν ἐν τῷ δογματικῷ Τόμῳ ἔφρασε φάσκων· „ἐνεργεῖ γὰρ ἑκατέρα μορφὴ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε" καὶ ἀκολούθως κατὰ τὸν τῆς διανοίας λόγον διακρίνει „τὸν λόγον ὅπερ ἐστὶ τοῦ λόγου ἐνεργοῦντα καὶ τὸ σῶμα ὅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος ἐκτελεῖν" καὶ μιᾶς ἑκάστης φύσεως τὰ πρόσφορα ἔργα θεωρεῖται, εἰ καὶ τὰ μάλιστα ταύτας ἀπὸ τῆς ἀλλήλων κοινωνίας οὐ χωρίζει, αὐτοῖς τοῖς πράγμασι δείκνυσιν ὁ ἐξαίρετος ἀρχιερεύς, μᾶλλον δὲ καὶ πᾶσα σὺν αὐτῷ τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἡ κοινότης, ὅτι καὶ ἡ θεότης τοῦ Χριστοῦ φυσικὴν ἐνέργειαν ἀσύγχυτον ἐν τῇ ἑνώσει ἐφύλαξε, καὶ ἡ ἀνθρωπότης αὐτοῦ τὰ πρὸς ἐνέργειαν τῆς ἀνθρωπίνης οὐσίας ἁρμόζοντα ἐξετέλεσε· καὶ ἑκάτερα ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἀσυγχύτως καὶ ἀχωρίστως προῆλθον κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἐξ ἑκατέρων τῶν φύσεων συνεστῶτος καὶ ἐν ἑκατέροις εἷς καὶ ὁ αὐτὸς διέμεινε. καὶ ἐν ὅσῳ πρὸς τὸν ἐν εὐσεβεῖ τῇ μνήμῃ Λέοντα

MT v

3 – 4 διονύσιος μὲν T 4 διακεκριμένην] διακεκριμένως MT 6 πρόσφορα καὶ τῇ M 7 θειζότητι οὐδαμ)ῶς *coni.* Lu] θείως MT v ὁ²] καὶ v καὶ τὸ πνεῦμα M 10 ἐνέργεια καὶ κατ' MT 11 τὸ ἅγιον *om.* MT 12 ἀληθινῷ θεῷ M 12 – 13 καὶ ἀνθρώπῳ … τελείῳ *om.* M 14 μηδὲ] μήτε v ἐλάττονα] ἐλάσσονα T v 18 θεωροῦνται] κοινωνοῦνται M 20 *ἐνεργειῶν om.* M 27 ἡ¹ *om.* M ἡ² *om.* T 27 – 28 ἀσύγχυτον] ἀσυγχύτως MT 31 ἐν² *om.* v

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

Claret et horum sanctorum patrum intentio spiritali discretione cernentibus, quod secundum catholicae atque apostolicae ecclesiae fidei regulam duas operationes in Christo, id est diuinam humanamque, cognoscunt, dum sanctus quidem Dionisius dicit „discretam esse" operationem Christi, quae „secundum nos" est „ex nobis", et ex hoc „integre et uere" humanatum deum uerbum cognosci, itemque cum dicit „operari et pati" quae „humanae eius diuinae operationi" congruunt, id est quae humanae eius operationi, licet diuinitate, conueniunt, secundum quam deus „pater et spiritus" sanctus „nulla ei ratione communicant". ibi enim discretio esse cognoscitur, ubi differentia proculdubio demonstratur. si ergo secundum aliam operationem una est patris et filii et spiritus sancti operatio, secundum aliam „nulla ratione pater et spiritus sanctus" eidem naturali ratione „communicant", duae proculdubio operationes in uno eodemque domino nostro Iesu Christo deo uero et perfecto et homine uero et perfecto dicendae sunt. et dum ostendit doctor magnus Ambrosius „non posse diuersae potestatis unam operationem existere nec minorem posse operari quod magnam" nec ubi „diuersa substantia est, unam posse operationem intellegi", demonstrat manifestis indiciis, quod non posset unam naturalem operationem habere diuinitas et humanitas Christi, licet unius personae esse noscuntur et cum alterutrum communione operari cernuntur. ubi itaque „maior et minor" dicitur „operatio", non de una, sed de duabus naturalibus unius Christi operationibus intimatur. et dum defensor ueritatis sanctus Leo ad confessorem Christi Flauianum in dogmatico Tomo edisserit inquiens „agit utraque forma cum alterius communione quod proprium est" et subsequenter per intellegentiae rationem discernit „uerbum quod uerbi est operantem et carnem quod carnis est exsequentem" et uniuscuiusque naturae congruentia opera contemplatur, quamuis eas ab alterutrum communione non separet, rebus ipsis ostendit eximius pontifex, immo et omnis cum eo generalitas sancti Chalcedonensis concilii, quod et deitas Christi naturalem operationem inconfusam in unitate seruauit, et humanitas eius quae ad operationem humanae substantiae competunt exsecuta est; et utraque de uno inconfuse atque inseparabiliter processerunt domino nostro Iesu Christo, qui ex utrisque naturis subsistit et in utrisque unus idemque permansit. et

---

VPG BR MNL K

---

1 spiritali] spiritualis M 2 atque] adque V atquae P^1 regulam] regolam B operationes] operationis V 3 dum] cum K dionisius] dyonisius R NL discretam] discretum VP 4 nos] non VPG 4 – 5 et uere] et uerum V uereque K 5 cognosci] cognosti V^1 cognusci V^2 cum] eum MN 6 diuinae] diuinaeque BR licet *om.* VPG 7 diuinitate] diuinitati BR diuinate K ratione] rationi V ratio B^1 8 ibi] ubi M ubi] ibi M 9 ergo] enim M 10 ratione] ratio B^1 11 operationes] operationis V^1 13 diuersae] diuersa VP^1 L K diuerso K 14 quod] ut N magnum] magnum VPG 15 intellegi] intelligi RG M K posset] possit BR 16 diuinitas] diuinitatis NL personae] persona VPG 17 communione] commonioni V communioni PG cernuntur] cernantur VPG et minor *om.* M 18 de una] deuina B^1 19 ueritatis *om.* G confessorem] confensorem P 20 tomo] thomo B M K thome R agit] ait V N 21 intellegentiae] intellegentia V intelligentiae RG ML K uerbum] uerbo B^2 M 22 operantem] operante B^2 M carnem] carne B^2 M exsequentem] exsequente B^2 M exequentem R MN K uniuscuiusque] uniusacuiusque VPG naturae] natura V 23 alterutrum] alterutra M separet] separit B^1 24 immo] ymmo K sancti *om.* G 24 – 25 chalcedonensis] calchedonensis V B N calcedonensis RG L K 25 inconfusam = ἀσυγχύτως in unitate = ἐν τῇ ἑνώσει 26 seruauit] seruabit B^2R K humanitas] umanitas B^2 humanitatis K ad] ab B^2 competunt] compedunt B^1 exsecuta] et secuta B^1 consecuta B^2 executa N exequuta K 27 utraque] utra G inconfuse] inconfusae P^1G atque] adque V 28 utrisque] utrique VP unus] unius V

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

τὸν βασιλέα τὸ σύμβολον τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας σαφηνίζει καὶ „τοῦ λόγου καὶ τῆς σαρκὸς ἓν πρόσωπον εἶναι" ἀληθῶς κηρύττει, ὅμως τὴν ὁδὸν τῆς ἐννοίας διανοίγει, ἵνα „ἐκ τῶν ποιοτήτων αὐτῶν τῶν ἔργων" τοῦ Χριστοῦ, τουτέστιν ἐκ τῆς φυσικῆς ἐνεργείας, μία ἑκάστη τῶν καθ' ὑπόστασιν ἐν τῷ Χριστῷ ἑνωθεισῶν φύσεων τὸ ποίας ἐστὶν οὐσίας ἐπιγνωσθῇ. οὐδὲ γὰρ ἐνταῦθα ὁ κῆρυξ τῆς ἀληθείας προσεδέξατο, ἵνα τὴν ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν, ἣν χρονικῶς ὁ κύριος μετὰ τῆς φύσεως ἔλαβε, τῇ ἀϊδίῳ αὐτοῦ οὐσίᾳ προσκυρώσῃ ἢ τῇ θείᾳ αὐτοῦ οὐσίᾳ τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας τὸ μέτρον ἐπιγραφῇ, ἀλλὰ – μενούσης οὐδὲν ἧττον τῆς ἑνώσεως τοῦ προσώπου – τὰς φύσεις, αἵτινες ἐν τῷ Χριστῷ καθ' ὑπόστασιν ἡνώθησαν, ἐκ τῶν ἰδίων ἐνεργειῶν ἐπέγνω. εἰ τοίνυν δύο φύσεις εἰσίν, ὧν ἡ ἕνωσις ἐν τῷ ἑνὶ Χριστῷ γέγονε, δύο δηλονότι εἰσὶ καὶ τούτων τῶν φύσεων αἱ ἐνέργειαι, αἵτινες σὺν ταῖς ἑαυτῶν φύσεσιν ἀσυγχύτως καὶ ἀχωρίστως συνῆλθον ἐν τῷ ἑνὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἅγιος Νυσσαεὺς Γρηγόριος „δεδωκέναι" λέγων τὸν σωτῆρα κύριον τῇ ἀνθρωπίνῃ „φύσει, ἣν ἐν ἑαυτῷ ἔσχε, καιρὸν τὰ ἴδια ἐνεργῆσαι", φανερώτερον ἀπέδειξεν, ὅτι καὶ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, ἥτις ἐστὶν ἐν τῷ Χριστῷ, ἔσχε τῆς οἰκείας ἐνεργείας τὸ φυσικὸν ἀποτέλεσμα· ὅθεν δῆλόν ἐστι καὶ τοῦτον δύο ἐν τῷ Χριστῷ φυσικὰς ἐνεργείας οὐδὲν ἧττον ἐπιγνῶναι. καὶ γὰρ ὁ τῆς ἀληθείας ἐκδικητὴς Κύριλλος ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων πρόεδρος συνάγων ὅτι ἐκ τούτων τῶν „θεοπρεπῶς λεχθέντων ἢ πραχθέντων παρὰ τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος θεὸν αὐτὸν ἀποδείκνυσθαι" καὶ ἐκ τῶν παρὰ τοῦ αὐτοῦ „κατὰ ἄνθρωπον λεχθέντων ἢ γενομένων δείκνυσθαι αὐτὸν ἀληθῶς ἄνθρωπον", φανερόν ἐστι, ὅτι ἐκ τῶν φυσικῶν ἐνεργειῶν τοῦ Χριστοῦ τὸν Χριστὸν „ἀληθινὸν καὶ τέλειον θεὸν καὶ τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον ἀληθινὸν καὶ τέλειον εἶναι" ἐπέγνω. οὔτε γάρ ἐστιν ἄλλη οὕτως φανερὰ ἀπόδειξις, ἥτις δυνήσεται τὸν αὐτὸν τοῦτον καὶ θεὸν καὶ ἄνθρωπον ἀποδεῖξαι, παρὰ τὰς φυσικὰς ἐνεργείας, ὧντινων ἐκ τῶν ποιοτήτων καὶ αἱ φύσεις, ἀφ' ὧν οὐσιωδῶς προήρχοντο, ἀκριβῶς ἐν αὐτῷ εἶναι πιστεύονται. εἰ τοίνυν ἐν δυσὶ φύσεσι καὶ μετὰ τὴν ἀχώριστον ἕνωσιν γνωρίζεται εἶναι, ἔνθα ἡ δυὰς τῶν φύσεων ἀσυγχύτως διέμεινεν, οὔτε αἱ αὐτῶν ἐνέργειαι ἠδυνήθησαν συγχυθῆναι, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ταῖς ἰδίαις φύσεσι προσφόρως προήρχοντο.

MT v

6 φύσεως] ἀνθρωπότητος MT 8 unitate = τῆς ἑνώσεως 10 αἱ *om.* v 12 νυσσαεὺς] νυσαεὺς T 13 – 14 ἐνεργῆσαι φανερώτερον] ἐνεργεῖν φανερώτερα v 14 ἐστὶν *om.* M 15 τοῦτο δύο ἐν χριστῷ v 17 πρόεδρος] πόλεως T 18 τοῦ *om.* v 20 χριστὸν θεὸν ἀληθινὸν v 23 ἐκ τῶν *om.* v

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

dum ad pie memoriae Leonem augustum symbulum uerae confessionis explanat et „uerbi carnisque unam personam esse“ ueraciter praedicat, intellegentiae tamen uiam adaperit, ut „ex ipsorum operum“ Christi „qualitatibus“, id est ex naturali operatione, unaquaeque unitarum in Christo secundum subsistentiam naturarum cuius sit substantiae cognoscatur. neque enim hic praeco ueritatis ammisit, ut humanam operationem, quam ex tempore dominus cum natura suscepit, aeternae eius assignetur essentiae aut diuinae eius substantiae humanae operationis mensura asscribatur, sed – manente nihilominus unitate personae – naturas, quae in Christo secundum subsistentiam unitae sunt, ex operationibus suis agnouit. si itaque duae naturae sunt, quarum in uno Christo unitio facta est, duae profecto sunt et harum naturarum operationes, quae cum suis naturis inconfusae atque inseparabiliter conuenerunt in uno domino Iesu Christo. similiter autem et sanctus Nisenus Gregorius „dedisse“ dicit dominum saluatorem humanae „naturae, quam in se habuit, tempus propria operandi“, ut apertius demonstraret, quod et humana natura, quae in Christo est, habuit propriae operationis efficaciam naturalem; unde certum est et hunc duas in Christo naturales operationes nihilominus agnouisse. nam et defensor ueritatis beatus Cyrillus Alexandrinus antistes, dum colligit quod ex his, quae „deo decenter dicta uel acta sunt a domino saluatore, deum eum ostendi“ et „quae“ ab eodem „secundum hominem dicta uel facta sunt ostendi eum ueraciter hominem“, manifestum est, quod ex naturalibus operationibus Christi Christum „deum uerum atque perfectum et eundem hominem uerum atque perfectum esse“ cognouit. nec enim est alia tam manifesta probatio, quae posset eundem ipsum et deum et hominem demonstrare, quam naturales operationes, ex quarum qualitatibus et naturae, de quibus essentialiter procedebant, certissime in eo esse credebantur. si itaque in duabus et post inseparabilem unitionem naturis esse cognoscitur, ubi dualitas naturarum inconfusa permansit, nec earum potuerunt operationes confundi, sed de uno eodemque domino Iesu Christo suis naturis congruenter procedebant.

VPG BR MNL K

---

1 leonem augustum] leonum agustum V symbulum] symbolum BRG MN synbolum L simbolum K 2 carnisque] canisque B^1 carnis M personam] personum V^1 intellegentiae] intelligentiae RG M K adaperit] aperit M 3 ex^2 *om.* M naturali] naturale B^1 unaquaeque] unaquaque V 4 subsistentiam] substantiam G L substantiae] subsistentiae V cognoscatur] cognuscatur V 5 hic *om.* G M^2 *add.* ammisit] animi sit V admisit BR M 6 natura] naturam G assignetur] adsignetur B NL assignet R 7 asscribatur] ascribitur G adscribatur B NL K adsignatur R 8 subsistentiam] substantiam G N unitae] unitate P^1 R 10 profecto] profecte N operationes] operationis V^1 quae inconfusae atque cum suis naturis K atque] adque V K 11 uno] unum V^1G unam P^1 12 nisenus] nysenus P 13 ut] et R 14 propriae] prope G^1 propie G^2 15 hunc] has P^2 operationes] operationis V^1 agnouisse] agnouisset VP 16 cyrillus] cirillus VG antistes] antestites V antistites P his] is N quae a deo B^2 17 decenter] dicenter V N dicta] dicata N ostendi] ostendit M 18 facta] acta G ostendi] ostendit M 19 atque] adque V 20 uerum hominem K atque] adque V 21 quae posset *om.* N posset] possit V B quam] qui VP^2 quia P^1 22 operationes] operationis V^1 qualitatibus] naturalitatibus N 22–23 procedebant] precedebant M 23 eo *om.* K esse *om.* G si] sic B^2 24 cognoscitur] cognuscitur V^2 25 domino nostro iesu B^1R 26 congruenter] congruentur B^1

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

Οὐκ ἐλλείψουσι δὲ καὶ ἄλλων σεβασμίων πατέρων δεδοκιμασμέναι μαρτυρίαι τῶν δύο φανερῶς λεγόντων φυσικὰς ἐνεργείας ἐν τῷ Χριστῷ, ἵνα σιωπῇ παραδράμωμεν τὸν ἅγιον Κύριλλον τῶν Ἱεροσολύμων, τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἢ ὅσοι δήποτε μετὰ ταῦτα ὑπὲρ τῆς ὀρθότητος τῆς σεβασμίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου καὶ τοῦ Τόμου τοῦ ἁγίου Λέοντος ἀπολογούμενοι τοὺς ἐπιπόνους ἀγῶνας κατὰ τῶν συγχεουσῶν αἱρέσεων ἐπεδείξαντο, ὧντινων ἀπὸ τῆς πλάνης καὶ ἡ τοῦ καινοῦ δόγματος κατῆλθε σειρά, τουτέστιν ὁ τῆς μακαρίας μνήμης Ἰωάννης ὁ Σκυθοπόλεως ἐπίσκοπος, Εὐλόγιος ὁ Ἀλεξανδρείας πρόεδρος, Εὐφραίμιος καὶ Ἀναστάσιος ὁ μέγας, τῆς ἐν Θεουπόλει ἐκκλησίας οἱ ἄξιοι καθηγεμόνες, καὶ ὁ ὑπὲρ πάντας ζηλωτὴς τῆς ἀληθῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως ὁ ἐν εὐσεβεῖ τῇ μνήμῃ Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεύς, οὗτινος ἡ ὀρθότης τῆς πίστεως ὁπόσον ὑπὲρ τῆς εἰλικρινοῦς ὁμολογίας τῷ θεῷ ἤρεσε, τοσοῦτον τὴν χριστιανικωτάτην πολιτείαν ὕψωσε – καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἀπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν ἡ αὐτοῦ θεοσεβὴς μνήμη προσκυνήσεως ἀξιοῦται –, οὗτινος ἡ ὀρθότης τῆς πίστεως διὰ τῶν σεβασμίων αὐτοῦ ἰδίκτων ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ διαχεθεῖσα ἐπαινεῖται, ἐξ ὧν τὸ ἓν, ὅπερ πρὸς Ζώϊλον τὸν Ἀλεξανδρείας καθηγεμόνα ἐστάλη κατὰ τῆς τῶν Ἀκεφάλων αἱρέσεως ὑπὲρ τῆς ὀρθότητος τῆς ἀποστολικῆς πίστεως πρὸς τὸ πληροφορῆσαι αὐταρκοῦν, μετὰ ταύτης ἡμῶν τῆς μετρίας ἀναφορᾶς τῇ γαληνιαίᾳ ὑμῶν χριστιανότητι στείλαντες διὰ τῶν ἀποκομιστῶν τῶν παρόντων προσφέρομεν. ἀλλ' ἵνα μήπως τῶν πολλῶν ῥημάτων φορτικὴ νομισθῇ ἡ δικαιολογία, καὶ μάλιστα οἵστισι τὸ πρᾶγμα καὶ ἡ διοίκησις ὅλου τοῦ κόσμου ὡς ἐν ἰσχυρῷ θεμελίῳ ἐπίκειται, ὀλίγας ἀπὸ τῶν ἀναριθμήτων ταύτῃ τῇ μετρίᾳ ἀναφορᾷ ἐντάξαι τῶν ἁγίων πατέρων μαρτυρίας ἐσπουδάσαμεν, ἐπειδὴ καὶ τοῦτο ἀσύγκριτον πάνυ καὶ μέγιστόν ἐστι, ἵνα – τῆς φροντίδος ὅλης τῆς χριστιανικωτάτης πολιτείας ἐπ' ὀλίγον κωλυθείσης – ὑπὲρ τοῦ πόθου καὶ τῆς ἀληθοῦς πίστεως ζέουσα τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος τὴν διδασκαλίαν ἐξηνθισμένως ἐπιγνῶναι ἐπιθυμήσῃ ἡ σεβασμία καὶ θεοσεβὴς ὑμῶν φιλανθρωπία. ἀληθῶς γὰρ ἐκ διαφόρων ἐκκρίτων πατέρων τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἡ ἀλήθεια ἐφάνη, εἰ καὶ ὀλίγαις μαρτυρίαις, ἐπειδὴ πρᾶγμα ἡνεῳγμένον καὶ πᾶσι φανερὸν οἱ ἐπαινετοὶ πατέρες περισσὸν εἶναι ἔκριναν φράζειν. τίς γάρ, εἰ καὶ βραδὺς εἴη πρὸς τὸ νοῆσαι, οὐ θεωρήσει ὅπερ πᾶσι φαίνεται, ὅτι ἀδύνατον καὶ παρὰ τὴν τάξιν τῆς φύσεώς ἐστι

MT v

4 ὀρθότητος] ὀρθοτάτης v 6 ἐπεδείξαντο] ἀπεδείξαντο T ἀνεδέξαντο v assertio = σειρά 8 εὐφραίμιος] ἐφραίμιος M v 9 ἀληθῆς] ἀληθείας MT 13 ἰδίκτων] ἐδίκτων v 14 διαχεθεῖσα] διασχεθεῖσα M 14 – 15 καθηγεμόνα ἀλεξανδρείας v 16 πρὸς τὸ πληροφορῆσαι *om.* v sufficientem = αὐταρκοῦν 17 γαληνιαίᾳ] γαληναία T v 19 cura = πρᾶγμα 22 ἐπ'] πρὸς v 23 ζέουσα] ζέουσαν v 24 ἐξηνθισμένως] ἐξηνθησμένως M 25 ἐκκρίτων] ἐγκρίτων v ἐφάνη] φανῆ M 26 εἰ *om.* M 27 εἶναι *om.* MT

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

Non desunt autem et aliorum uenerabilium patrum probatissima testimonia duas manifeste dicentium naturales operationes in Christo, ut silentio transeamus sanctum Cyrillum Hierusolimitanum, sanctum Iohannem Constantinopolitanum uel quiqui postmodum pro rectitudine uenerabilis synodi Chalcedonensis et Thomo sancti Leonis satisfaciendo laboriosos conflictus aduersum confundentium hereses pertulerunt, de quorum errore et noui dogmatis discendit assertio, id est beate memoriae Iohannes Scithopolitanus episcopus, Eologius Alexandrinus antistes, Eufremius et Anastasius maior, Theopolitanae ecclesiae dignissimi presules, et prae omnibus emulator uerae apostolicae fidei piae memoriae Iustinianus augustus, cuius fidei rectitudo quantum pro sincera confessione deo placuit, tantum christianam rem publicam exaltauit – et usquae ⟨nunc⟩ ab omnibus gentibus eius relegiosa memoria ueneratione digna censetur –, cuius fidei rectitudo per augustissima eius aedicta in toto orbe diffusa laudatur, quorum unum, quod ad Zoillum Alexandrinum presulem aduersum Acephalorum heresem missum est pro apostolicae fidei rectitudine satisfacere sufficientem, cum hac nostrae humilitatis suggestione uestrae tranquillissimae christianitati dirigentes per praesentium latores offerimus. sed ne multorum dictorum onerosa putaretur assertio, et maxime quibus totius mundi tamquam in fortissimo fundamento cura ac dispensatio inesse dinoscitur, exigua de numerosis huic humillimae suggestioni inserere sanctorum patrum testimonia maturauimus, quia et hoc incomparabile nimis et magnum est, ut – totius christianae reipublicae cura paulisper summota – pro amore atque uerae relegionis flagrantia apostolicae praedicationis doctrinam enucleatius cognoscere cupiat augustissima ac relegiosissima uestra clementia. enimuero ex diuersorum probabilium patrum orthodoxae fidei ueritas claruit, licet exiguis testimoniis, quia rem apertam et omnibus claram patres laudabiles superfluum esse censebant disserere. quis enim, licet tardus sit ad intellegentiam, non uideat quod omnibus patet, quia inpossibile et contra ordinem naturae est posse esse naturam et

---

VPG BR MNL K

---

1 probatissima] pro baptisma V^1 probaptissima V^2 2 dicentium] dicendum N operationes] operationis V 3 cyrillum] cirillum V hierusolimitanum] ierosolimitanum R N hierosolimitanum G gerosolimitanum N sanctum] secundum K quiqui] quicquid VPG N 4 synodi] sinodi V synodo N^1 chalcedonensis] calchedonensis V calcedonensis RG MN K thomo] tomo NL 5 laboriosos] laboriosus V conflictus] conflictos B^1R NL K aduersum] aduersus G K 6 et in noui V discendit] descendit B^2G MNL K assertio] asertia G adsertio N scithopolitanus] scitopolitanus G N scythopolitanus B scytopolitanus R cithopolitanus K 7 eologius] eologias V eulogius B^2G MNL K cologo R antistes] antistis V episcopus BR K eufremius] eofremius B^1R 8 emulator] emulatur V aemulator P^2 BG apostolicae] apostholicae B 9 iustinianus augustus] iustianus agustus V fidei] fide VP 10 exaltauit] exultauit VP^1G et eius usque B^2 τοῦ νῦν = ⟨nunc⟩ *om.* VPG BR MNL K 11 gentibus] gentilibus G eius] et B relegiosa] religiosa RG MNL memoria] memoriae V R 12 augustissima] agustissima V^1 aedicta] edicta BR MNL K orbe] orbi P^1 diffusa] diffussa V difusa G unum] hunum N^1 ad zoillum] azoillum K 13 heresem] haeresim B^2 apostolicae] apostholice B^1 14 hac] ac VPG 15 offerimus] offerrimus V offeruntur R 16 multorum dictorum] multorum uindicatus VPG putaretur] potaretur BR totius] tocius RG 17 fortissimo] fundissimo N ac] ad R N inesse] esse M K 18 suggestioni] suggestione B suggessioni N quia] qui N 19 totius] tocius VG cura] cum K 20 summota] submota BR N pro] per V atque] adque V relegionis] religionis RG MN K flagrantia] fragrantia R apostolicae] apostholicae B *om.* G 21 cognoscere] cognuscere V cupiat] cupit B *om.* R cupiebat M relegiosissima] religiosissima BRG MNL K 22 ueritas] ueritatis L K 23 testimoniis] testemoniis V^1 superfluum] super filium VP 24 censebant] considerabant BR cessebant N disserere] dissere K tardus] tardius M^1 intellegentiam] intelligentiam RG ML K quod] quae VPG 25 naturae est *om.* N

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

δύνασθαι εἶναι φύσιν καὶ ἐνέργειαν μὴ ἔχειν φύσεως, ὅπερ οὐδὲ ἀπὸ τῶν αἱρετικῶν ποτε ἐδοκιμάσθη λέγεσθαι, οἵτινες πάσας τὰς ἀνθρωπίνους πανουργίας καὶ σκολιὰς ζητήσεις κατὰ τῆς ὀρθότητος τῆς πίστεως καὶ συναθροισμοὺς ταῖς φαυλότησιν αὐτῶν προσφόρους ἐφεῦρον; πῶς οὖν, ὅπερ οὔτε ἀπὸ τῶν ἁγίων ὀρθοδόξων πατέρων ἐρρήθη ποτέ, οὔτε ἀπὸ τῶν βεβήλων αἱρετικῶν τετόλμηται εὐρεθῆναι, ἐπὶ τοῦ παρόντος δυνήσεται προπετευθῆναι, ἵνα τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ, τῆς θείας δηλονότι καὶ τῆς ἀνθρωπίνης, ὄντινων ⟨καὶ⟩ αἱ ἰδιότητες ἀκέραιοι εἶναι γνωρίζονται, ἐν τῷ Χριστῷ μίαν ἔχειν ἐνέργειαν; τίς ποτε ὀρθῶς φρονῶν δυνήσεται ἀποδεῖξαι, ὁπόταν, ἐὰν μία ἐστίν, εἴπωσιν, ἡ χρονικὴ ἢ ἀΐδιος λεχθήσεται, θεία ἢ ἀνθρωπίνη, ἄκτιστος ἢ κτιστὴ ἡ αὐτή, ἥτις καὶ τοῦ πατρός ἐστιν, ἢ ἑτέρα παρὰ τὸν πατέρα; εἰ τοίνυν μία ἐστί, καὶ ἡ αὐτὴ μία καὶ τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ κοινή ἐστιν, ὅπερ ἀλλόκοτόν ἐστιν λέγεσθαι.

οὐκοῦν ἐπὰν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ὅστις ὁ αὐτὸς θεὸς καὶ ἄνθρωπός ἐστι τὰ ἀνθρώπινα ἐνήργησεν ἐπὶ γῆς, ὁμοίως σὺν αὐτῷ καὶ ὁ πατὴρ φυσικῶς ἐνήργησεν, ἐπειδὴ ἃ *ὁ πατὴρ ποιεῖ ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ*· ἐπεί, ὅπερ ἡ ἀλήθεια περιέχει, ἐν ὅσῳ ἀνθρώπινά τινα ἐνήργησεν ὁ Χριστός, πρὸς μόνον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς υἱοῦ ἐπαναφέρεται, ἅτινα οὐκ ἔστι τὰ αὐτὰ οἷα καὶ τοῦ πατρός, „κατ' ἄλλο" δηλονότι „καὶ ἄλλο" ἐνήργησεν ὁ Χριστός, ἵνα κατὰ τὴν θεότητα ἃ *ποιεῖ ὁ πατὴρ ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιῇ*, κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἃ εἰσι τοῦ ἀνθρώπου ἴδια ὁ αὐτὸς οὗτος ἐνεργῇ ὡς ἄνθρωπος, ἐπειδὴ ἀληθινός ἐστι καὶ θεὸς καὶ ἄνθρωπος· ὅθεν καὶ ἀληθῶς πιστεύεται, ὅτι ὁ αὐτὸς οὗτος εἷς ὢν δύο ἔχει φυσικὰς ἐνεργείας, τὴν θείαν δηλονότι καὶ τὴν ἀνθρωπίνην, τὴν ἄκτιστον καὶ κτιστήν, ὡς ἀληθινὸς καὶ τέλειος θεὸς ἀληθινὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπος, *εἷς ὁ αὐτὸς μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων κύριος Ἰησοῦς Χριστός*· διὸ ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ποιοτήτων τῶν ἔργων τῶν φύσεων, αἵτινες ἐν τῷ Χριστῷ κατὰ τὴν καθ' ὑπόστασιν ἕνωσιν συνῆλθον, ἡ διαφορὰ ἀπρόσκοπ⟨τ⟩ος γνωρίζεται. ὅπως δὲ καὶ τῶν θεομισήτων αἱρετικῶν, ὧν καθὼς τὰς προσηγορίας ὁμοίως βδελυττόμεθα καὶ τὰ ῥήματα, πρὸς ἔνδειξιν – καὶ μόνον τούτων οἵστισιν οἱ τοῦ καινοῦ δόγματος ἐφευρεταὶ ἓν ἐν τῷ Χριστῷ λέγοντες θέλημα καὶ ἐνέργειαν ἠκολούθησαν – ὀλίγα τινὰ ἐκ τῶν καταράτων αὐτῶν ῥημάτων ἐπισυνήψαμεν·

1 Ἀπολιναρίου αἱρετικοῦ κατὰ Διοδώρου πρὸς τὸ κείμενον ἐν τῷ ἰδίκτῳ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τοῦ ἐν εὐσεβεῖ τῇ μνήμῃ Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως·

Ὅργανον καὶ τὸ κινοῦν μίαν πέφυκεν ἀποτελεῖν τὴν ἐνέργειαν· ὧν δὲ μία ἐνέργεια, τούτων μία ἐστὶν οὐσία, μία ἄρα οὐσία τοῦ λόγου καὶ τῆς σαρκός.

---

13 – 14 Joh. 5,21 17 Joh. 5,21 21 – 22 1. Tim. 2,5

---

16 Gregorius Naz., ep. 101,20 – 21 ad Cledonium, PG 37,180 AB; SC 208 (1974) 44 – 46 31 – 32 Apollinaris Laod., c. Diodorum, ed. H. Lietzmann, p. 235,26 – 236,2 (Nr. 117); ed. F. Diekamp, Doctrina patrum 12 XX p. 77,10 – 13

MT v

---

1 οὐδὲ] οὔτε v 2 ἀνθρωπίνους] ἀνθρωπίνας v 4 ὅπερ *om.* M τῶν ἁγίων ὀρθοδόξων] τῶν ὀρθοδόξων τῶν ἁγίων M ἁγίων ὀρθοδόξων ἐρρήθη πατέρων v 6 τοῦ χριστοῦ φύσεων v 7 ⟨καὶ⟩ *coni.* Lu, *om.* MT v 8 ἐὰν μία] ἓν μιᾷ v 11 ἐστιν¹ *om.* M λέγεσθαι ἐστίν M 12 ὅστις *om.* MT καὶ *om.* M ἐνήργησεν] ἐνεργήσας MT 13 φυσικῶς *om.* M 14 sin autem = ἐπεὶ (εἰ δὲ) 18 οὗτος *om.* M ἐνεργῇ] ἐνήργει MT ἐνεργεῖ v ἀληθινός] ἀληθῶς MT 19 φυσικὰς ἔχει T 21 αὐτὸς οὗτος μεσίτης v 22 ἔργων] ἐνεργειῶν M 23 τῷ *om.* v inoffense = ἀπρόσκοπ⟨τ⟩ος] ἀπρόσκοπος MT v 26 ἐν *om.* M 27 ἐπισυνήψαμεν] ἐπεσυνήψαμεν MT 29 ἰδίκτῳ] ἐδίκτῳ v 30 τοῦ² *om.* v

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

operationem non habere naturae, quod nec ab hereticis umquam temptatum est dici, qui omnes aduersus rectitudinem fidei humanas uersutias et callidas questiones atque collectiones illorum prauitatibus congruas reppererunt? quomodo itaque, quod neque a sanctis orthodoxis patribus dictum est umquam nec a profanis hereticis praesumptum est inueniri, nunc poterit autumari, ut duarum Christi naturarum, diuinae scilicet et humanae, quarum et proprietates saluae esse noscuntur, in Christo unam habere operationem? quisquam recte sentiens poterit demonstrare, cum – si una est – dicant, si temporalis an aeterna dicenda est, diuina an humana, incondita an condita eadem, quae et patris est, an altera praeter patris? si igitur una est, eadem ⟨quo⟩que una et diuinitatis et humanitatis Christi communis est, quod absurdum est dici. ergo dum filius dei, qui idem deus et homo est, humana est operatus in terris, pariter cum eo et pater naturaliter operatus est, quia quae *pater facit haec et filius facit similiter*; sin autem, quod ueritas continet, dum humana quaedam operatus est Christus, ad solam eius ut filii personam redigitur, quae non est eadem quae et patris, „secundum aliud" profecto „et aliud" operatus est Christus, ut secundum diuinitatem quae *facit pater eadem et filius facit similiter*, secundum humanitatem quae sunt hominis propria idem ipse operatur ut homo, quia uerus est et deus et homo; unde et ueraciter creditur, quod idem ipse, cum unus sit, duas habet naturales operationes, diuinam scilicet et humanam, inconditam et conditam, ut uerus et perfectus deus, uerus et perfectus homo, *unus idem ipse mediator dei et hominum dominus Iesus Christus*. quocirca et ex operum qualitatibus naturarum quoque, quae in Christo per unitionem, quae secundum subsistentiam, conuenerunt, differentia inoffense cognoscitur. ut autem et deo odibilium hereticorum, quorum sicut uocabula pariter abominamur et dicta, ad demonstrationem – dumtaxat, quos noui dogmatis inuentores unam in Christo dicendo uoluntatem et operationem secuti sunt – parua quaedam ex eorum exsecrabilibus dictis inneximus:

1 Apollinarii heretici contra Diodorum secundum quod positum est in edicto orthodoxae fidei Iustiniani piae memoriae augusti:

Organum et quod mouet unam solet perficere operationem; quorum autem una est operatio, horum una est essentia; una ergo essentia facta est uerbi et carnis.

VPG BR MNL K

---

1 nec *om.* V temptatum] iniciatum BR est] esse N 2 rectitudinem] rectitudines MNL atque] adque V 3 prauitatibus] paruitatibus P¹ reppererunt] repererunt BR M neque] ne M¹ nec M² 4 profanis] prophanis BRG N K 5 inueniri nunc] inuenire non VPG autumari] aut autumari BR 6 proprietates] proprietatis V¹ propriaetates P¹ 7 si² *om.* K 8 condita] incondita P quae] quoque BR 9 eadem ⟨quo⟩que *coni.* Lu] eademque VPG BR MNL K 10 quod absurdum] qui abssurdum VP 11 qui idem] quem VP qui G quidem B N pariter] pater B¹ pater] paterna VP pariter K 13 eius ut *om.* B erit R 14 redigitur] religitur N eadem] eandem V 16 – 17 ut homo B² *add.* quia] qua P K 17 uerus] uerbus VP¹ uerbum BRG et¹ *om.* BR 18 – 19 conditam et inconditam K 19 ut] et VPG perfectus] praefectus V perfectus est deus VPG unus] unum K mediator] mediatur V 20 et² *om.* VPG 21 quae in christo *om.* N quae² *om.* B subsistentiam] substantiam V L 22 inoffense] inoffensa B cognoscitur] cognuscitur V deo *om.* K odibilium] hodibilium P 23 abominamur] abhominamur PG R K dicta eorum cognoscans ad B² 24 inuentores *om.* BR secuti] sequuti R 25 parua] praua N exsecrabilibus] execrabilibus BRG MNL K dictis *om.* R inneximus] inexuimus B²R ineximus L K 27 apollinarii] apollonarii V apolinaris BR apollinaris M appolinaris K edicto] aedicto N 28 piae memoriae iustiniani VPG augusti] agusti V 29 mouet] mouit B¹ solet] solit B¹ solam N operationem] operationum P¹ 30 est² *om.* BR

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

2 Τοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ λόγῳ τῷ προγεγραμμένῳ „εἰς τὰ ἐπιφάνια τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ θεοῦ λόγου“·

Ὁ εἷς γὰρ Χριστὸς θεϊκῷ μόνῳ θελήματι κινούμενος, καθὸ καὶ μίαν οἴδαμεν αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν ἐν διαφόροις θαύμασι καὶ παθήμασι τῆς μιᾶς αὐτοῦ φύσεως προϊοῦσαν· θεὸς γὰρ ἔνσαρκός ἐστι καὶ πιστεύεται.

3 Σέβηρος ὁ αἱρετικὸς ἀπὸ τοῦ προσφωνητικοῦ λόγου τοῦ γενομένου ἐν τῇ Δάφνῃ ἐν τῷ μαρτυρίῳ τῆς ἁγίας Εὐφημίας· οὕτως φησίν·

Ἀναθεματίζομεν δὲ καὶ τὴν σύνοδον Χαλκηδόνος καὶ τὸν Τόμον Λέοντος τοῦ τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἡγησαμένου καὶ τοὺς λέγοντας ἢ εἰπόντας „ἐν δύο φύσεσι τὸν ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν μετὰ τὴν ἄφραστον καὶ ἀπερινόητον ἕνωσιν“ καὶ τούτων ἀκολούθως ⟨δύο⟩ ἐνεργείας ἢ ἰδιότητας.

4 Ὁμοίως τοῦ αὐτοῦ Σεβήρου πρὸς Σέργιον γραμματικὸν ἔνθα φησίν·

Ἐπειδὴ γὰρ εἷς ὁ ἐνεργῶν καὶ μία αὐτοῦ ἡ ἐνέργεια καὶ κίνησις ἐνεργητική.

5 Ὡσαύτως ἐκ τοῦ δευτέρου βιβλίου τοῦ Νεστορίου τοῦ ἀνθρωπολάτρου, ὃ ἔγραψεν „ἐπιφανοῦς μυήσεως“·

Ἀσυγχύτους φυλάττομεν τὰς φύσεις, οὐ κατ' οὐσίαν, γνώμῃ δὲ συνημμένας· διὸ καὶ μίαν αὐτῶν τὴν θέλησιν, ἐνέργειάν τε καὶ δεσποτείαν ὁρῶμεν ἀξίας ἰσότητι δεικνυμένας. ὁ γὰρ θεὸς λόγος ἀναλαβὼν ὃν *προώρισεν* ἄνθρωπον κατὰ τὸν τῆς ἐξουσίας λόγον πρὸς αὐτὸν οὐ διεκρίθη διὰ τὴν προγνωσθεῖσαν αὐτῷ διάθεσιν.

6 Θεοδοσίου αἱρετικοῦ Ἀλεξανδρέως ἀπὸ τοῦ τόμου τοῦ παρ' αὐτοῦ γραφέντος Θεοδώρᾳ τῇ αὐγούστῃ·

Ὡς λοιπὸν καὶ ἐνέργειαν εἶναι τοῦ συναμφοτέρου θεοπρεπῆ μίαν, ἐπεὶ καὶ ἑνὸς εἶναι καὶ τοῦ αὐτοῦ φαμὲν τὰ θεοπρεπῆ θαύματα καὶ τὰ φυσικὰ πάντα καὶ ἀδιάβλητα πάθη.

---

21 *cf.* 1. Cor. 2,7

---

3 – 5 Apollinaris Laod., in dei in carne manifestationem, ed. H. Lietzmann, p. 232,25 – 32 (Nr. 108); cf. F. Diekamp, Doctrina patrum 41 XVIII p. 307,17 – 20 9 – 12 Severus Ant., Sermo prosphoneticus, cf. ACO ser. II vol. I p. 324,15 – 21 15 Severus, Ant., Epist. ad Sergium gramm., cf. ACO ser. II vol. I p. 324,27 – 31 19 – 22 Nestorius, Sermo II „epiphanus myescos“, ed. F. Loofs, p. 223 – 224; cf. ACO ser. II vol. I p. 332,33 – 38 26 – 27 Theodosius Alex., Tomus ad Theodoram aug., PG 86,285 B 7 – 10; ed. F. Diekamp, Doctrina patrum 41 XLII p. 314,16 – 20; cf. ACO ser. II vol. I p. 326,16 – 20

MT v

---

1 – 2 τοῦ θεοῦ λόγου *om.* M 2 λόγου *om.* v 4 αὐτοῦ συνθέτου φύσεως MT 5 ἐνσαρκός τε ἐστι M 7 σέβηρος ὁ αἱρετικός] σεβήρου αἱρετικοῦ M 9 δὲ *om.* M τὴν σύνοδον χαλκηδόνος καὶ *om.* v 12 duas = ⟨δύο⟩ *om.* MT v (*cf. ACO, ser. II tom. I, p. 324,21*) 17 ὃ ἔγραψεν] οὗ ἔγραψεν MT ὃ ἐγράψαμεν v 20 ὁρῶμεν] ὁρίζομεν MT 21 κατὰ ... λόγον *om.* MT 27 θαύματα καὶ τὰ φυσικὰ *glossa?* πάντα *om.* M

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

2 Item eiusdem in sermone, qui suprascriptus est „in epiphania incarnationis dei“:
Unus enim Christus diuina tantum uoluntate mouebatur secundum quod et unam eius nouimus operationem et in diuersis miraculis et passionibus de una eius natura procedentem; deus enim carnem indutus est et creditur.

3 Seueri heretici de prosphonitico sermone facto in Daphne in martirio sanctae Euphemiae, sicut ait:
Anathemamus autem synodum Chalcedonensem sed et Thomum Leonis praesulis Romanae ecclesiae et eos, qui dicunt uel dixerunt „in duabus naturis unum dominum nostrum Iesum Christum post ineffabilem et inconprehensibilem unitionem“ et sequenter eorum duas operationes aut proprietates.

4 Item eiusdem Seueri ad Sergium gramaticum, ubi ait:
Quoniam igitur unus est operans, una est et eius operatio et motio operaria.

5 Item ex libro secundo Nestorii hominiculae, quem scripsit „epiphanus myeseos“:
Inconfusas custodimus naturas, non secundum substantiam, arbitrio tantum cupulatas; propter quod earum unam uoluntatem et operationem et dominationem uidemus dignitatis aequalitate ostensas. deus enim uerbum – assumens quem *praedistinauit* hominem per potestatis rationem – ad eum non est secernitus propter praescitum affectum.

6 Theodosii heretici Alexandriae de thomo ab eodem scripto Theodorae augustae:
Reliquum est, ut una sit operatio ex utrisque deifica, quoniam et unius esse et eiusdem dicimus deo decibilia omnia atque inreprehensibiles passiones.

VPG BR MNL K

---

1 sermone] sermonem B NL qui] quod VP M suprascriptus] suprascriptum P L superscriptus B M K epiphania] epifania VP K epyphania R ML epiphana N 2 diuina] diuinam G MNL uoluntate] uoluntatem VG NL 3 nouimus] nouissimus V nouissimos P¹ nouissime G 4 carnem] carne G K 6 prosphonitico] prosphonetico BR MNL K in¹] ad BR daphne] dafhne VP dufhne G dafne B¹R MN martirio] martyrio P B MN euphemiae] eufemiae BR MNL eufimiae K 7 sicut] sic MNL 8 anathemamus] anathimamus BR synodum] sinodum B chalcedonensem] calchedonensem B calcedonensem RG M K thomum] tomum VP praesulis] praesolis B¹ 9 uel qui dixerunt R 10 ineffabilem] effabilem B inconprehensibilem eius unitionem K sequenter] sequentes M 11 operationes] operationis V proprietates] proprietatis V¹ 13 gramaticum] grecum B grammaticum ML K 14 igitur *om.* P¹ est¹ *om.* G eius et VPG operaria] operante B¹ operantis B² 16 hominiculae] hominicolae PG B² MNL K² epiphanus] epiphaneus R epyphanius M myeseos] moyses VPG myseus B nyseus R myesseos N mieseos L 17 custodimus] custodiamus BR cupulatas] copolatas B¹ copulatas B²G MNL K 18 et unam operationem K 19 assumens] adsumens B quem] quod RG praedistinauit] praedestinauit G L K 20 potestatis] potestates P¹ est secernitus] esse cernitus VPG est secretus B²R praescitum] pristinum R 22 theodosii] theodore V theodori PG de thomo] det homo BR thomo] tomo VP scripto] descripto M 23 ut *om.* B¹ et² *om.* VPG 24 decibilia] decebilia V dicibilia K atque] adque V inreprehensibiles] inreprehinsibilis V¹ inreprehensibilis V² passiones] passionis V¹

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

7 Καὶ μετ' ὀλίγα·

...καὶ μίαν εἶναι καὶ τὴν αὐτὴν τοῦ ἑνὸς κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ τὴν θεοπρεπῆ σοφίαν, γνῶσιν τε τῶν ὅλων καὶ εἴδησιν κατὰ τὸ συναμφότερον, τουτέστι κατὰ τὴν αὐτοῦ θεότητα καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ ἀνθρωπότητα, ἐπεὶ καὶ ἐνέργειαν μίαν ὁμολογοῦμεν θεοπρεπῆ, ὡς ἤδη προλέλεκται.

8 Καὶ πάλιν·

Τῆς θεοπρεποῦς ἐνεργείας μιᾶς οὔσης αὐτοῦ ἀνάγκη καὶ ἀμέριστον εἶναι ταύτην καὶ ἀδιαίρετον.

9 Καὶ πάλιν·

Οἰκειούμενος μὲν τὰ αὐτῆς, τουτέστι τὰ τῆς σαρκός, ἐμποιήσας δὲ καὶ αὐτῇ τῆς ἰδίας φύσεως τὴν ἐνέργειαν – τὸ δὲ „ἐμποιήσας αὐτῇ" αὐτὸ τὸ καταπλουτῆσαι τῇ πρὸς τὸν θεὸν λόγον ἑνώσει – τὴν αὐτοῦ θεοπρεπῆ ἐνέργειαν τὴν ἀσυγχύτως καὶ ἀτρέπτως ἑνωθεῖσαν αὐτῷ ἔμψυχον σάρκα παρίστησιν.

Ἰδού, εὐσεβέστατοι δεσπόται καὶ τέκνα, τῶν ἁγίων πατέρων ταῖς μαρτυρίαις ὡς πνευματικαῖς ἀκτῖσι τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἡ διδασκαλία ἐφωτίσθη, καὶ τῆς αἱρετικῆς τυφλώσεως τὸ σκότος, ὅπερ πλάνην τοῖς μιμουμένοις ὑποβάλλει, ἀπεκαλύφθη.

Νῦν ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἵνα τοῦ νέου δόγματος ὁ σκοπὸς ἐπιζητηθῇ, τίσιν ἠκολούθησε καὶ ποίων διδασκάλων τῇ αὐθεντίᾳ ὑποστηρίζεται. Κῦρος ὁ Ἀλεξανδρείας ἐν τῷ ἑβδόμῳ κεφαλαίῳ τῶν ὅρων αὐτοῦ πρὸς τὸν τόπον· „καὶ τὸν αὐτὸν ἕνα Χριστὸν καὶ ἕνα υἱὸν ἐνεργοῦντα τὰ θεοπρεπῆ καὶ τὰ ἀνθρώπινα ‚μιᾷ θεανδρικῇ ἐνεργείᾳ' κατὰ τὸν ἐν ἁγίοις Διονύσιον." ὁμοίως Θεοδώρου τοῦ γενομένου ἐπισκόπου τοῦ Φαρανίτου ἐκ τοῦ ἀντιγράφου πρὸς Σέργιον ἐπίσκοπον Ἀρσενοϊτοῦ πρὸς τὸν τόπον· „καὶ διὰ τοῦτο μία ἐνέργεια τοῦ ὅλου ὡς ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σωτῆρος ἡμῶν πάντα ταῦτά εἰσιν."

---

2 – 4 Theodosius Alex., Tomus ad Theodoram aug., cf. ACO ser. II vol. I p. 326,22 – 25 4 – 5 cf. p. 380,14 8 – 9 Theodosius Alex., Tomus ad Theodoram aug., cf. p. 380,18 – 19 12 – 15 Theodosius Alex., Tomus ad Theodoram aug. 24 – 26 cf. ACO ser. II vol. I p. 135,18 – 20 27 – 28 cf. ACO ser. II vol. I p. 121,25 – 27

MT v

---

12 μὲν *om.* M 18 διδασκαλία ἐφανερώθη καὶ ἐφωτίσθη MT 19 ὑποβάλλει] ὑποβάλλειν v 22 ἐπιζητεθῇ] ζητηθῇ M 23 κῦρος] πύρος M ἀλεξανδρείας] ἀλέξανδρος T 25 τὰ[1 2] *om.* MT 25 – 26 ἐν ἁγίοις] ἅγιον v 27 ἀρσενοϊτοῦ] ἀρσινόης τοῦ M ἀρσενοητοῦ T v πρὸς τὸν τόπον *om.* MT 28 μία ἐνέργεια] μιᾷ ἐνεργείᾳ M ἡμῶν *om.* MT

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

7 Et post pauca:

... et unam esse eandemque unius domini Iesu Christi dei nostri et deo dignam sapientiam scientiamque omnium et cognitionem secundum utrumque, id est secundum eius diuinitatem et secundum eius humanitatem, quia et unam operationem confitemur deo dignam, sicut superius dictum est.

8 Et iterum:

Deo digna autem eius operatione una exsistente necesse est et inseparatam eam esse atque indiuisam.

9 Et iterum:

Proprias sibi faciens quae eius sunt, id est quae carnis sunt, faciensque in ea suae naturae operationem – facere uero in ea, quid est nisi locupletari per unitionem ⟨dei⟩ uerbi – eius deo dignam operationem, quae inconfuse atque incommutabiliter unitam ei animatam carnem demonstrat.

Ecce, piissimi domini filii, sanctorum patrum testimoniis tamquam radiis spiritalibus ecclesiae catholicae atque apostolicae doctrina lustrata est, et hereticae cecitatis tenebrae, quae errorem imitantibus obiecerunt, reuelatae sunt.

Nunc necesse est, ut noui dogmatis intentio quosnam secuta est et quorum doctorum auctoritate fulcitur, memorare. Cyrus Alexandrinus in septimo diffinitionum eius capitulo ad locum „et eundem unum Christum et unum filium operantem deo decibilia et humana ‚una deiuirile operatione' secundum beatum Dionisium." item Theodori quondam episcopi Pharanitani ex rescripto ad Sergium episcopum Arsenoitam ad locum „et propterea una operatio totius sicut unius eiusdemque saluatoris nostri haec omnia

VPG BR MNL K

2 eandemque] eademque V domini unius K domini nostri iesu G N dignam] dignum B¹ 3 eius *om.* VPG 4 unam] unum V 8 digna ... operatione] dignam autem eius operationem BR MNL K una] unam M exsistente] existente BR MNL K inseparatam] inseparatum B inseparabilem R 9 atque] adque V 12 sibi] siue VPG eius] et MNL suae] siue M 13 operationem] operatione P² est *om.* N unitionem] unitatem BR ⟨dei⟩ *coni.* Lu, *om.* VPG BR MNL K 14 dignam operationem] digna operatione VPG K incommutabiliter] incommotabiliter M unitam] unitatem VPG B 15 animatam carnem] animam carnemque B 17 piissimi] piissime BR domini] domine V filii] fili B spiritalibus] spiritualibus M 18 atque] adque V ad N apostolicae] apostholicae B lustrata] illustrata B² M 19 quae] quem NL errorem] errorum P imitantibus] immitantibus V NL imitatibus K obiecerunt] obiacebant K 21 nunc] dum N ut B *del.* et N quosnam] quos nunc BRG doctorum] doctorem V¹ 22 auctoritate] auctoritatem V ἐπιζητητῇ = ⟨inquiratur⟩ *coni.* Lu memorare *om.* VP MNL K memorie G¹ cyrus] cirus V cyrillus N septimo *om.* VP .VII. G diffinitionum] difinitionem V¹ difinitionum V²P definitione B 23 decibilia] discibilia R decebilia N 24 deiuirile] deiuirili P² B²R M dionisium] diunisium B dyonisium R L 25 quondam] quod eam R cuiusdam G pharanitani] faranitane B¹R faranitani B² pharaonitani N rescripto] septo R scripto M arsenoitam] arsenoitaem V¹ arseunitam BR arsenuitam MNL K

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

ὁμοίως Σεργίου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τοῦ ἀντιγράφου πρὸς Κῦρον τὸν Ἀλεξανδρείας· „ἔφητε τοίνυν – καλὸν γάρ ἐστι καὶ αὐταῖς ταῖς ἱεραῖς ὑμῶν φωναῖς χρήσασθαι –", ὡς „ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστὸν ἐνεργεῖν τὰ θεοπρεπῆ καὶ τὰ ἀνθρώπινα μιᾷ ἐνεργείᾳ" καὶ „ταῦτα εὐσεβῶς καὶ ἄγαν ἀκριβῶς ἐξέθεσθε." καὶ ἐν τῇ [διδασκαλίᾳ] ⟨κατασκευῇ⟩ τῆς Ἐκθέσεως καὶ ἄλλοις „ἓν θέλημα καὶ πᾶσαν θείαν καὶ ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν ἔχειν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν" σημαίνει, „μήτε μίαν ὅλως μήτε δύο ὀφείλειν λέγεσθαι" ἐπιτρέπει, ὅπερ ἐν ἄλλοις μετὰ διατάγματος καθαιρέσεως ἀκοινωνησίας ἀποφατικῶς διαβεβαιοῦται Πύρρος ἐν τῷ δογματικῷ τόμῳ, καὶ ἐν τῇ βεβαιώσει τῆς Ἐκθέσεως ἓν θέλημα ὁμολογεῖ ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν τῷ λιβέλλῳ τῆς πίστεως, ὃν εἰς ὁμολογίαν τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων προσήγαγε, δύο θελήματα καὶ δύο ἐνεργείας φυσικὰς ὁμολογεῖ ἐν τῷ ἑνὶ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, ἐν ᾧ καὶ ταῖς μαρτυρίαις τῶν ἁγίων πατέρων οὕτως ἑαυτὸν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τὴν ἀλήθειαν ἔχειν διαβεβαιοῦται. Παῦλος ὁμοίως ὁ τούτου διάδοχος ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ πρὸς τὸν τῆς ἀποστολικῆς μνήμης Θεόδωρον τὸν πάπαν τὸν προηγησάμενον τὴν ἡμετέραν μετριότητα ἓν θέλημα τὸν Χριστὸν ἔχειν ὁμολογεῖ, καὶ ὁ αὐτὸς οὗτος ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ Τύπου μετὰ παραγγελίας καθαιρέσεως καὶ ἀκοινωνησίας τοῦ μήτε ἓν μήτε δύο θελήματα ἢ ἐνεργείας φάσκει ὀφείλειν λέγεσθαι ἐν τῷ ἑνὶ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ.

Πέτρος ὁ τούτου διάδοχος πρὸς τὸν τῆς ἁγίας μνήμης Βιταλιανὸν τὸν πάπαν γράφων καὶ ἓν καὶ δύο θελήματα καὶ μίαν καὶ δύο ἐνεργείας ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τῆς ἐνανθρωπήσεως *τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ* φρονεῖν ὁμολογεῖ.

Τίς, δέομαι, μὴ κατανυγῇ, ἡμερώτατοι καὶ φιλανθρωπότατοι βασιλέων, καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς τὰς ἀμφιστόμους παγίδας τρέμων κατανοήσῃ καὶ μετὰ στεναγμοῦ ἐκ βάθους τὸν θεόν, ὃς ἐστι πηγὴ οἰκτιρμῶν, ἱκετεύσῃ ῥυσθῆναι ἑαυτὸν ἀπὸ τῶν ἐπιβουλῶν τοῦ ἐχθροῦ τῶν πρὸς ἀπάτην τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας πάντοθεν περικειμένων, θεωρῶν τούτους, οἵτινες ἑαυτοὺς ἀπὸ ἄκρας εἰδήσεως κηρυκτικοὺς ἐλογίζοντο, καὶ τὰς παγίδας ἐκτέμνειν τῆς αἱρετικῆς πλάνης; μήτε ἐν αὐτῇ τῇ πλάνῃ σταθεροὺς εἶναι ἀλλ' ἀεὶ ἀστάτους, ὅτε μὲν

20 Tit. 2,13

2 – 4 cf. ACO ser. II vol. I p. 135,18 – 19 4 cf. ACO ser. II vol. I p. 161,1 – 2 5 – 6 cf. ACO ser. II vol. I p. 161,4 – 5 6 – 7 cf. ACO ser. II vol. I p. 153,30 – 38 9 cf. ACO ser. II vol. I p. 339,18 – 22 13 – 17 cf. ACO ser. II vol. I p. 201,14 – 16; p. 203,26 – 205,4 18 – 20 Petrus Const., cf. V. Grumel, Reg. Nr. 303; cf. p. Mansi 11, 572 E 9 – 573 A 4 (initium)

MT v

1 τὸν *om.* v 3 τὰ *om.* MT 4 ἀκριβῶς] ἠκριβωμένως MT 4 – 5 constructione = [διδασκαλίᾳ] ⟨κατασκευῇ⟩ (instructione) 8 ἀποφατικῶς] ἀποφαντικῶς M ἀποφατικῆς T 10 προσήγαγε] προήγαγε v 11 φυσικὰς ἐνεργείας ὁμολογεῖν T 12 οὕτως] οὕτος v 13 διαβεβαιοῦται] διαβεβοῦται T 17 ἢ ἐνεργείας *om.* MT φάσκει *om.* M ἑνὶ *om.* MT 19 οἰκονομίᾳ] ὁμολογία M 21 κατανυγῇ] κατανυγείη T 22 κατανοήσῃ] κατανοήσει MT 23 ἱκετεύσῃ] ἱκετεύσει MT 26 σταθεροὺς] σταθηροὺς v

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

sunt." item Sergii Constantinopolitani ex rescripto ad Cyrum Alexandrinum „asseruistis autem – quoniam bonum est et ipsis sacris uestris uocibus uti – un⟨u⟩m eundemque Christum operari deo decibilia et humana una operatione" et „haec pie nimisque subtiliter exposuistis." et in constructione Ectheseos et aliis „unam uoluntatem et omnem diuinam humanamque operationem habere dominum nostrum Iesum Christum" significat, „nec unam tamen nec duas operationes debere dici" permittit, quod et in aliis cum interdictione depositione excommunicatione sententialiter asserit Pyrrus in dogmatico tomo et confirmatione Ectheseos unam uoluntatem confitetur in Christo, et postmodum in libellum fidei, quem in confessionem beati Petri apostolorum principis obtulit, duas uoluntates et duas operationes naturales confitetur in uno domino nostro Iesu Christo, in quo et testimoniis sanctorum patrum ita se orthodoxae fidei ueritatem habere confirmat. Paulus quoque huius successor in epistula ad apostolicae memoriae Theodorum papam nostrae humilitatis praedecessorem unam uoluntatem Christum habere confitetur, et idem ipse in constructione Typi cum interdictione depositione et excommunicatione neque unam neque duas uoluntates aut operationes asserit dici debere in uno domino nostro Iesu Christo. Petrus eius successor ad sanctae memoriae Uitalianum papam scribens et unam et duas uoluntates et unam et duas operationes in dispensatione incarnationis *magni dei et saluatoris nostri Iesu Christi* sapere se profitetur.

Quis, quaeso, non conpungatur, mansuetissimi atque clementissimi principum, et humanae uitae ancipites laqueos tremens consideret atque cum interno gemitu deum, qui est fons misericordiae, deprecetur erui se ab inimici insidiis ad deceptionem humanae mentis undique circumpositis, cernens hos, qui se de sumitate scientiae predicabiles aestimabant, heretici erroris laqueos incidisse nec in ipso errore esse constantes sed semper instabiles,

---

VPG BR MNL K

---

1 sergii] sergi VP¹G sergio N rescripto] scripto M 2 uestris sacris MNL un⟨u⟩m, *cf.* ACO, ser. II, vol. I, p. 135,18] unam VPG BR MNL K 2 – 3 unam ei eundemque VPG unam ei idemque MNL 3 eundemque] eamdemque B¹ eandemque B² decibilia] decebilia V¹ una] unam VP¹G *om.* N K operatione] operationem VG 3 – 4 pie nimisque] perfecte nimis tam B pie perfecteque R 4 ectheseos] ecthesius V¹ ectheseus B¹ ectheos B² ettheseus R 5 operationem et unam uoluntatem habere K 6 iesum *om.* P¹ significat] significet N 7 depositione] depositionis et BRG excommunicatione] excumunicatione V et comunicatione K sententialiter] sentialiter B¹ MN 8 pyrrus] pirrus V K tomo] thomo BRG M K ectheseos] hectheus B¹ hectheos B² et theseus R aettheseos N 9 libellum] libello B M confessionem] confessione BRG ML confusione N apostolorum] apostholorum B 10 principis] principibus VP obtulit] optulit P RG NL K naturales operationes K 11 ita se *om.* M 12 quoque] queque K successor] succensor K epistula] epistola BG N 12 – 13 apostolicae] apostholicae B apostolicae fidei ac memoriae K 13 praedecessorem] predecessorem V 14 ipse *om.* BR typi] tipi K interdictione] interdictionem B¹ interdictioni R 14 – 15 depositione] depositionem G N K *om.* R 15 excommunicatione] excommunicationem B¹ M uoluntates aut operationes] uoluntatis aut operationis V¹ 16 in uno = ἐν τῷ 18 nostri iesu christi *om.* BR 19 se *om.* V profitetur] confitetur M 20 quis] quisque VPG quaeso] queso P¹ quero P² conpungatur] conpugnatur P conpungantur N mansuetissimi] mansuetissime BR atque] adque V clementissimi] clementissime B N *om.* R principum] principium G 21 ancipites] accipites P atque] adque V 22 misericordiae] misericordia VP¹ erui se] eruisse VP¹ BR NL deceptionem] deceptione BR 23 sumitate] summitate NL K aestimabant] estimabant V R N extimabant L K 24 erroris] errores V herroris G L incidisse = ἐκτέμνειν (ἐμπίπτειν) in *om.* VP ipso] ipsso K errore] errorem V instabiles] instabilis V¹

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

οὖν Σέργιος ἐν ἄλλοις καὶ ἐν ἄλλοις γράμμασιν ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἔχειν προκηρύττει, καὶ ἐν τῇ Ἐκθέσει πᾶσαν θείαν καὶ πᾶσαν ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν τοῦ ἑνὸς Χριστοῦ εἶναι προαναγγέλλει καὶ ἑπομένως ἐκ τοῦ ἐναντίου διαβεβαιοῦται μίαν ἐνέργειαν ἀπό τινων πατέρων εἰρῆσθαι ἐπὶ Χριστοῦ, δύο δὲ ἀπ' οὐδενὸς ἐνεργείας, ὅμως οὔτε μίαν ἐνέργειαν οὔτε δύο ὁρίζει ὀφείλειν λέγεσθαι ἐν τῷ ἑνὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. ὡσαύτως Πύρρος ἐν τῇ βεβαιώσει τοῦ Τύπου καὶ ἐν ἄλλοις ὑπὲρ Κύρου τοῦ Ἀλεξανδρείας ἀπολογούμενος ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν νοεῖν αὐτὸν ἀποδείκνυσι, καὶ ἐγγράφως πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις Ἰωάννην τὸν πάπαν ἓν θέλημα καὶ οὐδεμίαν ἐνέργειαν τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ἔχειν διαβεβαιοῦται, καὶ ὁ αὐτὸς οὗτος ἐν τῷ λιβέλλῳ τῆς πίστεως μετὰ τῶν μαρτυριῶν τῶν ἁγίων πατέρων δύο φυσικὰ θελήματα ἔχειν ἐπικρίνει τὸν σωτῆρα κύριον. ὡσαύτως Παῦλος ὁ τούτου διάδοχος ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ πρὸς Θεόδωρον τὸν τῆς ἀποστολικῆς μνήμης πάπαν ἓν θέλημα ἔχειν τὸν κύριον μηνύει, καὶ ὁ αὐτὸς οὗτος ἐν τῇ συνθέσει τοῦ Τύπου οὔτε ἓν οὔτε δύο ὀφείλειν λέγεσθαι θελήματα ἢ ἐνεργείας ὥρισε. Πέτρος ὁμοίως καὶ ἓν καὶ δύο θελήματα καὶ ἐνεργείας ἐπὶ τῆς οἰκονομίας τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ φρονεῖν ἑαυτὸν προμαρτύρεται, καὶ εἴς ἕκαστος αὐτῶν ⟨τοὺς⟩ ἄλλως δικαιολογουμένο⟨υς⟩ κατακρίνει, ἀποκοινωνεῖ καὶ ἐκ τοῦ καταλόγου τῆς ἐκκλησίας ἀποβάλλεται.

Προσχῇ τοίνυν ἡ θεοσύστατος τῆς ὑμετέρας φιλανθρωπίας κορυφὴ τῷ ἐνδοτάτῳ τοῦ διακριτικοῦ αὐτῆς ὀφθαλμῷ, ὃν πρὸς οἰκονομίαν τῶν χριστιανικωτάτων λαῶν τῆς θείας χάριτος ἐλλαμπούσης παραλαβεῖν ἠξιώθη, τίνι τῶν τοιούτων διδασκάλων κρίνει ἀκολουθεῖν ὁ Χριστιανῶν λαός, τίνος τούτων τὴν διδασκαλίαν ὠφειλε περιπτύσσεσθαι, ἵνα δυνηθῇ σωθῆναι, οἵτινες καὶ πάντας καὶ ἀλλήλους εἷς ἕκαστος αὐτῶν κατακρίνει, καθὼς οἱ ποικίλοι αὐτῶν καὶ ἄστατοι τῶν ἐγγράφων ὅροι διαβεβαιοῦνται, ποτὲ μὲν ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν, ποτὲ δὲ οὔτε ἓν οὔτε δύο ἐνεργείας, ποτὲ ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν καὶ πάλιν δύο θελήματα καὶ δύο ἐνεργείας, ὁμοίως ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν καὶ ἔπειτα οὔτε μίαν οὔτε δύο καὶ ἄλλος καὶ μίαν καὶ δύο. ποῖος παράφρων, παρακαλῶ, εὐσεβέστατοι δεσπόται, τῆς τοσαύτης τυφλότητος τὰς πλάνας μὴ βδελύξηται καὶ παραφυλάξηται, ἐὰν δηλαδὴ σωθῆναι ἐπιθυμῇ καὶ ἄμωμον τῆς ἑαυτοῦ πίστεως τὴν ὀρθότητα ἐρχομένῳ τῷ κυρίῳ ἐπιποθῇ προσαγαγεῖν; διόπερ λυτρωθήσεται καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος

MT v

---

2 προκηρύττει] κηρύττει v 4 τινων τῶν πατέρων v 5 ὁρίζει] γνωρίζει v ὀφείλειν] ὀφείλει T 7 αὐτὸν] ἑαυτὸν v 8 ἐν ἁγίοις] ἅγιον M 9 ἰησοῦν χριστὸν *om.* M 10 φυσικὰ] φησὶ v 13 – 14 θελήματα ὀφείλειν λέγεσθαι MT 16 ἑαυτὸν *om.* MT aliter asserentes = ⟨τοὺς⟩ ἄλλως δικαιολογουμένο⟨υς⟩] ἄλλως δικαιολογούμενοι MT v 18 τῷ] τῶν v 19 ὀφθαλμῷ] ὀφθαλμοῦ M λαῶν *om.* M 20 κρίνει] κρινεῖ MT 24 ποτὲ οὔτε ἓν οὔτε δύο. καὶ πάλιν δύο θελήματα καὶ ἐνεργείας v 25 πάλιν … ἐνέργειαν καὶ *om.* M 26 καὶ² *om.* MT exaestuans = παράφρων 29 ἐρχομένῳ] ἐξερχομένῳ v προσαγαγεῖν] προσάγειν v

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

quandoquidem Sergius in aliis et in aliis scriptis unam uoluntatem et unam operationem dominum Iesum Christum habere praedicat, et in Ecthesin omnem diuinam et omnem humanam operationem unius Christi esse pronuntiat et subsequenter e contrario adfirmat unam operationem a quibusdam patribus esse dictam in Christo, duas autem operationes a nullo, nec unam tamen operationem nec duas definit debere dici in uno domino Iesu Christo? itemque Pyrrhus in confirmatione Typi et in aliis pro Cyro Alexandrino satisfaciens unam uoluntatem et unam operationem intellegere se demonstrat, et in scriptis ad sanctae memoriae Iohannem papam unam uoluntatem et nullam operationem dominum Iesum Christum habere confirmat, et idem ipse in libello fidei cum sanctorum patrum testimoniis duas naturales uoluntates habere conprobat dominum saluatorem. itemque Paulus eius successor in epistula ad Theodorum apostolicae memoriae papam unam uoluntatem habere Christum pronuntiat, et idem ipse in compositione Typi nec unam nec duas debere dici uoluntates aut operationes statuit. Petrus quoque et unam et duas uoluntates et operationes in dispensatione incarnationis saluatoris nostri Iesu Christi sapere se protestatur, et unusquisque eorum aliter asserentes condemnat, excommunicat atque de numero ecclesiae proicit.

Adtendat igitur a deo institutum uestrae clementiae fastigium interno discretionis illius oculo, quem ad dispensandos populos christianos diuina gratia illustrante percipere meruit, quemnam talium doctorum sequendum censeat populus christianus, cuius horum doctrinam debet amplecti, ut possit saluari, qui et omnes et alterutrum unusquisque eorum condemnat, sicut eorum uariae et instabiles definitiones in scriptis asseuerant, modo unam uoluntatem et unam operationem, modo nec unam nec duas operationes, modo unam uoluntatem et ⟨unam⟩ operationem et rursus duas uoluntates et duas operationes itemque unam uoluntatem et unam operationem et denuo nec unam nec duas et alius unam et duas. quis exestuans, piissimi domini, tantae cecitatis errores non abominetur et caueat, si utique saluari desiderat et inmaculatam suae fidei rectitudinem uenienti domino cupit offerre? eximenda proinde ac summis conatibus cum dei presidio liberanda est

---

VPG BR MNL K

---

2 ecthesin] &thesin B ethesin R et omnem] omnemque K 3 adfirmat] adfirma B¹ affirmat RG L K 4 dictam] dicta VP 5 definit] diffinit R M dici *om.* N domino nostro iesu V 6 itemque] itonque V¹ pyrrhus] pyrrus V¹ B MNL ppirus R pirrus K 7 operationem et rursum duas uoluntates intelligere R intellegere] intelligere R ML K 8 nullam] unam P² B² nulla B¹ 10 conprobat] conprobant VPG 11 itemque] itonque V¹ item G² M epistula] epistolam N K 13 aut] et K 14 incarnationis] incarnationes P¹ 15 protestatur] confitetur M eorum *om.* N condemnat] condempnat RG MNL condepnat K 16 excommunicat] excummunicat V¹P atque] adque VP² adquae P¹ et que K proicit] proiicit P² prohicit K 17 adtendat] attendat R M K institutum] intistutum B¹ instructum M discretionis] discretiones P¹ discretitionis B¹ discreditionis N 18 dispensandos] dispensandus B¹ populos] populus V B¹R christianos] christianus BR illustrante] inlustrante B K inlustrare N meruit] miruit R meruerit M 19 quemnam] quemne MNL censeat] senseat R 20 debet] debeat M¹ habet L 21 condemnat] condempnat RG MNL condepnat K instabiles] instabilis V definitiones] diffinitiones R M asseuerant] adseuerant B N K 22 operationes] operationis V 23 μίαν = ⟨unam⟩ *om.* VPG BR MNL K rursus] rursum BR MNL² K 24 denuo] de uno R N K alius et unam VPG 25 exestuans] estuans N et extuans K piissimi domini] piissime domine B cecitatis] caecitates P¹ errores] erroris B¹ abominetur] abhominetur P RG N K et *om.* VPG 26 rectitudinem] rectitudine VG uenienti] ueniente M 27 – 113,1 ac ... ecclesia *om.* M 27 ac] a P² conatibus = ἰσχύος presidio] consilio R

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

μετὰ τῆς τοῦ θεοῦ βοηθείας ἐλευθερωθήσεται ἡ ἁγία τοῦ θεοῦ ἐκκλησία, ἡ μήτηρ τοῦ χριστιανικωτάτου ὑμῶν κράτους, ἀπὸ τῆς πλάνης τῶν τοιούτων διδασκάλων, ἵνα τὴν εὐαγγελικὴν καὶ ἀποστολικὴν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ὀρθότητα, ἥτις τεθεμελίωται *ἐπὶ* τὴν στερεὰν *πέτραν* ταύτης τῆς τοῦ μακαρίου κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου ἐκκλησίας, ἥτις τῇ αὐτοῦ χάριτι καὶ *βοηθείᾳ* ἀπὸ πάσης πλάνης ἄχραντος διαμένει, πᾶς ὁ ἀριθμὸς τῶν προέδρων καὶ τῶν ἱερέων τούτου τοῦ κλήρου καὶ τῶν λαῶν ὁμοθυμαδὸν πρὸς τὸ εὐαρεστεῖν τῷ θεῷ καὶ τὴν ψυχὴν σωθῆναι τῆς ἀληθείας τὸν τύπον τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως ἅμα ἡμῖν ὁμολογήσῃ καὶ κηρύξῃ. ταῦτα δὲ τῇ ἡμετέρᾳ μετρίᾳ ἀναφορᾷ ἐνθεῖναι ἐφροντίσαμεν καταπεπονημένοι καὶ ἀδιαλείπτως στενάζοντες περὶ τῆς τοσαύτης πλάνης τῶν τῆς ἐκκλησίας ἱερέων, ἴδια μᾶλλον ζητούντων παρὰ τὴν ἀλήθειαν τῆς πίστεως ὁρίσαι καὶ τῆς ἀδελφικῆς ὑπομνήσεως τὸ ἀκέραιον εἰς οἰκείαν καταφρόνησιν ἀνήκειν κρινόντων, οὐ φθονοῦντι λογισμῷ, ὡς ὁ θεὸς μαρτυρεῖ, οὔτε κατ' ἔπαρσιν ἀλαζονείας οὔτε κατ' ἐναντίωσιν φιλονεικίας οὔτε μάτην ἐπιλαβέσθαι τῶν αὐτῶν διδασκαλίας ἐπιθυμοῦντες, μήτε οἱανδήποτε ὑποπτεύσῃ τις ἀνθρωπίνης τέρψεως ἀλαζονείαν, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ὀρθότητος αὐτῆς τῆς ἀληθείας, ἐν ᾗ σωθῆναι ἡμᾶς θαρροῦμεν, καὶ ὑπὲρ τοῦ κανόνος αὐτῆς τῆς καθαρᾶς καὶ εὐαγγελικῆς ὁμολογίας, ὑπὲρ σωτηρίας δηλονότι τῶν ψυχῶν καὶ τῆς συστάσεως τῆς τῶν Χριστιανῶν πολιτείας, ὑπὲρ ῥώσεως τῶν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους τὰς κυβερνήσεις διοικούντων τῆς ἐμῆς μετριότητος τοὺς προηγησαμένους ἀποστολικοὺς ὑπομνῆσαι ἐρωτῆσαι *ἐπιτιμῆσαι παρακαλέσαι ἐλέγξαι* καὶ πάντα τρόπον προτροπῆς ἐγγυμνάσαι, ὅπως θεραπείαν δυνήσεται τὸ νεαρὸν τραῦμα λαβεῖν, οὔτε μετὰ τὴν παλαιότητα τῆς δυσώδους πλάνης ἀπὸ τῆς κινήσεως ἀπεσιώπησαν, ἀλλὰ διὰ παντὸς προέτρεψαν καὶ διεμαρτύραντο, καὶ τοῦτο ἐξ ἀγάπης ἀδελφικῆς, οὐ κατὰ πονηρίαν ἢ κατὰ πεῖσμα μίσους – ἀπέστω, ἀπέστω ἀπὸ τῆς τῶν Χριστιανῶν καρδίας –, ἵνα εἰς ὅλισθον ἑτέρου παχύνηται, ὁπόταν ὁ τῶν πάντων κύριος διδάσκῃ· *οὐ θέλω τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἀλλ' ἵνα ἐπιστραφῇ καὶ ζήσῃ* ὁ *χαίρων ἐπὶ* ἑνὶ μετανοοῦντι *ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα* δικαίους, ὃς πρὸς τὸ ἐλευθερῶσαι τὸ *ἀπολωλὸς πρόβατον* τῆς ἑαυτοῦ μεγαλειότητος τὴν δυναστείαν ἐπικλίνας ἐξ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν καταβέβηκε· καὶ ἐξηπλωμέναις ταῖς πνευματικαῖς χερσὶν εὐχόμενοι καὶ δυσωποῦντες αὐτοὺς εἰς τὴν ὁμοψυχίαν τῆς ὀρθοδόξου

3 – 4 cf. Mt. 16,18 5 cf. Lc. 22,32 19 2. Tim. 4,2 24 – 25 Ez. 33,11 25 – 26 Mt. 18,12 – 13

MT v

4 τοῦ *om.* M μακαρίου] μακαριωτάτου MT 5 ὁ *om.* v 6 τούτου *om.* v 8 μετρίᾳ] μετρίῳ M 9 ἀδιαλείπτως] ἀδιαλείπτως T 14 μήτε οἱανδήποτε] μήποτε M τις οἱανδήποτε ἀνθρωπίνης M 15 αὐτῆς[1] *om.* v τῆς αὐτῆς[2] v 16 purae = καθαρᾶς καὶ (purae et) 20 δυνήσεται] δυνήσηται v 21 commonitione = κινήσεως (commotione – παραινέσεως) ἀπεσιώπησαν] ἀπεσιώπησεν M ἐσιώπησαν v 22 καὶ[1]] τοὺς v 24 παχύνηται] γανύηται M παννύ.εται T (*ras.*) τῶν *om.* M 26 ἀπολωλὸς] ἀπωλὸς MT 28 ulnis = χερσὶν

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

sancta dei ecclesia, ⟨mater⟩ christianissimi uestri imperii, de talium doctorum erroribus, ut euangelicam atque apostolicam orthodoxae fidei rectitudinem, quae fundata est *super* firmam *petram* huius beati Petri apostolorum principis ecclesiae, quae eius gratia atque *presidio* ab omni errore illibata permanet, omnis praesulum numerus ac sacerdotum cleri ac populorum unianimiter ad placendum deo animamque saluandam ueritatis formulam apostolicae traditionis nobiscum confiteatur et praedicet. haec autem nostrae humillimae suggestioni innectere curauimus afflicti atque incessabiliter ingementes de tantis ecclesiae sacerdotum erroribus, propria magis quaerentium quam ueritatem fidei statuere et fraternae ammonitionis sinceritatem ad proprium contemptum pertinere censentium, non inuido, sicut deus testis est, animo neque per elationem iactantiae neque per contentionis aduersitatem neque inaniter eorum doctrinam cupientes reprehendere, neque quamlibet quis suspicetur humanae delectationis arrogantiam, sed pro ipsius ueritatis, in qua saluari nos confidimus, rectitudine et pro ipsius purae euangelicae confessionis regula, pro salute uidelicet animarum ac rei publicae christianae stabilitate, pro sospitate Romani imperii gubernacula dispensantium meae humilitatis apostolicos praedecessores commonuisse rogasse *increpasse obsecrasse arguisse* et omnem modum exortationis exercuisse, quatenus medellam posset recens uulnus accipere, nec post inoliti erroris diuturnitatem a commonitione siluerant, sed semper hortati sunt ac contestati, et hoc ex fraterna caritate, non per malitiam uel pertinatiam odiosam – absit, absit a corde christiano –, ut in alterius lapsum crassetur, cum dominus omnium doceat: *nolo mortem peccatoris, sed ut conuertatur et uiuat, qui gaudet super* unum paenitentem *quam super nonaginta nouem* iustos, qui ad liberandam *ouem perditam* suae maiestatis inclinans potentiam de caelis ad terras descendit, sed exspansis spiritalibus ulnis optantes atque exorantes eos in orthodoxae

VPG BR MNL K

1 sancta] sicut P ἡ μήτηρ = ⟨mater⟩ *om.* VPG BR MNL K de talium] d&alium B^1 det alium B^2R doctorum] errorum K^1 doctoribus K 2 apostolicam] apostholicam B adpostolicam G orthodoxae] orthodoxo N rectitudinem] rectitudine P 3 apostolorum] apostulorum V apostholorum B 4 illibata] inlibata B NL K praesulum] praesolum B^1R 5 unianimiter] unanimiter BRG L K placendum] placendam VP deo] deum B^1 diuinus R formulam] formolam B^1 formula N 6 apostolicae] apostholicae B traditionis] tradictionis V praedicet] praedictae K 7 suggestioni] suggestione VPG ingementes] ingementis VP^1G MNL tantis] tantae MNL 9 ammonitionis] admonitionis BR M sinceritatem] sinceritatis N proprium] propriam V contemptum] contentum R 10 iactantiae] lactantiae N 12 delectationis] dilectationis G^1 N saluari] saluare B^1R lauari N 13 confidimus] confidemus B 14 romani] humani K 15 apostolicos] apostolices V apostholicos B commonuisse] communuisse BR comminuisse N 16 omnem] omne B exortationis] exortationi V N K exhortationi PG L 17 medellam] medillam B^1R medullam G medelam L K nec] ne M inoliti] inoleti B^1 diuturnitatem = παλαιότητα 17 – 18 commonitione] communitione B commotione MK 18 siluerant] siluerunt BR M^2 siluerent NL ex] est N 19 odiosam] hodiosam K absit^2 *om.* VPG L absit enim absit B^2 (enim = #) 20 lapsum] elapsum K^1 crassetur] grassetur B^2 doceat] dicat B^2 peccatoris] peccatores VPG 21 qui] quia N gaudet] gaudit B^1 paenitentem] paenitente V nonaginta nouem] .XCVIIII. VPG 22 liberandam] liberandim R ouem] uocem V maiestatis] magestatis B ad] a V 23 descendit] discendit VP sed = καὶ] et M exspansis] expansis P^2 BRG ML K spiritalibus] spiritualibus M optantes] obtentes B obtantur N exorantes] exortantes R NL exhortantes M orthodoxae] orthodoxiae VP^2 hortodoxiae P^1

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

πίστεως ἐπανακάμπτοντας ἀσπάσασθαι καὶ τὴν τούτων ἐπιστροφὴν πρὸς τὴν ὑγιῆ ὀρθότητα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἀναμένοντες, ὅπως ἀπὸ τοῦ ἡμετέρου καταλόγου, ἤτοι τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ ἀποστόλου, οὗτινος, εἰ καὶ ἀνάξιοι, τὴν διακονίαν ἐκτελοῦμεν καὶ τῆς παραδόσεως τὸν τύπον κηρύσσομεν, ἵνα μὴ ποιήσωσιν ἑαυτοὺς ἀλλοτρίους, ἀλλ' ὁμονοητικῶς ἅμα ἡμῖν τὴν ἀμώμητον θυσίαν ὑπὲρ τῆς συστάσεως τοῦ ἀνδρειοτάτου καὶ γαληνοτάτου κράτους ἀκαταπαύστως Χριστὸν τὸν κύριον ἐκδυσωπήσωσιν. πιστεύομεν, εὐσεβέστατοι τῶν πραγμάτων δεσπόται, μηδεμίαν ἀμφιβολίας ἀχλὺν ἀπομεῖναι, ἥτις πρὸς τὸ διαχωρίσαι δυνήσεται ἀντιστῆναι τοῖς ἑπομένοις τοῖς ἐφευρεταῖς τοῦ καινοῦ δόγματος· καὶ γὰρ ἡ πνευματικὴ εὐωδία τῆς γνώσεως, ὅθεν τῶν πατέρων ἀναπνέει τὰ ῥήματα, ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν καθέστηκε, καὶ τῶν αἱρετικῶν ἡ ἀπάνθρωπος δυσωδία ἀπὸ πάντων τῶν πιστῶν ἐξουδενώθη. καὶ ἐπειδὴ οἱ τοῦ καινοῦ δόγματος ἐφευρεταὶ τῶν αἱρετικῶν ἀκόλουθοι ἐδείχθησαν καὶ οὐ τοῖς ἁγίοις πατράσιν ἑπόμενοι, μήτε τοῦτο ἀπομείνῃ ἄγνωστον. τοιγαροῦν, ὅσον δήποτε τὴν ἰδίαν πλάνην θελήσει τις χρωματίσαι, ἀπὸ τοῦ φωτὸς τῆς ἀληθείας ἐλέγχεται, καθὼς καὶ *ὁ ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν* διδάσκει· *πᾶν τὸ φανερούμενον φῶς ἐστιν*, ἐπειδὴ ἡ ἀλήθεια ἀεὶ σταθηρὰ καὶ ἡ αὐτὴ διαμένει, τὸ δὲ ψεῦδος ἀεὶ ποικίλλεται καὶ ἐν τῷ ποικίλλεσθαι φανεροῦται καὶ ἐξελέγχεται ἑαυτῷ τοῦτο ἐναντίον εἶναι· ἐκ τούτου γὰρ καὶ ἑαυτοῖς τὰ ἐναντία διδάσκειν ἐδείχθησαν οἱ τοῦ καινοῦ δόγματος ἐφευρεταί, ὅτι τῆς εὐαγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως ἀκόλουθοι εἶναι οὐκ ἠθέλησαν. διό, ἐπειδὴ καὶ ἡ ἀλήθεια ἐφάνη τῇ ἐπισκέψει τῆς θεοπνεύστου ὑμῶν εὐσεβείας καὶ τὸ ψεῦδος ἀπεσημειώθη καὶ ἧς ἠξιώθη ἀποβλήσεως ἔτυχεν, ὑπολέλειπται, ἵνα ταῖς εὐμενείαις τῆς ⟨θεοστέπτου⟩ ὑμῶν φιλανθρωπίας τῆς νίκης τὸν στέφανον ἡ ἀλήθεια ἀναδησαμένη ἐκλάμψῃ καὶ τῆς καινότητος ἡ πλάνη μετὰ τῶν αὐτῆς ἐφευρετῶν καὶ τῶν τῇ διδασκαλίᾳ αὐτῶν ἀκολουθησάντων τῆς οἰκείας τόλμης τὴν ποινὴν ἀποτίσῃ, καὶ ἐκ τοῦ μέσου τῶν ὀρθοδόξων προέδρων ὑπὲρ τῆς καινότητος τῆς ἑαυτῶν αἱρετικῆς φαυλότητος ἐξωθηθῶσιν, ἣν ἐν μέσῳ τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας ἐπεχείρησαν εἰσαγαγεῖν καὶ τὸ ἀδιαίρετον καὶ ἄχραντον σῶμα τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ τῷ μολυσμῷ τῆς αἱρετικῆς φαυλότητος σπιλῶσαι. οὐδὲ γὰρ εὔλογόν

14 Rom. 11,13 14 – 15 Eph. 5,13

MT v

1 ἐπανακάμπτοντας] ἀναμένοντες M ἐπανακάμπνοντας T 4 τύπον] τόπον M κηρύσσομεν] κηρύττομεν v 10 ab-hominabilis = ἀπάνθρωπος (βδελυκτός) 12 μήτε] μηδὲ v 13 τις τὴν ἰδίαν πλάνην θελήσει MT 14 καὶ *om.* v 14 – 15 πᾶν γὰρ τὸ T 15 ἀεὶ *om.* M 17 ἑαυτοῖς] ἑαυτοὺς T ἐδείχθησαν] ἐδιδάχθησαν M 20 ψεῦδος] σκότος MT ἀπεσημειώθη] ἀπεμειώθη M 21 a deo coronato = ⟨θεοστέπτου⟩] θεοπνεύστου MT v 23 ἀκολουθησάντων] ἀκολουθησόντων M *ἀκολουθούντων* T 24 *ἑαυτῶν*] αὐτῶν MT 27 χριστοῦ καὶ τῷ v

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

fidei unianimitate remeantes amplecti eorumque conuersionem ad integram orthodoxae fidei rectitudinem praestolantes, quatenus de nostro consortio, immo beati Petri apostoli, cuius, licet indigni, ministerio fungimur et traditionis formulam praedicamus, seipsos non facerent alienos, sed concorditer nobiscum inmaculatam hostiam pro stabilitate fortissimi ac serenissimi imperii indesinenter Christum dominum exorent. credimus, piissimi rerum domini, nullam ambiguitatis remansisse caliginem, quae ad discernendum possit obsistere quos secuti sunt noui dogmatis inuentores; nam et suauitas spiritalis intellegentiae, qua patrum redolent dicta, coram oculis constituta sunt, et hereticorum abominabilis faetor ab omnibus fidelibus aspernandus innotuit. et quia noui dogmatis inuentores hereticorum sectatores ostensi sunt et non sanctorum patrum pediseque, nec hoc remansit incognitum. igitur, quantumcumque suum colorare uelit quisquam errorem, a luce ueritatis arguitur, sicut et *apostolus gentium* docet: *omne, quod reuelatur, lumen est*, quia ueritas constans semper et eadem permanet, semper autem falsitas uariatur et sibi ipsi uariando approbatur ac redarguitur esse contraria; ex hoc enim et sibi ipsis aduersa docuisse noui dogmatis inuentores ostensi sunt, quia euangelicae atque apostolicae fidei sectatores esse noluerunt. quapropter, quia et ueritas claruit deo inspiratae uestrae pietatis obtutibus et falsitas denotata et quam digna est abhominationem consecuta, restat, ut a deo coronatae uestrae clementiae piis fauoribus uictoriae coronam redimata ueritas fulgeat et nouitatis error cum suis inuentoribus et his, quorum doctrinam secuti sunt, propriae praesumptionis paenam exsoluat, et de medio orthodoxorum antistitum pro suae nouitatis heretica prauitate pellantur, quam intra unam sanctam catholicam atque apostolicam Christi ecclesiam conati sunt introducere et indiuiduum atque illibatum corpus ecclesiae ⟨Christi⟩ contagione prauitatis hereticae maculare. nec enim aequum est, ut nocentes

VPG BR MNL K

1 unianimitate] unanimitate P BRG L K unitate M¹ conuersionem] coruersionem B¹ conuersationem N orthodoxae] orthodoxiae V 2 apostoli] apostholi B 3 ministerio] mysnisterio V¹ misterii G fungimur] funguntur R fulgimur K¹ formulam] formolam B¹ seipsos] sed ipsos G 4 hostiam] ostiam K 5 exorent] exorarent BR 5 – 6 piissimi rerum domini] piissime rerum domine BR 6 ambiguitatis] ambiguetatis B¹ caliginem remansisse B 7 quos secuti sunt = τοῖς ἑπομένοις (qui?) secuti] sequuti K spiritalis] spiritualis M s̄p̄ītalis K 7 – 8 intellegentiae] intelligentiae RG ML K 8 coram] quorum B¹R sunt] est B² abominabilis] abhominabilis PG N 9 omnibus] ominibus P aspernandus] abspernandus V¹ aspernandis R asperandus K aspernandus innotuit = ἐξουδενώθη 10 sectatores] secutores G *om.* M ostensi] inuenti R hostensi K pediseque] pedisaequae VP N pedisequi B 11 igitur quantum *om.* N quantumcumque] quantum K uelit] uellit V 12 arguitur] arguetur B apostolus] apostulus V apostholus B reuelatur] reuelatum K est] esse N 13 constans] constat N semper] super V 14 approbatur] adprobatur BR NL K approbatur = φανεροῦται (apparet) redarguitur] redarguetur B¹R 15 ostensi] ostenti B¹ atque] atquae P¹ apostolicae] apostholicae B 16 sectatores] secutores G inspiratae] inspirante P¹G MNL inspiratis BR 17 obtutibus] optutibus PG NL denotata] denodata P² denudata M *marg.* digna] dignam BR abhominationem] abominationem BR M consecuta] consequuta K 18 uictoriae] uicturiae B¹ coronam] corona B redimata] redimatae B¹ redimi B² redimita R M K¹ redimiata NL redimat ac ueritas K² 19 quorum] corum V coram P 20 praesumptionis] praesumtionis B praesuptionis G paenam] penam RG NL K poenam M exsoluat] exsoluant K antistitum] antestitum V B¹ 21 pellantur] pelluntur G atque] atquae P et M apostolicam] apostholicam P B (!) 22 atque] atquae P¹ at M¹ illibatum] inlibatum B N ecclesiae] ecclesia VP¹ B¹ 23 τοῦ χριστοῦ = ⟨christi⟩ *om.* VPG BR MNL K contagione] contagionis B contagiones R prauitatis] peccati G aequum] equum R L K (ἴσον)

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

ἐστιν, ἵνα οἱ ὑπεύθυνοι τοὺς ἀνευθύνους βλάψωσιν ἢ τοὺς ἀναιτίους τῶν ἄλλων τὰ πλημμελήματα καταλάβωσιν, ὁπόταν κἂν εἰ ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ τοῖς κατακεκριμένοις συγχωρηθῇ, καθὼς αὐτοὶ οἱ συγχωρούμενοι οὐδεμιᾶς εὐεργεσίας αἰσθάνονται ἐν τῇ κρίσει τοῦ θεοῦ, οὕτως τοῖς φειδομένοις οὐκ ἐλάχιστος ὑπὲρ τῆς ἀναρμοδίου συμπαθείας κίνδυνος ἐπισωρεύεται. ταῦτα δὲ διὰ τοῦτο τὸν παντοδύναμον θεὸν τοῖς ⟨εὐτυχεστ⟩άτοις χρόνοις τῆς ὑμετέρας ἡμερότητος εἰς τὸ διορθώσασθαι πιστεύομεν φυλάξαι, ἵνα τὸν τόπον καὶ τὸν ζῆλον αὐτοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ τὸ ὑμέτερον κράτος καταξιώσαντος στέψαι ποιοῦντες ἐπὶ γῆς ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ εὐαγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἀληθείας δικαίαν κρίσιν προαγάγητε, ὅστις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους λυτρωτὴς καὶ σωτὴρ ὑπάρχων μέχρι τῆς σήμερον ὑβριζόμενος ἠνέσχετο καὶ τῷ κράτει τῆς ὑμετέρας ἀνδρειότητος ἐνέπνευσεν, ἵνα τῆς αὐτοῦ πίστεως τὸ πρᾶγμα, καθὼς τὸ δίκαιον ἀπαιτεῖ ⟨καὶ⟩ τῶν ἁγίων πατέρων καὶ τῶν ἱερῶν οἰκουμενικῶν πέντε συνόδων ἐψηφίσατο ἡ διδασκαλία, καταξιώσητε ἐξακολουθῆσαι καὶ τοῦ λυτρωτοῦ καὶ συμβασιλέως τὴν περὶ τῆς πίστεως αὐτοῦ ὕβριν διὰ τῆς αὐτοῦ προστασίας ἀπὸ τῶν καταφρονησάντων ἐκδικήσητε, τὸ προφητικὸν ἐκεῖνο λόγιον μετὰ βασιλικῆς φιλανθρωπίας μεγαλοψύχως ἀναπληροῦντες. ὅθεν ὁ βασιλεὺς καὶ προφήτης Δαυὶδ πρὸς τὸν θεὸν φθέγγεται· *ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου*, φάσκων, *κατέφαγέ με*· ὅθεν ὑπὲρ τοῦ τοιούτου θεαρέστου ζήλου ἐπαινεῖται καὶ ἐκείνην τὴν μακαρίαν φωνὴν ἀκοῦσαι ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ τῶν ὅλων ἠξιώθη· *εὗρον Δαυὶδ ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου*, ᾧτινι καὶ ἐν τοῖς ψαλμοῖς ἐπαγγέλλεται· *εὗρον Δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου ἐν ἐλαίῳ ἁγίῳ μου ἔχρισα αὐτόν· ἡ γὰρ χείρ μου συναντιλήψεται αὐτῷ καὶ ὁ βραχίων μου κατισχύσει αὐτόν*, ὅπως, οὕτινος τὸ πρᾶγμα τῇ ζεούσῃ σπουδῇ ἡ τῆς χριστιανικωτάτης ὑμῶν φιλανθρωπίας εὐσεβὴς βασιλεία ἀγωνίζεται, ἀποτελέσαι ἀνταμείψεως χάριν πάσας τὰς πράξεις τοῦ ἀνδρειοτάτου ὑμῶν κράτους εὐτυχεῖς καὶ αἰσίας ποιήσῃ, ὃς ἐν τοῖς αὐτοῦ ἁγίοις εὐαγγελίοις ἐπαγγέλλεται φάσκων· *ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν*. πάντες γάρ, πρὸς οὓς κατέλαβεν ἡ τῶν θείων ὑμῶν κεραιῶν εἴδησις, καὶ ὅτι οὕτως εὐμενῶς τῆς σεβασμίας μεγαλοψυχίας τῆς ὑμῶν ἡμερότητος ἀπεδείχθη ὁ σκοπός, ἀναριθμήτους εὐχαριστίας καὶ ἀδιαλείπτους ἐπαίνους θαυμάσαντες περὶ τοῦ τοσούτου τῆς συμπαθείας μεγέθους τῷ κατορθωτῇ τοῦ ἀνδρειοτάτου ὑμῶν κράτους ἀποδεδώκασιν, ἐπειδὴ ὡς ἀληθῶς εὐσεβέστατοι καὶ δικαιότατοι βασιλεῖς ἅπερ εἰσὶ τοῦ θεοῦ μετὰ φόβου θεοῦ κατηξιώσατε διαπράττεσθαι, πᾶσαν ἀβλάβειαν τοῖς στελλομένοις παρ' ἡμῶν προσώποις ὑποσχόμενοι. καὶ θαρροῦμεν, ὅτι ἅπερ ὑπέσχετο ἡ

16 Ps. 68,10 18 – 19 Act. 13,22 19 – 21 Ps. 88,21 – 22 24 – 25 Mt. 6,33

MT v

2 ὁπόταν γὰρ MT κἂν εἰ] μὴ M 3 οἱ] μὴ M οὐδεμιᾶς] οὐδεμίας M 4 τοῖς *om.* M οὐκ ἐλάχιστος *om.* M 5 ἐπισωρεύεται] ἐπισωρεύται T δὲ *om.* MT felicibus = ⟨εὐτυχεστ⟩άτοις] ἐσχάτοις MT v 6 ὑμετέρας] ἡμῶν MT πιστεύομεν *om.* M 9 προαγάγητε] προαγάγετε MT 10 ἐνέπνευσεν] ἐνέμπνευσεν M 11 et = ⟨καὶ⟩ *om.* MT v 15 μεγαλοψύχως *om.* M qua = ὅθεν (quare) 17 καὶ *om.* MT 18 εὗρον] ηὗρον T 19 εὗρον] ηὗρον T 22 φιλανθρωπίας εὐσεβὴς βασιλεία] βασιλείας εὐσέβεια MT ἀνταμείψεως χάριν *om.* MT 23 eorum = ὑμῶν ὃς] ὡς MT v 24 αὐτοῦ] ἑαυτοῦ MT 26 ὅτι οὕτως] ὁ τοιοῦτος T 29 ὦ εὐσεβέστατοι MT 31 στελλομένοις] τε ἑλομένοις MT a nostra paruitate = παρ' ἡμῶν

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

innocentibus noceant aut inmunes aliorum delicta percellant, cum etsi in hoc seculo condemnatis parcatur, sicut ipsi quibus parcitur, nullum in dei iudicio sentiunt beneficium, ita parcentibus non minimum ingerunt pro illicita conpassione periculum. haec autem ideo deum omnipotentem felicibus uestrae mansuetudinis ad emendandum credimus reseruasse temporibus, ut locum et zelum ipsius domini nostri Iesu Christi, qui uestrum imperium coronare dignatus est, facientes in terris pro eius euangelica atque apostolica ueritate iustum iudicium proferatis, qui, dum humani generis redemptor atque saluator sit, iniuriam passus nunc usque sustinuit uestraeque fortitudinis aspirauit imperio, ut eius fidei causam, sicut aequitas exigit et sanctorum patrum sacrarumque generalium quinque synodorum decreuit instructio, exsequi dignemini et redemptoris ac corregnatoris iniuriam de suae fidei contemptoribus per eius praesidium ulciscamini, propheticum illud uaticinium cum imperiali clementia magnanimiter adimplentes. qua⟨re⟩ rex et propheta Dauid ad deum eloquitur: *zelus domus tuae*, inquiens, *comedit me*; unde pro tali deo placito zelo collaudatus illam beatam uocem audire a creatore omnium meruit: *inueni Dauid uirum secundum cor meum, qui faciat omnes uoluntates meas*, cui et in psalmis pollicitur: *inueni Dauid seruum meum, in oleo sancto meo unxi eum; manus enim mea auxiliabitur ei, et brachium meum confortauit eum*, ut cuius causam conflagranti studio elaborat christianae clementiae uestrae piissimus principatus efficere, remunerationis gratia omnes actus fortissimi eorum imperii felices et prosperos faciat, qui in suis sacris euangeliis repromittit inquiens: *quaerite primum regnum dei et haec omnia adicientur uobis*. omnes enim, ad quos sacrarum apicum peruenit notitia, et quia sic benigniter augustae magnanimitatis uestrae mansuetudinis est demonstratus intentus, innumeras gratiarum actiones et incessabiles laudes ammirati de tanta clementiae magnitudine propagatori fortissimi uestri imperii persoluerunt, quia uere ut piissimi et equissimi principes quae dei sunt cum dei timore dignati estis peragere, omnem inmunitatem a nostra paruitate dirigendis personis polliciti. et confidimus, quia quae promisit uestra pia clementia potens est et efficere,

---

VPG BR MNL K

---

1 inmunes] immunes ML delicta] debita B percellant] praecellunt VP² percellant = καταλάβωσιν (καταβάλωσιν) 1 – 2 condemnatis] condemnandis VP (*recte?*) condempnandis G condempnatis R ML condempnantis N condepnatis K 2 parcitur] pascitur NL iudicio] iudicium R K sentiunt parcendo beneficium BR MNL K 3 illicita] inlicita B NL K 5 zelum] zaelum G 6 atque] quae VPG apostolica] apostholica B apostolicaque G 8 sustinuit] sustenuit V uestraeque] uestrae BR MNL K imperio] imperium BR 9 aequitas] aequitaes B exigit] exegit R sacrarumque] sacrumque V 10 exsequi] exequi RG MNL K et] ut R corregnatoris] conregnatoris BR L K congregatoris M regnatoris N iniuriam] iniurian B 11 contemptoribus] contemtoribus BG ulciscamini] dulciscamini VP propheticum] profeticum P BR prophaticum G profecti cum N 12 qua⟨re⟩ *coni.* Lu] qua VPG BR MNL K dauid] ∂∂ V R deum] dominum B 13 eloquitur] loquitur VPG M unde] undi V 13 – 14 collaudatus] conlaudatus V collatus P¹ 14 a creatore omnium audire K 15 faciat] facit B N (Vulg.: faciet) pollicitur] pollicetur B M 16 in *om.* L K + Vulg. unxi] uncxi V 17 confortauit] confortabit L K + Vulg. conflagranti] confragilitatis V confraglantis P¹ conflagrantis P² B¹R NL conflagrati M¹ elaborat] elaborant VPG 18 actus] actos BR 19 felices] felicis V faciat] faciant VPG 20 dei et iustitiam eius et VPG 21 sacrarum] sacrorum M et *om.* PG magnanimitatis] magnae nimitatis V magnanimitas BR 23 laudes] laudabiles M ammirati] admirati R M clementiae] clementia V uestri fortissimi BR 24 imperii] imperi B¹ persoluerunt] persoluetur ML K ut] et R equissimi] aequissimi P BG MN 25 estis *om.* N inmunitatem] immunitatem B ML paruitate] prauitate VG N 26 est *om.* N

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

ὑμετέρα εὐσεβὴς εὐμένεια δύναται καὶ ἀποτελέσαι, ὅπως ὅπερ τῷ θεῷ ἀφιέρωται θεοσεβεῖ φιλανθρωπίᾳ παρὰ τοῦ φιλοχρίστου ὑμῶν κράτους οὐδὲν ἧττον τῆς αὐτοῦ παντοκρατορίας συνεργούσης καὶ ἡ ὑπόσχεσις πληρωθήσεται. ὅθεν καὶ ἔπαινος ἀπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν τῶν Χριστιανῶν καὶ αἰωνίζουσα μνήμη καὶ συνεχὴς εὐχὴ πλεονάσει ὑπὲρ ῥώσεως τῆς δωρηθησομένης τροπαιούχου καὶ τελείας νίκης ἀπὸ τοῦ δεσπότου Χριστοῦ, οὗτινος καὶ τὸ πρᾶγμα ἐστίν, ὅπως τῆς ἀνωτάτης μεγαλειότητος τῷ φόβῳ πληγέντα τὰ γένη τῶν ἐθνῶν ὑπὸ τοῖς σκήπτροις τοῦ ῥωμαλέου ὑμῶν κράτους τοὺς ἑαυτῶν αὐχένας ταπεινοθέντας ὑποστρώσουσιν, ἵνα τῆς ὑμετέρας εὐσεβοῦς βασιλείας κρατυνθῇ ἡ δυναστεία, ἕως τὸ χρονικὸν κράτος ἡ διαιωνίζουσα μακαριότης τῆς ἀϊδίου διαδέξηται βασιλείας. οὐδὲ γὰρ δυνήσεται ἄλλο ὅμοιον εὑρεθῆναι, ὅπερ τὴν φιλανθρωπίαν τῆς ὑμετέρας ἀηττήτου ἀνδρείας τῇ θείᾳ παραθήσεται μεγαλειότητι, εἰ μὴ ἵνα ἐξωθηθέντων τῶν πλανωμένων ἀπὸ τοῦ τῆς ἀληθείας κανόνος τῆς εὐαγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως πανταχοῦ φανερωθῇ καὶ κηρυχθῇ τὸ ἀκέραιον.

Διὰ τοῦτο, εὐσεβέστατοι καὶ θεοδίδακτοι δεσπόται καὶ τέκνα, ἐὰν τοῦτον τὸν κανόνα τῶν ἁγίων γραφῶν, τῶν σεβασμίων συνόδων, τῶν πνευματικῶν πατέρων ἀνεπίληπτον τοῦ ἀποστολικοῦ δόγματος κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν αὐτῶν ἔννοιαν, δι' οὗ τῆς ἀληθείας ἡμῖν τὸν τύπον τοῦ πνεύματος ἀνακαλύπτοντος ἔδειξαν, ὁ πρόεδρος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας σὺν ἡμῖν κρατεῖν καὶ κηρύττειν ἐπιλέξηται, εἰρήνη πολλὴ γενήσεται *τοῖς ἀγαπῶσιν τὸ ὄνομα* τοῦ θεοῦ καὶ οὐκ ἀπομενεῖ τι σκάνδαλον διχονοίας, καὶ γενήσεται τὸ ἐν ταῖς Πράξεσι τῶν ἀποστόλων, ἐπὰν διὰ τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου πνεύματος ὁ λαὸς πρὸς ἐπίγνωσιν τῆς χριστιανότητος προσέλθῃ πᾶσιν ἡμῖν *καρδία μία καὶ ψυχὴ μία*. ἐπεί, ὅπερ ἀπέστω, τὴν πρὸ μικροῦ ἀπὸ ἄλλων εἰσαχθεῖσαν καινότητα ἐπισπάσασθαι θελήσοι καὶ ταῖς ἀλλοτρίαις διδασκαλίαις ἀπὸ τοῦ κανόνος τῆς ἀληθείας τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ἑαυτὸν σαγηνεῦσαι, ἤντινα ἅτε δὴ ταῖς ψυχαῖς καταδίκην ἐκκλῖναι ἀδιαλείπτως ἀπὸ τῶν προηγησαμένων τὴν ἡμετέραν μετριότητα προτραπέντες καὶ ὑπομνησθέντες μέχρι τούτου ὑπερέθεντο, αὐτὸς γνώσεται, ⟨ὅ⟩τι περὶ τῆς τοιαύτης καταφρονήσεως ἐν τῷ θείῳ τοῦ Χριστοῦ κριτηρίῳ ἀπολογήσεται παρὰ τῷ δικαστῇ πάντων τῷ ἐν οὐρανοῖς ὄντι, ᾧτινι καὶ ἡμεῖς ⟨αὐτοὶ⟩ ὑπὲρ τῆς προσληφθείσης διακονίας

---

1 cf. Rom. 4,21 19 Ps. 5,12 21 Act. 4,32

MT v

---

1 δύναται] δυνατὴ M 3 πληρωθήσεται] πληρωθῇ T 4 αἰωνίζουσα ἡ μνήμη M 4 – 5 ῥώσεως καὶ τῆς T 6 ἀνωτάτης] ἀνωτάτῳ με M 7 ῥωμαλέου] ῥωμαίου M 8 ταπεινοθέντας] ταπεινοθέντες MT κρατυνθῇ] κραταιωθῇ MT 11 ἀνδρείας] ἀνδρίας M 17 ἀνακαλύπτοντος τοῦ πνεύματος v 19 ἀπομενεῖ] ἀπομείνῃ v 22 ἀπέστω εἰ τὴν v ἀπὸ τῶν ἄλλων M 24 noxiam = καταδίκην 26 μέχρι τούτου *om.* M quod = ⟨ὅ⟩τι *coni.* Frohne] τι MT v 28 et nos ipsi = καὶ ἡμεῖς ⟨αὐτοὶ⟩] καὶ ἡμεῖς καὶ αὐτὸς MT v προσληφθείσης] ληφθείσης M

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

quatenus, quod deo a uestrae christianitatis imperio relegiosa humanitate deuotum est et promissum, nihilominus eius auxiliante omnipotentia compleatur. unde et laus ab omnibus nationibus christianis et perennis memoria et frequens oratio pro sospitate triumphalibus ac perfectis uictoriis concedendis ante Christum dominum, cuius causa est, effundatur, quatenus supernae maiestatis terrore perculsae gentium nationes sub sceptris uestri robustissimi principatus humiliter colla prosternant, ut piissimi uestri regni continuetur potentia, dum temporali imperio aeterni regni succedit perennis felicitas. nec enim poterit aliud simillimum inueniri, quod uestrae inuictissimae fortitudinis diuinae maiestati conmendet clementiam, quam ut repulsis a regula ueritatis errantibus euangelicae atque apostolicae nostrae fidei ubique illustretur ac praedicetur integritas.

Propterea, piissimi et a deo instructi domini filii, si hanc sanctarum scripturarum, uenerabilium synodorum, spiritalium patrum inreprehensibilem apostolicae dogmatis regulam iuxta euangelicam eorum intellegentiam, per quam ueritatis nobis formulam spiritu reserante monstrata sunt, Constantinopolitanae praesul ecclesiae tenere nobiscum ac praedicare delegerit, pax multa erit *diligentibus nomen* dei et ullum non remanet dissensionis scandalum, et fiet quod in Actibus apostolorum, dum per gratiam sancti spiritus populus ad cognitionem christianitatis accederet omnibus nobis *cor unum et anima una*. sin autem, quod porro sit, nouitatem nuper ab aliis introductam amplecti maluerit et alienis a regula ueritatis orthodoxae atque apostolicae nostrae fidei sese inretire doctrinis, quam utpote animabus noxiam declinare indesinenter ab apostolicis meae humilitatis praedecessoribus exortati atque commoniti usque actenus distulerunt, ipse nouerit, quod de tali contemptu in diuino Christi examine satisfaciat apud iudicem omnium qui in caelis est, cui et nos ipsi pro suscepto uere praedicationis ministerio uel praesumptione christia-

VPG BR MNL K

1 quod deo] quod in deo B¹R quod de eo M¹NL a uestrae] aurem MNL relegiosa] religiosa RG MNL K 2 nihilominus] nichilominus RG N omnipotentia] clementia K omnibus] hominibus R hominus N 3 nationibus *om.* B¹ perennis] perhennis RG L K 5 perculsae] perclusae VP precluse K gentium] agentium VP¹ sub sceptris] susceptoris N susceptris K uestri] uestris V 5 – 6 robustissimi] rubustissimi V 6 prosternant] prosternauit B¹ continuetur] continuatur M 7 aeterni] aeterna B¹ succedit] succidit V succendit NL perennis] perhennis RG K 8 simillimum] similem B¹ simile B² inueniri] inuenire VPG maiestati] maiestate VP¹G maiestatis P² 8 – 9 conmendet clementiam] conmendat clementia K 9 errantibus] errentibus B¹ atque] atquae P apostolicae] apostholicae B 10 ubique non illustretur a praedicetur M illustretur] inlustretur B 11 piissimi] piissime B² instructi domini filii] instructae domini fili B 12 uenerabilium] uaenerabilium P spiritalium] spiritualium M inreprehensibilem] inrepraehensibilem VP¹ apostolicae] apostholicae B apostolici MNL K 13 intellegentiam] intelligentiam RG M K formulam] furmulam B¹ 14 reserante] reserantem VPG N monstrata sunt = ἔδειξαν, monstra⟨uer⟩unt *coni.* Lu 15 ullum] illum V remanet] remanebit B² 15 – 16 dissensionis] dissentionis R dissessionis N 16 apostolorum] apostholorum B dum *om.* M 17 accederet] accederit B¹ accesserit R nobis *om.* G 18 porro longe sit BR (!) ab *om.* B 19 orthodoxae] orthodoxiae VPG apostolicae] apostholicae B 20 noxiam animabus K noxiam] noxam B¹R indesinenter] indesinenti B¹R indesinentes B² apostolicis] apostholicis B 21 exortati] exhortati BR MN K commoniti] cummoniti N commoti K actenus] hactenus R M ipse] ipsi VP 22 de tali] d&ali B¹ contemptu] contemtu B conteptu N cotentu K examine] ex animae N satisfaciat] satisfaciaet B 23 uere] uerae M 23 – 121,1 christianae] christiani VP²

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

τοῦ ἀληθοῦς κηρύγματος ἢ τῆς ἐναντίας προλήψεως τῆς χριστιανικωτάτης πίστεως, ὅταν πρὸς τὸ κρίνειν παραγένηται, λόγον ἀποδώσομεν, καὶ ἡμῖν μέν, ὅπερ δεόμενος παρακαλῶ, ἐκγένηται τὸν ἀποστολικὸν καὶ εὐαγγελικὸν τῆς ὀρθῆς πίστεως κανόνα, ὡς *ἀπ' ἀρχῆς παρελάβομεν*, ἀδιασείστως καὶ ἐλευθερίως μετὰ ἁπλῆς καθαρότητος ἀκέραιον καὶ ἄτρωτον φυλάξαι. διόπερ τῇ ὑμετέρᾳ σεβασμίᾳ γαληνότητι ὑπὲρ τῆς στοργῆς καὶ τιμῆς τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ὀρθῆς πίστεως ἀπ' αὐτοῦ τοῦ συμβασιλέως τοῦ χριστιανικωτάτου ὑμῶν κράτους τοῦ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὗτινος τὴν ἀληθῆ πίστιν ἄχραντον ἐπιθυμεῖτε φυλάττειν, τέλειος μισθὸς καταλογισθήσεται τοῖς εὐσεβέσι καμάτοις, ὅτι ἔν τινι οὐδὲν ἠμελήθη ἢ παρεωράθη ἀπὸ τῆς ὑμῶν θεοστεφοῦς εὐμενείας, ὅπερ ἀνήκειν δυνήσεται τῇ ὑγιεῖ ἀκεραιότητι τῆς ἀληθοῦς πίστεως πρὸς τὴν τῶν ἐκκλησιῶν ὁμόνοιαν, ἐπειδὴ ὁ κριτὴς τῶν πάντων θεὸς τὴν πρόθεσιν ἐκζητεῖ τῆς διανοίας καὶ τὴν σπουδὴν τῆς εὐσεβείας προσδέχεται, ὃς τὰς ἐκβάσεις τῶν πραγμάτων, καθὼς συμφέρει⟨ν⟩ κρίνει, καὶ διοικεῖ.

Παρακαλῶ τοίνυν, εὐσεβέστατοι καὶ φιλανθρωπότατοι βασιλέων καὶ αὔγουστοι, καὶ ἅμα σὺν τῇ ἐμῇ ἐλαχιστίᾳ πᾶσα ψυχὴ Χριστιανῶν γονυπετοῦσα δέεται, ἵνα πᾶσι τοῖς θεαρέστοις ἀγαθοῖς καὶ ταῖς θαυμασταῖς καὶ βασιλικαῖς εὐεργεσίαις, ἅστινας διὰ τῆς ὑμῶν θεαρέστου σπουδῆς ἡ ὕψιστος ῥοπὴ τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει χαρίσασθαι κατηξίωσε, καὶ τοῦτο εἰς ὁλόκληρον ἀποκατάστασιν τῆς τελείας εὐσεβείας τῷ συμβασιλευόντι δεσπότῃ Χριστῷ *εὐπρόσδεκτον θυσίαν* προσαγαγεῖν κελεύσητε, τὸν λόγον τῆς ἀτιμωρησίας χαρισάμενοι καὶ ἐλευθέραν τοῦ λαλεῖν ἄδειαν ἑνὶ ἑκάστῳ τῷ λαλεῖν ἐθέλοντι καὶ λόγον ὑπὲρ τῆς πίστεως, ἧς πιστεύει καὶ κρατεῖ, ἀποδοῦναι, ἵνα ἀπὸ πάντων φανερῶς ἐπιγνωσθῇ, ὅτι οὐδενὶ φόβῳ, οὐδεμιᾷ δυναστείᾳ, οὐδεμιᾷ ἀπειλῇ ἢ ἀποστροφῇ τίς ποτε ὑπὲρ τῆς ἀληθείας τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως λαλεῖν θέλων ἐκωλύθη ἢ ἀπεβλήθη, ὅπως πάντες ὁμοθυμαδὸν ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καὶ οὕτως ἀνεικάστου ἀγαθοῦ εἰς πάντα τὸν χρόνον τῆς ἑαυτῶν ζωῆς τὴν θείαν μεγαλωσύνην δοξάζωσι καὶ ὑπὲρ ῥώσεως καὶ ὑψώσεως τοῦ ἀνδρειοτάτου ὑμῶν κράτους ἀκαταπαύστους ὁμοθυμαδὸν τῷ δεσπότῃ Χριστῷ δεήσεις ἐκχέωσιν.

---

3 – 4 Lc. 1,2 18 2. Petr. 2,5

MT v

---

1 προλήψεως] προσλήψεως M 3 ἐκγένηται] ἐγγένηται v 4 ἁπλῆς] πάσης v 7 eorum = ὑμῶν οὗτινος καὶ τὴν v 12 expedire = συμφέρει⟨ν⟩] συμφέρει MT v 13 καὶ φιλανθρωπότατοι βασιλέων καὶ *om.* v 15 θαυμασταῖς] θαυμασίαις M eorum = ὑμῶν 19 ἐθέλοντι] θέλοντι v 23 πάντες] ἅπαντες v

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

nae relegioni contraria, dum ad iudicandum aduenerit, reddituri sumus rationem nobisque, quod suppliciter obsecro, liceat apostolicam atque euangelicam rectae fidei regulam, ut *ab exordio percipimus*, inconcusse et liberiter cum simplici puritate integram atque illibatam seruare. uestrae proinde augustissime serenitati pro affectu ac reuerentia catholicae atque apostolicae rectae fidei ab ipso corregnatore eorum christiani imperii domino Iesu Christo, cuius ueram confessionem intemeratam cupitis conseruare, perfecta piorum laborum reputabitur mercis, quia nihil in aliquo neglectum est uel omissum a uestra a deo coronata clementia, quod posset salua integritate uerae fidei ad ecclesiarum concordiam pertinere, quia iudex omnium deus propositum mentis exquirit et studium pietatis acceptat, qui causarum exitus, sicut expedire iudicat, et dispensat.

Obsecro itaque, piissimi atque clementissimi augusti, atque una cum mea exiguitate omnis anima christiana flexu genu suppliciter deprecatur, ut omnibus deo placitis bonis atque ammirandis imperialibus beneficiis, quae per eorum deo acceptabile studium superna dignatio humano generi concedere dignata est, etiam hoc ad redintegrationem perfectae pietatis corregnatori Christo domino *hostiam acceptabilem* offerrere iubeatis, uerbum inpunitatis concedentes et liberalem loquendi facultatem unicuique loqui uolenti et uerbum impendere pro fide, quam credit et tenet, quatenus ab omnibus manifestissime cognoscatur, quod nullo terrore, nulla potestate, nulla comminatione uel auersione quisquam pro ueritate catholicae atque apostolicae fidei loqui uolens prohibitus aut repulsus est, quatenus omnes unianimiter pro tanto et tam inaestimabili bono per cunctum suae uitae spatium diuinam maiestatem glorificent et pro incolomitate atque exaltatione fortissimi uestri imperii unianimiter incessabiles Christo domino praeces effundant.

VPG BR MNL K

---

1 relegioni] religioni RG MNL K 2 apostolicam] apostholicam B atque] atquae P^1 3 percipimus] percepimus P BG M liberiter] libere B^2 libenter R L liberaliter M 4 illibatam] inlibatam B N K augustissime] agustissime V augustissimae B^2G M 5 atque apostolicae *om.* K apostolicae] apostholicae B corregnatore] conregnatore P^2 BRG NL eorum *om.* B coram R 6 perfecta] perfectam BR NL K 7 reputabitur] repotabitur B^1 reportabitur R mercis] merces P B^2RG MNL K nihil] nichil RG N neglectum] neclectum B^1 M omissum] emissum V amissum P obmissum BR 8 quod non possit BR posset] posse MNL K 9 iudex est omnium G 10 qui] quiae BR expedire] expetire B^1 11 itaque] taquae P^1 piissimi atque clementissimi augusti] piissime atque clementissime auguste BR piissimi domini atque G M augusti] agusti V cum ea mea B^1 mea] ea P N 12 flexu] flexo P^2 B^2RG M suppliciter] subpliciter B supliciter G L deprecatur] depraecatur B deprecamur MNL placitis] placitus B 13 atque] atquae P^1 ammirandis] admirandis ML 14 dignata] dignatus V ad *om.* R redintegrationem] redingrationem P^1 reitegrationem RG 15 corregnatori] conregnatori R NL K offerrere] offerre BRG MNL K 16 inpunitatis] inponitatis B^1R et^1] ut MNL liberalem] liberabilem N uolenti] uolendi N 17 impendere] inpendere P BG N tenet] tenit B^1 omnibus] hominibus G cognoscatur] cognuscatur V 18 terrore] errore G nulla^2] nullam N auersione] auersio V aduersione R 19 catholicae] captolice L captholicae K^1 atque] atquae P apostolicae] apostholicae B 20 unianimiter] unanimiter P BRG NL K tanto] tanta N et tam] etiam MN inaestimabili] inaestimabile B^1 inestimabili RG N inextimabili L K bono] bona V per cunctum] percussum R suae uitae] suauitate V 21 incolomitate] incolumitate R L 22 unianimiter] unanimiter P BRG NL K incessabiles] incessabilis B^1 praeces] preces RG MNL K

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

Ἡ ὑπογραφή

Τὸ εὐσεβέστατον τῶν δεσποτῶν κράτος ἡ ὕψιστος χάρις διαφυλάξοι καὶ τούτῳ πάντων τῶν ἐθνῶν τοὺς αὐχένας ὑποτάξοι.

Η ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΙΚΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

ΤΟΙΣ ΕΥΣΕΒΕΣΤΑΤΟΙΣ ΔΕΣΠΟΤΑΙΣ ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΟΤΑΤΟΙΣ ΝΙΚΗΤΑΙΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΑΙΟΥΧΟΙΣ ΠΟΘΗΤΟΙΣ ΤΕΚΝΟΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΔΕΣΠΟΤΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩ ΜΕΓΑΛΩ ΒΑΣΙΛΕΙ ΗΡΑΚΛΕΙΩ ΚΑΙ ΤΙΒΕΡΙΩ ΑΥΓΟΥΣΤΟΙΣ ΑΓΑΘΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΔΟΥΛΟΣ ΤΩΝ ΔΟΥΛΩΝ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΣΥΝ ΠΑΣΑΙΣ ΤΑΙΣ ΣΥΝΟΔΟΙΣ ΤΑΙΣ ΑΝΗΚΟΥΣΑΙΣ ΤΗ ΣΥΝΟΔΩ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ

Πάντων τῶν ἀγαθῶν ἐλπὶς ὑπάρχειν γνωρίζεται, ἡνίκα ἡ βασιλικὴ κορυφὴ τὸν στέψαντα αὐτὴν καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐγκαταστήσαντα πρὸς σωτηριώδη κυβέρνησιν ἐπιγινώσκουσα τὴν περὶ αὐτοῦ ἀληθῆ ὁμολογίαν, ᾗτινι μόνῃ ὑπὲρ πάντα τὰ δῶρα ἐπιτέρπεται, πιστῶς ἐπιζητήσει καὶ ἀναζωπυροῦντι λογισμῷ περιπτύσσεσθαι ἐπιθυμεῖ. καὶ τοῦτο τοῦ θεοῦ ἐξοχώτατόν ἐστι δῶρον, ἐξ οὗ *πᾶσα δόσις ἀγαθὴ* προέρχεται, πρὸς ὃν ἐπαναφέρεται ὅπερ προσελήφθη ἀπὸ τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος· οὕτινος τῷ πνεύματι ἐν τοῖς τῆς διανοίας ἀποκρύφοις οἰκοδομοῦντος καὶ ἀναρρωνύντος τῇ πνευματικῇ βράσει τῆς ἀκτῖνος τοῦ εὐσεβοῦς σκοποῦ κύκλῳ πάντα διακαθαίρονται καὶ τῆς *εὐωδίας ἡ ὀσμὴ ἀπὸ τῆς θυσίας* τῆς καρδίας ἀνέρχεται πρὸς τὸν κύριον, ὅστις τῷ τοιούτῳ δώρῳ εὐαρεστεῖται· ὅθεν καὶ ἐν τοῖς ἐπιγείοις εὐτυχίαν δωρήσεται καὶ ἅπαντα τὰ ἔθνη ὑποτάξει, ἅπερ προσκαλεῖται πρὸς τὴν ὁμολογίαν τῆς ἀληθοῦς αὐτοῦ ἐπιγνώσεως, τὰ ὑποτεταγμένα τῷ χριστιανικῷ κράτει ⟨*ἐκ τῆς ἐξουσίας ἐλευθεροῖ τοῦ σκότους*⟩, ἵνα εὐτυχεῖς ποιήσῃ τοὺς τεταπεινωμένους, οὓς ταλαιπώρως ὑψοῦσθαι πρὸς κατάβλησιν ἑαυτῶν παρείασεν.

Ἐπειδὴ δέ, εὐσεβέστατοι καὶ ἀνδρειότατοι βασιλέων, τῆς σεβασμίας ὑμῶν εὐσεβείας σὺν ἐπαίνῳ θαυμάζομεν τὴν θεάρεστον πρόθεσιν, ἣν περὶ τὴν ἀποστολικὴν ἡμῶν πίστιν ἔχειν κατηξιώσατε – τοῦ θεοῦ μυστικῶς πληροφοροῦντος οὐ ῥήμασι ῥευστοῖς οὔτε λαλιᾷ

---

20 Jac. 1,17 23 Phil. 4,18; Lev. 1,9 27 Col. 1,13

MT K(8) v

---

1 ἡ ὑπογραφή *om.* v 3 διαφυλάξοι] διαφυλάξει v 4 ὑποτάξοι] ὑποτάξει T v 8 ἡ *inc.* K (140,10) ἡ *om.* M ἡ … ἀναφορᾶς] ἴσον συνοδικῆς ἐπιστολῆς ἀποσταλείσης τοῖς αὐτοῖς βασιλεύσιν ἀπὸ τῆς πρεσβυτέρας ῥώμης v 10 καὶ[2] *om.* K v 11 ἡμῶν *om.* MT 11 – 12 χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν κωνσταντίνῳ MT 14 τῇ συνόδῳ *om.* M 16 τῶν *om.* v 17 ἐγκαταστήσαντα πρὸς] ἐγκαταστῆσαι τὰ πρὸς K 18 – 19 ἐπιτέρπεται πιστῶς] ἐπιστῶς K 19 ἐπιζητήσει] ἐπιζητεῖ v τοῦ *om.* MT 20 ἐστι ἐξοχώτατον T omne = δόσις (donum?) 21 διανοίας] καρδίας K 22 ἀναρρωνύντος] ἀναρωνύντος K v 23 διακαθαίρονται] διακαθαίροντος M 24 ὅθεν] ὁ θεὸς M ὅθε T 25 εὐτυχίαν] εὐτυχείαν K 27 de potestate liberet tenebrarum = ⟨ἐκ τῆς … σκότους⟩ *om.* MT K v εὐτυχεῖς] εὐτυχείας K 29 ἐπειδὴ] ἐπεὶ MT ὑμῶν] ἡμῶν K 30 ἣν περὶ] ἥνπερ πρὸς MT

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

Et subscriptio

Piissimum dominorum imperium gratia superna custodiat eique omnium gentium colla substernat.

SUPERSCRIPTIO SYNODICAE SUGGESTIONIS

PIISSIMIS DOMINIS ET SERENISSIMIS UICTORIBUS ATQUE TRIUMPHATORIBUS, DILECTIS FILIIS DEI ET DOMINI NOSTRI IESU CHRISTI CONSTANTINO MAGNO IMPERATORI, HERACLIO ET TIBERIO AUGUSTIS AGATHO EPISCOPUS, SERUUS SERUORUM DEI, CUM UNIUERSIS SYNODIS SUBIACENTIBUS CONCILIO APOSTOLICAE SEDIS

Omnium bonorum spes inesse praenoscitur, dum imperialem fastigium eius, a quo se coronatum et hominibus praestitutum ad salubriter gubernandum agnoscit, ueram de eo confessionem, qua sola prae omnibus muneribus delectatur, inquirit fideliter et uiuaciter amplecti desiderat. et hoc dei praestantissimum munus est, a quo procedit *omne quod bonum est*, ad quem redigitur quod de eius maiestate perceptum est; cuius spiritu perstruente in mentis arcanis et conualiscente spiritali flagrantia piae intentionis radii circumquaque perlustrant et *suauitatis odor de sacrificio* cordis ascendit ad dominum, qui tali munere conplacatur; unde et in terrestribus felicitatem donet et gentes subiuget uniuersas, quas ad uere de se cognitionis confessionem asciscat, quas subiectas christiano imperio *de potestate liberet tenebrarum*, ut felices faciat humiliatos, quos infeliciter exaltari ad eorum deiectionem permiserat.

Quia uero, piissimi atque fortissimi principum, augustae uestrae pietatis cum laude ammiramur deo dignum propositum, quem circa apostolicam nostram fidem habere dignamini, – deo secretius satisfaciente non uerbis fluentibus nec loquacitate fallaci, sed

VPG BR MNL K

1 et subscriptio *om.* MNL 3 dominorum nostrorum imperium M eique] eisque VP 4 substernat] substernant V susternat K 8 superscriptio] et subscriptio V supscriptio K superscriptio ... suggestionis *om.* MNL synodicae] sinodicae B K 10 piissimis] pissimis M uictoribus] augustoribus K atque] ac BR 11 imperatori] imperatore B^1R imperio N heraclio] haeraclio P eracleo BR 12 tiberio] tyberio B augustis] agustis V augusti R agatho] agato K seruus] seruis B^1 13 synodis] sinodis B K 15 praenoscitur] cognoscitur R imperialem] imperiale B^2RG M se] semper VPG 16 ad] ac M 17 qua] quam VP quia G delectatur inquirit] dilectatur inquerit V 18 dei] deo BR 18–19 a quo ... bonum est *om.* K 18 omne] omnem VP 19 perceptum] praeceptum K 20 in] et VPG arcanis] archanis BRG MN K conualiscente] conualescente B^2G MNL K spiritali] spirituali M flagrantia] fraglantia PG L flagratia B^1 piae] pia V 21 circumquaque] circumquaquae P^1 ascendit] accendit B^1 22 conplacatur] conplagatur B^1R donet] donec MN docet K^1 et *om.* M subiuget] subiungit V subiunget B^1 23 uere] uerae M cognitionis] cognationis G asciscat] as.ciscat P ascescat B^1 aciscat R ascisscat G adsciscat M subiectas] subiecta V 24 humiliatos] humumiliatos V K^1 25 deiectionem] de.iectionem B 26 piissimi atque fortissimi] piissime atque fortissime BR atque] adque B^1 augustae] agustae V 27 ammiramur] admiramur R M quem] quod B^2 apostolicam] apostoli.cam P apostholicam B 28 secretius] secrecius VP

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

ἀπάτης, ἀλλὰ τῇ ἑαυτοῦ θείᾳ χάριτι ὑπομιμνήσκοντος –, καὶ πάσης ἀμφιβολίας περιαιρεθείσης ἐπιθυμεῖτε ἐπιγνῶναι, ἅπερ ἡ ἀλήθεια τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἀποστολικῆς περιέχει πίστεως, ἡμεῖς πάντες οἱ ἐλάχιστοι τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ πρόεδροι, οἱ δοῦλοι τοῦ χριστιανικωτάτου ὑμῶν κράτους ἔν τε τοῖς δυτικοῖς καὶ ἀρκτῴοις μέρεσι τυγχάνοντες, εἰ καὶ ὀλίγοι καὶ ἁπλούστεροι τῇ γνώσει τῆς πίστεως, ὅμως διὰ τῆς τοῦ θεοῦ χάριτος σταθηροὶ ἕνεκεν τῶν προσταχθέντων διὰ τῆς θειώδους σάκρας ἐγνωκότες τὸν συμβασιλεύοντα καὶ διοικοῦντα σὺν ὑμῖν τὸν κτίστην καὶ πρύτανιν τῶν πάντων θεόν, ἱλαρευόμενοι περὶ τῆς τοιαύτης εὐσεβοῦς προθέσεως μετὰ τῶν ἐκ βάθους τῆς καρδίας ὀδυρμῶν εὐχαριστεῖν ἠρξάμεθα, ὅτι τὸ οὕτως ἀξιεπαίνετον, τὸ οὕτως θαυμαστὸν καὶ σωτηριῶδες, οὕτως μονογενῶς τῷ θεῷ ὑπὲρ πάσας τὰς γηΐνας θυσίας εὐπρόσδεκτον ἔργον ἡ ὑμετέρα φιλανθρωπία καταπιστεύεται ἐπιθυμῆσαι, ὅπερ πολλοῖς μὲν εὐσεβείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ προὔχουσι βασιλεῦσιν ἐπεθυμεῖτο, ὅμως ὀλίγοις καὶ ἀραιοῖς πρὸς θεάρεστον ἀποτέλεσμα μετὰ ἀκεραιότητος τῆς ἀποστολικῆς πίστεως διασωθῆναι δυνατὸν ἀπεδείχθη. πιστεύομεν δέ, ὅτι, ὅπερ ὀλίγοις καὶ ἀραιοῖς συνε⟨χωρ⟩ήθη, τῷ θεοστέπτῳ ὑμῶν κράτει θεόθεν δωρηθήσεται, ἵνα δι' αὐτοῦ τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ⟨ἀληθινῆς⟩ ἡμῶν πίστεως τὸ τηλαυγέστατον ἐκλάμψῃ φῶς ἐν ταῖς πάντων καρδίαις, ὅπερ ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ἀληθινοῦ φωτὸς ὡς δι' ἀκτίνων τῆς ζωοποιοῦ λαμπηδόνος τοῖς μακαρίοις λειτουργοῖς Πέτρῳ καὶ Παύλῳ τοῖς τῶν ἀποστόλων κορυφαίοις καὶ τοῖς τούτων μαθηταῖς καὶ διαδόχοις τοῖς ἀποστολικοῖς κατὰ βαθμὸν μέχρι τῆς ἡμετέρας οὐδενότητος τῇ τοῦ θεοῦ βοηθείᾳ ἐφυλάχθη, μηδεμιᾷ τῆς αἱρετικῆς πλάνης δυσωδεστάτου *σκότους ἀχλύϊ* μήτε νεφέλαις ψεύδους ἢ νέφεσιν ἀπάτης μολυνθὲν μήτε παραμεμιγμέναις αἱρετικῶν φαυλότησι καθάπερ ἀμαυροῖς νέφεσι κατασκιασθέν, ἀβαρὲς καὶ ἀκέραιον καὶ ταῖς ἰδίαις ἀκτῖσι διαλάμψαν ⟨ὅπερ εὐσεβέσι αὐτοῦ ἐπιχειρήμασι κατασφαλίζειν ἐπιποθεῖ ὑμῶν θεόστεπτος κορυφή⟩. ἐν τούτῳ γὰρ ὁ τε ἀποστολικὸς θρόνος οἵ τε προηγησάμενοι τὴν ἡμετέραν μετριότητα μέχρι τοσούτου οὐ χωρὶς κινδύνων ἀπέκαμον, ἐπὶ τοῦ παρόντος δογματικῶς μετὰ τῶν ἀποστολικῶν ἀρχιερέων βουλευσάμενοι, νῦν τοῦ συνοδικοῦ ὅρου τοὺς τῆς ἀληθείας περιεχομένους κανόνας πᾶσι γνωρίσαντες

20 cf. Act. 13,11

MT K v

1 ἑαυτοῦ] αὐτοῦ MT 1–2 περιαιρεθείσης] περιερρεθείσης K 3 χριστοῦ] θεοῦ M 5 χάριτος τοῦ θεοῦ v 6 θειώδους] θειωδοῦ M 7 ὑμῖν] ἡμῖν K τὸν] τὴν MT K τῶν] τὸν K 8 ἐκ *om.* v 9 ἠρξάμεθα] ἀπηρξάμεθα MT 11 προὔχουσι] προέχουσι M 12 ἐπεθυμεῖτο] ἐπιθυμεῖτο K ἀραιοῖς] ἀρέοις K 13 πιστεύομεν δέ *om.* v 14 ὅπερ *om.* K ἀραιοῖς] ἀρέοις K concessum est = συνε⟨χωρ⟩ήθη] συνεφωνήθη MT K v 15 uerae = ⟨ἀληθινῆς⟩ *om.* MT K v ἡμῶν *om.* v πίστεως ὡς τὸ T 16 ἐκλάμψῃ] ἐκλάμψοι T 19 μηδεμιᾷ] μὴ δὲ μία K 20 ἀχλύϊ] ἀχλύει K 22 inmunem = ἀβαρές (ἀναίτιον?) 22–23 piis suis ... fastigium = ⟨ὅπερ εὐσεβέσι αὐτοῦ ... κορυφή⟩ *om.* MT K v 25 ἐπὶ δὲ τοῦ MT 26 regula = κανόνας

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

diuina sua gratia commonente – omnique ambiguitate sublata desideratis cognoscere, quae ueritas orthodoxae et apostolicae fidei contineat, omnes nos exigui ecclesiarum ⟨Christi⟩ praesules uestri christiani imperii famuli in septemtrionalibus uel occiduis partibus constituti, licet parui ac simplices scientia fide, tamen per dei gratiam stabiles, pro his, quae per diualem sacram percepta cognouimus corregnantem ac dispensantem uobiscum conditorem et dispensatorem omnium deum, exhilarati pro huiusmodi pio proposito cum intimis cordis fletibus gratias reddere coepimus, quod tam laudabile, tam mirificum, tam saluberrimum, tam singulariter deo prae omnibus terrenis sacrificiis acceptabile tranquillitas uestra opus creditur concupisse, quod multis quidem pietate ac iustitia praeditis regibus desideratum, paucissimis tamen raroque ad effectum deo placitum cum sinceritate apostolicae fidei perduci possibile demonstratum. credimus autem, quia, quod paruis raroque concessum est, a deo coronato uestro imperio diuinitus concedetur, ut per ipsum catholicae atque apostolicae uerae nostrae fidei splendidissimum in omnium mentibus emicet lumen, quod ex ueri luminis fonte tamquam de radio uiuifici fulgoris ministros beatos Petrum et Paulum apostolorum principes eorumque discipulos et apostolicos successores gradatim usque ad nostram paruitatem dei opitulatione seruatum est, nulla heretici erroris tetra *caligine tenebratum* nec falsitatis nebulis confoedatum nec intermixtis hereticis prauitatibus uelut caligosis nubilis perumbratum, inmunem atque sincerum et suis radiis perlustratum piis suis conatibus conseruare cupit uestrum a deo coronatum fastigium. in hoc enim tam apostolicae sedis quamque nostri exigui famulatus praedecessores usque actenus non sine periculis desudarunt, nunc decretali commonitione cum apostolicis pontificibus consulentes, nunc synodali definitione, quae ueritatis regula

---

VPG BR MNL K

---

1 commonente] commonentem V B^2 ambiguitate] ambiguctate B^1 cognoscere] cognuscere V 2 ueritas] ...tas B^1 ueritatis R M orthodoxae] orthodoxiae VP orthodoxe R NL contineat] conteneat B^1 conteniat R 3 τοῦ χριστοῦ = ⟨christi⟩ *om.* VPG BR MNL K septemtrionalibus] septentrionalibus PG B K 4 fide] fidem VPG B^1 tamen] tam VPG cum R 5 percepta] praecepta V perceptam BR K^1 5–6 corregnantem ... deum] conregnante (congregante R) ac dispensante uobiscum conditore et dispensatore omnium deo BR 6 exhilarati] exilarati V^1 B exhi.larati P exhylarati R exhilaritati K huiusmodi] huiusmodo VG pio *om.* V 7 coepimus] cepimus P BRG NL K laudabile] laudabilem B^1R NL K 8 saluberrimum] saluberimum V singulariter] salubriter G deo] deum VPG 9 acceptabile] acceptabilem B^1R K pietate] pietatem B^1R K 10 iustitia] iusticiam R praeditis] praedictis K tamen] tam VPG ad effectum] ad defectu VP ad affectu B ad defectum RG effectum uel defectum K *marg.* 11 apostolicae] apostholicae B demonstratum est credimus B^2 credimus] credemus B^1 12 paruis] paruus B^1 concedetur] conceditur G 13 ut] et BR MNL K apostolicae] apostholicae B in omnium] hominum N 14 mentibus] bementibus K^1 lumen] lumem K fonte] fontem B^1 K radio] radios VP^1 radiis P^2 radia NL de radio] per radios? 15 beatos] beatus V apostolorum] apostulorum V apostholorum B eorumque] eorumquae VP^1 B discipulos] discipulis V 15–16 apostolicos] apostholicos B 16 usque] usquae P paruitatem] prauitatem R paruitate N 17 tetra] thetra VP caligine] caliginem VP^1 tenebratum] tenebrarum MN falsitatis] falsitas P^1 μήτε νεφέλαις ψεύδους ἢ νέφεσιν ἀπάτης μολυνθὲν = nec falsitatis nebulis ⟨aut deceptionis nubibus⟩ confoedatum? confoedatum] confedatum P R MNL K 18 intermixtis] intermextis VP^1 hereticis] heretis B^1 caligosis] caligosus P^1 caliginosis R nubilis] nebulis P^2 L *om.* R nubibus G K perumbratum] plerumbratum VP^1 R NL inmunem] inmune B immunem R ML K 19 sincerum] sinceram V 20 enim] etiam M apostolicae] apostholicae B sedis] sedes P^1 MNL nostri] nostrae N 21 praedecessores] praedescessores V actenus] hactenus P^2 R M a..enus B commonitione] communione V comminatione M 22 apostolicis] apostholicis B definitione] diffinitione R M

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

καὶ τὰ *αἰώνια ὅρια*, ἅτινα παραβῆναι οὐ θέμις ἐστί, μέχρι τῆς ἐξόδου αὐτῆς τῆς ψυχῆς συστατικῶς διεκδικοῦντες, μὴ ἀπατηθέντες κολακείαις μήτε κινδύνους ὑφορώμενοι, ὅπως ἐκεῖνο τὸ ἐν εὐαγγελίοις τοῦ κυρίου ἡμῶν θέσπισμα ἔργοις ἀποδείξωσιν, ᾧπερ ἀποφαντικῶς διδάσκων παραγγέλλει· *ὅστις με ὁμολογήσει ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, κἀγὼ ὁμολογήσω αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς* καὶ τῇ ἐπακολουθούσῃ τιμωρίᾳ ἐκφοβεῖ, ἤτινι αὐστηρῶς ἀπειλεῖ· *καὶ ὅστις με ἀρνήσεται ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγὼ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.* ἀποτρέπεται γὰρ πρὸς τὰς διαφορὰς τῶν καιρῶν ἡ ἀληθὴς ὁμολογία τῆς εὐσεβείας ποικίλλεσθαι, καθὼς οὐδὲ αὐτὸς τὴν ποικιλίαν προσεδέξατο, περὶ οὗ ἐστιν αὕτη ἡ ἀληθὴς ὁμολογία ὡς λέγει· *ἐγώ εἰμι καὶ οὐκ ἠλλοίωμαι.*

Τοίνυν ἐπειδὴ τῆς γαληναίας ὑμῶν ἀνδρείας ἡ εὐμένεια πρόσωπα ἀπὸ τῶν ἐπισκόπων ἀριθμῷ σταλῆναι ἐκέλευσε βίῳ τε καὶ εἰδήσει πάντων τῶν γραφῶν προὔχοντας –, περὶ μὲν τῆς καθαρότητος τοῦ βίου εἰ καὶ τὰ μάλιστά τις καθαρῶς βιώσει ὅμως θαρρεῖν οὐ τολμᾷ, ἡ δὲ τελεία εἴδησις, ἐὰν πρὸς εἴδησιν ἀληθοῦς εὐσεβείας ἐπαναδράμῃ, μόνη ἐστὶν ἀληθείας ἐπίγνωσις, ἐὰν δὲ πρὸς εὐγλωττίαν βιωτικήν, οὐχ ὑπολαμβάνομέν τινα ἐν τοῖς ἡμετέροις χρόνοις δύνασθαι εὑρεθῆναι τὸν περὶ ἄκρας εἰδήσεως καυχώμενον, ὁπότε ἐν τοῖς ἡμετέροις κλίμασι τῶν διαφόρων ἐθνῶν ⟨καθ'ἡμέραν⟩ ἡ μανία βράζει, ποτὲ μὲν καταπονοῦντες, ποτὲ δὲ κατατρέχοντες καὶ ἁρπάζοντες, ὅθεν ὅλος ὁ βίος ἡμῶν μεριμνῶν ἐστι πεπληρωμένος –, οὗστινας περικυκλοῖ ἡ τῶν ἐθνῶν χεὶρ καὶ ἐκ τοῦ σωματικοῦ καμάτου ἡ τροφὴ ἐστι, καθὸ ἡ παλαιὰ διακράτησις τῶν ἐκκλησιῶν κατ' ὀλίγον ταῖς διαφόροις συμφοραῖς ἐκλείψασα ὑπέπεσε καὶ μόνη ἐστὶν ἡμετέρα ὑπόστασις ἡ πίστις ἡμῶν, μεθ' ἧς τὸ ζῆν ἄκρα ἐστὶ δόξα, δι' ἣν *τὸ ἀποθανεῖν κέρδος* αἰώνιόν ἐστιν. αὕτη ἐστὶν ἡ τελεία ἡμῶν εἴδησις, ἵνα τοὺς ὅρους τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως, οὓς μέχρι τούτου ὁ ἀποστολικὸς θρόνος ἅμα ἡμῖν καὶ ἐκράτησε καὶ παραδίδωσιν, ὅλῃ τῇ τῆς διανοίας παραφυλακῇ φυλάξωμεν,

πιστεύοντες εἰς θεὸν πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν πάντων καὶ ἀοράτων, καὶ εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν πρὸ πάντων τῶν αἰώνων ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντα, ἀληθινὸν θεὸν ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ, φῶς ἐκ φωτός, γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ πατρί, τουτέστι τῆς αὐτῆς σὺν τῷ πατρὶ οὐσίας, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο τά τε ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ, καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον καὶ ζωοποιοῦν,

---

1 Prov. 22,28 4–5 Mt. 10,32 6–7 Mt. 10,33 10 Mal. 3,6 22 Phil. 1,21

MT K v

---

3 ᾧπερ] ὅπερ MT K 5 ἐν τοῖς οὐρανοῖς K v 6 ὅστις] ὃς v ἀρνήσεται] ἀρνήσηται K 7 ἐν τοῖς οὐρανοῖς K 9 ποικιλίαν] ποικιλλίαν K ἡ *om.* v 11 ἀνδρείας] ἀνδρίας M 12 πάντων τῶν γραφῶν] γραφῶν πάντων M πάντων γραφῶν T προὔχοντας] προέχοντας M 13 θαρρεῖν] θαρρεῖ K 14–15 ἐστὶν ἡ ἀληθείας M 17 κλίμασι] κλήμασι T cotidie = ⟨καθ' ἡμέραν⟩ *om.* MT K v βράζει] βράζη MT v 17–18 μὲν καὶ καταπονοῦντες T 18 δὲ *om.* K μεριμνῶν] μερίμνων K 21 ἡμετέρα] ἡ ὑμετέρα K 22 ἄκρα] ἄκρας K 24 ἡμῖν] ἡμῶν K τῇ *om.* M 26 εἰς ἕνα θεὸν MT ὁρατῶν τε πάντων MT 27 τῶν *om.* v 28 ἀληθινὸν … γεννηθέντα *om.* M 29 τουτέστι … οὐσίας *om.* MT σὺν *om.* v 30 ζωοποιοῦν] ζωοποιὸν M v

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

continebat omnibus innotescentes et *terminos* ⟨*antiquos*⟩, quos transgredi nefas est, usque ad animae ipsius exitum constanter defendentes, non seducti blanditiis, non periculis territi, ut illam in euangeliis domini nostri sententiam operibus demonstrarent, qua sententialiter praecepit docens: *qui me confessus fuerit coram hominibus, et ego confitebor illum coram patre meo qui in caelis est* et subsequenti poena deterrit, qua seueriter comminatur: *qui me negauerit coram hominibus, negabo et ego eum coram patre meo qui in caelis est.* exsecratur enim uera confessio pietatis iuxta diuersitates temporum uariari, sicut nec ipse uarietatem admittit, de quo est ipsa uera confessio qui dicit: *ego sum et non sum mutatus.*

Igitur quia tranquillissimae fortitudinis uestrae clementia personas de episcopali numero dirigi iussit uita atque scientia omnium scripturarum praeditos – de uitae quidem puritate quamuis quisquam munditer uixerit confidere tamen non praesumit; perfecta uero scientia, si ad uerae pietatis scientiam redigatur, sola est ueritatis cognitio, si ad eloquentiam saecularem, non aestimamus quemquam temporibus nostris repperiri posse, qui de summitate scientiae glorietur, quandoquidem in nostris regionibus diuersarum gentium cotidie aestuat furor, nunc confligendo, nunc discurrendo ac rapiendo, unde tota uita nostra sollicitudinibus plena est –, quos gentium manus circumdat et de labore corporis uictus est, eo quod pristina ecclesiarum sustentatio paulatim per diuersas calamitates deficiendo succubuit et sola est nostra substantia fides nostra, cum qua nobis uiuere summa est gloria, pro qua *mori lucrum* aeternum est: haec est perfecta nostra scientia, ut terminos catholicae atque apostolicae fidei, quos usque actenus apostolica sedes nobiscum et tenet et tradit, tota mentis custodia conseruemus.

Credentes in deum patrem omnipotentem, factorem caeli et terrae, uisibilium omnium et inuisibilium, et in filium eius unigenitum, qui ante omnia saecula ex eo natus est, uerum deum de deo uero, lumen de lumine, natum non factum, consubstantialem patri, id est eiusdem cum patre substantiae, per quem omnia facta sunt quae in caelo et quae in terra, et in spiritum sanctum, dominum et uiuificatorem, ex patre procedentem, cum

---

VPG BR MNL K

---

1 continebat] contenebat B^1 innotescentes] innocentes VP^1 innotiscentes B^1 αἰώνια = ⟨antiquos⟩ *om.* VPG BR MNL K 2 ipsius] in suis VP^1 constanter] constantes VPG 3 euangeliis] eiangeliis B^1 euungeliis R 4 sententialiter] sentialiter RG praecepit] precepi G praecipit K docens] dicens P^1 ducens N^1 4 – 5 confitebor et ego eum K + Vulg. 5 – 7 et subsequenti ... caelis est B^2 *marg.* 5 poena] pena B^2R NL K deterrit] deterret B^2 ML 7 exsecratur] execratur BRG MNL K 8 uariari] auariari P^1 admittit] admitti M ammittit N amittit L uera] uero V N qui = ὡς 10 clementia] clementiam B^1 clementie R 11 dirigi] diregi B^1 atque] atquae P praeditos] perditos V de uitae] diuitae B^1 puritate] puritatem VG^1 N 12 munditer] munde B^2 confidere] confitere P^1 confiteri P^2 14 aestimamus] estimamus RG N extimamus L K quemquam] quamquam B repperiri] reperi V^1 reperiri V^2 posse quoque qui ML pose quoque qui N 14 – 15 summitate] sumitate M summitate gloriae scientiae K 15 scientiae] scientia VP^1 cotidie] cotidiae P^1 BG cottidie MN quotidie L 16 aestuat] aestu...at P estuat RG N K extuat L discurrendo = κατατρέχοντες (διατρέχοντες – decurrendo) unde tota] und&ota B^1 17 circumdat] circundat P^2 L K 18 diuersas] diuersitates M calamitates] calamitatis V 19 succubuit] subcubuit BR K nostra est sola N cum qua] cumque VPG qua] quam VP^1 est² *om.* VPG 21 atque] atquae P apostolicae] apostholicae B quos usque] quousque R N^1L actenus] hactenus P^2 RG M apostolica] apostolicas PG sedes] sedis BR tenet] tenit B^1 22 tradit] tradidit V 23 – 24 omnium ... filium *om.* G 25 patri] patris M 26 patre] patri B^1 patris R 27 uiuificatorem] *uiuificantem* G N *procedentem et cum* M^1

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, σὺν τῷ πατρὶ καὶ υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τριάδα ἐν μονάδι καὶ μονάδα ἐν τριάδι, ἑνότητα μὲν ⟨οὐσίας⟩, τριάδα δὲ προσώπων ἤγουν ὑποστάσεων – θεὸν τὸν πατέρα ὁμολογοῦντες, θεὸν τὸν υἱόν, θεὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐ τρεῖς θεούς, ἀλλ' ἕνα θεὸν πατέρα, υἱὸν καὶ πνεῦμα ἅγιον, οὐ τριῶν ὀνομάτων ὑπόστασιν, ἀλλὰ τριῶν ὑποστάσεων μίαν οὐσίαν, ὧν μία οὐσία ἤτοι φύσις, τουτέστι μία θεότης, μία ἀϊδιότης, μία δυναστεία, ἓν κράτος, μία δόξα, μία προσκύνησις, ἓν οὐσιῶδες τῆς αὐτῆς ἁγίας καὶ ἀχωρίστου τριάδος θέλημα καὶ ἐνέργεια, ἥτις πάντα ἔκτισε, ⟨διοικεῖ⟩ καὶ διακρατεῖ. ὁμολογοῦμεν δὲ τὸν ἕνα τῆς αὐτῆς ἁγίας ὁμοουσίου τριάδος, τὸν θεὸν λόγον, τὸν πρὸ αἰώνων ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα, *ἐπ' ἐσχάτων* δὲ τῶν αἰώνων δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ τῆς ἁγίας ἀχράντου καὶ ἀειπαρθένου ἐνδόξου Μαρίας τῆς δεσποίνης ἡμῶν τῆς ἀληθῶς καὶ κυρίως θεοτόκου, κατὰ σάρκα δηλονότι ἐξ αὐτῆς τεχθέντα καὶ ἀληθῶς ἄνθρωπον γενόμενον, τὸν αὐτὸν θεὸν ἀληθινὸν καὶ τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον ἀληθινόν, θεὸν μὲν ἐκ τοῦ θεοῦ πατρός, ἄνθρωπον δὲ ἐκ τῆς παρθένου μητρός, σαρκωθέντα ἐξ αὐτῆς σαρκί, ψυχὴν ἔχοντα λογικὴν καὶ νοεράν, ὁμοούσιον τὸν αὐτὸν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν τοῦτον κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ κατὰ πάντα ὅμοιον ἡμῖν *χωρὶς* μόνης *ἁμαρτίας*, σταυρωθέντα ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, παθόντα καὶ ταφέντα καὶ ἀναστάντα, ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανούς, καθεζόμενον ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς καὶ πάλιν ἐρχόμενον κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος.

Ἕνα δηλαδὴ καὶ τὸν αὐτὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὸν μονογενῆ, ἐκ δύο καὶ ἐν δύο οὐσίαις ἀσυγχύτως ἀτρέπτως ἀδιαιρέτως ἀχωρίστως ὑποστῆναι γινώσκομεν, οὐδαμοῦ τῆς διαφορᾶς τῶν φύσεων ἀνῃρημένης διὰ τὴν ἕνωσιν, ἀλλὰ μᾶλλον σωζομένης τῆς ⟨ἰδιότητος⟩ ἑκατέρας φύσεως εἰς ἓν πρόσωπον καὶ μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης, οὐκ ἐν δυάδι προσώπων μεριζόμενον ἢ διαιρούμενον οὔτε εἰς μίαν σύνθετον φύσιν συγχεόμενον, ἀλλ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν υἱὸν μονογενῆ θεὸν λόγον, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν· οὔτε ἄλλον ἐν ἄλλῳ, οὔτε ἄλλον καὶ ἄλλον, ἀλλὰ τὸν αὐτὸν τοῦτον ἐν δυσὶ φύσεσι, τουτέστι θεότητι καὶ ἀνθρωπότητι, καὶ μετὰ τὴν ὑποστατικὴν ἕνωσιν ἐπιγινώσκομεν, ἐπειδὴ οὔτε ὁ λόγος εἰς τὴν φύσιν τῆς σαρκὸς ἐτράπη οὔτε ἡ σὰρξ εἰς τὴν

9 Hebr. 1,2 17 Hebr. 4,15

MT K v

1 τὸ … ἐκπορευόμενον *om.* K (!) σὴ v *marg.* τῷ *om.* MT συμπροσκυνούμενον] συνπροσκυνούμενον K 2 essentiae = ⟨οὐσίας⟩] φύσεως MT K v (*cf.* 128,5) 6 ἀϊδιότης] Ἰδιότης v 8 dispensat = ⟨διοικεῖ⟩ *om.* MT K v ὁμοουσίου] καὶ ἀχωρίστου M 9 γεννηθέντα] γενηθέντα M 13 – 14 καὶ² … ἀληθινόν *om.* K 16 τὸν αὐτὸν ἡμῖν M τοῦτον *om.* MT K 17 καὶ *om.* MT μόνης *om.* MT 18 παθόντα *om.* K οὐρανοὺς καὶ καθεζόμενον MT 24 proprietate = ⟨Ἰδιότητος⟩] ἑνώσεως MT K v φύσεως καὶ εἰς MT 26 συγχεόμενον] συγχέομεν K 28 δυσὶ] δύο MT καὶ² *om.* MT 29 ἐπειδὴ] ἐπεὶ M

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

patre et filio coadorandum et conglorificandum, trinitatem in unitate et unitatem in trinitate, unitatem quidem essentiae, trinitatem uero personarum siue subsistentiarum – deum patrem confitentes, deum filium, deum spiritum sanctum, non tres deos, sed unum deum patrem, filium et spiritum sanctum, non trium nominum subsistentiam, sed trium subsistentiarum unam substantiam, quorum una essentia siue substantia uel natura, id est una deitas, una aeternitas, una potestas, unum imperium, una gloria, una adoratio, una essentialis eiusdem sanctae et inseparabilis trinitatis uoluntas et operatio, quae omnia condidit, dispensat et continet. confitemur autem unum eiusdem sanctae coessentialis trinitatis deum uerbum, qui ante saecula de patre natus est, *in ultimis* saeculorum pro nobis nostramque salutem discendisse de caelis et incarnatum de spiritu sancto et sancta inmaculata semperque uirgine gloriosa Maria domina nostra uerae et propriae dei genetrice, secundum carnem scilicet ex ea natum et uere hominem factum, eundem deum uerum eundemque hominem uerum, deum quidem ex deo patre, hominem autem ex uirgine matre, incarnatum ex ea carne animam habentem rationalem et intellectualem, consubstantialem eundem deo patri secundum deitatem consubstantialemque nobis eundem ipsum secundum humanitatem et per omnia similem nobis *absque* solo *peccato*, crucifixum pro nobis sub Pontio Pilato, passum sepultumque et resurgentem, ascendentem in caelis, sedentem ad dexteram patris iterumque uenturum iudicare uiuos et mortuos, cuius regni non erit finis.

Unum quippe eundemque dominum nostrum Iesum Christum, filium dei unigenitum, ex duabus et in duabus substantiis inconfuse incommutabiliter indiuise inseparabiliter subsistere cognoscimus, nusquam sublata differentia naturarum propter unitatem, sed potius salua proprietate utriusque naturae in unam personam unamque subsistentiam concurrentem, non in dualitates personarum dispertitum uel diuisum neque in unam conpositam naturam confusum, sed unum eundemque filium unigenitum deum uerbum, dominum nostrum Iesum Christum; neque alium in alio neque alium et alium, sed eundem ipsum in duabus naturis, id est in deitate et humanitate et post subsistentialem adunationem cognoscimus, quia neque uerbum in carnis naturam conuersum est neque caro in

---

VPG BR MNL K

---

1 coadorandum] simul adorandum R 2 subsistentiarum] substantiarum G M 3 sed unum] secundum V^1 4 patrem et filium BRG nominum] omnium V 5 quorum – quarum? 7 trinitatis et inseparabilis K 8 unum BR] unam VPG MNL K (!) 9 uerbum] uerum BR (!) qui] quia V 9–10 saeculorum temporibus pro BRG 10 nostramque] nostramquae P^1 salutem] salute BRG discendisse] descendisse RG MNL K 11 sancta] sanctam VP BRG N inmaculata] immaculata ML semperque] semper M uerae et propriae] uera et propria VPG 12 genetrice] genitrice RG MNL K carnem *om.* G scilicet] sicut P^1 12–13 uerum deum G 13 hominem] dominum K 14 carne *om.* B habentem] habente PG MN K 15 patri] patre P^1 consubstantialemque] consubstantialemquae VP^1 N 16 absque] abque V^1 K 17 sub] sup N pilato] pylato P M pilatum N 18 sedentem] ascendentem K^1 dexteram dei patris K iudicare] ludicare P 21 inconfuse et incommutabiliter BRG L incommutabiliter] incommotabiliter M 22 cognoscimus] cognoscemus V^1 differentia] diffirentia P differentiam K^1 23 salua] sola B proprietate] propriaetate P unamque] unamquae P^1 unam BR subsistentiam] substantiam VG 24 dualitates] dualitatis BR 25 conpositam] compositam MNL confusum] confusam P^1G 27 subsistentialem] subsistuntialem V^1 subsistantialem V^2 substentialem G^1 substantialem L 28 neque^1] *nequi* B

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

τοῦ λόγου φύσιν μετεμορφώθη· διέμεινε γὰρ ἑκάτερον ὅπερ φυσικῶς ἦν. τὴν διαφορὰν δηλονότι τῶν ἑνωθεισῶν ἐν αὐτῷ φύσεων μόνῃ θεωρίᾳ διακρίνομεν, ἐξ ὧν ἀσυγχύτως ἀχωρίστως ἀτρέπτως καὶ συνετέθη. εἷς γὰρ ἐξ ἑκατέρων καὶ δι' ἑνὸς τὰ ἑκάτερα, ἐπειδὴ ἅμα εἰσὶ καὶ τὸ μέγεθος τῆς θεότητος καὶ τὸ ταπεινὸν τῆς σαρκός, ἑκατέρας φύσεως φυλαττούσης καὶ μετὰ τὴν ἕνωσιν ἀνελλιπῶς τὴν ἑαυτῆς ἰδιότητα καὶ ἐνεργούσης ἑκατέρας μορφῆς μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε, τοῦ μὲν λόγου κατεργαζομένου τοῦτο ὅπερ ἐστὶ τοῦ λόγου, τοῦ δὲ σώματος ἐκτελοῦντος ἅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος, καὶ τὸ μὲν αὐτῶν διαλάμπει τοῖς θαύμασι, τὸ δὲ ὑποπίπτει ταῖς ὕβρεσιν. ὅθεν ἀκολούθως καθὸ δύο φύσεις ἤτοι οὐσίας, τουτέστι θεότητα καὶ ἀνθρωπότητα, ἀσυγχύτως ἀδιαιρέτως ἀτρέπτως αὐτὸν ἔχειν ἀληθῶς ὁμολογοῦμεν, οὕτως ὁμοίως καὶ δύο φυσικὰ θελήματα καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἔχειν, ἅτε δὴ τέλειον θεὸν καὶ τέλειον ἄνθρωπον ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν τοῦτον κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ὁ τῆς εὐσεβείας ἡμᾶς καταρτίζει κανών, ἐπειδὴ τοῦτο ἡμᾶς ἡ ἀποστολικὴ καὶ εὐαγγελικὴ παράδοσις καὶ τῶν ἁγίων πατέρων ἡ διδασκαλία, οὗστινας ἡ ἁγία καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία καὶ αἱ σεβάσμιαι σύνοδοι δέχονται, ὁρίσαι δείκνυνται, ἐξ ὧν διδασκαλιῶν ταῦτα ἀναλεξάμενοι διὰ βραχέων συνηγάγομεν. τοῦτο γὰρ πιστεύομεν, ὅπερ κατὰ τὴν ἀποστολικὴν παράδοσιν παρελάβομεν, ἧστινος τῇ αὐθεντίᾳ ἐν πᾶσιν ἐπόμεθα. τὸ αὐτὸ γὰρ γινώσκομεν καὶ τοὺς παρ' αὐτῆς καταστάντας τοὺς προηγησαμένους τὴν ἡμετέραν μετριότητα, ἣν καὶ μέχρι τέλους παραφυλαχθῆναι ἡμῖν εἴτε ἐν ζωῇ εἴτε ἐν θανάτῳ εὐχόμεθα.

Τοῦτον τοιγαροῦν τῆς καθαρᾶς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ὁμολογίας κανόνα καὶ ἡ ἁγία σύνοδος, ἥτις ἐν ταύτῃ τῇ δουλικῇ τοῦ ὑμετέρου χριστιανικωτάτου κράτους τῶν Ῥωμαίων πόλει ὑπὸ τοῦ τῆς ἀποστολικῆς μνήμης Μαρτίνου τοῦ πάπα συνῆλθε, συνοδικῶς κηρύξαι καὶ συστατικῶς διεκδικῆσαι πάντες ἡμεῖς, ὅστις δήποτε ὅπου δήποτε ἦσαν οἱ ἐλάχιστοι τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ πρόεδροι, ἐπέγνωμεν· ἐν ᾗ καὶ οἱ προηγησάμενοι τὴν ἡμετέραν ὀλιγότητα συνελθόντες τὴν ἀποστολικὴν ὁμολογίαν, ἣν *ἐξ ἀρχῆς* παρέλαβον, καὶ συνοδικῷ κηρύγματι ἐκήρυξαν καὶ χωρὶς οἱασδήποτε καινοτομίας πλάνης ἀναμφιβόλως ὥρισαν. τοίνυν τῆς εὐσεβείας τῷ ζήλῳ καὶ τῷ πόθῳ τῆς ἀληθοῦς ἀποστολικῆς

---

25 cf. Lc. 1,2

5 – 8 cf. Leo papa, Epist. 28,4 ad Flavianum, PL 54,767 A 15 – B 3; ACO II 1,1 p. 14,27 – 15,3; ACO II 2,1 p. 28,12 – 16

MT K v

2 αὐτῷ] αὐτῇ v 2 – 3 ἀχωρίστως ἀσυγχύτως MT 3 καὶ[1] *om.* M 7 carne = σώματος[1] ἅπερ] ὅπερ T K carnis = σώματος[2] 8 αὐτῶν] αὐτὸν K ὑποπίπτει ταῖς ὕβρεσιν] ταῖς ὕβρεσιν ὑποπέπτωκεν MT ταῖς] τοῖς K καθὸ] καθὼς T 9 θεότητα καὶ ἀνθρωπότητα] θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος v 12 κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν T ἡμᾶς *om.* MT 14 αἱ *om.* K σεβάσμιαι] σεβάσμιοι M 15 δείκνυνται] δείνυται K 20 ὁμολογίας τὸν κανόνα MT 21 χριστιανικωτάτου] τοῦ χριστιανιτάτου K 23 διεκδικῆσαι] ἐκδικῆσαι M 26 καινοτομίας] κενοτομίας K[1] 27 ἀληθοῦς *om.* MT

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

uerbi naturam transformata est; permansit enim utrumque quod naturaliter erat. differentiam quippe adunatarum in eo naturarum sola contemplatione discernimus, ex quibus inconfuse inseparabiliter incommutabiliter est et conpositus. unus enim ex utrisque et per unum utraque, quia simul sunt et altitudo deitatis et humilitas carnis seruante utraque natura etiam post adunatione sine defectu proprietatem suam et operante utraque forma cum alterius communione quod proprium habet, uerbo operante quod uerbi est et carne exsequente quod carnis est; quorum unum coruscat miraculis, aliud succumbit iniuriis. unde consequenter sicut duas naturas siue substantias, id est deitatem et humanitatem, inconfuse indiuise incommutabiliter eum habere ueraciter confitemur, ita quoque et duas naturales uoluntates et duas naturales operationes habere, utpote perfectum deum et perfectum hominem unum eundemque ipsum dominum Iesum Christum pietatis nos regula perstruit, quia hoc nos apostolica atque euangelica traditio sanctorumque patrum magisterium, quam sancta catholica atque apostolica ecclesia et uenerabiles synodi suscipiunt, instituisse monstrantur, ex quorum doctrinis haec recolligentes in breuitate perstrinximus. hoc enim credimus, quod per traditionem apostolicam percepimus, cuius auctoritatem in omnibus sequimur; a qua et institutos hoc ipsum nostrae humilitatis praecessores cognoscimus; quam et usque ad finem seruari nobis siue per uitam siue per mortem optamus.

Hanc igitur merae catholicae atque apostolicae confessionis regulam et sanctum concilium, quod in hanc Romanam urbem seruilem uestri christianissimi imperii sub apostolicae memoriae Martinum papam conuenit, praedicasse synodicae ac constanter defendisse omnes nos, quisquis ubique est humillimi ecclesiarum Christi antistites, cognoscimus; in qua et nostrae paruitatis praedecessores conuenientes apostolicam confessionem, quam *a principio* perceperunt, etiam synodali praeconio praedicarunt et absque cuiuspiam nouitatis errore citra ambiguitatem determinarunt. pietatis itaque zelo atque amore

VPG BR MNL K

1–2 differentiam] differentia P^2 2 adunatarum] adunaturum NL K 3 inconfuse] inconfusae V inseparabiliter] inseparaliter V incommutabiliter] incommotabiliter M est et conpositus] esse conpositus VPG est et incompositus BR M utrisque] utrisquae P^1 utriusque L 4 unum] unium P^1 5 adunatione] adunationem P^2 BRG M defectu] defecta VPG NL K defecto BR proprietatem suam] propriaetatem suam P^1 proprietate sua P^2 6 uerbo] uerbum M 7 exsequente] exequente R ML K unum] unus VP coruscat] choruscat R corruscat K miraculis] miculis B^1 succumbit] subcumbit BR 9 inconfuse] inconfusae V indiuise] indiuisi V incommutabiliter] commutabiliter R incommotabiliter M ueraciter *om.* G 10 uoluntates] uoluntatem V utpote] utpute B^1 et^2 *om.* K 11 pietatis nos] pietas nos B^1 sic pietati nobis B^2 (!) 12 perstruit] perinstruit R instruit G quia] qua VP sanctorumque] sanctorum B 13 quam – quae? uenerabiles] uenerabilis G N 14 ex] in N haec] huc R 14–15 perstrinximus] perstriximus N perstrincximus K 15 apostolicam traditionem K 16 auctoritatem] auctoritate NL sequimur] seqmur V^1 seqimur V^2 17 praecessores] praedecessores R cognoscimus] cognuscimus V cognouimus BR seruari] seuari M 19 merae] uerae P^2 mere R mirae K atque] atquae P 20 hanc romanam urbem] hac romana urbe M romanam] humanam K 21 martinum papam] martino papa B^2 synodicae] sinodice V constanter] costanter K 22 antistites] antestites V B^1 antistes L K cognoscimus] cognuscimus V 23 paruitatis] paruitates V prauitatis G N K praedecessores] praedessores B^1 quam] qui M a *om.* N 24 etiam] ecclesia N synodali] sinodali V B N absque] abque K 25 determinarunt] determinauerunt V terminarunt B

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

ὁμολογίας ἡ εὐμένεια τῆς ὑμετέρας γαληνότητος κινηθεῖσα ἐπὶ πλέον λαμπρῦναι ταύτην, ἵνα τῇ βασιλικῇ θάλψει πολὺ μᾶλλον ἐξαστράψαι, ἀποκαμεῖν φροντίσῃ· ἧς ἡ εὐχή, ἐπειδὴ *ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν*, ἐκ τοῦ θεοῦ ἀποτελεσθείη, ἵνα καὶ ἡ ἀλήθεια ἥτις ἀκμὴν τοῖς ἐν δισταγμῷ τυγχάνουσι φανῇ καὶ τοῖς ταύτην εἰλικρινῶς περιπτυσσομένοις ἀνδρεία προστεθῇ καὶ τῶν ζιζανίων τὰ σπέρματα τῇ πνευματικῇ δρεπάνῃ ὡς προσκόμματος καὶ ἀπάτης ἀφορμὴ ἐκ τοῦ μέσου τῶν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησιῶν ἐκκοπῇ. ὧντινων αὐθένται ὑπάρχουσι Θεόδωρος ὁ Φαρανίτης, Κῦρος ὁ Ἀλεξανδρείας, Σέργιος, Πύρρος, Παῦλος καὶ Πέτρος οἱ Κωνσταντινουπόλεως καὶ οἱ τούτων ὁμόφρονες μέχρι τέλους ἀποδειχθέντες, οἵτινες τῆς καινῆς πλάνης αὐθένται καὶ τῆς τελείας οἰκονομίας, ἐν ᾗ πάντες ἐσώθημεν, ἐχθροί, οὐ μόνον τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας ἐναντίοι, ἀλλά τε δὴ πλανώμενοι ἀπὸ τῆς *ὁδοῦ τῆς ἀληθείας* τὰ ἐνάντια ἑαυτῶν ἐδίδαξαν, ἄλλως καὶ ἄλλως δικαιολογούμενοι καὶ ἀλλήλων τὰ δόγματα καταλύοντες. ὃ ποτε γὰρ μηδεμιᾷ ἀληθείᾳ ἐθεμελιώθη, ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἵνα τῆς πλάνης τὸ ἀνακόλουθον ποικίλληται· ἡ γὰρ ἀληθινὴ πίστις ἐναλλαγῆναι οὐ δύναται ἥ ποτε μὲν ἄλλως, ποτὲ δὲ ἄλλως μετὰ ταῦτα κηρυχθῆναι, ἐπειδὴ ἔσται ὑμῶν ὡς ὁ ἀπόστολος διδάσκει· *τὸ ναὶ ναὶ καὶ τὸ οὒ οὔ· τὸ γὰρ πλεῖον ἀπὸ τοῦ πονηροῦ ἐστι.*

Πρὸς τούτοις ἀπολογετέον ἐστὶν ἡμῖν τοῖς ἐλαχίστοις οἰκέταις πρὸς τὴν εὐμένειαν τῶν γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν χάριν τῆς βραδύτητος τῶν σταλέντων ἐκ τῆς ἡμετέρας συνόδου προσώπων, οὓς σταλῆναι διὰ τῆς σεβασμίας αὐτῆς σάκρας ἡ ὑμετέρα κορυφὴ παρεκελεύσατο, πρῶτον μὲν οὖν, ὅτι ἀναρίθμητον πλῆθος τῶν ἡμετέρων μέχρι τῶν κλιμάτων τοῦ ὠκεανοῦ ἐπεκτείνεται, ἥστινος ὁδοῦ τὸ μῆκος ἐν πολλῇ καιροῦ παραδρομῇ διατείνει. εἶτα ἠλπίζομεν ἀπὸ Βρετανίας Θεόδωρον τὸν σύνδουλον ἡμῶν καὶ συνεπίσκοπον τῆς μεγάλης νήσου Βρετανίας ἀρχιεπίσκοπον καὶ φιλόσοφον μετὰ ἄλλων ἐκεῖσε ⟨μέχρι τοῦ παρόντος⟩ διαγόντων καὶ ἐκεῖθεν τῇ ἡμετέρᾳ ἐνωθῆναι μετριότητι καὶ διαφόρους ταύτης τῆς συνόδου ἐπισκόπους ἐν διαφόροις κλίμασι τυγχάνοντας, ἵνα ἐξ ὅλης τῆς κοινότητος τῆς δουλικῆς ἡμῶν συνόδου ἡ ἡμετέρα ἀναφορὰ γενήσεται, μήπως, ἐὰν μονομερῶς τὸ πραττόμενον γνωσθήσεται, τὸ μέρος λάθῃ, καὶ μάλιστα ἐπειδὴ ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν τῶν τε Λαγγιβάρδων καὶ Σκλάβων, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Φράγγων, Γάλλων καὶ Γότθων

3 1. Joh. 4,1 4 – 5 cf. Mc. 13,24 – 25 10 cf. 2. Petr. 2,2 14 – 15 2. Cor. 1,17 15 Mt. 5,37

MT K v

1 πλέον] πλεῖον K v 3 ἀποτελεσθείη] ἀποτελέσθη K ἀποτελεσθῆ v 5 τῇ *om.* K προσκόμματος] προσκώμματος K 6 τοῦ¹ *om.* v 7 δ² *om.* MT ἀλεξανδρείας] ἀλεξανδρεύς v 8 πύρρος] πύρος v οἱ] οὐ T 9 τῆς¹ *om.* M 10 ἀλλά τε] ἀλλ' ἅτε v ἑαυτῶν *om.* MT K 12 ἀνακόλουθον] ἀκόλουθον M K 15 πλεῖον] πλέον v 18 σάκρας] ἄκρας T 20 itineris = ὁδοῦ] συνόδου MT K v τὸ] τε M 21 ἠλπίζομεν] ἐλπίζομεν v βρετανίας] βρεττανίας T v 22 νήσου *om.* M βρετανίας] βρεττανίας T v 22 – 23 usque actenus = ⟨μέχρι τοῦ παρόντος⟩] κατὰ τὸν τόπον MT K v 26 tantum pars = μονομερῶς MT K v (μόνον μέρος) γνωσθήσεται] γνωσθήσηται T 27 λαγγιβάρδων] λογγιβάρδων M v λογγοβάρδων T λαγγοβάρδων K σκλάβων] σκάβων M καὶ² *om.* MT v γάλλων καὶ *om.* MT K

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

uerae apostolicae confessionis uestrae serenitatis benignitas mota amplius declarare eam, ut regali fomite multo magis fulgeat, aelaborare procurat; cuius uotum, quia *ex deo est*, a deo perficitur, ut et ueritas adhuc in ancipiti positis clareat et eam sinceriter amplectentibus robor accrescat et zizaniorum genimina spiritali falcae ut offensionis ac deceptionis occasio de medio Christi ecclesiarum abscidatur. quorum auctores extiterunt Theodorus Pharanitanus, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Pyrrus, Paulus ⟨et Petrus⟩ Constantinopolitani uel quiqui eis consentanei usque in finem demonstrati sunt, qui noui erroris auctores perfecteque dispensationis, qua saluati sumus, infesti, non solum uerae confessionis aduersi, sed utpote a *uia ueritatis* errantes sibimetipsis contraria docuerunt, aliter et aliter asserentes et alterutrum dogmata destruentes. quod enim nulla ueritate fundata est, necesse est, ut erroris inconstantia uarietur; nam uera fides inmutari non poterit nec ⟨nunc⟩ aliter, nunc aliter postmodum praedicari, quia sit uestrum, ut apostolus docet: *est est, non non; quod enim plus est a malo est.*

Praeterea satisfaciendum est nostro exiguo famulatui apud serenissimorum dominorum nostrorum clementiam pro tarditate missarum ex concilio nostro personarum, quos dirigi per suam augustissimam sacram uestrum piissimum fastigium iussit, primum quidem, quod numerosa multitudo nostrorum usque ad oceani regiones extenditur, cuius itineris longinquitas in multi temporis cursum protelatur, sperabamus deinde de Brittania Theodorum confamulum atque coepiscopum nostrum magnae insulae Brittaniae archiepiscopum et philosophum cum aliis, qui ibidem usque actenus demorantur ⟨et⟩ exinde ad nostram humilitatem coniungere atque diuersos huius concilii episcopos in diuersis regionibus constitutos, ut a generalitate totius concilii seruilis nostra suggestio fieret, ne, si tantum pars quod agebatur cognosceret, partem lateret, et maxime quia in medio gentium tam Langibardorum quamquae Sclaborum nec non Francorum, Gallorum et Gothorum

---

VPG BR MNL K

---

1 confessionis] confessiones P^1 1 – 2 eam ut] fasto B^1 fastoigi B^2 fto R 2 regali] reguli P^1 fomite] fomitem B^2R NL multo] multum B aelaborare P^1G] elaborare VP^2 BR MNL K procurat] procuret BR 3 perficitur a deo K ut et] et ut VP RG et^2 *om.* N 4 robor] robur B^2R MNL K accrescat] adcrescat B zizaniorum] zyzaniorum V genimina] gemina N spiritali] spiritale B^1R spirituali M falcae] falce P^2 BRG MNL K falce reseceratur ut B^2 5 occasio] occansio B^1 6 pharanitanus] faranitanus BR pharitanus K cyrus] cirus V K pyrrus] pirrus R K καὶ πέτρος = ⟨et petrus⟩ *om.* VPG BR MNL K constantinopolitani] constantinopolitano P^1 7 quiqui] qui R N usque] usquae P^1 erroris] errores VPG N 8 perfecteque] perfectequae P^1 perfectaeque M qua] qui N infesti] inuecti VPG infecti BR MNL K 9 aduersi] aduersum B^1R aduersarii B^2 utpote] utpute B^1 10 destruentes] distruentes B^1 fundata] fundatum P^2 BR MNL K 11 uera] uere VPG inmutari] inmutare B^1R ποτὲ = ⟨nunc⟩ *coni.* Lu, *om.* VPG BR MNL K 12 sit uestrum] si quis uestrum BRG 15 clementiam nostrorum K missarum] misarum P^1 concilio] consilio VPG M K dirigi] diregi B^1 17 usque] usquae P^1 ad oceani] addoceam VP^1 ad occeani R extenditur] extentor P itineris] iteneris G in terris N 18 de *om.* V K brittania] britannia RG britania M 18 – 19 theodorum] theoderum V^1 theonorum G theodoro R 19 confamulum] confumulatum N brittaniae] britanniae RG britaniae M britthaniae N brictanie L 19 – 20 archiepiscopum] archiepiscopus K 20 philosophum] philosopum V actenus] hactenus P^2 RG M demorantur] demonstratur K καὶ = ⟨et⟩ *om.* VPG BR MNL K (!) 21 diuersos] diuersus V 22 a generalitate] ad generalitatem BR fieret] adunaret BR 23 cognosceret] cognusceret V partem] patrem VP et *om.* VPG maxime] maximae P^1 24 langibardorum] longibardorum P N langobardorum BRG M quamquae] quamque P^2 B MN K sclaborum] sclauorum B^2 MNL et gothorum] atque godorum B^1R atque gotorum B^2 et ghotorum K

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

καὶ Βρετανῶν πλεῖστοι ἐκ τῶν συνδούλων ἡμῶν εἶναι γνωρίζονται, οἵτινες καὶ περὶ τούτου περιεργάζεσθαι οὐκ ἀφίστανται, ἵνα γνώσονται τί εἰς τὸ πρᾶγμα τῆς ἀποστολικῆς πίστεως πράττεται, οἵτινες, ὁπόσον ὠφελῆσαι δύνανται, ἐπὰν ἐν τῇ συμφωνίᾳ τῆς πίστεως μεθ' ἡμῶν κρατοῦνται καὶ ἡμῖν ὁμοφρονοῦσι, τοσοῦτον, ὅπερ ἀπέστω, ἐὰν σκανδάλου τί ποτε ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῆς πίστεως ὑπομείνωσιν, εὑρίσκονται ἐχθροὶ καὶ ἐναντίοι. ἡμεῖς δέ, εἰ καὶ ἐλάχιστοι, ἀλλ' ὅμως ἀπὸ ὅλης ἰσχύος θαρροῦμεν, ἵνα τοῦ χριστιανικωτάτου ὑμῶν κράτους ἡ πολιτεία, ἐν ᾗ τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων ὁ θρόνος τεθεμελίωται, οὕτινος τὴν αὐθεντίαν πάντα τὰ τῶν Χριστιανῶν ἅμα ἡμῖν ἔθνη προσκυνοῦσι καὶ σέβουσι, κατὰ τὴν αὐτοῦ τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ ἀποστόλου τιμὴν πάντων τῶν ἐθνῶν ἀποδειχθῇ ὑψηλοτέρα· τὰ δὲ πρόσωπα ἃ παρὰ τῆς ἡμετέρας μετριότητος κατὰ τάξιν ἐπιλέξασθαι συνείδομεν καὶ στεῖλαι πρὸς τὰ ἴχνη τῆς ὑμετέρας θεοσκεπάστου ἀνδρείας, τὰ ὀφείλοντα προσαγαγεῖν τὴν ἀναφορὰν πάντων ἡμῶν, τουτέστιν ἁπάντων τῶν κατὰ τὰ ἀρκτῷα καὶ δυτικὰ κλίματα ἐπισκόπων, ἐν ᾗ καὶ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως τὴν ὁμολογίαν προαπηρξάμεθα, ὅμως οὐχ ὡς περὶ ἀδήλων φιλονεικεῖν, ἀλλ' ὡς βέβαια καὶ ἄτρ⟨επ⟩τα συνελόντι ὅρῳ προφέρειν ἱκετευτικῶς παρακαλοῦντες, ἵνα τοῦ ὑμετέρου θεοστέπτου κράτους ἐπινεύοντος ταῦτα αὐτὰ πᾶσι κηρυχθῆναι καὶ πρὸς πάντας ἐπικρατεῖν κελεύσητε, ἵνα ὁ θεὸς ὁ τὴν ἀλήθειαν καὶ *δικαιοσύνην ἀγαπῶν* πάντα αἴσια χαρίσηται τοῖς χρόνοις τῆς ὑμετέρας γαληνοτάτης εὐμενείας, ἐν οἷς τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος καὶ τῆς εὐσεβείας ἡ ἀλήθεια ἐκλάμπῃ, κρείττονι καὶ αἰσίᾳ ἐκβάσει τῆς ὑμῶν ἀνδρειοτάτης γαληνότητος τὸ κράτος εὐφρανθῆναι περὶ τῆς τῶν πολεμίων ὑποταγῆς χαριζόμενος.

Δέξασθαι τοίνυν καταξιώσατε, εὐσεβέστατοι βασιλέων, τοὺς σταλέντας παρὰ τῆς ἡμετέρας μετριότητος ἐπισκόπους μετὰ τῶν ὑπολοίπων τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως ἀνδρῶν καὶ τῶν εὐλαβεστάτων δούλων τοῦ θεοῦ μετ' εὐμενείας τῆς εἰθισμένης γαληνότητος, ὅπως καὶ τῇ ἐξ αὐτῶν μαρτυρίᾳ μετ' εὐχαριστίας εἰς τὰ οἰκεῖα ἑαυτῶν ἐπαναστρεφόντων παρὰ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι συχνάσῃ ὁ ἔπαινος τῆς ὑμετέρας φιλανθρωπίας ὡς ἐκείνου τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, οὕτινος μετὰ τελευτὴν ἡ ἀξιεπαίνετος οὐδὲν ἧττον φήμη ἀκμάζει, οὕτινος οὐ μόνον τὸ ἐπίσημον τῆς ἐξουσίας ἐστὶν ἀλλὰ καὶ τῆς εὐσεβείας, μεθ' οὗ ἐκείνη ἡ ἱερωτάτη σύνοδος τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ προέδρων ἐν τῇ Νικαέων πόλει ἐπὶ διεκδικήσει τῆς ὁμοουσίου τριάδος συνῆλθε, καὶ καθὼς Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, οὕτινος ἐν ταῖς ἄλλαις

17 Is. 61,8

MT K v

1 βρετανῶν] βρεττανῶν T v 3 δύνανται] δύνονται T 4 κρατοῦνται] κρατῶνται v ὁμοφρονοῦσι] ὁμοφονοῦσι MT K σκανδάλου] σκανδάλων K 7 – 8 τεθεμελίωται] τεθεμελείωται K 8 αὐθεντίαν τῇ ἀληθείᾳ πάντα MT ἔθνη ἅμα ἡμῖν MT 11 στεῖλαι *om.* MT πρὸς] πρὸ M ἀνδρείας] ἀνδρίας M 14 ὡς περὶ] ὥσπερ K φιλονεικεῖν] φειλονεικεῖν K 15 inmutabilia = ἄτρ⟨επ⟩τα] ἄτρωτα MT K v προφέρειν] προσφέρειν MT K 15 – 16 θεοστέπτου] θεοσκεπάστου v 17 κελεύσητε] κελεύσηται T K καὶ τὴν δικαιοσύνην T 19 ἐκλάμπῃ] ἐκλάμπει M v eorum = ὑμῶν 24 εὐχαριστίας] εὐχαριστείας K ἑαυτῶν] αὐτῶν K ἐπαναστρεφόντων] ἐπαναστραφέντες M ἐπαναστρέφοντες T 26 ἡ *om.* M K ἧττον φήμη] ἥττω φημὶ K 28 τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ] τῖη K v νικαέων] νικαίων T διεκδικήσει] ἐκδικήσει MT K 29 ἐν] πρὸς v

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

atque Brittanorum plurimi confamulorum nostrorum esse noscuntur, qui et de hoc curiose satagere non desistunt, ut cognoscant quid in causa apostolicae fidei peragatur, qui, quantum prodesse possunt, dum in consonantia fidei nobisque tenentur nobisque concorditer sentiunt, tantum, quod absit, si quid scandali in fidei kapitulo patiantur, inueniuntur infesti atque contrarii. nos autem, licet humillimi, ⟨sed tamen⟩ summis uiribus enitimur, ut christiani uestri imperii res publica, in qua beati Petri apostolorum principis sedes fundata est, cuius auctoritatem omnes christianae nobiscum nationes uenerantur et colunt, per ipsius beati Petri apostoli reuerentiam omnium gentium sublimior esse monstretur; personas autem de nostrae humilitatis ordine ⟨eligere⟩ praeuidimus et dirigere ad uestrae a deo protegendae fortitudinis uestigia, quae omnium nostrum, id est uniuersorum per septentrionales uel occiduas regiones episcoporum, suggestionem, in qua et apostolicae nostrae fidei confessionem praelibauimus, offerre debeant, non tamen tamquam de incertis contendere, sed ut certa atque inmutabilia conpendiosa definitione proferre suppliciter obsecrantes, ut a deo coronato uestro imperio fauente haec eadem omnibus praedicari atque apud omnes obtinere iubeatis, ut deus, qui ueritatem et *iustitiam diligit*, omnia prospera uestrae serenissimae benignitatis temporibus donet, in quibus apostolicae praedicationis ⟨et⟩ pietatis ueritas fulgeat, meliori ac prospero successu eorum fortissimae tranquillitatis imperium letari de hostium subiectione concedens.

Suscipere itaque dignamini, piisimi principum, a nostra humilitate directos episcopos cum reliquis ecclesiastici ordinis uiros atque relegiosis seruis dei cum solitae tranquillitatis clementia, quatenus et ex ipsorum testimonia cum gratiarum actione in propria remeantium apud omnes nationes laus clementiae uestrae crebrescat sicut magni illius Constantini, cuius post obitum laudabilis fama nihilominus uiget, cuius insigne non tantum potestatis est sed pietatis, cum quo illud sacratissimum concilium trecentorum decem et octo antistitum in Niceam ciuitatem in defensione cumsubstantialis trinitatis conuenit, et sicut

VPG BR MNL K

1 atque] seu BR brittanorum] britannorum R britanorum G K noscuntur] cognoscuntur M qui] quia VPG curiose] curiosa V 2 satagere] fategeret NL cognoscant] cognuscant V 3 tenentur] tenuntur VP¹G B¹ NL (!) 4 kapitulo] capitulo BG MNL K periculo R 5 ἀλλ' ὅμως = ⟨sed tamen⟩ *om.* VPG BR MNL K 6 uestri *om.* K publica] publicam V apostolorum] apostulorum V principis] principes V N sedes] sedis B¹R 7 fundata] facta G auctoritatem] auctoritate VG ML 8 reuerentiam] reuerentia VG NL 9 ordine] ordinem V ἐπιλέξασθαι = ⟨eligere⟩ *om.* VPG BR MNL K et *om.* BR dirigere] diregere B¹ 10 nostrum] nostrorum M 11 septentrionales] septemtrionales RG MNL regiones] regio B¹ 12 offerre] offere P¹ incertis] incestis N 13 ut certa] incerta G N inmutabilia] incommutabilia G N immotabilia M definitione] difinitione B diffinitione R M proferre] proferrere P suppliciter] simpliciter BR 15 apud atque K obtinere] optinere P RG L K obtenere B¹ diligit] dilegit B¹ omnia *om.* N 16 prospera] prospere VP 17 καὶ = ⟨et⟩ *om.* VPG BR MNL K ueritas] uetas VPG ueritatis N fulgeat] fulget PG MNL K prospero] prosperos VP R NL prosperero B¹ successu] suggessu N 18 letari] laetari P B M hostium] ostium K 20 reliquis episcopis ecclesiastici M ecclesiastici] ecclesiasticis VP¹G uiros] uiris P² R relegiosis] religiosis RG MN K seruis] serui M¹ seruos N¹ solitae] solita R solita et K 21 et ex] ex et R testimonia] testimonio BRG NL K 22 apud] aput P 23 obitum] ouitum G nihilominus] nichilominus RG N potestatis] pietatis R 24 est *om.* MNL pietatis] piaetatis V trecentorum] CCCtorum B actorum R (!) 25 antistitum] antestitum V niceam ciuitatem] *nicea ciuitate* M *cumsubstantialis*] *consubstantialis* P² BRG MNL K

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

αὐτοῦ ἀρεταῖς ἡ μονογενὴς εὐσέβεια κηρύττεται, οὗτινος ἐπινεύσαντος διὰ τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου πνεύματος τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα πατέρων ἡ γνώμη ἐκηρύχθη, ἣν αὐτοῖς ἐνέπνευσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ ὁμοούσιον τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ, καὶ καθὼς τοῦ ἐξόχως τῆς ἀληθείας ἐρῶντος Μαρκιανοῦ τοῦ βασιλέως τοῦ καὶ τὴν πρώτην ἐν Ἐφέσῳ σύνοδον, ἅτε δὴ καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν πίστιν κηρύττοντος ὑπὸ τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου δεχθῆναι ἐποίησε καὶ ⟨τὰς αὐξήσαντας πλάνας⟩ ἐκ τῆς τοῦ θεοῦ ἀπήλασεν ἐκκλησίας, τὸν ἱερώτατον ἐκεῖνον Τόμον ἐπισπασάμενος τοῦ ἀποστολικοῦ ἀνδρὸς τοῦ πάπα Λέοντος, ὃν ὁ μακάριος Πέτρος ὁ ἀπόστολος ἰδίοις ὑπηγόρευσε ῥήμασι, καὶ καθὼς τοῦ τελευταίου μέν, ὅμως δὲ πάντων ἐξοχωτέρου τοῦ μεγάλου ἐκείνου Ἰουστινιανοῦ, οὗτινος ὡς ἡ ἀρετὴ οὕτως καὶ ἡ εὐσέβεια εἰς κρείττονα τάξιν ἀνεκαίνισε τὰ πάντα, οὗτινος καθ' ὁμοίωμα ἡ αὐτοκρατορία τῆς ἀνδρειοτάτης ὑμῶν εὐμενείας ἀρεταῖς τε καὶ ἐγχειρήμασι τὴν πολιτείαν τῶν Χριστιανῶν κατασφαλίζεται καὶ ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἀνακαινίζει τοῖς τῆς εὐσεβείας σπουδάσμασι καὶ τῇ καθολικῇ συντρέχει ἐκκλησίᾳ, ἵνα ἐν τῇ ἑνώσει τῆς ἀληθοῦς ἀποστολικῆς ὁμολογίας τελειότερον συναφθῇ, ἣν μέχρι τοῦ παρόντος σὺν ἡμῖν ἡ ἁγία τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησία φυλάττει, ὅπως τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας τὸ μυστήριον λαμπρότερον σάλπιγγος εἰς ὅλον τὸν κόσμον κηρυχθῇ καί, ἔνθα ταύτης τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας τὸ ἀκέραιον ταῖς εὐσεβέσι σπουδαῖς τῆς ὑμετέρας βασιλείας ἐπικρατεῖ, ἔπαινος ἅμα καὶ εὐεργεσία τοῦ γαληναίου ὑμῶν κράτους κηρυχθήσεται, ἵνα μετὰ τῶν τῆς εὐσεβείας ἐπαίνων καὶ τῆς βασιλείας ὑμῶν πλατυνθῶσι θεοῦ ἐπινεύοντος τὰ ἐξαίρετα, καὶ οὓς ἡ τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας ὁμολογία προτρέπεται ἡ βασιλικὴ ἀνδρεία κτήσηται.

Καὶ ἡμεῖς γάρ, εἰ καὶ ἀνάξιοι, τὴν τοῦ θεοῦ φιλανθρωπίαν ἱκετεύομεν, ἵνα χωρὶς ὀλίσθου τινὸς μέχρις αὐτοῦ τοῦ τῆς ζωῆς ὅρου ἄσπιλον ⟨τὴν πίστιν⟩ ἡμᾶς φυλάξαι καὶ κηρύξαι συγχωρήσῃ καὶ δι' αὐτῆς ἐνώπιον αὐτοῦ δοξασθῆναι, ἐπειδὴ εἰ καὶ *σοφίαν κοσμικὴν καὶ ματαίαν ἀπάτην*, ὡς φησιν ὁ μακάριος Παῦλος ὁ ἀπόστολος, παντελῶς ἀγνοοῦμεν, ὅμως τὸν κανόνα τοῦ ἀληθοῦς κηρύγματος τῇ ἁπλουστάτῃ ἀληθείᾳ διδάσκομεν καὶ διεκδικοῦμεν, ἐπειδὴ οὐχὶ πομπὰς ῥημάτων ἔχειν ἐπιθυμοῦμεν, ἵνα ταῖς φιλονεικίαις προκαταληφθῶμεν – οὔτε γὰρ ἐκβαίνει ἐν στενοχωρίαις διαγόντων ἡμῶν –, ἀλλὰ τοὺς θέλοντας ἐπιστρέψαι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τῆς ὀρθῆς ἡμῶν πίστεως τὴν τάξιν μετὰ ἁπλῆς καρδίας καὶ ῥημάτων πραότητος προφέρομεν. σῶσαι γὰρ διὰ τῆς ἀληθείας τῆς ἀποστολικῆς ὁμολογίας τὰς ἐκ τῆς θείας ροπῆς ἐμπιστευθείσας ἡμῖν ψυχὰς ἐπιθυμοῦμεν ἢ διὰ φλυαρίας τοὺς ἀκούοντας

---

23 – 24 Col. 2,8 27 – 28 cf. 2. Tim. 2,25 2. Tim. 4,4

MT K v

---

1 ἐπινεύσαντος] ἐπιπνεύσαντος MT K 2 ἑκατὸν πεντήκοντα] ρν̄ K 3 τῷ² *om.* v 5 ὑπὸ] ἀπὸ K v χαλκηδόνι] χαλκηδόνου K 6 ἐποίησε] ποιήσαντος MT et terrores, qui adcreuerunt = καὶ τοὺς αὐξήσαντας φοβερισμοὺς MT K v errores = ⟨τὰς … πλάνας⟩ *om.* MT K v ἀπήλασεν] ἀπελάσαντος MT 9 ὅμως] ὁμοίως K v ἐξοχωτέρου] ἐξοχώτερον K 11 ὁμοίωμα] ὁμοίωσιν M uirtutis = ἀρεταῖς τε καὶ (ἀρετῆς) 12 τοῖς τε τῆς K² 13 σπουδάσμασι] δόγμασι K unitate = ἑνώσει (ἑνότητι) 14 τελειότερον] τελεώτερον MT 18 γαληναίου] γαληνίου v τῶν … ἐπαίνων] τὸν … ἔπαινον M 19 eorum = ὑμῶν] ὑμῖν M 20 ἀνδρεία] ἀνδρία M κτήσηται] κτήσεται MT 21 ἱκετεύομεν] ἱκετεύωμεν K 22 ⟨τὴν πίστιν⟩ *coni.* Lu 23 συγχωρήσῃ] συγχωρήσει M² K 26 φιλονεικίαις] φιλονεικείαις K προκαταληφθῶμεν] καταληφθῶμεν K 27 ἐκβαίνει] ἐκβαίνειε K licet = ἐκβαίνει (ἔξεστι) 29 προφέρομεν] προσφέρομεν MT K σῶσαι] ὅσα M 30 φλυαρίας] φλυαρίαν K

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

Theodosii magni, cuius inter alias eius uirtutes singularis pietas praedicatur, quo adnitente per sancti spiritus gratia centum quinquaginta patrum sententia, qu⟨am⟩ eis inspirabat spiritus sanctus consubstantialis patri et filio, praedicatus est, et sicut egregii ueritatis amatoris Marciani principis, qui et primum concilium Ephesenum, utpute catholicam et apostolicam fidem praedicans, a sancta Chalcedonensi synodo suscipi fecit et errores, qui adcreuerunt, de dei ecclesia reppulit, sacrum illum Tomum amplexus apostolici uiri papae Leonis, quem beatus Petrus apostolus uerbis eius ediderat, et sicut extremi quidem, praestantissimi tamen omnium magni illius Iustiniani, cuius ut uirtus ita et pietas omnia in meliorem ordinem restaurauit, cuius instar fortissimae clementiae uestrae principatus uirtutis quidem conatibus rem publicam christianam tuetur et restaurat in melius pietatis studiis catholicae succurrit ecclesiae, ut in unitate uerae apostolicae confessionis perfectius copuletur, quam nunc usque nobiscum sancta Romana seruat ecclesia, quatenus sincerae pietatis archanum tuba clarius per totum orbem praedicetur et, ubi huius uerae confessionis sinceritas piis uestri imperii fauoribus obtinet, laus simul ac meritum serenissimi uestri imperii praedicetur, ut cum pietatis laudibus etiam regni eorum deo annuente dilatentur insignia quosque uerae pietatis inuitat confessio imperialis fortitudo possideat.

Nam et nos, licet indigni, dei clementiam deprecamus, ut sine aliquo lapsu usque ad ipsius uitae terminum inmaculatam ⟨fidem⟩ nos seruare ac predicare concedat et per ea in suo conspectu gloriari, quia et si *saeculi sapientiam et inanem fallaciam*, ut beatus Paulus apostolus dicit, paenitus ignoramus, uerae tamen praedicationis normam simplici ueritate docemus atque defendimus, quia non uerborum pompas habere cupimus, ut contentionibus occupemur – nec enim licet in angustiis nobis degentibus –, sed qui conuerti ad ueritatem uoluerint rectae nostrae fidei ordinem cum simplicitate cordis uerborumque lenitate proferrimus. saluare enim per apostolicae confessionis ueritatem commissas nobis diuina dignatione animas cupimus quam per uerbosam loquacitatem in

VPG BR MNL K

1 theodosii] theodosi B^1 theodosis B^2 eius *om.* B^2G K pietas] pietatis K quo adnitente] quod adnitente BG NL quod admittente R 2 gratia] gratiam B^2RG M centum quinquaginta] .CL. BR qu⟨am⟩] qui VPG BR MNL K 3 praedicatus – praedicata? 3–4 amatoris ueritatis R 4 principis qui] principesque VP^2G principesquae P^1 principis M^2 ephesenum] ephesinum BR utpute] utpote P B^2RG MN K et^2 *om.* VP atque K 5 chalcedonensi] chalcedoninsi V calcedonensi BR ML K calcodonensi N synodo] sinodo B *om.* G synodi N suscipi] suscepi B^1R 5–6 qui adcreuerunt] qui accreuerunt R ML quia decreuerunt K 6 reppulit] repulit VP R sacrum] sacram N tomum] thomum BRG M K 7 quem] quam N apostolus uerbis] urbis R 8 iustiniani] iustiani RG iustinini M^1 9 fortissimae] fortissimi V uestrae clementiae BR 10 rem] in R 11 ut] et M in *om.* K perfectius] profectus VP 12 copuletur] copiletur VP^1 romana] roma VPG seruat] constat G^1 quatenus] quatinus G 13 archanum] arcanum P L tuba] toba R uerae huius V 14 sinceritas] sinceritatis N 14–15 fauoribus … imperii B^2 *marg.* 14 obtinet] optinet P RG NL K *om.* M meritum] memeritum VP^1 15 pietatis] pietas P^1 16 possideat] possedeat V B^1 17 deprecamus] deprecamur BRG M 18 uitae terminum] uita&erminum B^1 ⟨fidem⟩ *coni.* Lu 19 fallaciam] fallatiam VG fallacium M^1 beatus *om.* BR 20 paenitus] penitus B^1RG MNL K uerae tamen] uerumtamen B^2 22 enim *om.* G nobis] nostris N 23 nostrae rectae R 24 lenitate] laenitate V ueritate ML leritate N (lenitate – beritate) proferrimus] proferimus BG MNL saluare] saluari B 25 commissas] conmissas B uerbosam] uerborum G^1 uerbo sca N

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

εἰς πλάνην ἐμβάλλειν. διόπερ ὅστις δήποτε τῶν ἱερέων ταῦτα τὰ ἐν τῇ ὁμολογίᾳ τῆς ἡμετέρας μετριότητος περιεχόμενα ἅμα ἡμῖν εἰλικρινῶς κηρύττειν ἐπιθυμήσει, ἵνα τῇ ἡμετέρᾳ ἀποστολικῇ πίστει ὁμόφρονας, ὡς συνιερεῖς, ὡς συλλειτουργούς, ὡς τῆς αὐτῆς πίστεως καί, ἵνα ἁπλῶς εἴπωμεν, ὡς πνευματικοὺς ἀδελφοὺς καὶ συνεπισκόπους ἡμῶν δεχόμεθα· τοὺς δὲ ταῦτα σὺν ἡμῖν ὁμολογεῖν μὴ θέλοντας ὡς ἐχθροὺς τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ὁμολογίας ἐνόχους εἶναι κρίνομεν τῆς αἰωνίου κατακρίσεως, οὔτε δέ ποτε τοὺς τοιούτους ἐν τῷ συλλόγῳ τῆς ἡμετέρας μετριότητος εἰ μὴ διορθωθέντας ἀνεχόμεθα δέξασθαι, μήτε παραβῆναι ἡμᾶς τις ἐξ αὐτῶν ὑπολάβοι, ὅπερ παρελάβομεν ἀπὸ τῶν προηγησαμένων ἡμᾶς. διὰ τοῦτο *χαρὰ* μεγάλη ἔσται *ἐν οὐρανῷ* καὶ ἐπὶ γῆς, ἐὰν τῆς ὑμετέρας εὐμενοῦς ⟨εὐσεβείας⟩ μεσιτευούσης ὁ συμβασιλεὺς ὑμῶν καὶ παντοκράτωρ θεὸς ταῦτα πρὸς πέρας ἀγάγοι, ἵνα *ὁ οὐρανὸς εὐφρανθῇ καὶ ἀγαλλιάσεται ἡ γῆ* γινομένης *εἰρήνης πολλῆς τοῖς τὴν* ἀλήθειαν *ἀγαπῶσι, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς σκάνδαλον,* καὶ ἀφαιρεθήσεται ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ βδέλυγμα σκανδάλου τὸ ὂν *εἰς πτῶσιν πολλῶν* ἀσυστάτων καὶ ἁπλουστέρων, καὶ γενήσεται *μία πίστις,* ἓν στόμα καὶ χεῖλος ἓν καὶ μία πρὸς πάντας τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος ὁμολογία, *ἐν ὅσῳ* πάντες ὁμοθυμαδὸν *λαλοῦσι τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ·* ἥντινα ἐν τοῖς χρόνοις τῆς ὑμετέρας γαληναίας εὐδαιμονίας ὁ πολυέλεος θεὸς χαρίσασθαι καταξιώσει, ἕως τὰ διεσπασμένα *πρὸς οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας* τοῦ θεοῦ κατασκευάζονται, τὰ διακεχωρισμένα εἰς ἁρμογὴν τῆς ἀληθείας συνέρχονται, τὰ διεζευγμένα εἰς ἀγάπην ἀποστολικῆς πίστεως συνάπτονται, τὰ διεσκορπισμένα εἰς ἕνωσιν τῆς ἐπικρατούσης ἀποστολικῆς ⟨ἀληθείας⟩ συνέρχονται, ἵνα ὁμοφρόνως ἅμα ἡμῖν πάντες τὴν μεγαλειότητα τοῦ ἐνεργήσαντος τὸ ἀγαθὸν τοῦτο θεοῦ πιστῶς ἰσχύσωσι παρακαλέσαι ὑπὲρ τοῦ μακροχρόνιον καὶ τελείαν εὐδαιμονίαν θεόθεν χαρισθῆναι τῷ κράτει τῆς ὑμῶν ἀνδρείας, ἵνα τοῖς καμάτοις τῆς ὑμῶν ἀηττήτου ἡμερότητος συναχθήσονται ἐκ τῶν ἐθνῶν εἰς τὸ ⟨*ὁμολογήσασθαι*⟩ *τῷ ὀνόματι τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ* καὶ δοξάζειν ἐν ὕμνοις τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ *ὁμολογίαν τοῦ ποιήσαντος θαυμάσια μεγάλα μόνου, τοῦ ποιήσαντος τέρατα ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ ἀνταναιροῦντος πολέμους μέχρι τῶν ἐσχάτων τῆς γῆς,* ὃς τὰ διεσπαρμένα συνήγαγε καὶ τὰ συναχθέντα φυλάττει, ὃς τοὺς εὐσεβεῖς βασιλεῖς ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ βασιλεύειν προστάττει, ὄντινα διὰ τῆς ἀγρύπνου εὐσεβείας καὶ τῶν ἀηττήτων καμάτων συνεργοῦντος τοῦ θεοῦ φυλάττουσιν.

---

9 Lc. 15,7 11 Ps. 95,11 12 Ps. 118,165 13 Lc. 2,34 14 Eph. 4,5 15 – 16 Act. 2,11 17 1. Cor. 14,12 19 cf. Joh. 11,52 24 Ps. 105,47 25 Ps. 135,3 – 4 25 – 26 Ps. 45,9 – 10

MT K v(29)

---

1 ἱερέων] ἱερῶν K τὰ *om.* MT K 3 ὁμόφρονας] ὁμοφρόνως v 5 δεχόμεθα] δεχώμεθα M v 6 αἰωνίου] αἰωνίας T 10 pietate = ⟨εὐσεβείας⟩] βασιλείας MT K v 11 ἀγαλλιάσεται] ἀγαλλιάσηται T K v 15 dum = ἐν ὅσῳ (*cf.* 138,17: dum = ἕως) 17 καταξιώσει] καταξιώσαι K 18 τῆς *om.* MT v 20 ueritate = ⟨ἀληθείας⟩] ἐκκλησίας MT K v 23 ἀνδρείας] ἀνδρίας M 24 confitendum = ⟨ὁμολογήσασθαι⟩] πιστεύειν MT K v ἐν τῷ ὀνόματι K v 26 τοῦ *om.* MT K 27 φυλάττει] φυλάττοι T 29 τοῦ *om.* MT φυλάττουσιν v *desin.* (52,15)

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

errorem audientes immittere. quicumque proinde sacerdotum haec, quae in hanc nostrae humilitatis confessione continentur, nobiscum sinceriter praedicare desiderant, ut nostrae apostolicae fidei concordes, ut consacerdotes, ut comministros, ut eiusdem fidei et, ut simpliciter dicamus, ut spiritales fratres et coepiscopos nostros suscipimus; qui haec uero confitere nobiscum noluerint, ut infestos catholicae atque apostolicae confessionis perpetuae condempnationis reos esse censemus, nec aliquando tales in nostrae humilitatis collegio nisi correctos suscipere patimus, nec transgredi nos quisquam eorum arbitretur, quod a praedecessoribus nostris percepimus. propterea *gaudium* magnum *erit in caelo* et in terra, si uestra benignissima pietate mediante haec conregnator uester omnipotens deus ad effectum perduxerit, ut *caelum iocundetur, exultet et terra*, dum *pax multa* sit *diligentibus* ueritatem *et non est eis scandalum*, et auferetur de domo dei abhominatio scandali, quae erat *ad ruinam multorum* inconstantium uel simplicium, et fit *una fides*, unum os et labium unum ⟨et una⟩ apud omnes apostolicae praedicationis confessio, dum omnes unianimes *loquentur magnalia dei*; quam uestrae serenissimae felicitatis temporibus misericors deus concedere dignabitur, dum dissipata *in aedificationem ecclesiae* dei construuntur, segregata in conpaginem ueritatis conueniunt, dissociata in caritatem apostolicae fidei copulantur, dispersa in unitate optinente apostolica ueritate concurrunt, ut concorditer nobiscum omnes hoc bonum operantis dei maiestatem fideliter ualeant obsecrare pro longeuitate atque perfecta prosperitate uestrae fortitudinis imperii diuinitus concedenda, ut eorum inuictissimae mansuetudinis laboribus congregentur ex gentibus ad *confitendum nomini sancto eius* et gloriandum in laude uerae eius *confessionis, qui facit mirabilia magna solus, qui facit prodigia super terram auferens bella usque ad fines terrae*, qui dispersa congregat et congregata conseruat, qui tam piissimos principes super populum suum regnare praecepit, quem peruigili pietate et inuictis laboribus deo cooperante custodiunt.

VPG BR MNL K

1 immittere] inmittere BG N 2 confessione] confessionem BR M K¹ continentur] continetur P R NL 3 comministros] conministros P¹ BG ut¹ *om.* B 4 spiritales] spirituales M suscipimus] suscepimus B¹R uero haec BR uero] uere V 5 nobiscum] uobiscum VP atque] atquae P apostolicae fidei confessionis G 6 condempnationis] condemnationis P B condennationis K tales] talis B¹R 7 collegio] collegione M patimus] patimur P B²G M patemur B¹ petimus R nec] et R quisquam] quiquam G 8 praedecessoribus] depraecessoribus MNL percepimus *om.* N 9 pietate] piaetate P conregnator] corregnator M uester] uestrae VPG uestros L 10 perduxerit] preduxerit K ut] ad R iocundetur] iucundetur P dum *om.* M sit] fit P 11 auferetur] auferatur B² abhominatio] abominatio B MNL 12 inconstantium] inconstantiam V¹ fit] sit NL 13 os] hos B¹ unum] una B M² καὶ μία = ⟨et una⟩] non VP *om.* BRG MNL K 14 unianimes] unanimes B¹RG L 15 misericors] misiricors N dissipata] dissipabitur V¹ dissipatam K aedificationem] edificationem V R aedificatione M 16 segregata] segregatur VP¹ segregantur G conpaginem] conpagine BR MNL K dissociata] dissotiata V K 16 – 17 apostolicae] apostoli N 17 copulantur] copolantur P unitate] unitatem P optinente] obtinente B M 18 concorditer] concurditer V¹ omnes] omnis VP¹G bonum hoc K operantis] operantes P² BR 19 longeuitate] longaeuitate P² longa uita R longe uitae N K 20 concedenda] contendam V con.dendam P¹ concedendum G condenda R MNL K eorum = ὑμῶν 21 confitendum] fitendum P¹ consitendum M in laude = ἐν ὕμνοις 22 terram] terra NL 23 et] qui K conseruat] seruat ML sunt seruat N piissimos principes] piissimus princeps R 24 quem peruigili] quāēperuigeli B¹ pietate] piaetate P cooperante] operante MNL

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

ΑΙ ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ

Ā Ἀγάθων, ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας πόλεως Ῥώμης, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ ἅμα τῷ κοινῷ ὅλης τῆς συνόδου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῇ γενομένῃ χάριν τῆς ὀρθότητος τῆς ἀποστολικῆς ὁμολογίας ὡς ἀνωτέρω περιέχεται φρονῶν ὑπέγραψα.

B̄ Ἀνδρέας, χάριτι θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν τῇ Ὄστῃ ἐκκλησίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Γ̄ Ἀγνέλλος χάριτι θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν Τερρακένῃ ἐκκλησίας ἐπαρχίας Καμπανίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

⟨.....⟩

Ē Ἀδεοδάτος χάριτι θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν Σάρμῃ ἐκκλησίας ἐπαρχίας Καμπανίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ϚT̄ Πέτρος χάριτι θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν Κούμῃ ἐκκλησίας ἐπαρχίας Καμπανίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Ζ̄ Ἀγνέλλος χάριτι θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν Μεσένῃ ἐκκλησίας ἐπαρχίας Καμπανίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Η̄ Γάρζιχος χάριτι θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν Ποτιολάνῳ ἐκκλησίας ἐπαρχίας Καμπανίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Θ̄ Στέφανος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Λουκριτίας ἐπαρχίας Καλαβρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Ῑ Ἀγνέλλος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν Νεαπόλει ἐκκλησίας ἐπαρχίας Καμπανίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΙĀ Αὐριλιανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Νολάνου ἐπαρχίας Καμπανίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

MT K(10)

---

5 ὅλης *om.* M 8 ἁγίας *om.* MT 10 ὑπέγραψα· ὡσαύτως καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ὑπέγραψαν ὁμοίως K *et desin.* (122,8) 11 ἐν τερρακένῃ] ἀντερρακένῃ M ἐν τερρακαίνῃ T 14 – 16 Nr. 4 (Agnellus Fundanae) *om.* MT 17 σάρμῃ] ⟨φού⟩ρμῃ? 23 ἁγίας τοῦ θεοῦ ἐν M μεσένῃ] μισαίνῃ T 24 ἀποστολικῆς πίστεως ἡμῶν συνετάξαμεν ὁμοθυμαδὸν M 26 γάρζιχος] γαρζιος T ποτιολάνῳ] ποτιελάνῳ M 29 καλαβρίας] καβρίας M 32 ἐλέει] ἐλέῳ T 35 νολάνου] νωλάνου T

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

ET SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM

1 Agatho, episcopus sanctae dei catholicae atque apostolicae ecclesiae urbis Romae, huic suggestioni cum generalitate totius apostolicae sedis concilii pro rectitudine apostolicae confessionis factae sicut superius continet consensi et subscripsi.

2 Andreas, gratia dei episcopus sanctae Hostensis ecclesiae, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

3 Agnellus gratia dei episcopus sanctae ecclesiae Terracinensis prouinciae Campaniae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

4 Agnellus gratia dei episcopus sanctae Fundanae ecclesiae prouinciae Campaniae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

5 Adeodatus gratia dei episcopus sanctae Furmianae ecclesiae prouinciae Campaniae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

6 Petrus gratia dei episcopus sanctae Cumanae ecclesiae prouinciae Campaniae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

7 Agnellus gratia dei episcopus sanctae ecclesiae Mesenatis prouinciae Campaniae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

8 Gaudiosus gratia dei episcopus sanctae ecclesiae Puteolanae prouinciae Campaniae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

9 Stephanus gratia dei episcopus sanctae ecclesiae Lucrensis prouinciae Calabriae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

10 Agnellus humilis episcopus sanctae ecclesiae Neapolitanae prouinciae Campaniae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

11 Aurelianus humilis episcopus sanctae ecclesiae Nolanae prouinciae Campaniae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

VPG BR MNL K

---

2 et ... episcoporum *om.* MNL subscriptiones] subscriptionis VP 4 atque] atquae P at M^1 5 suggestioni] suggessioni N suggestione K 6 continet] continetur BR 7 gratia] gratiae PG hostensis] ostensis G N hostiensis M K (!) 8 fide] fidei B^2 unianimiter] unanimiter P^2 RG L K construximus] construcximus K 9 terracinensis] teracinensis BR campaniae *om.* MNL 10 hanc suggestionem] hac suggestione MN (*et ita saepe*) fide] fidei B unianimiter] unanimiter R L K (*et ita saepe in codd. recent.*) 12 sanctae *om.* MNL 13 fide] fidei G construximus] construcximus K (*et ita saepe*) 15 furmianae] formiane BR farmiane G firmiane N 16 fide] fidei V^1P 18 cumanae] cummanae V ecclesiae cumanae M 21 mesenatis] mesinatae BR 24 ecclesiae *om.* VP MN K 25 apostolica] apostolaca P 27 lucrinsis ecclesiae BR prouinciae calabriae *om.* BR calabriae] galabriae M campaniae N K 30 humilis] gratia dei N 31 aurelianus] aurilianus V BR nolanae ecclesiae B N

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

ΙΒ̄ Βαρβάτος χάριτι θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βενεβέντου ἐπαρχίας Καμπανίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΙΓ̄ Δεκόροσος χάριτι θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Καπούας ἐπαρχίας Καμπανίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΙΔ̄ Ἰουλιανὸς ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Κονσέντου ⟨ἐπαρχίας Βριττίων⟩ ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΙΕ̄ Ἰωάννης χάριτι θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἰδροῦντος ἐπαρχίας Καλαβρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΙϚ̄Τ̄ Γερμανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Τερεντοῦ ἐπαρχίας Καλαβρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΙΖ̄ Θεοφάνης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Τούρης ἐπαρχίας Καλαβρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΙΗ̄ Πέτρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας ἐν Κοτρῶνι ἐπαρχίας Βριττίων ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΙΘ̄ Παῦλος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Σκυλλακίνης ἐπαρχίας Βριττίων ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Κ̄ Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ταυριάνης ἐπαρχίας Καλαβρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΚᾹ Θεόδωρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ταρπείας ἐπαρχίας Καλαβρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΚΒ̄ Ἀβουνδάντιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Τεμψάνης ἐπαρχίας Βριττίων ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

MT

---

1 βενεβέντου] βενεβεντοῦ M 5 συνετάξαμεν ὁμοθυμαδὸν M 7 ⟨ἐπαρχίας βριττίων⟩ *om.* MT 19 κοτρῶνι] κοτρῶν M 22 σκυλλακίνης] σκυλακίνης M 25 ἐλάχιστος *om.* M ταυριάνης] ταυριανῆς T 28 ταρπείας] ταρπενίας M τρ⟨ο⟩πείας?

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

12 Barbatus gratia dei episcopus sanctae Beneuentanae ecclesiae prouinciae Campaniae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

13 Decorosus gratia dei episcopus sanctae ecclesiae Capuanae prouinciae Campaniae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

14 Iulianus indignus episcopus sanctae ecclesiae Consentinae prouinciae Britiarum in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

15 Iohannes gratia dei episcopus sanctae ecclesiae Ydrontinae prouinciae Calabriae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

16 Germanus humilis episcopus sanctae Tarantinae ecclesiae prouinciae Calabriae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fice unianimiter construximus, similiter subscripsi.

17 Theophanius humilis episcopus sanctae ecclesiae Torinae prouinciae Calabriae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

18 Petrus humilis episcopus sanctae Cotronensis ecclesiae prouinciae Brittiarum in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

19 Paulus humilis episcopus sanctae Scyllacinae ecclesiae prouinciae Brittiorum in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

20 Georgius humilis episcopus sanctae Taurianae ecclesiae prouinciae Calabriae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

21 Theodorus humilis episcopus sanctae Tropeianae ecclesiae prouinciae Calabriae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

22 Abundantius humilis episcopus sanctae ecclesiae Tempsanae prouinciae Brittiorum in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

VPG BR MNL K

---

1 beneuentanae] beniuentanae K 4 decorosus] decoratus G¹ 7 consentinae] chosintinae B cosintiae R cosentinae ML K cosentinae ecclesiae BR N (*et ita saepe*) britiarum] briciarum BR ML 10 ydrontinae] ydroytinae V hydrontinae B K hidrontine R calabriae] briciarum BR galabriae M 13 tarantinae] tarentinae M (!) calabriae] calariae VP galabriae M 16 theophanius] thophanius N torinae] thorinae G calabriae] briciarum G galabriae M (*etc.*) 19 humilis] humiliter N 19–22 cotronensis ... sanctae *om.* N 19 cotronensis] cotroninsis B corenensis M brittiarum] briciarum BRG L britiarum M K 22 scyllacinae] scillacinae VPG cyllacinae MNL brittiorum] brittorum VP K briciarum BR britiarum M 25 georgius] georgios V¹ gregorius G taurianae] taurinae B et auriana K calabriae] galabriae M 26 apostolica] captolica L 28 humilis] humiles V tropeianae] tropaeianae PG 31 tempsanae] temsanae VPG typsanae MN brittiorum] brittorum P briciarum BR briciorum G britiorum M

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

ΚΓ̄ Ὑάκινθος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Σύρτης ἐπαρχίας Καμπανίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΚΔ̄ Πλακέντιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βελλικέρνης ⟨ἐπαρχίας Καμπανίας⟩ ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΚΕ̄ Ἰουβενάλιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀλβάνης ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΚΣ̄Τ̄ Βίτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Λευκῆς Σίλβας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΚΖ̄ Παῦλος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Νομέντου ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΚΗ̄ Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τοῦ Πόρτου ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΚΘ̄ Στέφανος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βενέστροις ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Λ̄ Φίληξ ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Σπολίτης ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρ' ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΛᾹ Ὀνοράτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας ⟨.....⟩ ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΛΒ̄ Φίληξ ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Καμερίνης ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΛΓ̄ Φλῶρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Φούλγης ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΛΔ̄ Δεκέντιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Φοροφλαμίνου ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΛΕ̄ Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Νούρσης ταύτῃ τῇ ἀναφορῇ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

MT

---

4 βελλικέρνης] βελικέρνης M βελι⟨τ⟩έρνης? 4 – 5 ⟨ἐπαρχίας καμπανίας⟩ *om.* MT 8 συνετάξαμεν ὁμοθυμαδὸν M 12 νομέντου] νομεντοῦ M 14 ἐλάχιστος] ἀνάξιος T 17 ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν] ἐξεθέμεθα M 18 φίληξ] φίλιξ M 18 – 19 τῇ κοινῶς παρ' ἡμῶν γενομένῃ] ἣν T 19 συναίνεσα ὁμοθυμαδὸν καὶ T 20 δνορᾶτος] δνωράτος T ⟨.....⟩ *lac.* MT 21 συνηύεσα] συναίνεσα T 23 φίληξ] φίλιξ T ἁγίας *om.* M καμερίνης] καπερήνης T 24 συνηύεσα] συναίνεσα T 27 παρ' ἡμῶν πάντων T συνήνεσα] συναίνεσα T 29 δεκέντιος] δεκεντῖνος T 30 ἡμῶν *om.* M 31 συνήνεσα] συναίνεσα T 33 ἕνεκεν] ὑπὲρ M συνήνεσα] συναίνεσα T

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

23 Yachinthus humilis episcopus sanctae ecclesiae Syrrentinae prouinciae Campaniae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

24 Placentius humilis episcopus sanctae ecclesiae Belliternensis prouinciae Campaniae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

25 Iuuenalis humilis episcopus sanctae ecclesiae Albanensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

26 Uitus humilis episcopus sanctae ecclesiae Siluae Candidae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

27 Paulus humilis episcopus sanctae ecclesiae Numento in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

28 Iohannes humilis episcopus sanctae ecclesiae Portuensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

29 Stephanus humilis episcopus sanctae ecclesiae Penestrinae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

30 Felix exiguus episcopus sanctae ecclesiae Spolitinae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

31 Honoratus exiguus episcopus sanctae ecclesiae Sinatae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

32 Felix exiguus episcopus sanctae ecclesiae Camerinae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

33 Florus exiguus episcopus sanctae ecclesiae Fulgensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

34 Decentius exiguus episcopus sanctae ecclesiae Foroflaminensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

35 Iohannes exiguus episcopus sanctae ecclesiae Nursinae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

VPG BR MNL K

---

1 yachinthus] hyaquintus BR iachinctus G yacinctus M hiaquintus K sanctae *om.* M syrrentinae] surrentinae VPG sirentinae B M seretine R 4 placentius] placencius P placentinus K belliternensis] belliterrensis BR NL belliternensis ecclesiae BR N campaniae *om.* VPG MNL 7 iuuenalis] iubenalis K albanensis ecclesiae BR N albanensis] albinensis VPG albinensis prouinciae in VPG 9 ecclesiae *om.* BR 11 numento ecclesiae BR N numento] numanto R numentanae M 13 portuensis ecclesiae BR N portuensis] portunensis V^1 B 15 stephanus] stefanus VP sthephanus R penestrinae ecclesiae BR N penestrinae] paenestrinae P praenestrinae G 15 – 16 suggestionem nostram quam VP 17 – 18 pro ... fide] pro apostolicam nostram fidem VP 17 spolitinae ecclesiae BR N spolitinae] spolitanae BG suggestionem nostram quam VPG 19 honoratus] honestus BR sinatae ecclesiae BR N sinatae] sinate VP R sisinnatae MNL 21 – 22 felix ... subscripsi *om.* R 21 camerinae ecclesiae B N 23 – 24 florus ... subscripsi *om.* N 23 fulgensis ecclesiae BR 25 – 28 decentius ... subscripsi *om.* R 25 decentius] dicentius M foroflaminensis] foroflaminensi VPG foroflamminensis B NL 27 nursinae ecclesiae BG N nursinae] norsinae VPG nupsine MNL

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

ΛΣΤ Φίληξ ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀσκουλάνων ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΛΖ Ἀτριανὸς ⟨ἐλάχιστος⟩ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥετρίνης ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΛΗ Φλῶρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Φουρκόνης ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἕνεκα τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΛΘ Κλαρέντιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βαλβίσσης ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

Μ Κρέσκης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βιβῶνος ἐπαρχίας Καλαβρίας ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΜΑ Θεοδόσιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Συρακούσης τῆς ἐν Σικελίᾳ ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΜΒ Βενέδικτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Μεσένης τῆς ἐν Σικελίᾳ ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΜΓ Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας εἰς τὰ Θερμιτάνα τῆς ἐν Σικελίᾳ ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΜΔ Πέτρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τοῦ Ταυρομενίου τῆς ἐν Σικελίᾳ ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΜΕ Ἰουλιανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Κατάνης τῆς ἐν Σικελίᾳ ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΜΣΤ Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Τροκαλιτάνης τῆς ἐν Σικελίᾳ ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΜΖ Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Λαγαριγενίτης τῆς ἐν Σικελίᾳ ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

MT

---

1 φίληξ] φίλιξ T ἀσκουλάνων] ἀσκουλανῶν M 2 συνήνεσα] συναίνεσα T 4 ⟨ἐλάχιστος⟩ *om.* MT ῥετρίνης] ῥε⟨α⟩τίνης? 5 παρὰ πάντων] παρ' M συνήνεσα] συναίνεσα T 7 φουρκόνης] φουρκώνης T 8 συνήνεσα] συναίνεσα T 11 συνήνεσα] συναίνεσα T 13 κρέσκης] κρέσης T βιβῶνος] βίβωνος T 15 συνήνεσα] συναίνεσα T 18 συνήνεσα] συναίνεσα T 20 ἕνεκεν] ὑπὲρ M 21 συνήνεσα] συναίνεσα T 22 θερμιτάνα] θερμίτανα M 23 παρ' ἡμῶν πάντων M ἕνεκεν] ὑπὲρ M 24 συνήνεσα] συναίνεσα T 27 συνήνεσα] συναίνεσα T 30 συνήνεσα] συναίνεσα T 31 τροκαλιτάνης] τρωκαλιτάνης M 33 συνήνεσα] συναίνεσα T 34 λαγαριγενίτης] ἀγριγεντίνης? 36 συνήνεσα] συναίνεσα T

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

36 Felix exiguus episcopus sanctae ecclesiae Asculanensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
37 Hadrianus exiguus episcopus sanctae ecclesiae Reatinae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
38 Florus exiguus episcopus sanctae ecclesiae Furcuninae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
39 Clarentius exiguus episcopus sanctae ecclesiae Balbisis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
40 Crescis exiguus episcopus sanctae ecclesiae Uibonensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
41 Theodosius exiguus episcopus sanctae ecclesiae Syracusanae prouinciae Siciliae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
42 Benedictus exiguus episcopus sanctae ecclesiae Messanensis prouinciae Siciliae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
43 Iohannes exiguus episcopus sanctae ecclesiae Thermitanae prouinciae Siciliae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
44 Petrus exiguus episcopus sanctae ecclesiae Tauromenitanae prouinciae Siciliae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
45 Iulianus exiguus episcopus sanctae ecclesiae Catanensis prouinciae Siciliae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
46 Georgius exiguus episcopus sanctae ecclesiae Trocalitanae prouinciae Siciliae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
47 Georgius exiguus episcopus sanctae ecclesiae Agrigentinae prouinciae Siciliae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

VPG BR MNL K

1 asculanensis ecclesiae BR N asculanensis] ascelanensis BR ascolanae M 3 hadrianus] adrianus BR MN K reatinae ecclesiae BR NL K 5 furcuninae ecclesiae BR N furcuninae] furcinine V furconinae B K furconie R furciniane G forcuninae ML 7 clarentius] clarentinus R K balbisis] baluinsis BR baluisis K 9 uibonensis] dibonensis MNL 11 exiguus] humilis K sanctae *om.* B syracusanae] siracusanae BG ML K 14 messanensis] mersanensis VPG mesanensis BR 17 thermitanae] termitanae BRG M^1 K 18 apostolica] captolica L 18 – 20 subscripsi. iohannis exiguus episcopus sanctae ecclesiae mitatae prouinciae siciliae in hanc suggestionem nostram (nostram *om.* G), quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi. petrus VPG 20 tauromenitanae] taurominitanae V tauromitanae G tauromentane M^1 tauromeritanae K 21 suggestionem nostram quam VP 23 catanensis] catinensis VP catenensis B K cathenensis RG N siciliae] sycilie R silicie N 24 suggestionem nostram quam VPG unianimiter *om.* B georgius] gregorius G trocalitanae] trocolitane R 27 unianimiter *om.* B 29 agrigentinae ecclesiae B agrigentinae] cagrigentinae V

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

ΜΗ Ἀδεοδάτος ἐν ὀνόματι τοῦ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Λευκῶν, λεγάτον τῆς σεβασμίας συνόδου τῆς ἐν Γαλλίᾳ τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ συνοδικῶς παρ' ἡμῶν γενομένῃ συναινῶν ὑπέγραψα.

ΜΘ Οὐλβυνθρίδους ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἑβροϊκῆς νήσου τῆς Βρεττανίας, λεγάτον τῆς σεβασμίας συνόδου τῆς ἐν Βρεττανίᾳ καθεστώσης ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ συνοδικῶς παρ' ἡμῶν γενομένῃ συναινῶν ὑπέγραψα.

Ν Μαυρίκιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Τριβούρτου ἐπαρχίας Πικένης ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ⟨συναινῶν⟩ ὑπέγραψα.

ΝΑ Φίληξ ἐλάχιστος πρεσβύτερος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥελατένσου λεγάτος τῆς σεβασμίας συνόδου τῆς ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Γάλλων καθεστώσης ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ συνοδικῶς γενομένῃ παρὰ πάντων ἡμῶν συναινῶν ὑπέγραψα.

ΝΒ Ταυρῖνος ἀνάξιος διάκονος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀκλοένσου λεγάτον τῆς σεβασμίας συνόδου τῆς ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Γάλλων καθεστώσης ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ συνοδικῶς γενομένῃ παρ' ἡμῶν συναινῶν ὑπέγραψα.

ΝΓ Μανσούετος κατὰ θεοῦ χάριν ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Μεδιολάνου ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς γενομένῃ παρὰ πάντων ἡμῶν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΝΔ Ἰωάννης ⟨ἀνάξιος ἐπίσκοπος⟩ ἐκκλησίας Βεργομάνης ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΝΕ Δονάτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Λαυδένσου ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΝΣΤ Ἀναστάσιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Τικένσου ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συναινῶν ὑπέγραψα.

ΝΖ Βαλεντῖνος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀκόνσου ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΝΗ Δεσιδέριος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Κρεμόνσου ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΝΘ Γρατιανὸς ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Νοβάρκου ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

MT

---

1 ἀδεοδάτος] ἀδεόδατος M λευκῶν] λεύκων T λεγάτον] λεγάτων M (λεγάτος?) 4 οὐλβυνθρίδους] ..λβιθρίδους M ἑβροϊκῆς] ἑβνοικῆς M εὐβνοικῆς T νήσου] νήσῳ M 5 βρεττανίας] βρετανίας M λεγάτον] λεγάτων M βρεττανίᾳ] βρετανίᾳ M 7 τριβούρτου] τιβούρτου? πικένης] πικαίνης T 9 ⟨συναινῶν⟩ *om.* MT 10 φίληξ] φίλιξ T ῥελατένσου] ⟨ἀ⟩ρελατένσου? λεγάτος] λεγάτων M λεγατάριος T 11 – 12 τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ καὶ συνοδικῶς συναινῶν M 13 ταυρῖνος] μαυρῖνος M χαυρίνος T ἀκλοένσου] ⟨τε⟩λο⟨ν⟩ένσου? λεγάτον] λεγάτων M 14 τῇ' *om.* M 18 συνήνεσα] συναίνεσα T 19 ⟨ἀνάξιος ἐπίσκοπος⟩ *om.* MT 20 συνήνεσα] συναίνεσα T 23 συνήνεσα] συναίνεσα T 26 συναινῶν] συναίνεσα καὶ T 27 ἀκόνσου] ἀκονσοῦ M ἀκο⟨υέ⟩νσου? 28 συνήνεσα] συναίνεσα T 30 κρεμόνσου] κρεμονσοῦ M 31 συνήνεσα] συναίνεσα T 33 νοβάκρου] νοβάρου? 34 συνήνεσα] συναίνεσα T

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

48 Adeodatus humilis episcopus sanctae ecclesiae Leucorum, legatus uenerabilis sinodi per Galliarum prouincias constituti, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide construximus, similiter subscripsi.

49 Uilfridus humilis episcopus sanctae ecclesiae Ebroicae insulae Brittaniae, legatus uenerabilis sinodi per Brittania constituti, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

50 Mauricius humilis episcopus sanctae Tiburtinae ecclesiae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

51 Felix humilis episcopus sanctae ecclesiae Arelatensis, legatus uenerabilis sinodi per Galliarum prouinciae constituti, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

52 Taurinus indignus diaconus sanctae ecclesiae Telonensis, legatus uenerabilis sinodi per Galliarum prouinciae constitutae, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

53 Mansuetus dei gratia episcopus sanctae Mediolanensis ecclesiae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

54 Iohannes indignus episcopus sanctae ecclesiae Pergamatis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

55 Donatus episcopus sanctae ecclesiae Laudanensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

56 Anastasius episcopus sanctae ecclesiae Ticinensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

57 Ualentinus episcopus sanctae ecclesiae Aquensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

58 Desiderius episcopus sanctae ecclesiae Remolensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

59 Gratianus episcopus sanctae ecclesiae Nouaris in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

VPG BR MNL K

---

1 humilis = ἐν ὀνόματι τοῦ θεοῦ ecclesiae *om.* NL 2 constituti – constitutae? 4 uilfridus] uilfredus BR M uulfridus NL ebroicae] ebrayce R eboracae M ebraicae K brittaniae] britaniae G ML 5 brittania] britanniam R britannia G britanias M constituti] constitutos BR constituta K (constitutae?) 7 tiburtinae] tyburtinae V tibortinae B tybortinae R ecclesiae tiburtinae PG R K 9 humilis *om.* R sinodi] synodi P R ML K 10 prouinciae] prouintias B prouincia L K constituti] constitutae BRG L K 12 taurinus] maurinus G diaconus] dyaconus R telonensis] thelonensis G L 13 prouinciae] prouincia P L K prouintias BR prouinciae constitutae] regionem G constitutae] constituti M 15 gratia dei RG mediolanensis] medolanensis V¹ ecclesiae mediolanensis P L 17 pergamatis] pergamitis B 19 laudanensis] laudunensis B 21 ticinensis] citinensis R thicinensis G tycenensis M 25 remolensis] remulensis BR romelensis N ⟨c⟩remo⟨n⟩ensis? 26 unianimiter *om.* B

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

ΞΔ Δεσιδέριος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἱπποριϰῆς ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ ϰοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολιϰῆς πίστεως συνήνεσα ϰαὶ ὑπέγραψα.

ΞΑ Ἰωάννης εὐσεβείᾳ θεοῦ ἐπίσϰοπος τῆς ἁγίας ϰαθολιϰῆς ἐϰϰλησίας ⟨……⟩ ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ ϰοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολιϰῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα ϰαὶ ὑπέγραψα.

ΞΒ Δεϊουσδέδιθ ἐπίσϰοπος τῆς ἁγίας ἐϰϰλησίας Βρεϰτιάνα ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ ϰοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολιϰῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα ϰαὶ ὑπέγραψα.

ΞΓ Αὐδάϰης ἐπίσϰοπος τῆς ἁγίας ἐϰϰλησίας Δεστονένσου ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ ϰοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολιϰῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα ϰαὶ ὑπέγραψα.

ΞΔ Βενενάτος ἐπίσϰοπος τῆς ἁγίας ἐϰϰλησίας Ἀρτενσοῦ ταύτῃ τῇ ϰοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἀναφορᾷ ὑπὲρ τῆς ἀποστολιϰῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα ϰαὶ ὑπέγραψα.

ΞΕ Βενέδιϰτος ἐλάχιστος ἐπίσϰοπος τῆς ἁγίας ἐϰϰλησίας Βανδένσου ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ ϰοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολιϰῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα ϰαὶ ὑπέγραψα.

ΞΣΤ Βόνος ἐλάχιστος ἐπίσϰοπος τῆς ἁγίας ἐϰϰλησίας Ἀλβινγαρένσου ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ ϰοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολιϰῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα ϰαὶ ὑπέγραψα.

ΞΖ Θεόδωρος ἐλάχιστος ἐπίσϰοπος τῆς ἁγίας ἐϰϰλησίας Βερϰελένσου ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ ϰοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολιϰῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα ϰαὶ ὑπέγραψα.

ΞΗ Ῥουστίϰιος ἐλάχιστος ἐπίσϰοπος τῆς ἁγίας ἐϰϰλησίας Ταουρνάτων ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ ϰοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολιϰῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα ϰαὶ ὑπέγραψα.

ΞΘ Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσϰοπος τῆς ἁγίας ἐϰϰλησίας Βιντιμιλίου ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ ϰοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολιϰῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα ϰαὶ ὑπέγραψα.

Ο Σεβῆρος ἐλάχιστος ἐπίσϰοπος τῆς ἁγίας ἐϰϰλησίας Λουνένσου ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ τῇ ϰοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολιϰῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα ϰαὶ ὑπέγραψα.

ΟΑ Ἐλευθέριος ἐλάχιστος ἐπίσϰοπος τῆς ἁγίας ἐϰϰλησίας Λουϰένσου ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ ϰοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολιϰῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα ϰαὶ ὑπέγραψα.

ΟΒ Μαυριανὸς ἐλάχιστος ἐπίσϰοπος τῆς ἁγίας ἐϰϰλησίας Τισένης ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ ϰοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολιϰῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα ϰαὶ ὑπέγραψα.

MT

---

1 Ἱπποριϰῆς] Ἱππορίϰης T 2 συνήνεσα] συναίνεσα T 3 ⟨……⟩ *lac.* MT 5 συνήνεσα] συναίνεσα T 6 βρεϰτιάνα] βρεϰτίανα M 7 συνήνεσα] συναίνεσα T 9 δεστονένσου] δε⟨ρ⟩τονένσου? 10 συνήνεσα] συναίνεσα T 13 συνήνεσα] συναίνεσα T 15 ἡμῶν *om.* M 17 ἀλβινγαρένσου] ἀλβιγα⟨ν⟩ένσου? 18 συνήνεσα] συναίνεσα T 21 συνήνεσα] συναίνεσα T 24 συνήνεσα] συναίνεσα T 26 ἁγίας *om.* M 27 συνήνεσα] συναίνεσα T 29 σεβῆρος] σευῆρος M 30 συνήνεσα] συναίνεσα T 32 ἐλευθέριος] ἐλεύθεριος T 33 συνήνεσα] συναίνεσα T 35 μαυριανὸς] μαυριάνος M τισένης] τῆς σένης T ⟨π⟩ισ⟨ά⟩νης? 36 συνήνεσα] συναίνεσα T

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

60 Desiderius episcopus sanctae ecclesiae Ypporiensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
61 Iohannes episcopus sanctae ecclesiae Genuensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
62 Deusdedit episcopus sanctae ecclesiae ⟨.....⟩ in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
63 Audacis episcopus sanctae ecclesiae Dertonensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
64 Benenatus episcopus sanctae ecclesiae Astensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
65 Benedictus humilis episcopus sanctae ecclesiae Ualetensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
66 Bonus episcopus sanctae ecclesiae Aluinganensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
67 Theodorus humilis episcopus sanctae ecclesiae Bertelensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
68 Rusticus humilis episcopus sanctae ecclesiae Taornatis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
69 Iohannes humilis episcopus sanctae ecclesiae Uintimiliensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
70 Seuerus episcopus sanctae ecclesiae Lunensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
71 Eleutherius episcopus sanctae ecclesiae Lucensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
72 Maurianus episcopus sanctae ecclesiae Pisanae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

VPG BR MNL K

---

1 ypporiensis] ypponensis R sypporiensis L 5 ⟨.....⟩ *lac.* V ML K prixiae N^2 *marg.* (s.XV) 7 audacis] audax M dertonensis] detonensis V^1 detronensis V^2 dortonensis R detronensis G 9 benenatus] henenatus K astensis] artensis VP R NL K arthensis G 11 ualetensis] uadensis BR K ualentensis G badensis M badanensis N bandensis L 13 aluinganensis] aluenganensis BR albinganensis M K albiganensis NL 15 bertelensis] bercellensis R NL berthelensis G uercellensis M bertellensis K 17 taornatis] tauronatis B tauronatus R tornatis G 19 iohannes] iohannis P B uintimiliensis] bintimiliensis VPG uintimilensis N 21 seuerus humilis episcopus BR 23 eleutherius] eleuterus B lucensis] lunensis VPG MN K luciensis L 25 pisanae] bisane V B^1 bysane P *om.* R pysanae MNL

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

ΟΪ Σερένος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ποπουλονένσου ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΟΪΔ Ῥεπαράτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Φλωρεντίνης ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΟΪΕ Βαλεριανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥουσελένσου ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΟΪΣΤ Κυπριανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀρετήνης ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΟΪΖ Βιταλιανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Σενένσου ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΟΪΗ Μαρκιανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βολοτεράνης ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΟΪΘ Μαυρίκιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Σουανένσου ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα καὶ ὑπέγραψα.

ΠΪ Ἀγνέλλος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βουλσινιένσων ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΠΪΑ Κουστόδιτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τοῦ Βαλεντίνου Κάστρου ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΠΪΒ Θεόδωρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Κλουσένης ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΠΪΓ Βιταλιανὸς ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Τούσκης ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΠΪΔ Μαυρίκιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀναγνίνης ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

MT

---

1 σερένος] σέρενος M 2 συνήνεσα] συναίνεσα T 4 ῥεπαράτος] ῥεπάρατος M 6 συνήνεσα] συναίνεσα T 9 συνήνεσα] συναίνεσα T 10 ἀρετήνης] ἀρετηνῆς M 11 συνήνεσα] συναίνεσα T 13 σενένσου] σενενσοῦ M 14 συνήνεσα] συναίνεσα T 18 συνήνεσα] συναίνεσα T 21 συνήνεσα] συναίνεσα T 28 κλουσένης] κλουσαίνης T 33 ἣν] τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ T ὁμοθυμαδὸν … ὁμοίως] συναίνεσα T

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

73 Serenus episcopus sanctae ecclesiae Popoloniensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
74 Reparatus episcopus sanctae ecclesiae Florentinae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
75 Ualerianus episcopus sanctae ecclesiae Rosellensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
76 Cyprianus episcopus sanctae ecclesiae Aretinae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
77 Uitalianus episcopus sanctae ecclesiae Senensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
78 Marcianus episcopus sanctae ecclesiae Uoloterranae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
79 Mauricius episcopus sanctae ecclesiae Bonensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
80 Agnellus episcopus sanctae ecclesiae Bulsinensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
81 Custoditus humilis episcopus sanctae ecclesiae Castroualentanae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
82 Theodorus episcopus sanctae ecclesiae Clusinae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
83 Uitalianus episcopus sanctae ecclesiae Tuscanensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
84 Mauricius episcopus sanctae ecclesiae Anagninae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

VPG BR MNL K

1 popoloniensis] populomensis B populoniensis R popolonensis L 3 reparatus] separatus G 5 ualerianus humilis episcopus VPG rosellensis] roselensis G MN 7 cyprianus] cypanus K^1 cypianus K^2 aretinae] arethinae RG areatinae M^2 9 senensis] senenensis M^1 11 marcianus] mauricianus M uoloterranae] uoloiterranae VPG boloterranae NL 13 bonensis] bononiensis R ⟨sua⟩nensis? 15 agnellus] angelus N agnellus humilis episcopus K bulsinensis] uulsinensis BR K businensis M^1 17 custoditus] custodens R castroualentanae] castroualentine V 19 clusinae] clusane BR 21 – 22 quam pro apostolica *om.* P 23 – 24 mauricius ... subscripsi *om.* R

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

ΠΕ Σατορνῖνος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀλατρίνης ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΠΣΤ Βαλεριανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας εἰς τὰ Ῥωσάνα ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΠΖ Γαυζίσκος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Σιγγιλίνης ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΠΗ Ἀγάθων ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀκυλίας ἐπαρχίας Ἰστρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΠΘ Κυριακὸς ἁμαρτωλὸς καὶ ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πολένσου ἐπαρχίας Ἰστρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Ϙ Αὐριλλιανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Παρέντου ἐπαρχίας Ἰστρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ϘΑ Οὐρσῖνος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Κένσου ἐπαρχίας Ἰστρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ϘΒ Ἀνδρέας ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Κελαιάνης ἐπαρχίας Ἰστρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ϘΓ Γαυδέντιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Τιργιόνης ἐπαρχίας Ἰστρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ϘΔ Βενενάτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ὀπετέργιρε ἐπαρχίας Ἰστρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ϘΕ Οὐρσῖνος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Παταβίνης ἐπαρχίας Ἰστρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ϘΣΤ Παῦλος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀλτινένσου ἐπαρχίας Ἰστρίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ϘΖ Βεάτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πισαυρένσου ἐπαρχίας Πενταπόλεως ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

MT

---

1 ἁλατρίνης] ἁλατρινῆς M 4 ῥωσάνα] ῥώσανα M 7 γαυζίσκος] γαύζιππος M γαυ⟨δ⟩ι⟨ῶ⟩σος? σιγγιλίνης] σιγγλίνης T σιγ⟨ν⟩ίνης? 9 ἀκυλίας] ἀκυλείας T ἐν *om.* M 13 ἐν *om.* M 15 αὐριλλιανὸς] αὐριλιανὸς T 21 κελαιάνης] κελλαιανῆς M 24 τῆς ... ἐκκλησίας *om.* T τιργιόνης] τιργιώνης T 25 ἣν] τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ T 25–26 ὁμοθυμαδὸν ... ὁμοίως] συναίνεσα καὶ T 27 ὀπετέργιρε] ὀπετεργίρε T ἐπαρχίας ἰστρίας *om.* T 36 βεάτος] βενάτος M πισαυρένσου] τισαυρένσου M 37 ὁμοθυμαδὸν] κοινῶς M

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

85 Saturninus episcopus sanctae ecclesiae Alagrinae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
86 Ualerianus episcopus sanctae ecclesiae Rosanae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
87 Gaudiosus humilis episcopus sanctae ecclesiae Signinae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
88 Agatho episcopus sanctae ecclesiae Aquiliensis prouinciae Istriae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
89 Cyriacus episcopus sanctae ecclesiae Polensis prouinciae Istriae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
90 Aurelianus episcopus sanctae ecclesiae Parentinae prouinciae Istriae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
91 Ursinus episcopus sanctae ecclesiae Censensis prouinciae Istriae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
92 Andreas episcopus sanctae ecclesiae Celeianae prouinciae Istriae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
93 Gaudentius episcopus sanctae ecclesiae Treiestinae prouinciae Istriae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
94 Benenatus episcopus sanctae ecclesiae Opotergensis prouinciae Istriae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
95 Ursianus episcopus sanctae ecclesiae Putauianae prouinciae Istriae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
96 Paulus episcopus sanctae ecclesiae Altinensis prouinciae Pentapolim in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
97 Beatus episcopus sanctae ecclesiae Pisaurensis prouinciae Pentapolim in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

VPG BR MNL K

---

1 alagrinae] ala⟨t⟩rinae? 3 – 4 ualerianus ... subscripsi *om.* R 5 signinae] signanae MNL 7 agatho] aagatho P aghato K aquiliensis] aquilegensis M aquilensis N prouinciae istriae *om.* MNL istriae] histriae B ystrie R striae K 9 cyriacus] cyriaco N prouinciae istriae *om.* MNL istriae] histriae B ystriae RG 11 aurelianus] aurilianus B maurelianus G arelianus N parentinae] arentine MNL prouinciae istriae *om.* MNL 12 quam ... fide *om.* VP² 13 – 14 ursinus ... subscripsi *om.* R 13 censensis] cessensis B ML K prouinciae istriae *om.* MNL 15 andreas humilis episcopus B² prouinciae istriae] proustriae V¹P K *om.* MNL istriae] histriae B ystriae RG 17 treiestinae] tregestinae R MNL teiestrinae K prouinciae istriae *om.* MNL istriae] histriae B *om.* R ystriae G 19 benenatus] benaenatus V uenenatus R opotergensis] oportergensis R op⟨e⟩tergensis? prouinciae istriae *om.* MNL istriae] histriae B ystriae RG 21 ursianus] ursinianus B ursinus G putauianae] putabianae BR MNL K p⟨a⟩tauianae? prouinciae istriae *om.* MNL istriae] striae V¹K histriae B ystriae RG 22 subscripsi. paulus episcopus sanctae ecclesiae patauianae (putauine BR, patabine MN) prouinciae istriae (p.i. *om.* MNL) in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi VPG BR MNL K 23 altinensis] altiensis VPG prouinciae pentapolim *om.* MNL pentapolim] pendaplod VP pentapoli G 25 pisaurensis] pisauriensis B pysauriensis M pysaurensis R NL prouinciae pentapolim *om.* MNL pentapolim] pintapolus VP pentapoli G

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

ϛ̄Η̄ Παῦλος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀριμίνου ἐπαρχίας Πενταπόλεως ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ϛ̄Θ̄ Δομένικος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας ⟨.....⟩ ἐπαρχίας Πενταπόλεως ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Ρ̄ Ἀδριανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Νομανάτης ἐπαρχίας Πενταπόλεως ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Ρ̄Ᾱ Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Αὐσίμαρες ἐπαρχίας Πενταπόλεως ⟨ἐν⟩ ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Ρ̄Β̄ Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀγκῶνος ἐπαρχίας Πενταπόλεως ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Ρ̄Γ̄ Βενενάτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Οὐρουσίνης ἐπαρχίας Τουσκίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Ρ̄Δ̄ Βονιφάτιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Τουδεριτίνης ἐπαρχίας Τουσκίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Ρ̄Ε̄ Ἐξιλαράτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Μαντουρίας ἐπαρχίας Τουσκίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Ρ̄Σ̄Τ̄ Ἀμάτωρ ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βλεράνης ἐπαρχίας Τουσκίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Ρ̄Ζ̄ Γρατζιῶσος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Σουτρίνης ἐπαρχίας Τουσκίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Ρ̄Η̄ Δεοδάτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Νεπεσίνης ἐπαρχίας Τουσκίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Ρ̄Θ̄ Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Φαλάρεως ἐπαρχίας Τουσκίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Ρ̄Ῑ Θεόδωρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τῆς πόλεως Ἀμέρνης ἐπαρχίας Τουσκίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

MT

---

1 ἀριμίνου] ἀριμινοῦ M 4 ⟨.....⟩ *lac.* MT 5 ὁμοθυμαδὸν] κοινῶς M 10 αὐσίμαρες] αὐσίμα⟨τ⟩ες? 11 ⟨ἐν⟩ *om.* MT 16 οὐρουσίνης] ερουσίνης T (!) ⟨π⟩ερουσίνης? 19 τουδεριτίνης] τουδερτίνης? 28 γρατζιῶσος] γραττίωσος M σουτρίνης] σωτρίνης M 29 ἀποστολικῆς] ἀληθοῦς M 34 φαλάρεως] φαλαρέως T 37 ἀνάξιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος T ἀμέρνης] σαμέρνης M ἀμερ⟨ι⟩νης? 38 ὁμοθυμαδὸν] κοινῶς M

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

〈.....〉

99 Dominicus episcopus sanctae ecclesiae Fanensis prouinciae Pentapolim in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
100 Adrianus episcopus sanctae ecclesiae Numanatis prouinciae Pentapolim in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
101 Iohannes episcopus sanctae ecclesiae Auximatis prouinciae Pentapolim in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
102 Iohannes episcopus sanctae ecclesiae Anconitanae prouinciae Pentapolim in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
103 Benenatus episcopus sanctae ecclesiae Perusinae prouinciae Tusciae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
104 Bonifacius episcopus sanctae ecclesiae Tudertinae prouinciae Tusciae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
105 Exhilaratus episcopus sanctae ecclesiae Manturianensis prouinciae Tusciae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
106 Amator episcopus sanctae ecclesiae Bleranae prouinciae Tusciae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
107 Gratiosus episcopus sanctae ecclesiae Sutrinae prouinciae Tusciae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
108 Theodotus episcopus sanctae ecclesiae Nepesinae prouinciae Tusciae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
109 Iohannes episcopus sanctae ecclesiae Phalaritanae prouinciae Tusciae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.
110 Theodorus episcopus sanctae ecclesiae Amerinae prouinciae Tusciae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

VPG BR MNL K

1 – 2 ariminum *om.* VPG BR MNL K 3 fanensis] fauensis V phanensis MNL K prouinciae pentapolim *om.* MNL pentapolim] pentapolus VP pentapoli G 5 adrianus] hadrianus VPG numanatis] numenatis M menenatis N numeuatis L prouinciae pentapolim *om.* MNL pentapolim] pentapolus VP pentapoli G 8 iohannes] iohannis P B prouinciae pentapolim *om.* MNL pentapolim] pentapolus VP pentapoli G 11 iohannes] iohannis P B anconitanae] anconitate V¹ antoniane R anchonitanae M prouinciae pentapolim *om.* MNL pentapolim] pentapolus VP pentapoli G 14 benenatus] benenanatus V perusinae] pyrusinae M prouinciae tusciae *om.* MNL tusciae] pentapolus VP tustiae BR 16 bonifacius] bonefacius BRG tudertinae] cudertinae R tudertinam K prouinciae tusciae *om.* MNL 17 quam ... subscripsi] ut supra V 18 exhilaratus] exilaratus P RG K manturianensis] Inarturianensis VPG manturanensis MN prouinciae tusciae *om.* MNL tusciae] istriae VP ystriae G 21 bleranae] bledanae BR MNL K prouinciae tusciae *om.* MNL 23 prouinciae tusciae *om.* MNL tusciae *om.* BR K 25 – 26 theodotus ... subscripsi *om.* R theodotus] theodorus B nepesinae] nepesiane N prouinciae tusciae *om.* MNL 27 phalaritanae] falaritanae BR ML prouinciae tusciae *om.* MNL 29 amerinae] ameriane N prouinciae tusciae *om.* MNL

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

ΡΪΑ Βαρβατιανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πολυμαρτίας ἐπαρχίας Τουσκίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΡΪΒ Δεουσδέδιτ ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ναρνιένσου ἐπαρχίας Τουσκίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΡΪΓ Θεόδωρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥαβέννης ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΡΪΔ Στέφανος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Σανσινάτης ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΡΪΕ Βαρβάτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Κορνηλίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΡΪϚ Βίκτωρ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βονονίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΡΪΖ Φλῶρος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Κεσιτούνης ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΡΪΗ Βιτάλιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Φαβεντίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΡΪΘ Ἰουστῖνος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βικοαβεντίνης ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΡΫΚ Βικέντιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Λιμένσου ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΡΫΚΑ Πλακέντιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πλακεντίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΡΫΚΒ Μαυρίκιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τοῦ Ῥηγίου ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΡΫΚΓ Πέτρος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Μοντέσου ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΡΫΚΔ Γρατζίωσος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Παρμένσου ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

ΡΫΚΕ Μάγνος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πωπιλίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

MT

---

1 βαρβατιανὸς] βαρβιτιανὸς T πολυμαρτίας] πολιμαρτίας T 2 ὁμοθυμαδὸν] κοινῶς M 4 δεουσδέδιτ] δεουσδέτιτ M ναρνιένσου] ναριένσου M ναρνιενσοῦ T 7 ῥαβέννης] ῥαβένης M 12 κορνηλίας] κορνιλίας T 16 κεσιτούνης] κεσι⟨νάτ⟩ης? 19 ὁμοθυμαδὸν *om.* M 21 συνετάξαμεν ὁμοθυμαδὸν M 27 συνετάξαμεν ὁμοθυμαδὸν M 28 μοντέσου] μοτ⟨ιν⟩έ⟨ν⟩σου? 32 πωπιλίας] πωπίλιος T

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM

111 Barbatianus episcopus sanctae ecclesiae Polimartiensis prouinciae Tusciae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

112 Deusdedit episcopus sanctae ecclesiae Narniensis prouinciae Tusciae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

113 Theodorus exiguus episcopus sanctae ecclesiae Rauennatis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

114 Stephanus episcopus sanctae ecclesiae Sarsenatis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

115 Barbatus episcopus sanctae ecclesiae Corneliensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

116 Uictor episcopus sanctae ecclesiae Bononiensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

117 Florus episcopus sanctae ecclesiae Caesinatis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

118 Uitalis episcopus sanctae ecclesiae Fauentinae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

119 Iustinus episcopus sanctae ecclesiae Uicoauentinensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

120 Uincentius episcopus sanctae ecclesiae Libiensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

121 Placentius episcopus sanctae ecclesiae Placentinae in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

122 Mauricius episcopus sanctae ecclesiae Regiensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

123 Petrus episcopus sanctae ecclesiae Mutinensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

124 Gratiosus episcopus sanctae ecclesiae Parmiensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

125 Magnus episcopus sanctae ecclesiae Popiliensis in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unianimiter construximus, similiter subscripsi.

VPG BR MNL K

---

1 barbatianus] barbacianus BR barbatus M polimartiensis] polimarciensis BR polimatiensis M^1 prouinciae tusciae *om.* MNL 4 deusdedit] deusdedi NL prouinciae tusciae *om.* MNL 6 rauennatis] rauenatis BR 8 stephanus] stefanus VP sthephanus G sarsenatis] sarrenatis V sarcaenatis P^1 sarcenatis P^2 R arsenatis M 10 corneliensis] corniliensis BR 12 bononiensis] bonoensis VPG 14 florus] glorus G caesinatis] cesinatis R MNL K 16–23 uitalis ... subscripsi *om.* R 22 placentius] placentinus VP L K 24 regiensis] rugiensis N 26 mutinensis] mutiensis MN 28 parmiensis] parmensis R M (!) 30 popiliensis] populiensis VPG pupiliensis BR MNL K 31 construximus] conscripsimus B construxit N subscripsi] subscripsit N

Brought to you by | New York University Bobst Library Technical Services
Authenticated
Download Date | 2/12/15 2:44 PM